GEORGE ȘOVU

JARUL DIN PALMA

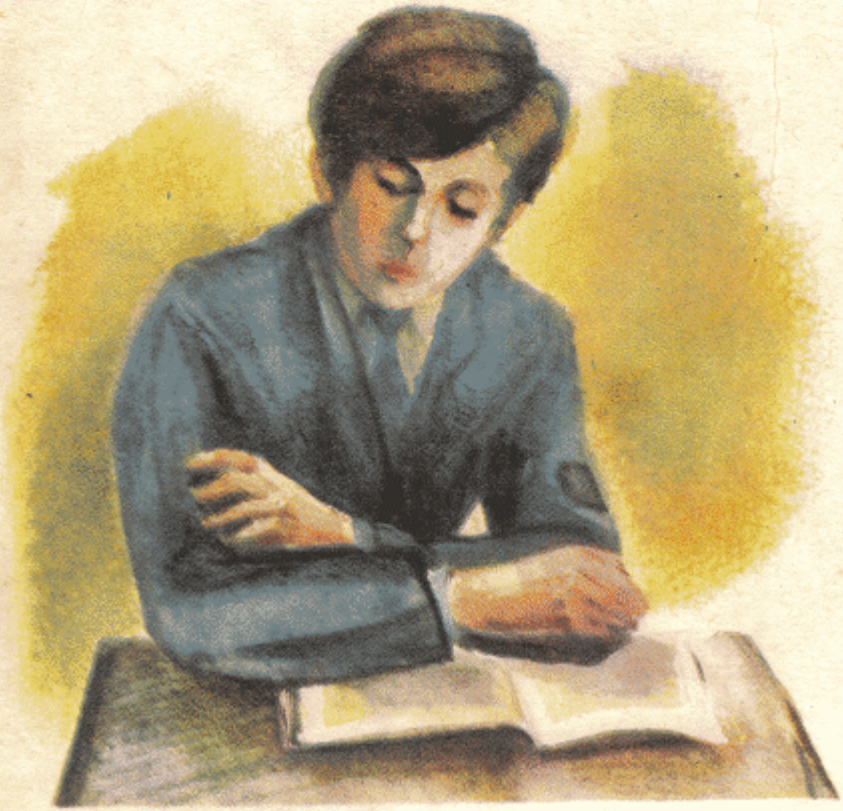

EDITURA ION CREANGĂ

GEORGE ŞOVU

JARUL DIN PALMĂ

Ediția a doua revăzută

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREŞTI, 1986

Coperta de **ION PANAITESCU**

Partea I

FLĂCĂRI MOCNIND...

CU CARUL DE FÎN PESTE MUNȚI

Sînt peste treizeci de ani de-atunci ! Era în timpul războiului. Aveam doisprezece ani și eram cel mai mare dintre cei trei băieți ai unei familii de țărani dintr-un sat muscelean. Pe lîngă noi, băieții, părinții mei mai aveau patru fete. Eram deci șapte copii !

Mama era bolnavă de mult timp, iar tata se afla, de aproape trei ani, pe front. Singura noastră avere și sursă de a ne cîștiga existența erau doi cai și o căruță, cu care, în lipsa tatei, muncea o soră de-a mea, pe-atunci de șaisprezece ani.

Deși avea numai patru ani mai mult decît mine, a fost una dintre ființele care m-au influențat cel mai puternic în viață. A fost una dintre luminile zilelor mele de-atunci... și de mai tîrziu. A fost, pentru că, numai peste șase ani, s-a stins, pe neașteptate !

Eu mi-o amintesc mai ales cum era la șaisprezece ani : înăltuță, subțire și mlădioasă ca o liană, cu un păr blond, strîns într-o coadă mare, pe care-o purta peste umăr, pe piept, cu ochii de cer limpede (nu știu de unde apăruse ea cu ochi albaștri, fiindcă nimeni în familia noastră n-avusese asemenea ochi), cu o față albă, fină și frumoasă. Parcă ar fi coborît dintr-un tablou și, privind-o călcînd desculță prin ogradă, te apuca mirarea și te temeai să nu-și frîngă picioarele lungi, cu glezne subțiri, să nu-și strice mîinile mici, delicate, cu degete fine.

În ciuda acestei înfățișări, dublate de un suflet dăruit cu podoabele sensibilității și ale alesei omenii, Gabriela (așa se numea) era un flăcău în toată regula, dacă o apreciai după ceea ce era în stare să muncească, după ceea ce efectiv muncea.

Pot să spun, fără nici un fel de exagerare, că, timp de patru ani, ea ne-a crescut. Fără ea, n-ar fi avut cine să lucreze cu căruța și caii și, fără această sursă, viața noastră s-ar fi aflat la grea cumpănă.

Cu vreo zece zile înainte de sfîrșitul unui an, ni se terminase finul, nu mai aveam deci cu ce să hrănim caii (fusese un an secetos și chiar atunci, în decembrie, nu exista pic de zăpadă). În întreg ținutul nostru n-am găsit la nimeni un braț de fîn în plus. N-aveam de unde să cumpărăm. Ne-am pregătit atunci de drum lung, peste munți, pînă în Ardeal. Numai disperarea a determinat-o pe mama să ne lase să plecăm, pe mine și pe Gabriela. A mai căpătat puțină inimă cînd a văzut că s-a hotărît să ne întovărășească, pentru aceeași nevoie, un vecin de-al nostru, nenea Ionel.

De la Cîmpulung înainte, drumul ne era necunoscut. Am făcut zile și nopți peste munți, pînă în inima Transilvaniei. Aici, după îndelungi căutări (nu găseam fîn bun, ori era prea scump pentru punga noastră subțire), am reușit să încărcăm căruța, plătind ultimii bani pe care-i aveam. Mi-amintesc că, la plecare, femeii de la care am luat finul — o văduvă, cu patru copii — i s-a făcut milă de noi și ne-a dat s-avem pentru drum o pîine mare și-o bucată de brînză. Am plecat cu lacrimi în ochi, sărutînd mîna cea bună și darnică și luînd, în plus, merinde pentru suflet, un zîmbet cald și-o încurajare : „S-ajungeți cu bine, copii ! Să vă dea Dumnezeu sănătate vouă și mamei voastre, și fraților voștri ! Și să-l vedeți pe tatăl vostru cît mai curînd acasă !".

Lelea Ioana, care voia să mai spună ceva, și-a înghițit vorbele, pentru că a podidit-o plînsul. (Soțul ei murise

pe front.) Ne-am apropiat de cai și, amîndoi, pe jos, pe lîngă ei, am pornit-o domol. Am plecat singuri și îngrijorați, fiindcă pe nenea Ionel, vecinul nostru, îl pierduserăm între timp. El se dusese într-altă comună (aici nu se învoise din preț) și, cu toată așteptarea noastră, nu sosise.

Mai erau cinci zile pînă la Anul Nou. După socoteala noastră, puteam să ajungem acasă, dacă totul ar fi decurs bine, înainte de momentele *„cumpenei dintre ani"*.

Dar n-am avut parte de această bucurie ! La numai o zi de mers, după ce-am plecat din satul în care cumpărasem finul, ni s-a stricat o roată la căruță. Gabriela, care a intuit, prima, nenorocirea, s-a făcut albă la față (și așa era aproape înghețată) ; apoi am văzut cum au început să-i tremure buzele și să-i curgă din ochi lacrimi fierbinți.

Mi-am amintit atunci de tot ceea ce mă învățase ea în cei cîțiva ani în care tata lipsea de-acasă : să nu mă dau bătut în nici o împrejurare, să nu-mi pierd cumpătul, să nu mă vaiet, chiar dacă mă doare ceva, să fiu curajos, să nu mă tem noaptea de nimeni. („Să nu-mi fie urît", cum zîceam eu. Ea chiar rîdea de mine, spunîndu-mi : „Cine e mai urît ca tine, noaptea ? !". Și de multe altele mi-am amintit, fulgerător, atunci cînd am dat s-o încurajez pe Gabriela, spunîndu-i să nu-i fie teamă „că este cu mine !"

Săraca Gabriela ! A zîmbit amar, apoi mi-a luat capul între palmele ei mici și înghețate și m-a sărutat pe ochi. Rezultatul a fost că am început eu să bocesc. S-a întors cu spatele spre mine și m-a lăsat să mă liniștesc, timp în care ea însăși și-a adunat toate puterile delicatei ei făpturi ca să se liniștească și să chibzuiască ce-i de făcut.

Trei zile ne-am chinuit să reparăm roata. Pînă am găsit un meșter într-o comună vecină, pînă l-am convins să ne ajute fără bani, pînă a efectuat reparația, fără să descărcăm finul, pînă...

A fost, totuși, o mare minune, socoteam noi, că cineva s-a îndurat să ne ajute fără să primească vreo altă plată

în afara unor vorbe de mulțumire, cu care nu mai conteneam, și a lacrimilor de bucurie, pe care le vărsam din belșug.

Nici astăzi nu socotesc această faptă altfel ! L-am căutat mai tîrziu pe omul acela, pe moș Ion Pînzaru, după război, cînd, student fiind, am participat la o excursie de documentare prin Transilvania. I-am mai găsit doar numele scris pe-o cruce, în cimitirul satului. Am plecat un genunchi și-am stropit c-o lacrimă un buchet de flori de cîmp, pe care l-am așezat pe mormînt. Atunci, nu se mai afla, de ani, printre cei vii, nici sora mea, Gabriela !...

...Am reluat drumul și, încet-încet, am lăsat în urmă satele și ne-am apropiat din nou de munți, pe care trebuia să-i trecem a doua oară, de data aceasta mult mai greu, căruța fiind încărcată cu fîn. Am lăsat în urmă și zilele !

Era 31 decembrie, după-amiaza, cînd am început să coborîm munții ! Încercare temerară. Oricînd căruța putea să se răstoarne, în orice clipă puteam să ne trezim (mai de grabă să adormim pe veci) într-o prăpastie, cu cai cu tot ! Și totuși trebuia să ajungem acasă ; altă cale nu exista.

Gabriela purta caii de dîrlog, vorbind cu ei tot timpul, domolindu-le orice încercare de a grăbi pasul, atunci cînd căruța îi forța din spate. Caii se supuneau cu blîndețe și țineau cu strășnicie oiștea căruței, proptindu-se în hamurî, mai să le rupă. Dar oricît ar fi ținut căruța bieții cai, nu se putea coborî fără să-i ajutăm printr-un sistem de frînare. Era un sistem primitiv, la care ne gîndisem de-acasă ; primitiv și greoi, dar nu aveam altul. În fața roților din spate, era suspendat, cu niște lanțuri, un buștean, care se strîngea cînd apăsai pe o pîrghie, formată dintr-o prăjină și un lanț. Cineva trebuia să apese permanet pe această pîrghie. Acel cineva n-avea cine să fie în afară de mine. Cu mîinile nu puteam apăsa pîrghia. N-aveam destulă forță. De aceea, a trebuit să mă cațăr cu picioarele

pe ea, ținîndu-mă, în același timp, de alt lanț care strîngea un lemn lung, anume așezat, de-a lungul căruței, peste fîn, deasupra, ca să nu se răstoarne sau să se risipească în timpul mersului. Astfel, apăsînd cu toată greutatea corpului și printr-un anume balans pe care-l făceam aproape la fiecare metru parcurs, reușeam să îngreuiez parțial mersul căruței, să ușurez, de fapt, coborîșul.

N-am făcut niciodată în viața mea un drum mai lung și mai istovitor ca acela. Mîinile îmi înghețaseră pe lanț, gata oricînd să se desprindă, iar picioarele îmi tremurau de oboseală. Pe Gabriela n-o vedeam. O auzeam vorbind mereu cu caii. Vocea îi era din ce în ce mai slabă. Răgușise de tot!

De la o vreme s-a înnoptat. Mi se părea că am intrat în iad! Lumina felinarului, pe care Gabriela îl purta în fața cailor, pîlpîia speriată la fiecare serpentină, în apropierea prăpăstiilor. Mă cuprinsese o teamă cumplită. Tremuram din toată ființa. Plîngeam. Cred că și Gabriela plîngea.

Mă așteptam în fiecare moment să sticlească, din întunericul care ne înconjura, ochii vreunui lup, ori să apară cine știe ce răufăcători...

Auzeam sforăitul cailor. Mi se părea că presimt lupii pe-aproape. Bocănitul copitelor pe pietre și scîrțîitul căruței răsunau puternic în noapte. În afară de noi, în față sau în spate, nimeni! Începuse să bată un vînt ascuțit Mă pătrundea pînă în oase. Gabriela se încălzea mergînd. Picioarele ei mici se loveau de pietre.

Cînd am coborît ultima pantă și-am văzut lucind luminile caselor de la Podul-Dîmbovicioarei, ni s-a părut că visăm! Nu credeam să mai ajungem!

Gabriela a oprit caii la margine de drum, lîngă zidul unei case. A smuls niște fîn și l-a pus în fața cailor Apoi, văzînd că nu apar, s-a repezit îngrijorată în spatele căruței. Așezat pe pirghia cu care frînasem roțile, plîngeam încet, liniștitor.

Gabriela s-a apropiat, mi-a șters lacrimile cu mîneca hainei și m-a rugat să mă urc în căruță și să încerc să-mi fac un culcuș în fîn ca să mă încălzesc puțin. Nu m-am urcat. Am preferat să-mi frece ea mîinile ca să mi le dezmorțească. Nu mîncasem nimic, de dimineață. De altfel, nici n-aveam ce să mai mîncăm. Pîinea și brînza de la lelea Ioana se terminaseră. De-acasă nu mai aveam decît niște mere. Mere pe stomacul gol! Mere... Și-atît! În noaptea de Anul Nou!

— Aoleu, zise Gabriela! Am uitat că asta e noaptea de Anul Nou!

— Cît o fi ceasul? întrebai. O fi sosit?

— Cine să sosească?

— Anul Nou!

— Nu știu! O fi sosit! Probabil că e trecut de douăsprezece!

— La mulți ani, Gabriela!

— La mulți ani, George!

Ne îmbrățișarăm.

— Oare ce-or fi făcînd ai noștri? Mama cred că a înnebunit de frică și de durere! Dar tata, pe unde-o fi el acum?

— Mîine sosim, zisei. Mîine se vor bucura că sosim sănătoși și aducem și fîn.

— Mîine!

În clipa aceea, ușa casei lîngă care ne opriserăm s-a deschis și pe prispă a apărut o femeie tînără, cam de 35 de ani, gătită de sărbătoare.

Cînd a dat cu ochii de căruță și de mogîldețele de la poartă, a lăsat pe-o masă ceea ce avea în mînă și s-a apropiat. Cu glasuri aproape pierite, dădurăm „Bună-seara!". Femeia răspunse mirată:

— Bună-seara! Dar cine sînteți dv.? De unde veniți? Sper că nu sînteți singuri!

— Ba singuri sîntem, a răspuns Gabriela.

— Singuri ? exclamă și mai mirată femeia.

După cîteva minute, caii se aflau la adăpost, cu două brațe de lucernă în față, coborîtă din podul gospodinei iar noi ne încălzeam lîngă sobă și priveam la cei doi copilași, un băiețel și o fetiță, care se jucau încă în jurul pomului de iarnă. Alături, o masă întinsă cu destule bunătăți. La masă, se afla un bătrîn, bunicul copiilor. Soțul femeii, ca și tata, era pe front.

— La mulți ani, copii ! ne ură bătrînul !

— La mulți ani, bunicule ! La mulți ani, lele ! Și vă mulțumim mult ! Fără dumneavoastră nu știu ce ne-am fi făcut. Era păcat să înghețăm afară, după ce-am izbutit să coborîm munții.

Gabriela se dezmorțise și avea chef de vorbă. Mai prinsesem și eu ceva inimă, dar mi-era atît de foame că înfulecam pe tăcute și fără jenă, din cîte erau pe masă. Iar femeia mă îndemna de zor :

— Mănîncă, mănîncă, băiețaș !

Am mîncat și, tot la îndemnul acestei nevisate gazde, răsărită în calea noastră ca zînele din povești, m-am strecurat în patul cald și bun și-am adormit imediat. A mîncat și Gabriela și s-a culcat apoi lîngă mine. Păcat de mîncare însă și de pat ! Tot somnul m-am zbuciumat cu pîrghia și cu frîna de la căruță !

A doua zi, spre seară, am ajuns, în sfîrșit, acasă. Ai noștri pierduseră nădejdea să ne mai vadă întregi...

...Pe Gabriela am pierdut-o după șase ani ! Se căsătorîse și avea două fetițe : una de un an și jumătate, alta de cîteva luni. A răcit rău, a făcut meningită și... n-a mai scăpat ! Pe fetițe le-a crescut mama...

...De-atunci, în toate *nopțile*, în care anii își dau mîna, mi-apar în minte imaginile drumului meu peste munți, făcut alături de acea minunată făptură, cu destin atît de aspru, încheiat revoltător de prematur.

CETATEA EMOȚIILOR

Am bătut la porțile acestei *cetăți*, pe care, la sărbătorirea unui secol din viața ei, aveam s-o numesc „Cetatea emoțiilor", într-o zi de la începutul verii anului 1944.

Gătit cu hainele mele cele mai bune — o cămașă cu rîuri pe poale și pe la mîneci, niște pantaloni de postav alb, o vestă neagră, făcută dintr-alta, mai veche, pe care-o purtase tata, și cu niște opinci în picioare, mama mă trimisese să mă înscriu spre a da examen de admitere la Școala Normală din Cîmpulungul Muscelului, oraș aflat la 30 de km de comuna noastră.

Am plecat împreună cu alți doi copii din sat, dați cu toții, în grija unui băiat mai mare, deja elev al acestei școli.

Războiul nu se terminase și tata era încă în concentrare. Călătoria la Cîmpulung a fost sub semnul războiului. Nemții și-au repezit, din nou, avioanele pe deasupra orașului, au mai aruncat cîteva bombe, iar noi, obișnuiți cu zăvoiul din fața caselor, de unde, cu cîteva ore înainte plecaserăm, ne-am ascuns precum puii de potîrniche sub poalele unei păduri de brazi, spre a ne salva bietele noastre ființe speriate.

Atunci m-am rătăcit de tovarășii mei... și-am pornit-o aiurea prin oraș, întrebînd unde se află Școala Normală către care mă împingea inima zvîcnind a teamă și nerăbdare.

După îndemnurile și semnele oamenilor, am trecut podul peste Rîul Tîrgului, apa în care mă scăldasem de atîtea ori, fiindcă traversa, în drumul ei spre nuntirea cu Rîul Doamnei și, mai tîrziu, cu Argeșul, și fermecatul zăvoi al copilăriei mele, de pînă atunci.

Și iată *cetatea* : lîngă tîmpla dealului, despre care aveam să aflu că se numește Flămînda, — clădiri, multe, sobre, din cărămidă roșie, punctată ici-colo cu ornamente ; iată ceasul cel mare din inima clădirii ; iată brazii, poate seculari, care-o-nconjoară !..., iată... dar eu, parcă nu mai văd nimic, pentru că simt ceva cald în inimă, mult prea cald ; picioarele se încăpățînează să devină dintr-o dată blegi, iar genunchii, atinși parcă de-o seceră nevăzută, privesc, nu știu de ce, înduioșați spre asfaltul trotuarului stînd gata să-l îmbrățișeze cînd unul, cînd celălalt.

...Peste cîteva săptămîni, într-un impresionant pătrat de clădiri, rezemam un colț de zid și-mi venea să-mi plîng de milă, pentru că tata, venit, de curînd, într-o permisie, se uita prea lung și prea compătimitor spre feciorul lui, pe-atunci „'nalt la stat cam de vreun cot", și nu știu ce i-a venit să-mi spună : *„Toată speranța noastră e în tine"*.

N-am înțeles, dintr-o dată, întregul sens al vorbelor. Uitîndu-mă, însă, a nu știu cîta oară în jur, la sutele de copii care tremurau ca și mine, unii îmbărbătați de frații lor mai mari, alții de oameni maturi, pe care-i numeau profesori, m-a apucat de-a dreptul spaima.

Dar sufletul tot avea să mi se-adune-n git și inima, înnebunită, să-ncerce, parcă, să-mi sară din piept, abia peste cîteva zile.

Sute de oameni și de copii, o singură respirație și-o singură privire — ațintită spre treptele acelea, care mi s-au părut ca un podium.

Însoțit de cîțiva profesori, directorul școlii, masiv, adus puțin de spate, cu o coamă de păr alb ca al lui Delavrancea, apăruse acolo spre a aduce la cunoștință mulțimii, probabil după vreo tradiție a școlii, numele celor mai buni copii, care au ocupat și primele locuri în rîndul celor declarați reușiți la examen.

Sute de oameni și de copii — o singură respirație și-o singură privire.

După primul nume, pe care nu-l mai reţin, directorul a strigat un altul. A strigat o dată, de două ori, de trei ori. Din rînduri nu se prezenta nimeni. Atunci, m-am pomenit îndemnat de tata :

— Du-te, poate-oi fi tu !

Nu ştiu cum mi-am făcut loc şi-am apărut în faţa celui care mi se părea cît muntele de mare.

— Pe mine mă cheamă...

— De unde eşti, băieţaş ?

Spusei comuna, satul, şcoala, de unde veneam, anul, luna şi ziua în care m-am născut... Datele se potriveau !

Mi-era greu să cred... şi, totuşi, era adevărat !

Directorul mi-a strîns mîna şi m-a mîngîiat uşor. Parcă şi astăzi simt pe creştet căldura palmei lui bune şi mari.

Pînă atunci nu-l observasem pe tata niciodată dintre oameni. Acum l-am văzut de la distanţă, mi s-a părut că întrece cu un cap pe toţi ceilalţi.

Cînd am ajuns lîngă el, m-a strîns încet la piept, şi-a ferit ochii într-o parte şi-a zis :

— Hai, dragu' tatei, hai să vedem ce fac caii şi să plecăm acasă.

Şi-am plecat !

Cînd am ieşit din pătratul de clădiri, abia atunci am observat că şcoala avea alei încîntătoare, cu ronduri de flori cum nu mai văzusem pînă atunci şi mi s-a părut că din toţi brazii, din toţi pomii cîntau numai privighetori.

Stropit de-o lacrimă a biruinţei, hotărîtoare pentru toată viaţa mea de mai tîrziu, am plecat cu sufletul cîntînd, spre a mă întoarce mai apoi, de zeci de ori, în timpul celor opt ani ai adolescenţei mele, petrecuţi în „Cetatea emoţiilor".

Tatei îi plăcea să revină aici, mai ales la sfîrşitul anului, cînd, alături de *zestrea* de bagaje (cît s-au chinuit ai mei să mi-o facă !...), mă aşezam în căruţă cu braţul plin

de cărțile premiilor și cu cununa de flori. Atunci era mîndru, cu adevărat mîndru și uita de toate necazurile. Trăia un an pentru o asemenea zi. Și eu știam acest lucru, îl știam bine și nu l-am uitat nici mai tîrziu, cînd tata mă căuta pe culoarele Universității din „dulcele tîrg al Ieșilor"...

„A VENIT CINEVA DE-ACASĂ"

Nu vi s-a făcut foame ? Văd atîția printre voi care fac gestul aprobativ cu capul. Atunci vă invit „la pod", să luăm o gustare. Vă rog să fiți atenți, mergem sus de tot, la ultimul etaj...

Clopoțelul a sunat sfîrșitul orei ! Este recreația mare ! Ura ! „Mergem să mîncăm, mergem să mîncăm !" strigă unii copii, sărind într-un picior. Sînt cei care au avut norocul „să le vină cineva de-acasă" mai de curînd... Să știți că în toți anii petrecuți în această *cetate*, unele dintre cele mai frumoase vorbe pe care le putea auzi un elev sunau astfel : „Du-te pînă la poartă, ți-a venit cineva de-acasă !"

„Ți-a venit cineva de-acasă !" însemna, dincolo de bucuria revederii unui om drag, din familie, „ți-a sosit un pachet cu mîncare" ! Hei, nici nu vă puteți imagina ce însemna pe-atunci să poți mînca, măcar din cînd în cînd, pe săturate. Nu în fiecare zi, cu atît mai mult nu la fiecare masă, ci măcar din cînd în cînd. Școala făcea o serie de eforturi ; noi, copiii, chiar dacă eram bursieri, eram obligați să aducem, la începutul anului școlar, tot felul de

alimente : făină, mălai, cartofi, fasole, untură ș.a. De asemenea, lucram și în timpul cursurilor (activitate practică sau în timpul nostru liber), ca și în vacanțe la ferma școlii și în grădina de zarzavaturi, în livada cu pomi fructiferi, pentru ca, de pe urma acestei munci, să ne putem îmbunătăți cît de cît masa, dar foamea rămînea totuși un personaj cu care deseori trebuia să dialogăm cu încordare. Așa că, atunci cînd „îți venea cineva de-acasă", trebuia să te socotești fericit. Este adevărat că de multe ori pachetele pe care le primeam erau cam anemice. Și, pe drept cuvînt, cei rămași acasă, părinții — uneori unul singur — frații și surorile mai mici, ori cei mai mari, care nu mai erau la școală, de unde să facă rost să ne trimită nouă mereu și cît mai consistente pachete ? Într-adevăr, de unde ? Căci și ei, săracii, cei de-acasă, trăiau și munceau mai mult nemîncați : ne aflam în timpul războiului, apoi după război, în vremea secetei cumplite din 1946, apoi după secetă și tot așa... Nu era ușor !

Dar, oricînd „sosea cineva de-acasă", ceva, cît de cît acolo, tot îți aducea. Și azi îi aducea unuia, mîine altuia, poimîine celuilalt... Copiii se legau prieteni, se ajutau la lecții între ei, iar cînd era vorba de mîncare, acela care avea ceva punea totul la mijloc ! Ne adunam ciorchine pe marginea cuferelor (niște lăzi mari, ca cele de campanie, cu care eram obligați să venim la școală, făceau parte din așa-zisa zestre, fără de care nu erai primit la internat, alături de cearșafuri de pat și de plapumă, fețe de pernă, cămăși, indispensabile, prosoape, ciorapi, pînă și-o saltea, umplută cu paie, bineînțeles, ș.a.m.d.), ne adunam deci în jurul cufărului în care se afla cîte ceva de mîncare și împărțeam frățește totul. În cîteva minute lăsam locul curat, nu mai rămînea nimic ! Apoi așteptam, așteptam să auzim iarăși cuvintele magice : „Du-te pînă la poartă că..."

Printre copîi erau unii ceva mai înstăriți, ori cu mai puține greutăți familiale. Acelora le soseau mai des pachete cu alimente și era firesc ca, în recreația mare, să ne învîrtim în jurul lor ca în jurul unor poli magnetici.

În ceea ce mă privește, eu am avut noroc de un prieten, băiat foarte bun, cu un suflet de aur, pe care îl mai ajutam uneori în rezolvarea unor teme, ori în înțelegerea unor lucruri mai dificile din diferite lecții. Făceam aceste gesturi în numele prieteniei, al colegialității, dar trebuie să mărturisesc că aveam, în plus, și un suport cu totul palpabil, material : prietenul meu Costel avea totdeauna cufărul plin cu bunătăți dintre cele mai alese — pîine albă proaspătă, pufoasă și rumenă, s-o mănînci cu ochii, cozonaci nemaipomeniți, cu niște dungi groase de nucă în țesătura lor aurie, dulce și parfumată (tatăl lui era un brutar iscusit), caşcaval afumat, brînză de tot felul, cîrnați de porc și friptură de miel, magiun de prune, fructe și cîte și mai cîte... Raiul, vorba lui Parpangel, ascuns, de data aceasta, între patru scînduri !...

Este recreația mare, așa că poftiți „la pod", poftiți „la pod", să luăm o gustare !

BĂTAIA

Să vă spun și cum am mîncat eu prima, dar și ultima bătaie la Școala Normală ? Mi-e cam jenă, dar asta e ! Am intrat în horă...

Să vedeți ! Era într-o zi de pe la mijlocul unei săptămîni, mi se pare că într-o miercuri. Ajunsesem de-acum în clasa a IV-a ; peste cîteva luni, după ce treceam exa-

menul de capacitate, urma să intru în cursul superior. Examenul acesta era un fel de concurs, cam cum este cel de-acum pentru admiterea în treapta a II-a de liceu, numai că era mult mai complex și mai complicat.

În calitate de șef al clasei din care făceam parte, răspundeam de munca întregului colectiv, de tot ceea ce se întîmpla în clasă. Mă străduiam să fiu drept și, bineînțeles, că eram solidar, în bine, cu toți colegii mei. Ei știau că nu pîram niciodată pe nimeni, dar că nici nu puteam să mint. De aceea aveau grijă să nu-mi creeze situații delicate pe care n-aș fi putut să le soluționez altfel decît în spiritul adevărului.

Și, totuși, în ziua aceea am mințit, am mințit împreună cu toată clasa ! Mai bine zis, am mințit la propunerea colegilor mei de care m-am lăsat influențat.

Despre ce era vorba : așa cum făceam toată munca de gospodărire a școlii, tot noi, elevii, trebuia să ajutăm și la pregătirea mesei. În consecință, în fiecare zi, cîte o clasă era de serviciu la bucătărie. Munca aceasta era planificată cu cel puțin o săptămînă înainte. Cunoșteam deci din timp cînd urma să fim de serviciu.

În ziua aceea, nu știu ce se întîmplase, încît se ivise nevoia de a fi solicitată, în plus, o clasă de elevi să lucreze în sprijinul bucătarilor. Pentru această treabă a fost aleasă clasa noastră.

Era după-amiază. Ne aflam în timpul programului de pregătire a lecțiilor pentru a doua zi. Elevul de serviciu pe școală, unul din ultima clasă, pe-atunci clasa a VIII-a (peste cîteva luni devenea învățător) mi-a trimis vorbă să mă prezint cu clasa la bucătărie. Vestea a stîrnit discuții aprinse. Colegii toți se împotriveau argumentînd în fel și chip : ba că nu sîntem noi de serviciu — și-atunci de ce să ne aleagă tocmai pe noi — ba că acest lucru e un abuz, ba că avem de învățat pentru a doua zi etc., etc. La un moment dat, unuia i-a venit ideea să motivăm refuzul

nostru cu faptul că a doua zi avem teză la matematică. Toată lumea a aprobat ! Se știa că, în ajunul tezelor, nu era voie să scoți elevii la nici un fel de activitate suplimentară. Trebuiau lăsați să învețe ! Degeaba am încercat eu să spun că nu acesta este adevărul și că, dacă se află, putem fi sancționați.

Tocmai în timpul acela a intrat pe ușa clasei elevul de serviciu. Parcă îl văd și acum : era un băiat scund, subțirel, cu un păr mare, ondulat, cu o figură prelungă, pe care se putea citi o mare energie. Era cunoscut în toată școala ca unul dintre cei mai capabili tineri. Fusese, de mai multe ori, premiant pe școală.

Întîrzierea noastră îl supărase și-atunci a hotărît să vină personal spre a vedea ce se întîmplă.

La întrebarea lui : „De ce nu sînteți la bucătărie ?", întrebare care a căzut peste ciorovăiala noastră, eu am ieșit în fața clasei și-am răspuns răspicat, fără nici un fel de ezitare : „Pentru că solicitarea dumneavoastră încalcă o regulă : mîine avem teză la matematică !"

Tînărul cu banderolă pe braț a răspuns oarecum mirat : „Daaa ? !" plimbîndu-și, în același timp, privirile peste noi. Ne prefira printre gene !

În clipa aceea m-am gîndit la ce greșeală de neiertat făcusem : după ce că eram mincinoși, mai eram și proști, fiindcă nu ne gîndiserăm nici măcar la atîta lucru : afirmația noastră, adică minciuna, putea fi verificată foarte ușor. Profesorul nostru de matematică, fiind și director-adjunct al școlii, locuia într-un apartament din incinta „cetății". Ion Enescu, așa se numea elevul de serviciu, ne-a întors spatele, pornind-o direct spre telefonul de la cancelaria profesorilor. L-a sunat pe directorul-adjunct, cerîndu-și scuze că-l deranjează și l-a întrebat dacă elevii din clasa a IV-a C au în ziua următoare lucrare scrisă la matematică. „Nu ! a fost răspunsul directorului, abia săptămîna viitoare vor da teză". Plecînd de lîngă telefon, Enescu s-a deplasat pînă în grădina școlii, a scos briceagul

din buzunar și a tăiat dintr-o tufă de alun o sfîntă de nuia cu care s-a prezentat calm, dar palid la față, în clasa noastră.

Eram cu toții încremeniți! Între timp ne dăduserăm seama de prostia făcută, așa că îl așteptam.

„Va să zică, mîine aveți teză la matematică, nu-i așa? Așa mi-ați spus doar! Cum se face însă că profesorul vostru nu știe nimic despre acest lucru?" În timpul acesta mi-a făcut semn să mă apropii de el.

M-am apropiat, privindu-l sfidător. Nu știu ce mă apucase. În loc să-i cer scuze, pentru că era clar că greșisem, eu cutezam să-l sfidez, să-l privesc cam de sus (era și cu cîțiva centimetri mai scund decît mine).

„Dumneata erai un băiat bun, Bogdan Valeriu, a adăugat el, în timp ce-i scînteiau ochii. Ce s-a întîmplat? E bine să fii solidar cu clasa, dar nu așa, ține minte!"

Și cînd a zis: „Ține minte", mi-a ars, cu toată puterea lui, o palmă pe un obraz și încă una pe celălalt!...

„Asta ca să nu uiți niciodată că minciuna se plătește!" a subliniat viitorul învățător, luîndu-și nuiaua de pe catedră, de unde o lăsase cu cîteva clipe înainte.

N-am suportat în toată viața mea să fiu înjosit de cineva. Atunci cînd știu că eu am dreptate și nu mi se recunoaște, înfrunt pe oricine, indiferent de rangul pe care-l are sau de funcția ce-o îndeplinește. Atunci însă el avea dreptate, cu toate că nu așa trebuia să rezolve lucrurile. Gestul lui, deși, repet, eu greșisem, mă înjosise. De aceea, primul impuls pe care l-am simțit a fost acela de a mă repezi asupra lui ca să-l lovesc și eu cu aceeași sete...

Mi-aduc aminte că atunci cînd eram mic, de 9—10 ani, mă băteam, mai exact mă luptam cu copii mult mai mari decît mine, și chiar cu mai mulți deodată, dacă îndrăzneau să mă jignească cu ceva. Mă luptam, parcă, pe viață și pe moarte, știind că eu am dreptate, și rare erau situațiile în

care nu învingeam. Erau în sat la noi doi băieți ai unui vecin mai de departe de casa noastră, niște javre de copii, răi și colțoși, ca niște câini întărîtați. Aștia se legau de oricine fără nici un motiv, plesneau în stînga și-n dreapta, înjurau, spuneau tot felul de vorbe jignitoare. Ei bine, pe aceștia aveam o plăcere deosebită să-i plesnesc și eu, cu toate că erau mai mari cu doi-trei ani decît mine. Am făcut-o de cîteva ori, așa încît mă știau de frică. Era de ajuns să mă îndrept către ei, că o și rupeau la fugă.

Cu Enescu însă nu puteam să fac același lucru. De aceea m-am stăpînit, scrîșnind din dinți. Cred că pe obraji aveam dungi albe, care, treptat, s-au făcut roșii — urmele degetelor lui. Am rămas pe loc, țintuindu-l cu privire de ură și silă...

Mă mai bătuse așa o singură dată în viață cineva, dar acela fusese tatăl meu. Și asta pentru că l-am scos din sărite într-o zi. Nu știu ce tot mă îndemna să fac și eu nu aveam chef. Mi-a zis o dată, de două ori, mi-a zis a treia oară. Eu răspundeam invariabil : „Nu vreau, n-am chef !" „Cum nu vrei, mă, cum n-ai chef ? îl auzii, la un moment dat, pe tata izbucnind. Ce înseamnă asta ? Nu ți-e rușine ? Mișcă-te mai repede de-acolo că vin acum la tine și-ți trag o mamă de bătaie de ai să mă ții minte toată viața !" (El repara niște hamuri ale cailor, stînd pe pragul unei magazii ; eu eram la vreo 5—6 metri depărtare și mă legănam într-un scrînciob improvizat dintr-un lanț agățat cu capetele de-o creangă a unui nuc bătrîn ; la mijloc pusesem o pernă, ca să fie moale, să nu simt lanțul... și mă legănam gînditor ; adevărul e că n-aveam chef să mă duc unde mă trimitea tata). Cînd l-am auzit spunînd că vine la mine să mă bată, i-am răspuns, cu obrăznicie : „Vino, vino, dacă poți să mă prinzi !" Îmi trecuse prin cap că eu alerg foarte repede (la întrecerile pe care le făceam cu copiii pe zăvoi nu mi-o lua nimeni înainte) și că tata,

fiind mult mai în vîrstă, în nici un caz nu mă poate prinde, chiar dacă ar vrea !

„Ce-ai spus, mă, răspunse tata enervat, zici că nu te pot prinde, ai ?" Și, în clipa aceea, a aruncat hamurile cît colo, s-a ridicat și-a pornit spre mine. Am părăsit și eu scrînciobul și, cînd am înțeles că nu glumește, am luat-o la sănătoasa.

Ne-am învîrtit de mai multe ori prin grădina din spatele casei... Simțeam că gluma s-a îngroșat, tata se enervase de-a binelea, așa că nu mai aveam nici o șansă să scap fără plată. De aceea m-am hotărît să părăsesc grădina, luînd-o printr-un lan de ovăz. N-am fost, bineînțeles, inspirat : ovăzul era înalt și, din cîțiva pași, tata m-a și prins de guler. Apoi, m-a luat frumușel de-o ureche, m-a întors cu fața spre el și mi-a ars două palme, încît l-am văzut înconjurat de stele verzi.

„Acum cred că ai chef, așa-i ?" îmi spuse el, luîndu-mă din nou de guler și scoțîndu-mă din lanul de ovăz.

Am plecat, imediat, la treaba către care mă îndemnase înainte de cursa noastră de „viteză... cu obstacole". Nu știu de ce, însă, după cîțiva pași, îmi venea să fluier și chiar înginai un scîncet de fluierat. Simțeam că tata mă privește lung și mirat. Am întors capul și i-am zîmbit ! Deși mă lovise destul de tare, palmele tatei nu mă dureau deloc !...

...Pe cele ale lui Enescu le simțeam pînă în suflet !

„Și-acum e rîndul vostru, puișorilor", spuse cu bucurie rea în glas omulețul cu nuiaua, îndreptîndu-se către colegii mei. I-a invitat să iasă din bănci, ordonîndu-le să se așeze cu spatele la perete, de jur-împrejurul clasei.

Colegii au înțeles că trebuie să se supună, deocamdată. Orice împotrivire le-ar fi agravat situația, ori nici unul dintre noi n-avea nevoie de așa ceva.

Cînd „stîrpitura", cum i-a zis cineva după aceea, ajungea în dreptul lor, băieții întindeau, pe rînd, mîinile,

ca cerșetorii, primind pe fiecare palmă cîte două lovituri de nuia, aplicate cu furie și putere. Cînd a terminat cu ultimul, bătăușul gîfîia, obosise. Broboane de sudoare îi apăruseră pe fruntea înaltă peste care se revărsau șuvițe de păr.

Nici unul dintre băieți n-a scos nici cel mai mic cuvînt. Fiecare își înghițea cum putea mai bine durerea și ura. Unii dintre ei se gîndeau, desigur, la răzbunare. Și, de fapt, n-ar fi fost o răzbunare, ci o plată întîrziată, făcută cu aceeași monedă. Pentru că, încă o dată precizez, deși noi greșiserăm, nu așa trebuia sancționată vina unor copii. Probabil că printre cei care l-au prins pe Ion Enescu într-o seară, tîrziu, în timp ce se plimba pe-o alee din spatele școlii și l-au bătut bine de tot, la adăpostul unei pături pe care i-au aruncat-o, pe neașteptate, în cap, vor fi fost și cîțiva dintre colegii mei, uniți, desigur, cu alții de la clasa a IV-a B, care, într-o altă împrejurare, primiseră, de la același individ, o corecție asemănătoare. Vă întrebați, cum de se tolera atunci bătaia în școală ? Întîmplarea pe care v-o povestesc se petrecea cu cîteva luni înainte de reforma învățămîntului din 1948. Atunci a fost desființată bătaia ca modalitate de sancționare a diferitelor greșeli.

Unii dintre colegii mei au primit această prevedere a legii cu părere de rău, afirmînd, mai în glumă, mai în serios : „Fir-ar să fie, s-a desființat bătaia tocmai cînd am ajuns și noi în cursul superior, adică în situația de-a o putea aplica celor mai mici decît noi !"...

Mă uitam, pe rînd, la colegii mei. Unii dintre ei îndrăzneau să mă privească în ochi, cerîndu-mi parcă iertare pentru nesăbuința lor la care le-am fost părtaș, în timp ce alții priveau drept înainte, înstrăinați parcă de propriile lor ființe, înstrăinați mai cu seamă de momentele înjositoare prin care cu toții treceam...

LA PORȚILE IADULUI

S-a sculat încet de lîngă mine să nu mă trezească. A luat de-alături un braț de lucernă proaspătă și-a coborît scara care scîrțîia sub greutatea lui. L-am auzit apoi deschizînd ușa grajdului și înaintînd către iesle spre a așeza în fața calului lucerna. Mocanu, așa se numea calul, a nechezat scurt, bucuros. Și-a recunoscut stăpînul pe care, în patru anî, îl văzuse de două-trei ori. Patru ani lungi și grei, ani de război ! Tata fusese tot timpul concentrat. Acum se întorsese acasă, de cîteva zile. Odată cu schimbarea frontului, primise și el o permisie de două săptămîni.

Cînd a urcat scara, m-a găsit în gura slonuluî.

— Nu dormi, băiete ? m-a întrebat cu un glas blînd.

— Nu ! i-am răspuns.

Ce era să-i spun ? Că n-am dormit aproape toată noaptea ? Că de patru veri îl așteptam să mai dorm lîngă el, în fîn, îmbătat de mirosul aromitor și de mîndria că *eram bărbat*, și *bărbații* dormeau, toată vara, în slon, adică în podul cu fîn ? Pe-atunci, *bărbații* din casa noastră, cei de la... *șapte* ani în sus, erau doi : eu și tata. Ceilalțî frați ai mei, mai mici, unul de cinci și altul de treî ani, rămîneau cu surorile și cu mama în casă. O vară întreagă dormisem cu tata în fîn ! Trecusem în clasa a II-a, împlinisem șapte ani, eram *mare* deci. Mă adăposteam lîngă spatele lui cald și mă înveleam cu o pătură, peste care presăram fîn, fîn proaspăt cosit. Nu cunosc parfum mai răscolitor decît mirosul de fîn. Și azi, după zeci de ani, cînd strîng în palmă cîteva fire de iarbă proaspăt cosită și uscată, simt urcînd în mine sevele copilăriei. Rid cei de pe lîngă mine cînd mă văd *plecat* așa, dintr-o dată, departe..., alergînd desculț pe malul riului, ori aruncîndu-mă, nu de puține ori, cu haine cu tot, în valurile lui repezi,

rostogolindu-mă, apoi, prin iarba moale a zăvoiului, cățărîndu-mă prin cireși, strigînd după oile mai năzdrăvane sau după vite, ori ascultînd basmele cele multe și fermecate ale lui moș Ioniță, bătrînul sfătos care a încîntat, cu *poveștile* lui, anii dintîi ai tuturor copiilor satului...

...După vara aceea, tata plecase și mama nu m-a lăsat să dorm singur în podul cu fîn. Degeaba m-am rugat eu de dînsa, nu și nu !„Dacă mă sperii de ceva, și visez urît, mă trezesc și cad de-acolo ! Nu, nu se poate ! Cînd o veni taică-tău !" adăuga ea, văzîndu-mă întristat. „Trebuie să vină, trebuie să-i dea drumul ! Poate se termină și războiul. Mai ai răbdare !"

Avusesem multă răbdare. În patru ani, tata nu venise însă decît de două-trei ori, pentru cîteva zile, și-atunci, nu știu cum se întîmpla, că era tot iarna. Odată, într-o iarnă, ninsese mult, viscolise și trenurile nu mai circulau regulat. Întîmplîndu-se pe drum și văzînd că de la Pitești spre noi nu mai pleca nici un tren, tata a luat-o pe jos. A străbătut prin viscol, noaptea, 20 de km. Cînd a ajuns, ne-am speriat văzîndu-l. Era mai mult mort decît viu, pe trei sferturi înghețat. Nu văzusem niciodată pînă atunci un om cu țurțuri de gheață pe față. L-am văzut pe tata : îi înghețaseră pe obraji lacrimile ce se scurseseră treptat din ochii biciuiți de zăpada viscolită, iar coloana de aburi care zvîcnea gîfîind din ființa lui trudită întinsese pod de gheață peste mustață și peste buzele crăpate pînă la sînge.

N-am putut să-i scoatem mantaua de pe el decît după o jumătate de oră, cînd apa care se împregnase în ea și devenise gheață a început să mustească ; iar ca să-l putem descălța de cizme, a trebuit să-și țină picioarele, minute întregi, așa încălțat, într-un lighean mare cu apă fierbinte...

— E o noapte frumoasă ! Peste vreo oră și jumătate — două plecăm. Cînd se face ziuă trebuie să fim în Pitești !

— Plecăm ! zisei. Iarăși o să tragă bietul Mocanu, singur, la oiște.

— O să tragă, ce să facă ? Așa a avut el parte, săracu !

În cei patru ani, de cînd dura războiul, de trei ori ne duseserăm, eu și sora mea mai mare, Gabriela, cu cîte doi cai la Pitești, undeva acolo sus, pe deal, unde se afla cazarma militară, și, de fiecare dată, ne-am întors cu Mocanu singur la oiștea căruței.

Prima dată ni l-au luat pe Vînătu, un cal alb, frumos, cu pete mici, vineții, pe tot corpul. De zece ani era perechea lui Mocanu. Se înțelegeau perfect, trăgeau amîndoi cu strășnicie, cînd erau puși la greu, încît ar fi fost în stare să mute și casa din loc, dacă asta le-ai fi poruncit să facă !... Uneori, cînd erau mai odihniți, și se aflau la păscut, zburdau ca niște mînji, alergau unul după altul, ca niște năluci cu coamele înfoiate și, dintr-o dată, se opreau, se sprijineau bine pe picioarele din spate, iar cu cele din față se înălțau, le propteau unele într-altele, sunîndu-și potcoavele, și-și aplecau capetele cînd într-o parte, cînd în cealaltă, murmurînd, în nechezatul lor, cîntecul de bucurie al vieții.

Ca să nu ni-l rechiziționeze pentru nevoile frontului și pe Mocanu, tata ne învățase, înainte de a pleca în concentrare, să-l înțepăm ușor în piciorul drept din spate puțin deasupra copitei, unde calul avea deja o mică deformație, o umflătură care, astfel, devenea dureroasă și-l determina să șchiopăteze. Așa că, de cîte ori primeam hîrtie cu dungă albastră la colț, prin care eram chemați cu caii la control pentru rechiziție, Mocanu începea să șchiopăteze și astfel... scăpa de front, rămînînd, pentru o perioadă, pînă reușeam să-i cumpărăm alt tovarăș, să muncească singur spre a hrăni o familie numeroasă ca a noastră, cu șapte copii.

...Nu mă puteam despărți de calul cel alb și frumos, cu pete vineții pe tot corpul. Luat de la oiștea căruței noastre, de un soldat, fusese legat de o bară de lemn, lîngă alți cai care, ca și el, erau rechiziționați. Îl mîngîiam pe cap

și-l sărutam, plîngînd în hohote. Vînătu sufla peste mine abur cald, trăgînd, în același timp, de lanțul cu care era legat de gît spre a scăpa și a merge spre tovarășul său ce rămăsese singur la căruță. Cînd am plecat, smuls mai mult cu forța de Gabriela, un nechezat dureros, țîșnit aproape consecutiv din ființele celor doi cai, mi-a sfîșiat sufletul, ca o prevestire, parcă, a durerilor ce aveau să urmeze. După cîteva luni, am primit o altă hîrtie prin care eram înștiințați că Vînătu nostru pierise pe front. Într-un an am reușit să cumpărăm alt cal, care a avut soarta celui de dinainte. Cu al treilea s-a întîmplat la fel !...

...Acum, fiindcă venise tata acasă, voia el să aleagă un cal bun, dacă s-ar putea ca cel ce fusese perechea dintîi a lui Mocanu.

În oborul de vite din Pitești am ajuns, într-adevăr, cînd se lumina de ziuă. Pe trupul negru, lucios și puternic al lui Mocanu, apăruseră, de sub curelele hamului, flori albe de spumă, asemănătoare aceleia ce-i împodobea fruntea. Tata l-a șters peste tot cu un șomoiog de fîn, făcîndu-i, parcă, un fel de masaj, l-a mîngîiat apoi pe cap, întîrziind în regiunea urechilor, ceea ce nu puteam face eu niciodată, fiindcă Mocanu era uricios, se întindea să mă muște, a aruncat peste el o pătură, să nu răcească, după care a luat din căruță lucernă cît a cuprins cu brațul și i-a așezat-o dinainte să mănînce. Oprisem căruța undeva, foarte aproape de intrare. La ora aceea, oborul era aproape liniștit. Pe o distanță de cîteva hectare, dispuse într-un fel de dreptunghi, pe laturile căruia creștea un gard înalt, de zid șubrezit de vreme, mișuna o lume pestriță — oameni și animale de tot felul ; oameni, cei mai mulți îmbrăcați rău, cu haine pe care înfloreau petecele, bărbați cu fețele înțepoșate de bărbile nerase de cine știe cînd, femei, cel mai adesea cu legături negre peste gură, desculțe sau tîrîndu-și opincile rupte, copii ca mine, care căscau gura mirați, pentru că un asemenea *tîrg* nu mai văzuseră în viața lor.

Din cînd în cînd, cîte un îndivîd cu cizme lustruite-n picioare, cu haină trei sferturi din postav bun „trei peceți", strînsă cu cordon la mijloc, cu obrazul roșu, ras proaspăt, se agita în cîte un grup de amărîți.

— Geambașii, aceîa sînt geambași, spuse tata parcă șoptit. Cumpără pe nimic, păcălesc oamenii, ca apoi să-ți vîndă, cînd ești la strîmtoare, cu un preț de cîteva ori mai mare.

— Bine, dar oamenîi cum de se lasă păcăliți ? întrebai aproape intrigat.

— Se lasă, zise tata cu un zîmbet trist în colțul gurii..., lăsîndu-mă nelămurit.

Ne mișcam prin această mulțime, căutînd cu privîrile caii. Dar caii întîrziau să apară. Cîteva gloabe, forme de cai, mai mult pielea întinsă pe oase — nu ne puteau reține atenția. Am mai găsit cîțiva care, de asemenea, nu ne-au convenit : ori erau prea mici, nu s-ar fi potrîvit cu Mocanu, ori prea bătrîni (tata îi căuta la dinți ca să se lămurească). Orele treceau și noi n-aveam la ce să ne hotărîm. Aproape că pierduserăm nădejdea să mai cumpărăm un cal bun. Cînd mă gîndeam să ne întoarcem acasă, așa cum plecasem, cu locul din partea stîngă a oiștii pustiu, mă cuprindea disperarea.

Tata privea crunt și blestema războiul. Tocmai ne îndreptam spre ieșire cînd, pe poarta oborului, a intrat un bătrînel cu un cal roib de dîrlog ; înalt cît Mocanu al nostru, subțirel, cam slăbuț, se vedea că nu fusese hrănit prea bine, dar sprinten, ținea capul sus de parcă ar fi privit de la distanță peste lume.

— Tată, tată, strigai plin de freamătul ce se născuse dintr-odată în mine, uite calul *nostru* !

Tata, care mergea cu ochii în pămînt, a ridicat capul mirat și-amîndoi am iuțit pașii spre bătrînel.

— De vînzare ți-e roibul, taică ?

— D-apoi cum, zise bătrînul oprind calul lîngă gard. Într-o clipă lumea s-a strîns ciopor în jurul omului cu calul roib. S-au repezit și cîțiva geambași. Inima îmi ajunsese la gît de teamă : „Aștia ne iau calul", mă gîndeam, „ne iau calul, calul nostru, noi l-am văzut întîi !... Nu se poate, e calul nostru !" Se pare că gîndurile mele prinseseră glas, glas de strigăt că numai ce văd lumea întorcîndu-se spre mine, iar pe unul dintre cei cu cizme-n picioare și obraz roșu apostrofîndu-mă : „De unde e calul *vostru*, mă mucosule ?"

Bătrînelul întinse atunci mîna, dădu lumea din fața mea la o parte și spuse, spre mirarea tuturor, inclusiv a tatei :

— Are dreptate băiatul, calul e vîndut !... I l-am dat creștinului ăstuia... și arătă spre tata. Apoi, apropiindu-se cu un pas de noi, mai zise, în șoaptă : Îl iei, omule ? Cîți bani ai ?

— Atît... zise tata, prinzînd curaj !

— Roibul e-al tău, flăcăiașule, vino să batem palma, spuse moșul bucuros nevoie mare, de parcă el ar fi cîștigat ceva, nu noi !

M-am repezit spre bătrînel mai să-i sărut mîna. El m-a mîngîiat pe obraz cu o palmă aspră, care ardea și mi-a ciufulit, apoi, claia de păr castaniu ce-mi adumbrea ochii.

Lumea din jur s-a împrăștiat murmurînd. Geambașul care mă apostrofase i-a trîntit și moșului o înjurătură, spunînd, pe deasupra, că „trebuie să fie țicnit" sau cam așa-ceva, a făcut un gest cu mîna a lehamite și-a plecat.

Cînd am prins roibul de căpăstru, acesta și-a aplecat capul și a început să-l frece de pieptul meu de parcă m-ar fi cunoscut de cînd lumea. L-am cuprins pe după grumazul lui falnic și l-am îmbrățișat ca pe-un prieten drag.

— Înseamnă că e blînd, tată, nu ca Mocanu, izbucnii fericit, am să-l pot călări !...

— Ai să zbori cu el, băiatule, e blînd ca un mieluțel, dar aleargă de parcă ar fi un șoim în zbor, adăugă bătrî-

nelul tot mai încălzit de bucuria mea. Apoi, fața îi se întunecă de parcă ar fi trecut peste ea umbrele unor nori negri... Așa-i cînd ajunge omul la strîmtoare !... începu el ca și cum s-ar fi pregătit să spună o poveste tristă... Calul ăsta...

În clipa aceea, văzduhul a fost sfîșiat de țipetele stridente ale unei sirene care a început să se vaiete, să se vaiete...

— Alarmă !... strigă tata cu spaimă-n privire. Repede, băiatule, s-ajungem cu calul la căruță, să-l înhămăm și să fugim.

— Blestemații !... adăugă apăsat moșneagul, dar mai liniștit decît tata, nu se mai satură de-atîta moarte ; de cînd nu mai sîntem cu ei, fac prăpăd ! Nu le-ajunge cît au luat în atîția ani, acum distrug și ce-a mai rămas !

Am înțeles că era vorba despre nemți, despre avioanele ce treceau aproape zilnic și pe deasupra satului nostru, și care bombardau cînd ici, cînd colo...

— Să v-ajute Dumnezeu, oameni buni, mai spuse bătrînul, la despărțirea noastră pripită, să scăpați cu bine ! V-am dat strașnic cal, să știți ! Aveți grijă de el !...

— Îți mulțumim din suflet, bunicule, răspunsei, în timp ce alergam după tata. Fugi, fugi și matale ! îl îndemnai eu pe bătrîn !

— De mîne se sperie moartea, flăcău ; fugîți voi, fugiți ! Glasul lui s-a stins în vaietele sirenei și-n strigătele mulțimii înnebunite.

Căruța noastră era aproape. Am ajuns repede ; tata a scos hamul dintr-un sac, în cîteva clipe l-a potrivit pe calul cel roib, l-a înhămat apoi lîngă Mocanu și-am pornit de parcă cineva ar fi aruncat cu apă fiartă în urma noastră. În picioare, lîngă tata, în căruță, mă țineam de mijlocul lui și priveam în jur speriat.

Uitîndu-mă peste zidurile oborului, mi s-a părut că acolo se mutase, în cîteva minute, iadul !

În poartă se striveau grămezi de oameni și de animale; se auzeau țipete, înjurături; porcii guițau, vitele zbierau, caii nechezau; unii oameni săreau peste ziduri și se rostogoleau printre căruțe; alții cădeau călcați în picioare de animalele speriate de urletele sirenei; în cîteva locuri s-au dărîmat zidurile, iar prin spărturi reușeau să țîșnească mai ales animalele care scăpaseră din mîinile stăpînilor lor și se pierdeau astfel în vacarmul general.

Mi s-a făcut dintr-o dată teamă, o teamă cumplită. Doamne, Doamne, îmi spuneam în gînd, să nu murim tocmai acum! Ar fi păcat, mare păcat! A venit și tata, am cumpărat și un cal frumos, dă, Doamne, să scăpăm din iadul acesta!

— Stai jos, băiatule, că ne răsturnăm, strigă tata furios la mine, apăsîndu-mă pe cap cu mîna dreaptă. Nu vezi că... Într-adevăr, strada pe care porniserăm spre a ieși din oraș oferea o imagine aproape ireală. Caii noștri, îndemnați de biciul ce se-ncolăcea și plesnea deasupra lor, și speriați de toate zgomotele din jur și, mai ales, de urletul atît de strident al sirenei, alergau în galop; în rînd cu noi însă, în dreapta și-n stînga, alergau, tot atît de înnebuniți, alți cai, tîrînd după ei alte căruțe; în spatele nostru, pe trei rînduri, alte și alte căruțe, iar pe margini, din cînd în cînd, animale răzlețe sau oameni, împinși spre șanțul din dreapta al străzii de tăvălugul acela îngrozitor, care înainta ca un monstru.

Apucaserăm, din fericire, în fruntea coloanei. În fața noastră drumul era liber. Totul depindea acum de cai și de dibăcia tatei de a-i manevra printre celelalte două căruțe ce se-agățau de-a noastră, cînd una, cînd alta.

„Dacă se rupe vreo roată, dacă se-mpiedică un cal, aicî rămînem, ne fac praf ceilalți..."

De la o vreme, caii noștri au țîșnit din rînd; căruța alerga ușoară în fruntea tuturor, iar tata, ținînd cu strășnicie hățurile, îi îndemna, îi îndemna... Ne aflam într-o cursă în care lupta se dădea pe viață și pe moarte...

Dintr-o dată sirena a încetat! Deasupra orașului au apărut uriașele păsări cenușii purtătoare de foc ucigător. Vuiau atît de puternic încît vibra nu numai aerul, ci și tot pămîntul!

Mai aveam cîteva sute de metri pînă la podul de peste Argeș de la marginea orașului.

— Dacă ajungeam acolo, am scăpat, îmi șuieră tata, privindu-mă o clipă cu ochi în care se aprinseseră luminile speranței.

Dar, tocmai atunci, din pădurea de arini de lîngă pod, țîșniră flăcări ce se îndreptau spre păsările cenușii.

— Tunurile antiaeriene! Au început să tragă tunurile antiaeriene!... spuse tata, pălind pe loc. Începe cu adevărat hora morții, băiete! Ascunde-te în căruță, trage pătura peste tine! El însuși s-a așezat pe-o scîndură și-a continuat să mîne cu strășnicie caii.

Avioanele, care, după cum aveam să aflăm mai tîrziu, se îndreptau spre Ploiești, neavînd în obiectivul lor bombardarea, de data aceasta, a orașului în care ne aflam, s-au întors din drum, s-au rotit de cîteva ori, nepăsătoare parcă față de obuzele tunurilor de lîngă pod, au coborît cît mai aproape de țintă și-au început să sloboade din pîntecele lor uriașe zeci și zeci de bombe care semănau, aproape la fiecare pas, prăpăd și moarte. În cîteva minute copacii de la picioarele podului au fost făcuți țăndări, tunurile, care glăsuiseră zadarnic și-atît de neinspirat, au amuțit! Iadul, coborînd acum din... cer, se întindea, treptat, peste tot orașul.

Din fericire, noi ajunseserăm însă dincolo de porțile lui. Căruța a trecut peste pod ca o nălucă și, după cîteva sute de metri, s-a oprit într-un lan de porumb.

— Jos, repede jos! a strigat tata. Culcă-te la pămînt și stai nemișcat!

Am sărit din căruță și m-am pomenit cu capul lîngă un mușuroi de porumb. Din urma noastră veneau alte căruțe.

Şi alţi oameni au intrat cu cai cu tot în lanul de porumb. Atunci a început să se învîrte deasupra noastră una dintre acele cumplite păsări cenuşii. Cînd am văzut-o, m-am gîndit că s-a terminat cu noi ! „Păcat, îmi spuneam, am scăpat noi din *iadul* acela ca să murim tocmai acum ? !..."

Cred că tata gîndea la fel, dar nu mai avea curaj să spună nimic. Trăgea caii de căpestre să îngenunche, să se culce în porumb, ca să dispară astfel ca ţintă a pîrdalnicei păsări. Înţelegînd parcă pericolul, caii au îngenunchiat şi-apoi s-au trîntit şi ei la pămînt. Întîi a făcut acest lucru calul cel roib. Apoi, îndemnat, în continuare de tata, s-a culcat şi pretenţiosul Mocanu.

...*Pasărea* se roteşte, mai departe, deasupra noastră. Aşteptam ca, din clipă în clipă, să auzim exploziile bombelor... „dacă vom mai putea să le auzim" !...

— Întinde-te lîngă spatele calului roib, îmi comandă tata, cu spaimă !... Mă executai fără să mai gîndesc... Am înţeles apoi că pot fi aşa, eventual, mai bine apărat. „Da, dar cu ce preţ ? Nu, nu vreau să moară Roibu ! (Îmi trecuse prin minte că aşa am să-l numesc de-acum : Roibu ! Dacă scăpăm !) Şi nici Mocanu nu vreau să moară, nuu !... El ne-a crescut atîţia ani, săracu ! Ce dacă e urîcios ? ! Aşa e el, nu suferă pe nimeni să-l atingă nici măcar cu un deget"... „Parcă-ar fi prinţ !" spusese tata odată. „*Prinţu ! Prinţu !* Să-i zicem *Prinţu !*" propusese o soră de-a mea, sărind într-un picior. Şi i-am zis o vreme aşa, dar Mocanu nici nu ne băga în seamă Am revenit la numele lui !...

„...Şi nici tata, bineînţeles !... Dar dacă mor, numai..." Îmi simţii lacrimile calde pe faţă... „Nici n-am apucat să călăresc pe Roibu !" Vai, şi ce mult îmi doream acest lucru !...

— Ce face ăla, mă, se mai plimbă mult deasupra noastră ? întrebă tata intrigat, ridicîndu-şi în acelaşi timp capul din pămînt. Făcui şi eu la fel, întorcîndu-mă într-o parte.

Tocmai atunci pasărea cu cîocul de oțel începu să scuipe flăcări, flăcări mici, ascuțite care porneau spre noi în zgomot sacadat de... mitralieră.

— Să știi că ăsta nu mai are bombe, ne mitraliază! Băiete, sub căruță, repede!

Ascultai și de această nouă comandă a tatei... Ne trezirăm amîndoi sub căruță.

— Dar caii? Ce facem cu caii? țipai de parcă aș fi luat foc.

— Cum le-o fi norocul, băiete! Îi curgeau și tatei lacrimi pe obraji. La început era ca o... ploaie cu piatră... poc! poc! poc! se auzeau gloanțele lovind obloanele căruței. La fiecare pocnitură închideam ochii și înghițeam în sec. Așteptam s-ajungă vreunul și la noi... Muream astfel cu fiecare pocnitură spre a ne trezi, din nou,... și iarăși..., și iarăși...

Tata nu știa ce să creadă, privea la cai și nu știa ce să creadă: aceștia stăteau cu urechile ciulite, și primeau fiecare lovitură de glonț tresărind..., *dar numai tresărind* și-atît!... Plumbii alunecau pe lîngă ei, fără să-i rănească măcar...

În jurul nostru, întreaga suflare parcă-și ținea respirația! Nu se auzea nici o mișcare... Doar cîntecul de moarte, tot mai răgușit, tot mai îndepărtat al păsării cu cioc de oțel...

— A plecat, a plecat, strigă aproape tata, ieșind de sub căruță și repezindu-se spre cai. Și, deodată, îl aud rîzînd, rîzînd în hohote...

„Doamne, a înnebunit tata!"...

Ha-ha-ha-ha!... Ha-ha-ha-ha!... Tata rîdea în continuare! Și, printre hohote de rîs, reuși să îngaime, la un moment dat:

— Imbecilul! Imbecilul! A fost prea sus, nu și-a dat seama, plumbii sînt reci; privește, băiete, sînt reci; caii n-au nimic! Am scăpat, am scăpat!...

Între timp, caii se ridicaseră și tata îi aranja ca să plecăm. S-au ridicat din lanul de porumb și ceilalți oameni care trăiseră, desigur, aceeași groază ca și noi. Cu toții erau veseli, unii aruncau cu pălăriile în aer și amenințau cu pumnul păsările cenușii ce dispăreau încet-încet din zarea ochilor. Cu toții erau veseli... numai pe mine m-a podidit plînsul... Și plîngi... și plîngi !...

— Ce ai, mă, ce s-a-ntîmplat ? se-ntoarse tata surprins spre mine. De ce plîngi ?

— Plîng și eu, așa !... răspunsei. Ce, n-ai mai văzut ?

POTECA PIERDUTĂ

Se încheiase o săptămînă de cînd dormeam în pădure. Construisem un adăpost din crengi, ca un fel de cort ; pe jos așternusem fîn gros, acoperit cu piei de oaie și pături.

Tata se întorsese la unitate, iar noi eram, din nou, singuri. Permisia se sfîrșise.

Asistam acum la retragerea nemților. În coloane întregi, în mașini sau pe motociclete, iar uneori în grupuri răzlețe, călări pe cai, treceau zi și noapte. Treceau crunți, cenușii ! Din cînd în cînd opreau ; și-atunci tot ce se găsea prin curțile oamenilor : păsări, vite, dispăreau. Se dăduse zvon că e bine ca...

— Lele Ioană, lele Ioană !

— Ce e, Margareto, ce s-a întîmplat ?

— Spune-i lui George să fugă cu fetele și cu caii ! Și matale ar fi bine să pleci...

— Unde să fugă, Margareto, leică, îi răspunse nedumerită mama verișoarei noastre care stătea, la cîteva case, mai jos. Și de ce ? Ce s-a întîmplat ?

— Vin nemții ! Au pornit dinspre Pitești coloane de nemți care se retrag. Sînt ca turbați ! Iau tot, batjocoresc fetele, femeile, e nenorocire !

— Fugi, fată, de-aci ! De unde-ai scos asemenea prostii ? Cine ți-a spus ție chestia asta cu... fetele și femeile ? !... Or fi luînd, nu zic ba, lua-i-ar..., Doamne iartă-mă, de nemți ! Parcă pînă acum, timp de patru ani, ce făcură ? Ne-om fi pricopsit cu ei în țară, nu ?

— Bre, să știi că nu mint ! A venit cineva, o cunoștință de-a noastră de la Pitești, și ne-a spus. Adineauri a plecat. Mama m-a trimis să...

— Și voi ce faceți ?

— Păi și noi plecăm. Melania și Nuți au făcut bagajul. Plecăm !

— Și unde plecați, maică ? !...

— În pădure, unde în altă parte ! Stăm cîteva zile pînă trece nenorocirea !

— Dac-ar trece în cîteva zile...

Se încheiase o săptămînă și nemții treceau mereu... Mama n-a vrut să se clintească de-acasă. Nici nu puteam să lăsăm totul așa, în părăsire ! Pe lîngă cai, la început am luat cu noi, în pădure, vaca și cele trei oi. Păsările și porcul n-aveam cum să le luăm. Au rămas acasă. Le îngrijeau cei doi frați mai mici și mama. În special de curci ne era teamă, de cele cincisprezece curci care crescuseră mari, se făcuseră, de-acum, bune de tăiat...

...Coloana s-a oprit drept în fața porții noastre. Au coborît soldați din mașini și-au intrat prin toate curțile vecine. S-au apropiat trei și de poarta noastră, poartă înaltă, lucrată frumos : fiecare ulucă, pe care erau sculptate tot felul de figuri, se termina cu o floare crescută dintr-un gît subțire de lemn.

Mama a auzit zgomotul mașinilor și-a ieșit pe prispă. Cei doi frați ai mei — pe lîngă dînsa !

— Vai, curcile ! Nelule, curcile !

— Ce să le mai fac acum ? !... spuse cu părere de rău unul dintre băieți...

Într-adevăr, ce să le mai facă ? Păcătoasele de curci, care pînă atunci fuseseră tot timpul ținute în spatele casei, prin grădină, se aflau acum la vedere. Parcă le-ar fi așezat cineva la expoziție, așa se înșiraseră pe marginile căruței, unele pe-o parte, altele pe cealaltă. Se aflau în așteptare ! Și, iată că...

Soldații au împins în poartă să intre ! Poarta era însă încuiată. Au strigat ceva în limba lor, au zguduit-o, dar nimic. Mama rămăsese încremenită pe prispă.

Unul dintre ei, mai tinerel, s-a prins atunci cu mîinile de capetele a două uluci, și-a proptit cizmele pe-o grindă și-a încercat să sară pe deasupra. Dar a rămas cu două flori... de lemn în mîini, prăvălindu-se pe spate. S-a ridicat nervos, le-a aruncat peste poartă în curte, înjurînd și blestemînd, a introdus, apoi, țeava automatului printre scînduri și-a tras o rafală.

Curcile și-au ridicat capetele mirate, dar una n-a zburat de pe căruță. Pesemne că erau hotărîte să asiste mai departe la... „spectacol".

Un alt soldat a îndreptat automatul spre prispa casei. Mama a coborît atunci, tremurînd ca varga, a tras piedica de la zăvor (pe care nemții n-o dibuiseră, în furia lor) și s-a pomenit izbită cu poarta în piept și lipită de gard.

Cele trei tunici cenușii s-au apropiat de căruță, cu automatele în poziție de luptă. Curcile au început să dea semne de neliniște... În curînd cele cincisprezece lighioane se aflau împinse în grajdul cailor, încercuite treptat-treptat și, cu gîturile... sucite în așa fel încît să nu mai opună nici un fel de rezistență, se îngrămădeau grăbite în trei saci.

Băieții plîngeau, iar mama era neagră de furie ! În schimb, „musafirii", cu cei trei saci în spinare, erau veseli și... „spirituali" : unul, cel mai în vîrstă dintre ei, ținea în mîna dreaptă o curcă vie, cu gîtul întreg ; era cea mai mică din cele cincisprezece. S-a îndreptat cu ea spre mama și, cu un gest de... mărinimie batjocoritoare, i-a aruncat-o în față. Ne lăsau, chipurile, și nouă ceva ! Cu toții au izbucnit într-un rîs gros și-au ieșit pe poartă.

— Mînca-v-ar viermii pămîntului, de vii să vă mănînce ! izbucni mama într-un blestem neputincios. Să vă stea-n gît, așa ! mai zise ea, în timp ce coloana de mașini se punea-n mișcare.

— Ne-au rupt și *florile* de la poartă, spuse, printre suspine, Costel, cel mai mic dintre băieți, adunînd cele două bucăți de lemn aruncate prin curte și îndreptîndu-se cu ele spre locul unde gardul porții rămăsese știrb.

— O să facă taică-tău altele, nu mai plînge, îl liniști mama. Să scăpăm noi numai cu atît !

★

Caii pășteau liniștiți la marginea pădurii. Se împlinise o săptămînă de cînd tot îi ascundeam de ochii celor ce ni-i puteau lua.

Era după-amiază. Soarele se afla încă sus, luminînd o zi dulce de septembrie. După povestea cu soldații și curcile cu gîtul sucit, pe care-o aflasem în amănunt de la unul dintre băieți, surorile mele au plecat acasă.

— Mergem s-o ajutăm pe mama, a zis Gabriela. N-o mai lăsăm singură !

— Și dacă se-ntîmplă ceva cu voi ? am întrebat cu îngrijorat.

— Nu se-ntîmplă nimic, n-ajung ei să pună mîna pe noi ! De altfel, cred c-am făcut rău plecînd de-acasă. Ne-am luat după fricoasa de Margareta.

Am rămas singur cu caii. Îi urmăream cum păşteau iarbă bot lîngă bot. Mocanu, calul cel negru, era bucuros că i-am cumpărat un tovarăş de ispravă. Avusese dreptate bătrînelul din oborul de vite de la Piteşti. „V-am dat straşnic cal ! Aveţi grijă de el !" ne strigase atunci, la despărţire. „Ce s-o fi întîmplat cu moşul ? O fi scăpat din cazanul acela al morţii, din iadul în care fusese transformat oraşul de zecile de păsări uriaşe cu cioc de oţel ?"

Roibu trăgea bine şi era blînd nevoie mare. În sfîrşit, aveam un cal pe care-l puteam călări după pofta inimii. De cînd tînjeam eu după aşa-ceva !...

Locul era strategic ales ; în faţă şi în partea dreaptă puteam vedea departe, pînă la panglica cenuşie a şoselei. Mă uitam peste lanurile de porumb şi grădinile de pruni. Era, totuşi, un singur punct către care atenţia trebuia să fie mărită : partea stîngă. Aici îmi închidea perspectiva o pădurice de fagi şi tufe de aluni. Mă îndepărtai cu caii la vreo sută cincizeci de metri de ea. Nu ştiu de ce mă cuprinsese un fel de nelinişte !... Şi mă simţeam atît de bine pînă mai adineaori !... Gabriela-mi promisese că se va întoarce pentru ca, la noapte, să rămînem împreună cu caii în pădure. Dar pînă se înserа mai era destul ! Încercam să uit de teamă, cioplind cu briceagul pe codiriştea biciului tot felul de figuri geometrice. Aproape că mă liniştisem...

„...Da, tată, nu te teme, am eu grijă ! Sînt mare de-acum, am treisprezece ani, am intrat la liceu ! Şi de mama, şi de ceilalţi mici, am eu grijă. Sigur, împreună cu Gabriela, cu Gabriela, da !"

„Dacă n-ar fi Gabriela, ce ne-am face ?!" mi-am zis eu, în gînd atunci, cînd îl asigurasem pe tata, la plecarea lui, din nou, pe front !... „La şcoală ? N-ai nici o teamă, nu te fac eu de rîs ! Da, mai sînt cîteva săptămîni şi încep cursurile !"

Cîteva săptămîni ? Cum cîteva săptămîni ? Mai sînt exact nouă zile ! Vai ! și cîte mai trebuie să-mi facă mama pînă atunci...

— Mai abitir decît dacă te-ai mărita, George, maică ! izbucnise, într-o zi, mama. Parcă sînt nebuni și ăștia de la internat. Auziți ce cer : trei cearșafuri de pat, trei de plapumă (deci trebuie și plapumă), trei fețe de pernă ; apoi : patru cămăși, patru indispensabili, patru prosoape, patru batiste... etc., etc. Nu mai vorbesc de alimente : grîu, porumb, cartofi, fasole, untură, nuci... Dar cu nucile ce fac, măi băiete ?

— Cozonac, ce să facă ? Ne vor da, în fiecare dimineață, cozonac cu cafea, de-aia turcească, cică !

— Vai de *cozonacul* nostru, flăcăule ! adăugă mama. N-avem în toată casa ceea ce ne cer ăștia pentru tine. Trebuie să le cumpărăm. Și pe ce ?

— Le cumpărăm, mamă, le cumpărăm, se repezi Gabriela. George trebuie să meargă la școală, trebuie să învețe !

— Le cumpărăm, maică, ce să facem ?... Parcă avem altă scăpare ? !...

— ...Se mișcă tufele de aluni..., trosnesc crengi... ; se aude ropot de cal în galop !... Iată-l ! Iată-l ! Un soldat, un soldat român, după uniformă !

— Fugi, George, fugi ! strigă soldatul. Încalecă și fugi, băiete, ascunde caii-n pădure ; în spatele meu, la cîteva sute de metri, vin doi nemți călare, caută cai !

Soldatul era Petre al lui Costică Marinescu, un vecin de-al nostru. Venise și el, de curînd, de pe front ; aștepta să plece în direcția cealaltă. Peste cîteva luni, părinții aveau să primească vestea morții lui... Săracu Petre ! Era un băiat bun, harnic, respectuos...

— ...Cînd i-a văzut intrînd pe luncă, m-a rugat Gabriela să vin să te anunț, ca să nu te ia prin surprindere,

mai spuse Petre, care ajunsese în apropierea mea. M-au văzut alergînd spre pădure și s-au luat după mine. Hai, repede, că se-apropie !

Un salt și mă aflam pe spatele Roibului ! Nici nu știu cum am reușit, de data aceasta, să încalec atît de ușor (altădată trebuia să mă opintesc de cîteva ori, calul fiind înalt, iar eu...). M-am aplecat pe gîtul lui, am prins lanțul care lega cei doi cai și-am pornit-o în goană. După cîteva zeci de metri, trebuia s-o iau spre dreapta ca să ajung cît mai repede în pădure Am tras de lanț, l-am îndemnat pe Roibu să facă mișcarea dorită. Calul s-a supus imediat, dar a întîmpinat rezistența tovarășului său. Trag din nou de lanț arătîndu-i lui Mocanu că trebuie s-o ia neapărat spre dreapta, dar el se încăpățînează. Atunci îl plesnesc furios cu biciul peste gît !... În clipa aceea, calul cel negru s-a smucit ca ars, trăgîndu-l forțat după el pe celălalt. Roibu s-a poticnit, iar eu am zburat de pe spatele lui peste picioarele lui Mocanu. Probabil că l-am lovit rău de tot, pentru că, după ce-a scăpat de mine, a nechezat și-a aruncat cu picioarele din spate, să mă lovească. Din fericire, în clipa în care-am ajuns la pămînt, am aplecat, instinctiv, capul în piept Copita calului mi-a zburat doar șapca pe care, nu știu cum, în rostogolire, n-o pierdusem de pe cap. Dacă mă izbea în plin, acolo rămîneam !

Caii s-au oprit în iarbă M-am ridicat, ca și cînd nimic nu se întîmplase, am încălecat din nou și-am pornit ca o nălucă.

Din spate, am auzit strigînd : *Halt ! Halt !*... Apoi o bubuitură de armă Și încă una !

Petre ajunsese deja în marginea pădurii. A oprit calul, s-a întors cu fața spre nemți și-a început să tragă și el. Mă aflam între două focuri ! M-am lipit de trupul calului care alerga cît putea de repede !

Am trecut pe lîngă Petre, în goană, și-am luat-o pe potecă în sus. Soldatul a mai tras cîteva focuri și m-a urmat.

Poteca se pierdea printre copaci! Nemții, ajunși nu departe de noi, trăgeau disperați, la întîmplare! Atunci l-am îndreptat pe Roibu spre stînga și-am coborît pe-un povîrniș, într-o vîlcea în care cu greu ne-ar mai fi putut găsi cineva. Am înaintat adînc în inima pădurii pînă n-am mai auzit bubuiturile armelor.

— Îți mulțumesc, nene Petre, mi-ai scăpat viața...; și caii mi i-ai scăpat!... Îți mulțumesc!... spusei, gîfîind, băiatului care tocmai mă ajunsese din urmă. Îi întinsei mîna, zîmbind încă speriat și, probabil, palid la față.

— Sînge! Ești rănit?!... strigă soldatul. Unde ești rănit, ce te doare?

Privii mirat la mîinile mele care erau pline de sînge!...

Nu mă doare nicăieri, n-am simțit nimic, spusei, uitîndu-mă în jurul meu, controlîndu-mi picioarele, pieptul... Calul, calul e rănit, strigai atunci disperat. L-au împușcat pe Roibu, nene!... și sării de pe spatele lui...

Gîtul calului era plin de sînge. Rupsei niște frunze și începui să-l șterg ca să găsesc rana. Dar rana — nicăieri! Măi, să fie! Și șterșei mai departe, mai sus, mai sus, spre cap. Formidabil! Ia privește, nene, glonțul a trecut prin urechea stîngă a calului! De-aici curge sîngele! „Dacă nu mă lipeam de gîtul lui?“ mă gîndesc...

Petre caută repede niște buruieni... Vine cu un pumn de foi late... Aplec capul Roibului spre firul de apă care curge pe fundul vîlcelei, spăl cu grijă rana, iar soldatul zdrobește frunzele în palmă și prelinge sucul peste locul pe unde a pătruns plumbul. Rupe apoi o fîșie din poalele cămășii sale soldățești și-l bandajează pe Roibu. E caraghios așa, cu o ureche albă. Îmi vine să rîd uitîndu-mă la el. Îl mîngîi pe cap, iar el și-l freacă încet pe pieptul meu, așa cum făcuse atunci cînd ne-am cunoscut, în oborul de vite din Pitești.

Mocanu privește la noi parcă înduioșat.

— Dacă mă omorai, domnule Mocanu, cu piciorul dumitale în care te-am înțepat de-atîtea ori ca să nu te ia

la război ? Taci, ai ? Nu-ți convine să te mustruluiască cineva. Păi, sigur ! Dumneata ești „prinț", nu suferi nici o observație !... Fiindcă ești încăpățînat, de-aceea te-am plesnit cu biciul peste grumaz !... Întind cu teamă mîna spre capul calului negru... Pentru prima dată, Mocanu se pleacă supus ! O căldură blîndă mă pătrunde în toată ființa !

— Uite, nene, că e *bun* și războiul la ceva !... Soldatul mă privește nedumerit...

ZÎMBIȚI, VĂ ROG!

De cîte ori trec prin Piața Buzești din Capitală, fără să vreau încetinesc pasul, dacă sînt pe stradă, iar dacă mă aflu în tramvai, troleibuz sau în vreo mașină privesc pe fereastră, caut cu ochii un loc anume... și mă întreb, de fiecare dată : „Cine s-o fi pricopsit cu opincile mele ?"

Care opinci ? Cum care ? Nu le știți ? Acelea din cauciuc gros, tăiat dintr-o roată de mașină..., alea, frate, cu „nasul" la o parte, butucănoase, da' bune, bune, că puteam să bag în ele nu știu cîte obiele să nu-mi mai degere picioarele. Mi le cumpărase sora mea, Gabriela, în timpul războiului !... Tot nu vă amintiți ? ! Nu v-am povestit despre ele ?... Mă mir !..., fiindcă eu, de cîte ori trec prin Piața Buzești...

...Era în vara anului 1946 ! Secetă mare, foamete !... Se luptau bieții oameni să-și revină după război. Munceau ca disperații la refacerea țării — cei care erau învățați să muncească, cei din fabrici, ateliere, de pe ogoare,

că erau și unii care, ca și-altădată, învîrteau doar afacerile, și le mergea bine, al naibii de bine ! — munceau cei mulți și amăriți, dar, colac peste pupăză, pe lîngă nenorocirile aduse de război, a mai venit și seceta aceea cumplită, încît, ce să mai vorbim, îți venea să-ți plîngi singur de milă. Munceau bieții oameni mai mult nemîncați, răbdau de foame și ei, și copiii lor, răbdau pînă ce... uneori se sfîrșeau...

În satele noastre de sub munte era și mai greu. Nu tu grîu, nu tu porumb, se uscase și iarba, nici vitele nu mai aveau ce mînca ! Greu, greu de tot !...

Fiecare familie se zbătea cum putea. Cînd făcea unul rost de un dublu de mălai sau de făină, dădea un ciurdouă și vecinilor.

„Mor bieții copii de foame, cum să te lase inima să nu le dai ? !" spuneau cei care erau în stare, din cînd în cînd, să-și ajute vecinii.

Noi ? Eram nouă guri la masă : șapte copii, mama și tata ! Biata mama și, mai ales, bietul tata !

Se uita peste noi cînd ne adunam în jurul mesei mici, rotunde, fiecare cu strachina în mînă. Da, acum ne *modernizasem*, nu mai mîncam toți dintr-o strachină, pe care altădată o așeza mama în mijlocul mesei și-o umplea de nu știu cîte ori pînă să ne săturăm. Nici n-apuca să se întoarcă cu spatele de la masă spre oală, că strachina se și golea.

„Dumnezeule, Doamne, voi o să-mi mîncați și urechile", zicea ea, privindu-ne... cu drag ! N-ajungea niciodată să stea în rînd cu noi la masă. Ea trebuia să care, să care și să toarne în strachina de la mijloc, în care noi ne-amestecam și ne ciocneam lingurile de lemn. Acum însă, cum vă spuneam, ne modernizaserăm. De sîn' Petru se făcea, în fiecare an, un tîrg, în apropiere de noi, la Cîmpulung. Mergeam și noi la tîrg. Ne îmbrăca mama cu ce aveam mai bun, ne urcam cu toții în căruță și-o porneam.

Fiind însă vară, cald, nu ne încălțam niciodată. Și de-am fi vrut să ne încălțăm, parcă aveam cu ce ? !...

Mama însă se încălța ! Avea niște pantofi de lac, ascuțiți la vîrf, cu tocuri înalte... de cînd fusese mireasă, adică de vreo optsprezece ani. Îi cumpărase tata atunci, și ea... îi păstra ! Erau încă buni, nu se rupseseră, nici măcar nu-i pingelise vreodată.

Nu se poate ? Nu vă vine să credeți ? De ce ? Păi iată cum stăteau lucrurile : înainte să-i cumpere, tata cred că nu s-a uitat prea bine la picioarele mamei, în orice caz nu i-a luat nici un fel de măsură, s-a dus la Pitești, ori la Cîmpulung, nu știu unde s-o fi dus, a intrat omul în prăvălia unui negustor, a spus că vrea niște pantofi. „De care ?" l-o fi întrebat negustorul și i-a arătat mai multe feluri, pînă ce s-a hotărît. „Aștia !" va fi zis tata atunci, părîndu-i-se cei mai frumoși. „Aștia ? a întrebat, probabil, negustorul, ești sigur de măsură, ce număr poartă soția sau fata pentru care îi cumperi ?"

„Nu știu ce număr poartă, cred că a răspuns tata, dar sper să se potrivească !" Și l-a luat.

De potrivit s-au potrivit ei, dar... nu chiar de tot.

„Mă cam strîng, Ioane, a zis ea cînd i-a pus prima dată în picioare, dar sînt tare frumoși, s-or mai lăsa ei !"

„Se lasă, se lasă ! a asigurat-o tata, și-or să fie numai buni !" Nu știu de ce, cu timpul, pantofii, în loc să se lase, parcă s-au mai strîns întrucîtva. La urma urmei, eu cred că era și firesc, s-au mai scorojit și ei, fiindcă mama cînd „se încălța" cu pantofii, îi lua, de fapt, în mînă și mergea desculță pînă la tîrg, pînă la biserică, pînă la... te miri unde se ducea și ea. Acolo, punea pantofii în picioare, călca cu ei de parcă și-ar fi călcat pe ochi, așa că, în curînd, îi scotea și... picioarele, ajunse iarăși la largul lor, ziceau „bogdaproste". În felul acesta pantofii rămîneau mereu noi. I-a mai păstrat mama, oho ! încă vreo șapte-opt ani de-atunci, pînă cînd, plictisindu-se de ei, i-a dat

unei rudărese pe un căruț (o jucărie cu două roate de lemn, legate de o osie — tot de lemn — și cu o coadă prinsă de mijloc. Se putea alerga cu el prin curte...). Fratele meu mai mic s-a bucurat de căruț, iar rudăreasa a zis că-și încalță fata ei cea mai mare și-o face „cocoană" !...

La tîrgul din vara aceea, nu prea aveai ce să cumperi. Nici măcar turtă-dulce nu se mai găsea. Venise un pîrlit de negustor cu niște făină, o tot frămînta pe-o scîndură, în fața oamenilor, apoi lua cîte un strop și-l arunca deasupra unui căzănel cu ulei, sub care ardeau niște cărbuni. Stropul de cocă și drojdie se umfla pe dată, negustorul îl învîrtea de cîteva ori, pe-o parte și pe alta, cu un băț pe care i-l înfigea în mijloc și-ți oferea — gogoașa, strigînd cît îl țineau plămînii : „Ia gogoașa, neamule ! Ia gogoașa-nfuriată ! Ia gogoașa !"...

Ne-a luat și nouă tata cîte o gogoașă, că n-a scăpat de noi, dar, ce să vă spun, ne-am desumflat pe loc, nu era bună de nimic. Cel puțin mie nu mi-a plăcut. Mai bună era pîinea pe care-o făcea mama !

Ne-am plimbat mai departe prin tîrg și-am dat de unii cu oale și străchini. Erau frumoase, smălțuite, cu flori și nici nu le vindeau scump.

„Ia-mi și mie o oală, a zis Nelu, fratele cel mic. Vreau o oală, o oală și-o strachină ! Tată, te rog !" a adăugat copilul.

„Ce zici, femeie ?" a întrebat tata uitîndu-se spre mama.

„Ia-le, ce mai aștepți ? ! Măcar, dacă nu vor avea mîncare de-ajuns, să aibă cel puțin străchini", zise ea zîmbind amar.

A cumpărat tata zece oale și zece străchini, a zis că „cine știe ? poate se mai sparge vreuna, să fie acolo !"

...De-atunci, de fiecare dată cînd ne adunam în jurul mesei mici, rotunde, cu străchinile în mînă, tata se uita trist peste noi și se gîndea cu ce să le mai umple ? !...

În vara aceea fusese de nu știu cîte ori „pe Vlașca" (așa numeau oamenii de pe la noi satele din Bărăgan unde se cultivau pe suprafețe întinse, cît vedeai cu ochii, grîul și porumbul). Făcuse cîte un drum aproape în fiecare săptămînă. Pleca duminică noaptea — spre luni și se întorcea abia sîmbăta. Făcea sute de kilometri pentru ca să poată aduce un sac de grîu sau de porumb.

Pornea cu căruța plină de scînduri, lați pentru garduri, uluci, paturi (lemn se găsea pe la noi destul) și venea, pe toată această marfă, cu un sac pe care nici nu-l vedeai în căruță, un singur sac de grîu sau de porumb care ne ajungea — nouă și cailor — o săptămînă, atît ! Săptămîna viitoare trebuia să plece iarăși, și iarăși !... „Pînă cînd, Doamne, pînă cînd ?" se întreba tata. „Pînă vom ieși din nenorocire, omule, pînă atunci ! îi răspundea mama îndîrjită. Vrei să-i lăsăm tocmai acum să moară de foame ? Spune ? !" mai adăuga ea.

„Dar m-au speriat, femeie, m-au speriat pur și simplu, mai zicea tata. Nu știu ce se întîmplă cu ei, dar mănîncă mai mult decît de obicei. Altădată, ți-amintești, îi rugai cu mîncarea. Acum sting totul, ca de frica morții !"

Într-adevăr, și nouă ni se părea că mîncăm mai mult decît de obicei, „mîncam ca de frica morții", cum zicea bietul tata. Parcă nu ne mai săturam !...

Imediat ce aducea grîul, alergam cu el la moară și îl măcinam. Mama înmuia făina, o amesteca cu drojdie, o punea puțin la dospit și, cînd totul era gata, încingeam cuptorul cel mare de sub șopron pînă ce vatra era numai bună ca să primească rotogoalele de cocă. În timp ce pîinea se cocea, nu era chip să ne alunge de lîngă cuptor. Îi tot dădeam tîrcoale cu nasurile alungite, scîncind de plăcere și înghițind în sec.

Momentul cel mai așteptat era scoaterea pîinii !... Atunci ne împingeam, ne înghionteam, care pe care, spre a fi cît mai aproape de mama... „Astîmpărați-vă, măi diavolilor",

striga ea la noi și, uneori, ne „astîmpăra" cu cîte o jordie pe spinare. „Na ! Na ! ne atingea pe unde apuca, nu vă mai săturați, are dreptate taică-tău, trageți a sărăcie !" zicea ea cu năduf. „Mai săraci decît atît ?" a dat, într-o zi, o replică „deșteaptă" fratele cel mijlociu...

„Decît atît ? a răspuns mama plină de furie. Să nu ajungi, băiatule, să vezi cît de săraci pot fi unii oameni și cum se moare de sărăcie ! Voi, de bine-de rău, aveți ce mînca. Fiecare înghițiți cîte o jumătate de pîine pe zi, bașca străchinile pline cu lobodă. Să vă văd ce faceți cînd nu le veți mai avea ? !"

Îi venea să plîngă de necaz. Se trudea atîta pentru noi, și ea, și tata, și tot nu eram mulțumiți ? !...

Și-apoi, să fim drepți : față de alții, despre noi, adică despre familia noastră, nu s-ar fi putut spune că răbdam de foame. Dimpotrivă ! În primul rînd era loboda ! Dintre toate bălăriile care se puteau mînca, nu știu cum se făcuse că, în ciuda secetei, numai loboda creștea, puzderie de lobodă prin grădină, pe lîngă garduri... O culegeam, o spălam bine, o opăream și-o puneam la fiert cu zarzavaturi, în fine, cu tot ceea ce trebuia. Uneori o acream cu corcodușe, dar cum acestea erau puține, mama a pus într-o zi, în tuciul cu lobodă (aveam un tuci mare în care o fierbeam), lapte bătut (fătase vaca, de curînd, și lapte aveam). A ieșit nemaipomenită și, unde pui, că era și mai hrănitoare.

„Porția" de pîine, o jumătate de pîine pe zi, așa cum ați auzit, o împărțeam în trei bucăți : pentru dimineața, la prînz și seara. Cînd ne așezam la masă, fiecare își ținea bucata lîngă el, dar, spre surprinderea mamei, nimeni nu mînca din pîine. Mîncam lobodă goală... sau ceea ce ne mai dădea mama !

„Și cu pîinea ce faceți ?" a întrebat ea cînd ne-a observat întîia oară.

„O mîncăm la sfîrșit!" am răspuns noi în cor. „La sfîrșit" însemna după ce ne ridicam de la masă. Atunci, cu bucata de pîine în mînă, fiecare pleca la treaba pe care o avea de făcut, prelungind astfel plăcerile mesei. Mama s-a minunat și ne-a lăsat în pace. Fără îndoială, nu era bine ceea ce făceam, pîinea trebuia mîncată odată cu loboda sau cu ceea ce ne mai punea mama pe masă, dar noi, de frica foamei, voiam să putem spune mai mult timp că mai avem ceva de mîncat. Iar cînd acel *ceva* era un colț de pîine, eram foarte fericiți. Mi-e cam rușine s-o spun, dar mărturisesc, totuși, că de-atunci am rămas cu o pornire interioară pe care, uneori, nu mi-o pot stăpîni nici acum : cînd văd un colț de pîine rumenită, îmi vine să-l mănînc, chiar dacă cu cîteva secunde înainte am înghițit ultima bucățică din cel mai delicios tort.

În vara aceea, lipsisem trei săptămîni de acasă. Îmi cîștigasem pîinea singur, cum spunea tata. Școala Normală, al cărui elev eram, avea o grădină mare de pomi fructiferi, o altă grădină de zarzavaturi, fermă de vite, porci, păsări etc. Toate acestea trebuiau îngrijite și în timpul vacanței de vară. Și, cum un învățător trebuia să cunoască și să fie în stare să îndrume sau să facă tot ceea ce trebuie într-o adevărată gospodărie, elevii erau solicitați, pe rînd, *să facă practică* în acest domeniu. Îmi venise și mie rîndul în vara aceea.

De-abia mă întorsesem de la Cîmpulung. Pot să spun că mă simțeam destul de bine. Viața în cele trei săptămîni fusese mai puțin severă decît în perioadele de cursuri. În primul rînd nu mai aveam de învățat, de scris teme, nu ne mai asculta nimeni. Nu m-am mai visat în nici o noapte scos la lecție!...

În al doilea rînd, nu mai aveam grijă de nici un fel de bagaj : lucrurile toate le luase tata acasă, la sfîrșitul anului, urmînd să le aducă din nou, la toamnă. În asemenea împrejurări ne dădea școala totul. Eu n-aveam decît hai-

nele de pe mine — și pe-acestea nu le mai păzeam de nimeni pentru că n-ar fi tentat într-adevăr pe nimeni. Nu era uniforma de școală, erau niște trențe cu care lucram la grădină...

Vai ! ce spaimă am tras în noaptea în care am dormit pentru prima dată la Școala Normală. Era cu trei ani în urmă. Abia venisem în clasa I. Tata mă „depusese" aici cu toată „zestrea" aceea pe care regulamentul școlii cerea s-o ai.

Înainte de a ne culca, în prima noapte, pedagogul care se ocupa de clasa noastră a vrut să stea de vorbă cu noi. Și-a stat !... Ne-a spus băiatul (era absolvent, din anul acela, tot al Școlii Normale) fel de fel ! Ne-a învățat foarte multe lucruri bune : cum să ne purtăm în școală, la masă, în sălile de meditație, în dormitor, cum să procedăm cînd vom avea învoire în oraș, cum să învățăm etc., etc. Printre altele, către sfîrșitul convorbirii cu noi (de fapt, el vorbea, iar noi ascultam cu gurile căscate, din ce în ce mai înfricoșați, dîndu-ne seama cîte aveam de făcut, întrebîndu-ne dacă vom fi în stare să le facem cum trebuie, ce se va întîmpla cu noi ? ș.a.m.d.), pedagogul ne-a atras atenția să avem mare grijă de lucruri, să nu rămînem, cumva, fără ele.

Toate ca toate, dar cînd m-am gîndit numai că s-ar putea să rămîn fără palton, ori fără bocanci, sau fără haină, pantaloni etc., m-a cuprins spaima. Drept pentru care, cînd s-a anunțat stingerea în dormitor, eu mi-am strîns tot ceea ce dezbrăcasem de pe mine, inclusiv bocancii, am desfăcut ușor cufărul (aveam un cufăr mare de lemn, ca de recrut) și-am înghesuit totul acolo. Am încuiat la loc cu lacătul, iar cheile le-am ascuns între burduful de pernă și fața care îl acoperea. Am întors perna cu cheile în jos și m-am culcat. Vorba vine : m-am culcat ; de fapt, m-am zbuciumat toată noaptea căutînd bocancii, pe care, în vis, mi-i furase, totuși, cineva. Cînd m-am

trezit leoarcă de sudoare, deși în dormitor nu era prea cald, și am văzut că nu se întîmplase nimic (ca să mă conving am căutat în ladă și-am văzut că bocancii erau neclintiți), m-a cuprins o adevărată fericire. Am adormit din nou, visînd, de data aceasta, că sînt acasă, la rîu și că mă scald cu frații mei mai mici. Deodată apa s-a făcut rece și eu am început să tremur. M-am trezit. Mă dezvelisem, iar în dormitor se făcuse frig.

Spaimele s-au prelungit și în alte nopți, pînă ce m-am convins și eu, și alții că n-avea cine să ne fure lucrurile. Eram cu toții copii de țărani, nu se putea bucura unul la ceea ce era al altuia.

Totuși, grija rămînea grijă. Acum însă, în vacanță, ea dispăruse. În plus, pot să spun și acest lucru, fiindcă mama nu mă mai aude, mîncarea de la școală mi-a plăcut mai mult decît cea de acasă. Cu excepția miculuĭ dejun, cînd beam surogat de cafea (cafea „Unica"), dar, în loc de pîine, ne dădeau cîte o felie de mămăligă (vă închipuiți — cafea cu mămăligă), ceea ce mi se oferea la prînz și seara era destul de bun : îmi plăceau ghiveciul, varza, fasolea, musacaua de cartofi. Poate că și mîncarea de la cazan avea mai mult gust, poate văzîndu-i pe ceilalți mîncînd cu poftă, mă îndemnam și eu, oricum, cert este că m-am întors acasă cu cîteva kilograme cîștigate în greutate. Și cum, pe-atunci, eram atît de mic, ele mĭ-au prins foarte bine.

...„Văd că te-aĭ îngrășat, ce-ar fi să facem un drum împreună pe Vlașca ?" mi-a spus tata într-o duminică.

M-am dat peste cap de bucurie. De cînd așteptam eu lucrul acesta. Fiind la școală, în ultimii ani nu mai călătorisem cu tata aproape nicăieri. Zis și făcut ! În aceeași seară mă îndreptam spre necunoscut. „Pe Vlașca" nu fusesem niciodată. Ce o surpriză, pe care n-a mai putut-o păstra pînă în momentul respectiv, tata m-a înștiințat a doua zi că, la întoarcere, vom trece și prin București.

Unul din visurile mele de copil era pe cale să se împlinească. Auzisem multe despre București ; de asemenea, citisem unele lucruri, dar de văzut nu-l văzusem niciodată ! Nerăbdarea cu care număram zilele pînă la aceea în care urma să trecem prin capitala țării era deci justificată.

Drumul „pe Vlașca" a fost obositor ! Am rătăcit mai multe zile prin tot felul de sate cu case prăpădite, multe fără garduri care să împrejmuiască ogrăzile, cu drumuri în care te înecai în praf, cu oameni amărîți ca și noi.

Cel puțin pe la noi aerul era mai curat, vedeam în fiecare zi rîul curgînd, zăvoiul, pădurea... Era altfel ! Nu mi-a plăcut „pe Vlașca !"

Am umblat mult pînă am reușit să vindem amărîtele acelea de paturi cu care plecaserăm de-acasă. Cu banii obținuți tata a cumpărat, ca de obicei, un sac cu grîu. Pentru atîta ajungeau.

Singura bucurie, în tot drumul, a fost aceea că la o casă, unde-am dormit într-o noapte, gazda ne-a dăruit, la plecare, o pîine mare albă, abia scoasă din cuptor. Nu mai văzusem pînă atunci pîine atît de mare. De bună, nici nu mai vorbesc. Mi se părea nemaipomenită ! (La noi, făina se măcina la moară de apă, iar pîinea făcută dintr-o asemenea făină, nu era prea albă. Din contră !) Tata m-a lăsat să mănînc din ea cît am vrut eu, pe săturate. Atunci mi-am adus aminte că, de cîte ori aducea el, de la Pitești, ori de la Cîmpulung, ori din altă parte, cîte o pîine albă, rotundă și subțire, lipie — îi spuneam noi — îmi venea să-i zic : „De ce nu aduci odată una întreagă numai pentru mine ?" Dar mi se oprea întrebarea în gît cînd mă uitam și vedeam cîți mai erau pe lîngă mine în ograda noastră. „N-ar fi avut și ei dreptul să ceară la fel ?" mă gîndeam. „Și-atunci ? De unde ?"

Acum însă tata a zis :

— Mănînci cît vrei !

Parcă tocmai de aceea am mîncat mai puțină decît oricînd. După vreo două zile, văzînd pîinea aproape întreagă, m-a întrebat :

— Ce ai, mă, nu-ți place ?

(El mînca pîinea neagră adusă de acasă.)

— Ba da ! am răspuns eu. Cum să nu-mi placă ? Asemenea minune ? !

— Atunci ? a adăugat tata nedumerit !

— Celorlalți nu le ducem nimic ? am zis eu, gîndindu-mă cum o să se bucure Nelu, și Nuța, și Costel, și ceilalți cînd o vor vedea. Aș fi vrut s-o vadă așa mare, întreagă, dacă s-ar fi putut. Dar, ce să fac ? Nu rezistasem, mîncasem cam vreun sfert din ea.

— Mănîncă, Gheorghe, taică, mănîncă, băiatule, m-a îndemnat tata, mîngîindu-mă pe cap. Celorlalți le cumpărăm noi alta de la București. Și-apoi asta se învechește pînă cînd ajungem noi acasă. E păcat de ea, n-o să mai fie bună ! a adăugat el.

— E bună și mai veche, am răspuns eu *înțelept*, abia se mănîncă mai puțină !

Tata m-a lăsat în pace, văzînd că n-o scoate la capăt cu mine.

Într-o dimineață (era a patra zi de cînd plecaserăm de-acasă), tata mi-a spus :

— Astăzi pe la prînz sîntem în București ! Ne oprim undeva, găsim noi un loc, mîncăm și bem și-o bere. Ți-am promis doar de-atîta timp !

Freamătul de dinăuntru s-a stîrnit și mai tare. Mărturisesc că mi-era teamă ca tata să nu se fi răzgîndit. De aceea, nici n-am îndrăznit să-l întreb.

„Va să zică nu s-a răzgîndit !" Începuse să cînte ceva în mine. „Deci văd Bucureștiul, văd Bucureștiul ! Astăzi pe la prînz !"

Cît putea să mai fie pînă la prînz ? Nu mult, în orice caz. Soarele se ridicase sus pe boltă, noi mergeam de cîteva ore. Roibu și Mocanu trăgeau în voie, căruța fiind

aproape goală. Un sac de grîu era o nimica toată. Mai greu era coviltirul, care ne apăra de eventuala ploaie, și, într-o măsură, de răceala nopții. (Dar unde nu venea ploaia !...)

Bucureștiul mi-a plăcut, cu toate că în mintea mea îl vedeam altfel : grandios, cu străzi largi, cu lumini multe ! Ce mai, altfel !

După cum aveam să înțeleg mai tîrziu, de fapt noi am trecut atunci printr-o margine de București, care era normal să nu mă impresioneze cine știe cît !

Berea însă nu mi-a plăcut !... Mai întîi că am văzut cănile acelea mari cu spuma de un lat de palmă, ajungînd pînă la gură. Lichid cu spumă nu văzusem pînă atunci, în afară de lapte. Și nici la lapte nu-mi plăcea spuma. Cînd mulgea mama vaca și spuma creștea, creștea în oală, îmi dădea să beau, spunîndu-mi că face bine la plămîni. Ori eu tușeam descori ; cum răceam puțin, tușeam. Odată am avut și tuse convulsivă (pe la noi i se spunea „tuse măgărească" ; n-am prea înțeles de ce ? Poate pentru că cel care suferea de așa ceva tușea de parcă răgea măgarul. Eu, de pildă, cînd am fost bolnav, tușeam în zăvoi și mă auzeau ai mei acasă, la o distanță de peste o jumătate de kilometru.

„Bietul Gheorghe al lui nenea Ion, mă căinau vecinii, te pomenești că moare !" Ori, poate, îi ziceau „măgărească", fiindcă mulți se vindecau de așa ceva bînd lapte de măgăriță. Așa m-am vindecat și eu ! Bineînțeles că ai mei nu mi-au spus ce fel de lapte beau, dar, de măgăriță a fost, că mi-a trecut tusea !).

În al doilea rînd, berea nu mi-a plăcut fiindcă era... amară ! Eu îmi închipuiam că cine știe ce bunătate nemaiîntîlnită trebuie să fie !... Cînd colo ?... o zeamă galbenă cu spumă și, pe deasupra, amară !

„Asta e berea ?" m-am mirat eu, strîmbîndu-mă din clipa în care îmi înmuiasem, cu sfială, buzele în cana aceea de sticlă pe care abia o țineam în mînă.

— Ce e, mă, nu-ți place ? mă întrebă tata.

— Sigur că nu-mi place, am răspuns pe jumătate revoltat. Ziceai că e... așa și pe dincolo ! M-ai amăgit de pomană ! mai spusei împingînd cana din fața mea. Bea-o dumneata !

— Bă, neam de traistă ce ești ! mă „apostrofă" tata, zîmbind. Să nu mai spui nimănui acest lucru, că te faci de rîs ! Cum să nu-ți placă berea ? Păi tocmai ăsta e șarmul ei, gustul amărui !

— O fi, mie nu-mi place ! răspunsei cam în silă. Și, ca să nu rămîn dator, adăugai : Iar în ceea ce privește „neamul"... de care ziseși, mă mîngîi cu faptul că nu sînt neam cu dumneata !

Tata, rîzînd acum de-a binelea, a luat în mînă și halba mea (am aflat că așa se chema cana aceea) și-a băut-o pe nerăsuflate ! Apoi mi-a comandat și mie un sirop ; fiindcă „e dulce !" a subliniat el ironic.

Nu mi-a păsat de ironia lui, am băut siropul, deoarece îmi era sete și mă usturau pe gît mititeii aceia pe care-i mîncasem (tata comandase, mi-aduc aminte, cu mare satisfacție : „Mici și bere !" crezînd că o să mă facă praf ! Dar nu mă făcuse ! Astăzi însă n-aș putea spune că mi-am păstrat aceeași părere. Îmi plac și micii, și berea !).

Mă rog, după ce am terminat de mîncat, tata a plătit, a mai cumpărat cîte ceva pentru cei de-acasă și-am plecat.

La un moment dat, a oprit iarăși caii și mi-a spus : „Sîntem în Piața Buzești !" (Și pînă atunci îmi tot spusese : asta e strada cutare, asta e piața cutare, aceea e statuia lui cutare, dincolo e... nu știu care instituție, el le știa într-adevăr, fiindcă în timpul războiului, un an stătuse concentrat în București și apoi fusese trimis pe front.) „Rămîi lîngă cai, a mai adăugat tata, mă duc aici, după colț, la o farmacie să cumpăr niște doctorii pentru maică-ta !" (Mama era deseori bolnavă și, probabil, îl

rugase să-Ĩ cumpere vreo doctorie care numai la București se găsea.)

La farmacie a zăbovit cam vreun sfert de oră.

— Nu era deschis, mi-a explicat el, a trebuit să aștept pînă a sosit ora !

— Nu-i nimic, am mai căscat și eu gura ! i-am răspuns în vreme ce pornea căruța.

După cîtva timp, am ieșit din orașul în care așteptasem atîta să ajung. Nu eram nici bucuros, dar nici trist. Tata mîna caii tăcut. Din cînd în cînd întorcea capul spre mine, părîndu-i-se că parcă nu mă aflam în apele mele.

— Ce ai, mă, de ce te foiești așa ? mă întrebă, la un moment dat. Ți-a plăcut Bucureștiul ?

— Așa și-așa ! răspunsei.

— Păi sigur, zise el aproape scos din sărite, ție nimic nu-ți place ! Ia pleacă de-aici și încalță-te. Nu vezi că s-a lăsat frigul ?

Ne apropiam de Pădurea Rîioasa (sau Rîioasei, n-am știut niciodată bine cum îi zice). Se întuneca și, într-adevăr, începuse să-mi fie puțin frig.

— N-ai auzit ce-am spus ? reluă tata văzînd că nu mă mișc din poziția în care mă aflam lîngă el, acolo, în fața căruței. Treci și te încalță că ai să răcești. Nu vreau să te aud din nou tușind.

— Cu ce să mă încalț ? întrebai cu un aer de nevinovat.

— Cum cu ce să te încalți ! Cu opincile !

— Care opinci ?

— Mă, pe tine te doare capul ? mă luă tata la rost de-a seriosul. Opincile cu care ai plecat de-acasă, care altele ? !... Te rog să mă scuzi că nu ți-am luat bocancii, mai zise el ironic, am uitat, cînd am plecat de-acasă, că o să trecem prin București... Și aici vocea îi scăzu pe neașteptate... Poate că ar fi trebuit să-i iei cu tine, totuși, adăugă el nespus de cald. Așa n-ai mai fi umblat desculț prin oraș... Fir-ar să fie de sărăcie, că n-am putut să-ți

cumpăr și ție niște ghete ! mai zise el cu ciudă și cu sincer regret...

Abia îmi stăpîneam lacrimile. Purtam de trei ani o pereche de bocanci, pe care mi-i cumpărase odată cu uniforma. Tălpile se subțiaseră și se desprinseseră din cusături. Ca să nu-i duc la cizmar, îi legasem singur cu niște sîrmă, așa puteam să-i mai port și în anul următor. În vacanță, nu mă încălțam cu ei decît în zi de sărbătoare și asta dacă plecam undeva de-acasă. În rest, dacă era nevoie, apelam la opinci... la aceleași opinci pe care le purtam de vreo șapte-opt ani. Mi le cumpărase, în timpul războiului, sora mea, Gabriela. Atunci, mi s-au părut foarte bune : erau făcute dintr-un cauciuc gros, tăiat dintr-o anvelopă de mașină, care nu mai putea fi folosită. Aveau „nasul" într-o parte, nu drept, ca cele pe care le purtasem înainte și care, fiind înguste în părți, îmi intra totdeauna zăpada și apa în ele. Umblam mai mult ud la picioare ; de-aceea am răcit și încă de pe-atunci m-am trezit cu reumatism. Plîngeam de multe ori de durere. Mama mă freționa pe picioare cu gaz, pînă îmi amorțeau. Așa că... m-am bucurat cînd le-am văzut, m-am simțit bine în ele un an, doi, trei, cinci — dar acum mă săturasem, ca de mere pădurețe, cum se spunea pe la noi, nu le mai puteam vedea în fața ochilor. Și, totuși, la ele mă întorceam, dacă era frig și trebuia să mă încalț.

„Ia-ți opincile, mi-a spus tata, cînd am plecat la drum. Noaptea e frig și va trebui să te încalți !"

Le-am luat, m-am și încălțat cu ele, în cîteva nopți, dar, în București, cînd am văzut pe toți cei care mergeau pe stradă încălțați și nu cu opinci, m-a cuprins o jale pe dinăuntru. Îmi plîngeam singur de milă, dar nu spuneam nimic. Pînă și tata avea niște bocanci în picioare !... Numai eu !... Și-atunci mi-a apărut foarte clar un lucru : totul e din cauza opincilor, mi-am zis. Astea mă îngroapă și nu mai scap de ele. Am avut chiar un gînd sinistru : „Cum

mi-ar sta mie, băiat tînăr, în coşcîug şi cu opinci în picioare ? !"... M-am scuturat ca de ceva ce nu putea să fie adevărat. „Pînă să mor mai am, de ce să mor eu de-acum ?" mi-am zis, autoîncurajîndu-mă ! „Dar de opinci trebuie să scap, neapărat, chiar acum ! Că altfel..."

Eram în locul pe care tata îl numise Piaţa Buzeşti. Stăteam lîngă cai şi priveam în jur. În momentul în care mi-am zis : „Acum !" am şi sărit în căruţă, am scos opincile de unde se aflau, de sub un maldăr de fîn, le-am legat frumos împreună, reţinînd, pentru orice eventualitate, ciorapii şi obielele, le-am înfăşurat repede într-un jurnal pe care-l cumpărase tata (voia să vadă ce mai e în ţară, în lume ; parcă nu-i ajungea ce vedea cu propriii lui ochi) şi, binişor, am coborît prin spatele căruţei. Le-am potrivit undeva, la îndemînă. Cînd tata s-a întors şi-a pornit căruţa, eu am rămas cîţiva paşi în urmă, am luat frumuşel pachetul de unde-l ştiam şi... l-am aşezat lîngă primul stîlp de telegraf... sau de lumină electrică, nu m-am uitat ce fel era ; ce, parcă stîlpul mă interesa pe mine ? Mi-am zis, în gînd : „Să le poarte sănătos cine le-o găsi ! Să le mai poarte şi altul, că eu m-am săturat !" şi ţuşti ! în căruţă. M-am ascuns în spatele tatei şi nu m-am mai uitat înapoi de teamă să nu mă fi văzut cineva şi să mă strige... spunîndu-mi că mi-am pierdut nu ştiu ce. Atîta i-ar fi trebuit tatei, ar fi fost vai de urechile mele ! Aşa acum... m-a bombănit cît m-a bombănit, cînd a aflat că nu mai are încotro, că va trebui să-mi cumpere ghete, şi-apoi... a tăcut, ce era să mai facă ? ! ...

Mă strecurasem adînc sub coviltir, îmi pusesem ciorapii în picioare şi le băgasem aşa sub fîn. Tata îndemna caii de zor ca să traversăm mai repede pădurea aceea întunecoasă, loc în care se petrecuseră nenumărate tîlhării.

În mod obişnuit ar fi trebuit să-mi fie teamă. Dar gîndurile mele erau în altă parte : aveam în faţa ochilor

pachețelul pe care l-am așezat cu grijă, ca pe ceva de preț, lîngă stîlpul din marginea acelei străzi bucureștene.

„Cine, oare, l-o fi găsit ?" Răspunsul nu l-am aflat nici pînă astăzi !

De aceea, de cîte ori trec prin Piața Buzești, fără să vreau încetinesc pasul, dacă sînt, pe stradă, iar dacă mă aflu în tramvai, în troleibuz sau în vreo mașină, privesc pe fereastră, caut cu ochii un loc anume... și mă întreb, de fiecare dată : „Cine s-o fi pricopsit cu opincile mele ? !"

Zîmbiți, așa e ! Zîmbiți, vă rog !...

SĂRBĂTOAREA VISURILOR

Degeaba ! Stăruiți degeaba, așa-ceva nu pot să vă povestesc ! E drept că eu nu mă simt cu nimic vinovat. Ce să fac, crescusem, aveam șaisprezece ani, trecusem în clasa a cincea a Școlii Normale, pe-atunci — prima clasă a cursului superior. Și, ce să mai ocolesc : mă îndrăgostisem, sau cel puțin așa mi se părea mie atunci. Dacă însă mă gîndesc ceva mai mult, aș putea spune că prea bine nu știam eu ce se întîmpla cu sufletul meu. Dar... voi sînteți mai mici, așa că... Ce spuneți ? N-are importanță ? !... Cum, n-are importanță ? A !... Și unii dintre voi, care va să zică !... Bine ! Atunci vă spun, dar pe răspunderea voastră !...

Duminica aceea era prima de după vacanța de iarnă. În zilele vacanței, o văzusem doar de două ori pe Diana. Răcise, fusese mai mult bolnavă, a trebuit să stea zile întregi în casă. În repetate rînduri mi-am făcut drum pe

la prietenul meu Nicu Prodan. Trecem pe la poarta Dianei, răream pașii, stăruind cu ochii spre ferestrele casei, dar zadarnic! „Visul meu cu ochi albaștri" zăcea într-o cameră ale cărei ferestre nu dădeau spre drum. Mă întorceam acasă fără putere și chef de viață.

Prima întîlnire din vacanță fusese a doua zi după sosirea noastră de la școală. Diana își făcuse drum pînă la o rudă a lor, care locuia spre marginea satului nostru. A trimis un copil și m-a anunțat. Am așteptat-o la plecare și am însoțit-o tot drumul pînă în apropiere de casa ei, în satul vecin. Poate că a fost îmbrăcată prea subțire, ori că a transpirat în timp ce ne zbenguiam, fără de grijă, pe drum, bătîndu-ne cu bulgări de zăpadă, și-a răcit cît am stat de vorbă lîngă podul de peste rîu (și doar am vrut să-i dau paltonul meu, să se îmbrace, dar n-a primit): sau poate a răcit în ziua următoare, fiindcă, din cîte mi-a spus Nicu, vărul ei, a trebăluit tot timpul pe-afară, mai mult dezbrăcată, a spart lemne mai abitir decît un băiat (era cea mai mare dintre toți copiii), a cărat apă la vite, le-a dat de mîncare, a curățat zăpada, cu un frate mai mic, prin toată curtea și la poartă...

Astfel, toate planurile noastre au căzut. A fost cea mai tristă vacanță, nimic nu mi-a tihnit: nici mersul cu *colindul*, una din așteptările luminoase ale copilăriei și adolescenței mele (deși eram de atîția ani elev la Școala Normală, nu mă jenam ca, împreună cu alți băieți și fete, s-o pornim în cîrd, de-a lungul satului, în tradiționalul colind, oprindu-ne și cîntînd pe la casele oamenilor „Bună-dimineața la Moș Ajun! Ne dați ori nu ne dați?!" Și oamenii ne primeau cu plăcere în curte sau în casă, ne ofereau covrigi, mere, nuci, colaci, fiecare ceea ce avea, apoi plecam mai departe, savurînd plăcerea colindului, a mersului în grup, de fapt, cu tinerească hărmălaie, cu molipsitoare voie-bună. De data aceasta însă, pentru mine, colindul mult așteptat își pierdu[illegible] orice farmec); nu m-au

înveselit nici cîntecele *Sorcovei*, nici urările *Pîrguşorului*, nici serbările date de colegii mei, nimic. Prietenii se mirau, fetele din sat, care aflaseră cîte ceva despre drumurile mele în satul vecin, mă ironizau, părinţii erau îngrijoraţi.

În ultima zi de vacanţă, înaintea plecării spre şcoală, în gara care ne adunase pe amîndoi în acelaşi scop, am stat cîteva minute de vorbă cu Diana.

Eu sosisem cu aproape două ore mai înainte, în speranţa că voi avea mai mult timp spre a-mi descărca sufletul. Diana a intenţionat să procedeze la fel, dar omul din sat care se angajase să-i aducă bagajul la gară cu sania n-a putut pleca mai devreme. De aceea aşteptam nerăbdător, aşteptam şi...

Fata avea degete subţiri şi ochi albaştri. Cînd mi-a recomandat-o Nicu Prodan, prietenul meu de la Comerţ (aşa-i ziceam noi Liceului Comercial al cărui elev era), s-a străduit să fie protocolar, dar, pînă la urmă, a ieşit tot după firea lui de băiat cam bolovănos, deschis la suflet, mucalit :

— Verişoara mea — zise el, însoţindu-şi vorbele cu un gest larg al mîinii drepte şi cu o plecăciune cam exagerată — normalistă, tot normalistă, dar mai mică cu un an decît tine, deşi nu pare, aşa-i ? Ce să-i faci, pe-aici, pe la noi, plouă mult, aşa că fata şi-a dat drumul, creşte, creşte spre soare, creşte şi înfloreşte... Uită-te la ea ce frumoasă e !

— Diana Comşa ! spuse fata, zîmbind strengăreşte.

În cele cîteva clipe în care au întîrziat, în palma mea, degetele Dianei au tremurat scurt, apoi s-au retras sfioase, alintîndu-se parcă într-o atingere care m-a furnicat prin tot trupul. În ciuda flăcărilor din obraji, luminile albastre, strecurate pe sub streşinile aurii ale genelor întoarse, mă cercetau curajoase şi — aşa mi s-a părut — cu interes. De sus în jos, apoi de jos în sus, şi încă o dată la fel, încît,

agățat de ochii ei, mă plimbam și eu totodată aproape amețit și jenat.

— Diana, interveni Nicu salvator, iată surpriza promisă : îți prezint pe George Ștefănescu, vestitul George Ștefănescu, omul care în cei patru ani de școală normală (făcuți pînă acum) n-a luat nici o notă mai mică de zece, în timp ce eu..., dar ce să mai vorbim despre asta ! el e cel dintîi la toate ; să-l vezi în fruntea fanfarei școlii defilînd la sărbători și antrenînd după el mulțimea Cîmpulungului, în mijlocul căreia se aude, din cînd în cînd, cîte un glăscior oftînd de... dorul celui care... „n-aude, n-a vede !"

— Bravo, bravo, domnule George Ștefănescu, izbucni încîntătoare apariția din fața mea pe o scurtă, dar colorată gamă a ironiei...

— A, să-l vezi apoi la cenaclul orașului... Cum îi zice, George, cenaclului ?

— „Ion Barbu !"

— Așa, la cenaclul „Ion Barbu" (că eu n-am prea fost pe-acolo, dar am auzit), să-l vezi citind poezii, da, că dumnealui e și poet pe deasupra...

— Bravo !

— Altă vorbă nu mai știi, scumpă verișoară ?

— Ba da, dar uimirea mea nu găsește, deocamdată, altă expresie !

— Nicule, izbucnii eu, făcîndu-mă că n-am priceput ironia Dianei...

— Lasă, lasă modestia, dragul meu, a zis Nicu, Diana trebuie să știe cu cine are de-a face...

— Dar de ce neapărat... „cu cine are de-a face ?" spuse Diana.

— Ei, așa vine vorba ! Deci, măi copii, bine că v-am făcut cunoștință..., de-acum domnul să vă aibe-n pază ! Dar, pînă una-alta, haideți repede că e prăpăd. Dacă nu

ne iese spectacolul, pufem să ne aruncăm în Riul Tîrgului, fiindcă nu sîntem buni de nimic.

— Ce spectacol, Nicule ? îngăimai eu, bucuros că am scăpat de avalanșa prezentărilor și emoționat de întîlnirea cu „frumoasa verișoară" a năstrușnicului meu prieten ; cînd m-ai invitat, nu mi-ai vorbit despre nici un spectacol...

— Ei, ți-am rezervat și ție o surprinză : măi, băiatule, astăzi, noi, ăștia, „intelectualii satului", adică... m-ai înțeles, nu ? elevii — mai mari, mai mici — prezentăm, în fața oamenilor, o serbare, o serbare la care tu ai un foarte important rol. Acum să te văd eu ce poți și să te vadă și...

— Sper că glumești ! spusei.

— Deloc, prietene dragă, deloc ! Ce, mai e timp de glumit ? Peste o oră începem. Totul e hotărît !

— Nicule, tu ești...

— ... într-o parte, vrei să spui...

— Mă rog, zisei, fiecare se cunoaște mai bine... Dar să știi că eu..., eu vă voi asculta și privi cu plăcere, cu multă plăcere chiar, adăugai, uitîndu-mă mai îndrăznef spre Diana. Acesta este rolul meu... și-ți mulțumesc pentru el !

— Asta s-o crezi tu ! Nu, tinere, tu nu te-ai putea mulțumi cu atîta ! Te știu eu foarte bine. Tu trebuie să fii... așa cum te-am prezentat, în frunte. De aceea, știindu-te bun de... gură, adică bun la legarea vorbelor între ele, ți-am rezervat, mai întîi, rolul de *cuvîntător*.

— Poftim ? zisei eu, din ce în ce mai uimit. În ce încurcătură vrei să mă bagi ? După ce ți-ai făcut pomană să mă lauzi în fața verișoarei tale, vrei acum să mă compromiți... în fața satului ?

— Dimpotrivă ! Lasă că găsești tu ce să le spui, îi iei cu poezia, cu... ce-ți spuneam eu adineauri : „noi, fiii satului"...

— Care „fiii satului" ? Ce, eu sînt de-aici ?

— Nu cumva îți renegi originea țărănească ? ! Din cîte știu, alții mai mari, mari de tot... se lăudau cu... humuleștenii lor, care...

— Lasă-mă cu literatura !

— Ba tocmai la ea voiam să ajung, precizează Nicu, despre literatură să le vorbești, despre ce spuneai tu că ai învățat de la profesorul acela grozav cu care te lauzi mereu. Și-apoi, *modest* cum te știu...

— Domnișoară Diana, am adăugat eu, ești martoră că am făcut tot ce-am putut ca să nu mă cert cu năbădăiosul dumitale verișor, dar că....

— Domnule Ștefănescu, spuse, pe neașteptate fata, și eu aș dori să te aud vorbind...

— ...Ce s-a întîmplat, George, ai rămas fără replică ? zise satisfăcut prietenul meu. Lasă că îți vom asculta replica rostită pe... scenă. Eu cred că te mai ajută memoria cît de cît..., așa ca să poți recita din propria-ți creație ce-o să-ți aduci aminte, ca și din... ce vei mai crede de cuviință... după care....

— Mai există și un „după care" ?...

— Bineînțeles ! spuse Nicu. Fiindcă nu ai instrumentul acela de la fanfară cu tine (mereu uit cum îi zice, dar n-are importanță), ți-am pregătit o vioară ; o să cînți, așa cum știi tu, ca un viitor dascăl care trebuie să-și impresioneze auditoriul din bănci, ce crezi că se află mai frumos în repertoriul tău ! Să cînți... ca să mai uite și bieții oameni de necazuri, zise Nicu, cu un glas care se schimbase brusc...

Cînd m-am trezit în fața oamenilor, a unei săli pline cu oameni străini, pe care îi văzusem pentru prima oară în dimineața aceea de vară frumoasă, cînd traversasem satul, de la un capăt la altul, salutînd în stînga și în dreapta, chiar dacă nu cunoșteam pe nimeni, am simțit că-mi vine leșin... „Ce să le spun ?" mă întrebam, speriat. După obiceiul lui, Nicu exagerase atîta cînd mă prezentase,

încît mă simțeam ca un balon în care s-a pompat prea mult aer, ajungînd aproape să plesnească !

Dar vorbele au început să curgă... Și curgeau, și curgeau, iar oamenii aceia mulți mă ascultau..., da, mă ascultau, sorbindu-mi parcă fiecare cuvînt... Nici nu știu ce spuneam, pentru mine n-avea importanță, atîta timp cît sutele de ochi ai sălii mă urmăreau curioși și binevoitori.

Mă gîndeam : „Dacă ar fi și tata, dacă ar fi și mama, ai mei toți dacă ar fi aici !" La noi în sat, nu vorbisem niciodată pînă atunci așa ! Nu mă pusese nimeni, nici mie nu-mi dăduse prin gînd ! Am recitat tot ce mi-am adus aminte. Am cîntat și cîteva melodii la vioară !...

Cînd am auzit aplauzele răsunînd, parcă m-am trezit dintr-un vis. Am ieșit de pe scenă cu un tremur de bucurie în toată ființa. Voiam să-i mulțumesc lui Nicu, dar n-am apucat să spun nici o vorbă, pentru că m-am simțit strîns în brațele lui puternice, iar în urechi și în suflet mi-au pătruns vorbele lui, rostite cu prietenească mîndrie : „Triumf ! Triumf ! Un adevărat triumf !"

...Știu ce gîndiți ! Așa e, nu-i frumos să te lauzi !

Dar, ați observat și voi, dacă este să găsim un vinovat, apoi acela nu poate fi decît Nicu. El m-a împins pe scenă, el m-a prezentat exagerînd, fără îndoială, modestele mele merite, el a spus vorbele acelea... pe care le-ați auzit ! Eu, ce puteam să fac ? Eu am vorbit, am recitat, am cîntat ! Așa cum am putut, cum m-am priceput. Și mai e ceva : am păstrat vie, după atîția ani, lumina acelei întîlniri cu sufletul oamenilor, fiindcă, în timp ce le vorbeam, mi se părea că le văd sufletul pe buze, ca un abur, ca un murmur, ca un cîntec, sufletul lor trudit, care se elibera parcă de povara crîncenă a atîtor necazuri prin care trecuseră și mai treceau încă. Lumina aceea a făcut mult bine sufletului meu. Așa că, vă rog să mă iertați, de-aceea n-o pot uita nici acum !...

Fata avea degete subțiri și ochi albaștri. Se făcuse tîrziu, răsărise luna, ochii ei deveniseră cenușii, iar degetele,

subțiri și calde, vibrau în palma mea ca niște misterioase antene care îngînau, din ce în ce mai deslușit, un cîntec învăluitor și bun. Ecoul lui în mine era atît de puternic, încît mă temeam aproape să nu-l audă oamenii, retrași, treptat-treptat, în spatele ferestrelor, în care pîlpîiau lumini curate și blînde.

Lumea se schimbase în cîteva ore. Lumea mea, bineînțeles. Eram acum mai bogat. Lîngă grijile și bucuriile mele, adăugasem pe cele ale Dianei, ale mamei ei, rămasă văduvă, ale fraților și surorilor ei — șase la număr — rămași fără tată (murise cu cîțiva ani în urmă, în timpul războiului). Adăugasem, mai ales, visurile Dianei, unul cu deosebire : să devină profesoară de istorie. Eram mai bogat și poate de aceea mă simțeam atît de bine, nu-mi venea să dau drumul din palma mea acelor degete subțiri, care cîntau, cîntau, sau așa cel puțin mi se părea mie.

Poate rîdeți și spuneți, în același timp : „romantism, romantism în floare ! Tovarășul care ne povestește e un romantic iremediabil !"... Și eu, parcă pot să vă contrazic ? Nu pot ! Dar aș dori să vă atrag atenția asupra faptului că lumea are încă multă nevoie de... *romantism*..., căci, pe lîngă fapta concretă și nu de puține ori dură a vieții, gîndirea și simțirea, întreaga noastră existență au nevoie de aureola înălțătoare a visului, de binefăcătoarea, tonica nostalgie a pildelor care aruncă lumini pașilor noștri grăbiți, dornici de cuceriri, de împliniri așteptate și necesare !...

Vara aceea a trecut ca un cîntec rostit prea repede, cu foc, între două dealuri, purtîndu-și ecoul din depărtare-n depărtare, izbindu-se de obstacole, încercîndu-le tăria, rostogolindu-le.

Am străbătut de-atîtea ori cei cinci kilometri care despărțeau satele noastre așezate între culmi acoperite de verdeață și flori. Cel mai adesea o luam prin grădini, pe poteci, căutam vaduri potrivite ca să pot trece cu ușurință

peste cele două rîuri care se aflau în calea mea. O întîlneam pe Diana, stăteam de vorbă, visam ! Vara aceea a fost o frumoasă sărbătoare a visurilor ! Ne vedeam, de obicei, după-amiaza, spre seară, după ce terminam treburile (că zilele noastre de vacanță erau, de fapt, zile de muncă intensă ; zoream să împlinim ceea ce ne propuseserăm, ori ceea ce ne dădeau părinții de făcut, iar seara... eram liberi. Cel mai adesea și copiii, și tinerii, se adunau pe la porți, se jucau, discutau. Se pregăteau, din cînd în cînd, serbări — ca aceea despre care v-am vorbit !) Mă împrietenisem cu toți frații și surorile mai mici ale Dianei. Ne jucam împreună, cît ne jucam, apoi mama copiilor îi chema în curte și-i trimitea la culcare. Noi mai rămîneam „de vorbă" pe banca aflată în poarta casei. Din cînd în cînd, ne plimbam, de-a lungul drumului, ținîndu-ne de mînă. Vorbeam și visam ! Tăceam și visam !

Oamenii satului ne priveau cu plăcere. Trecînd pe lîngă ei, îi salutam politicos. Uneori auzeam șoptindu-ne în urma mea : „E băiatul acela de la serbare !" Mă bucuram și-i mulțumeam, de fiecare dată, în gînd lui Nicu, pentru că m-a adus atunci în fața oamenilor. Auzea și Diana șoaptele. Întorcea atunci spre mine ochii aceia de cer înalt și pur și mă învăluia într-o căldură care aproape-mi tăia și respirația !

Oamenii satului ne priveau cu plăcere ! Oamenii maturi ! Nu și unii tineri pe care i-am văzut de cîteva ori uitîndu-se închiondorați după mine. Simțeam că nu le convine situația. Își spuneau, probabil : „De unde a mai venit și ăsta să ne ia cea mai frumoasă fată din sat ? !"... De venit, după cum ați văzut, nu venisem prea de departe ! Cît privește „luatul" fetei, ehei !... asta era o treabă... a altor ani ! Noi eram încă prea mici să ne gîndim la așa ceva. Noi, deocamdată, visam ! Lor le era însă ciudă că Diana „nu mai bagă pe nimeni în seamă", de cînd... La un moment dat, un vlăjgan i-a strigat chiar așa : „Ce e, Diana ? Nu mai bagi pe nimeni în seamă ? ! E mai bun

ce e în grădina vecinului, ai? Ei lasă, c-om mai vedea noi!" a încheiat el amenințînd-o. După cum mi-a spus Nicu Prodan, care era de față, cică Diana și-a bătut joc de el în așa fel, încît vlăjganul nu mai știa pe unde să-și scoată cămașa. Se înroșise tot, bubele de pe față i se făcuseră vinețiu, iar el spumega, fără să fie în stare de replică. S-a desprins din grupul în care se afla și-a pornit-o singur pe drum, însoțit de hohotele de rîs ale celor ce fuseseră de față la înfruntare. A plecat și Diana satisfăcută, dar îngrijorată. Cînd mi-a povestit întîmplarea, tremura de încordare și teamă. Eu, afectînd indiferența, am căutat s-o liniștesc, spunîndu-i doar atît: „Să îndrăznească!"

Dar, de atunci, plecam de fiecare dată, din sat, înainte de a se lăsa întunericul. Uneori, Nicu și Diana mă însoțeau la podul de peste Rîul Tîrgului.

Într-o seară însă ploua, „ploua cu găleata". Am tot așteptat să se mai liniștească spre a putea pleca. Dar, ți-ai găsit! Parcă se rupseseră zăgazurile cerului! Cădea din înălțimi potop de apă! Din cînd în cînd, săgeți frînte de foc spintecau mantia întunecată a nopții care acoperise, între timp, satul. Trebuia să ajung totuși acasă! Ai mei s-ar fi neliniștit îngrozitor. Diana era speriată. Mama ei, la fel! Nicu era plecat la Pitești cu tatăl său, așa că lipsea din sat.

„N-aveți nici o grijă, am spus eu, cînd m-am hotărît să plec. Pe-o vreme ca asta nu stă nimeni afară!"

Și totuși, chiar pe-o vreme ca aceea, ori poate tocmai pe-o asemenea vreme, cineva, cu suflet strîmb și gînduri rele, îmi pîndea drumul.

Apa riului de care mă apropiam cu grijă se umflase, se izbea de picioarele podului și urla îngrozitor. Nu vedeam aproape nimic. Deodată, un fulger lung mi-a luminat calea. M-am oprit în loc speriat: la intrarea pe pod, lîngă parapet, se aflau două mogîldețe — una mai mare, alta mai mică. Mai încolo, la cîțiva pași, în spate, alte două.

„Deci, așa! au vibrat gîndurile mele încordate. «Vlăjganul» vrea să-și pună în practică amenințarea!"

Cum alt loc de trecere peste apă nu exista, mi-am făcut rapid socoteala că numai cu viclenia și, eventual, cu forța (eram și eu destul de înalt și de voinic) aș putea scăpa teafăr. De aceea, înaintînd, ca și cînd n-aș fi observat nimic, m-am apropiat cît mai mult de cealaltă parte a parapetului, iar cînd am ajuns în dreptul „binevoitorilor" mei, încordat ca un arc, am zvîcnit înainte pe pod, astfel că primii doi, care s-au aruncat cu forță spre mine, vrînd să mă prăbușească, au căzut în gol și, alunecînd, și-au continuat drumul, pe sub parapet, plonjînd, de la înălțime, în mijlocul apelor, învolburate ale rîului. Întors fulgerător, i-am mai ajutat și eu cu cîte un șut, spre a le fi mișcarea deplină.

Cînd au văzut așa-ceva, ceilalți doi au rupt-o la fugă, în josul rîului, cu gîndul, probabil, de a le da ajutor celor care strigau disperați și încercau să lupte cu furia valurilor spre a ieși la mal.

Eu m-am ascuns în niște tufe, dincolo de pod, și-am așteptat să văd ce se întîmplă. Cei doi din apă știau să înoate, așa că au scăpat. Ceilalți i-au ajutat să urce pe malurile alunecoase ale rîului. Cu toții m-au blagoslovit cît au putut, cît i-a ținut furia și i-a ajutat vocabularul, fiind siguri că am fugit ca să nu mă ajungă din urmă.

Am plecat după ce lucrurile s-au liniștit și cînd am început să am și eu deplină siguranță în picioare, pentru că, drept să vă spun, mi-o cam pierdusem. Abia în timp ce stăteam ascuns mi-am dat seama că puteam să nu mai ajung acasă... Așa cum s-a întîmplat odată cu cineva tot de prin părțile noastre...

A doua zi, printr-o cunoștință, am primit o scrisoare de la Diana. Conținea o singură mărturisire, de la început și pînă la sfîrșit, o mărturisire repetată de zeci de ori: *Mi-e drag de tine!*

A sărit din sanie și-a alergat roșie ca focul spre mine. „Te rog să mă ierți, nu din cauza mea n-am sosit mai devreme. Dacă era după mine !..."

Diana slăbise, ochii arătau parcă mai mari, iar fața se alungise puțin. Am schimbat cîteva vorbe, în timp ce mama ei s-a dus să-i scoată biletul de tren. Printre lacrimi, n-a putut să-mi spună mai nimic, în timp ce eu parcă amuțisem de-a binelea. N-am fost în stare să-i ofer cel puțin caietul în care-mi adunasem toate gîndurile, tot zbuciumul tristei vacanțe. Nici n-am apucat să-i amintesc măcar despre el. I-am promis că-i voi scrie.

A plecat cu un zîmbet trist pe față spre Școala Normală de fete, care se afla într-un alt oraș, cam la 50 de km de *cetatea* adolescenței mele. Peste o jumătate de oră, un alt tren se îndrepta gîfîind spre orașul de la poalele munților. Roțile lui repetau la infinit, odată cu sufletul meu : „Mi-e dor de tine ! Mi-e dor de tine ! Mi-e dor de tine !"

În duminica aceea, prima de după vacanța de iarnă, trebuia s-o văd neapărat pe Diana. Ei voiam să-i fac o surpriză, mie să-mi potolesc întrucîtva freamătul de dinăuntru, care, altfel, nu mai putea fi stăpînit.

La *caietul vacanței*, adăugasem, în fiecare zi din săptămîna care se scursese, noi pagini pentru „Visul meu cu ochi albaștri".

Dar cîte asemenea visuri nu ascundea bătrînul geamantan ce-mi fusese încredințat ! În duminica aceea, eram „Omul cu geamantanul", „geamantanul cu visuri"...

Parcă vă aud spunînd : „Vreți să fiți mai explicit ? Ce înseamnă «omul cu geamantanul», «geamantanul cu visuri» ? Despre ce fel de geamantan e vorba ?"

Să vedeți ! În fiecare duminică, acolo la noi, în „cetatea emoțiilor", geamantanul acela, căruia cineva îi spusese atît de frumos „geamantanul cu visuri", se umplea dol-

dora. Pentru el se muncea o săptămînă întreagă (în timpul liber, bineînțeles, după ce lecțiile erau terminate. Dar ce credeți ? Cum altfel ?) ; sute de băieți, mai mari, mai mici, sute de îndrăgostiți sau de viitori îndrăgostiți își țeseau visurile pe hîrtie. Și să vezi întrecere, să vezi muncă, nu jucărie (se mirau profesorii de literatură de cîte comparații și metafore cunoșteau băieții : odată cu lectura, erau atenți și la frumusețea legării vorbelor și mai împrumutau de ici, de colo, cîte ceva, își luau colaboratori cînd pe Eminescu, cînd pe Blaga, cînd pe Arghezi, cînd pe... te miri pe cine nu luau. Și nu erau sfioși, treceau și granițele, făceau sondaje care pe unde apuca, adică... prin ce carte apuca să împrumute de la bibliotecă sau de la colegi).

„Deci scrisori !"

Cine a spus „scrisori ?" Haide, repede, să ridice mîna ca să-i pot spune și eu : „Bravo ! Ai ghicit ! Așa e ! Scrisori !" Dar ce fel de scrisori ?

Sigur, e de la sine înțeles : geamantanul era doldora cu... scrisori de dragoste !...

Mai e o nelămurire ? ! De ce în geamantan ? Ce căutau scrisorile în geamantan ?

Hm ! Eu credeam că ați priceput ! Păi dacă toate aveau aceeași destinație ? Da, repet, toate aveau aceeași destinație : Școala Normală de fete din orașul aflat la 50 de km, cum spuneam, de *cetatea* noastră. O altă cetate, mai puțin impunătoare, așezată spre marginea urbei, undeva pe un deal. Și, cum băieții noștri erau grijulii, nevoind să încarce pe un biet poștaș cu atîta povară... de suflet, delegau, în fiecare duminică, pentru această delicată treabă pe cîte unul dintre ei. Acela devenea „omul cu geamantanul".

Așa că, în duminica aceea, prima de după vacanța de iarnă, eu eram „omul cu geamantanul". Mă luptasem să mi se încredințeze și reușisem. Eram fericit ! Biletul de

tren — dus și întors — mi-l plăteau băieții, punînd mînă de la mînă, așa era regula (procedeul intrase în tradiție de ani de zile). O puteam vedea și pe Diana, îi puteam încredința direct ceea ce avusesem răbdare să consemnez din gîndurile și frămîntările mele de aproape trei săptămîni. Dacă aveam noroc ca, la ele în școală, totul să se fi petrecut normal — drept pentru care nu era motiv să li se suspende învoirile în oraș — puteam pleca la plimbare împreună.

În privința geamantanului, învățasem ritualul (mai fusesem de două ori *fericitul* care împărțea visuri de iubire) : de la poartă era anunțată eleva de serviciu ; aceasta venea și mă însoțea pînă într-o sală specială, destinată întîlnirii celor care veneau din afară să stea de vorbă cu fetele aflate în internat (părinții, rude apropiate, mai rar simple cunoștințe) ; aici desfăceam faimosul geamantan și orînduiam scrisorile pe clase ; urma apoi, momentul culminant : împărțirea scrisorilor. Atunci să fi avut un aparat de filmat să înregistrezi ochii cu deosebire, ochii sclipind de bucurie, de nerăbdare, ochii umeziți de lacrimi, fulgerați de întrebări, ochii și jocul florilor de pe obraji ; ori bătăile inimilor să le fi înregistrat, freamătul sufletelor. Ce emoționantă era această omenească simfonie !

Totdeauna, la primirea scrisorilor, se aflau și cîteva fete care, în chip direct, nu așteptau nimic de la „geamantanul cu visuri". Veneau așa, ca să se bucure pentru colegele lor, cărora le scriau prietenii ; veneau, uneori, și cu speranța că, printre atîtea scrisori, se vor afla și cîteva care purtau pe plic mențiunea : *„Unei necunoscute din clasa..."* Autorul unei asemenea scrisori își însoțea ceremonioasele și sfioasele rînduri, în mod obligatoriu, de fotografie. *Necunoscuta* privea fotografia, citea și scrisoarea și, dacă-i dădea inima ghes, răspundea, însoțind la rîndu-i, scrisoarea cu o fotografie. Aștepta, apoi, cu nerăbdare, *confirmarea*.

Momentul lecturii scrisorilor era cel mai înfrigurat... După aceea, condeiele începeau să alerge pe hîrtie, visurile se torceau mai departe, geamantanul se încărca din nou și scenele se repetau de data aceasta în *cetatea* băieților...

...Romantism, așa este, fără de care însă viața își pierde măcar ceva din adevăratul ei farmec !

PARADISUL ROTUND

Cînd am sosit astă vară în sat, am avut o surpriză foarte plăcută. De fapt, vara trecuse, era acum spre sfîrșitul lui august și începutul lui septembrie. Mă dusesem la o rudă de-a noastră, din partea bunicii, o femeie bătrînă care trăiește singură, retrasă, într-o căsuță de sub dealul vecin cu pădurea cea mare de stejari. Voiam s-o mai văd, fiindcă într-adevăr n-o văzusem de mult, trebuia să-i duc și niște lucruri pe care mi le dăduse bunica, deci aveam motiv în toată regula să merg pe la tușa Maria, cum îi spuneam eu bătrînei.

Era o femeie blîndă și bună s-o pui la rană. Trecuse de șaptezeci de ani, dar avea încă părul aproape tot negru, o față albă, care fusese frumoasă în tinerețe, iar în ochii căprui, acum obosiți, mai luceau, din cînd în cînd, luminițe de prospețime a spiritului. Îi murise soțul cu zeci de ani în urmă, în cel de-al doilea război mondial, și ea nu se mai recăsătorise. N-avusese nici un copil, așa că a rămas să trăiască singură...

Tușa Maria avea gospodărie bine întocmită, cu lighioane multe prin curte, cum obișnuia ea să-și numească păsările, iar casa, cu cele trei camere ale ei, era curată ca un pahar și mirosea frumos a flori și a mere, a gutui și dulcețuri de toate felurile. Îmi plăcea să mă duc pe la tușa Maria, pentru că nu scăpam pînă „nu gustam" din fel de fel de borcane cu dulceață, pînă nu mîncam plăcintă cu mere și plăcintă cu brînză, atunci făcute, proaspete și tușa mă tot îndemna : „Mai ia, Răducule, mamă, ia, băiețaș, încă o bucată, ia, dragule, uite gustă și din borcanul ăsta ; stai să-ți dea tușa acum ceva nemaipomenit"... ...Și, uite așa, tot luam, tot luam, pîn' ce chiar că nu mai puteam ! Atunci tușa Maria mă încuraja, săraca, zicîndu-mi : „Nu-i nimic, Răducule, mamă, lasă că îl culcă ea, tușa, pe băiat colea în pat curat și moale și, mîine dimineață, o luăm de la capăt", mai adăuga, zîmbindu-mi cu ochii calzi și buni. Și chiar așa se și întîmpla : cînd nu mai puteam de sătul dar și de sporovăială, că vorbeam cu tușa Maria despre cîte sînt în lună și în soare, despre ai mei, de la oraș, despre școală, despre bunicul și bunica, despre ce se mai petrece în lume, da, despre toate se interesa tușa Maria, și mie îmi plăcea să discut cu dînsa, că bătrîna numai ce mă iscodea cu cîte ceva și-apoi, știindu-mi obiceiul, mă lăsa să vorbesc, să vorbesc, iar ea, din cînd în cînd, spunea doar aprobîndu-mă :

„Chiar așa-i, da, așa-i să știi !" deci, cînd isprăveam și cu mîncatul și cu sporovăitul, treceam într-adevăr la culcare în patul acela moale, și bun, cu lenjerie curată, care mirosea a scrobeală proaspătă, zbicită în adiere de vînt și de soare ! Iar a doua zi, fiindcă era știut : cînd mă duceam pe la tușa Maria, stăteam cel puțin cîteva zile, a doua zi o luam de la capăt...

De data aceasta credeți că s-au petrecut lucrurile altfel ? Nici vorbă ! Am făcut inspecție, mai întîi, la cămară ; tușa m-a lăsat să admir ordinea, curățenia și varietatea

sorturilor, care acum întrecuseră parcă orice limită : pe policioarele acoperite cu hîrtie albă, proaspăt schimbată, borcanele cu dulceață ședeau rînduite ca ostașii la paradă. Fiecare purta pe obraz cîte o etichetă, pe care biata tușa Maria mîzgălise, cum putuse ea, cu creion chimic, indicații asupra conținutului, ca de exemplu : „cireșe amare" (Mamăă ! ce grozăvie de dulceață era aceea de cireșe amare !), „cireșe albe", „struguri", „vișine", „gutui", „fragi", „nuci verzi"...

Apoi am început cu gustatul : „Ia, Răducule, ia, dragule, mai încearcă și din asta..., și din asta...", după care, în timp ce mai stăteam de vorbă, a pregătit tușa cocă pentru plăcintă cu mere, și plăcintă cu brînză, iar eu am curățat merele și le-am dat pe răzătoare, am ajutat-o să amestece brînza cu fel de fel de mirodenii și, cînd totul era gata — tăvile pline fiind așezate în cuptorul aragazului — am ieșit împreună în ogradă, am încolțit un cocoșel, undeva lîngă gard, i-am luat gîtul cu toporul, l-am opărit și l-am curățat, ca să-l perpelim apoi pe jăratec și să-l tăvălim prin mujdei de usturoi, așa cum îi stă bine.

Și, ca de obicei, cînd mirosurile acestea toate, atît de îmbietoare, au început să dea buzna nu numai dincolo de ușile casei, ci și dincolo de împrejurimile ogrăzii, lîngă gardul tușii Maria, venind dinspre ograda vecină, a sosit neica Gheorghe Botez, un bătrîn falnic, care, în ciuda celor aproape 90 de ani de viață, se ținea drept, arăta încă vînjos, călca sigur și vorbea cu limpezime sfătoasă și caldă. Avea părul mare, lung pînă aproape de umeri și sur, ca lîna oilor seîne, sprîncenele stufoase și mustața bogată îi erau însă albe, iar în obraji păstra încă urme de roșeață. Peste pantalonii albi, strînși pe picior, purta cămașă cu rîuri pe poale, încinsă la mijloc cu un chimir lat din piele cafenie, bătută cu ținte de argint.

Cam de tot atîția ani, de cînd tușa Maria rămăsese fără bărbat, murise și femeia lui neica Gheorghe Botez. Deși încă tînăr, pe-atunci, el crescuse singur pe cei doi băieți ai săi. Aceștia s-au făcut mari, au terminat școli și facultăți, întemeindu-și gospodării departe de satul natal, unul într-un oraș, celălalt în altul! Veneau din cînd în cînd pe la tatăl lor și tot din cînd în cînd îi mai trimeteau cîte ceva, sprijinindu-i bătrînețile.

Ca vecini, neica Gheorghe și tușa Maria s-au înțeles totdeauna bine și s-au ajutat. Lumea din sat vorbea despre faptul că ei, de mult, ar fi trebuit să-și unească ogrăzile și casele, ca să facă una singură, așa cum se pare că unite le erau, de atîta amar de vreme, viețile, la bine și la rău!

Dar, uite că nici unul n-a vrut să plece din casa lui ca să se mute într-a celuilalt... Și, din cauza aceasta, au rămas așa: cu două case și două ogrăzi, despărțite printr-un singur gard. Dacă te uitai însă bine, gardul era mic, neica Gheorghe putea să treacă ușor peste el; și, la urma urmei, nici nu era nevoie să treacă peste..., căci gardul avea la mijloc o portiță, așa că...

Neica Gheorghe ne-a dat binețe, s-a bucurat că mă vede și tușa Maria l-a invitat, bineînțeles, la masă. S-a dus apoi repede în magazie și-a adus de-acolo o sticluță cu o licoare galbenă ca untdelemnul.

„Tu, Marie, zise neica Gheorghe, uitîndu-se la sticla din fața lui, vrei ca toate să fie pe-o formă: eu bătrîn, tu bătrînă, și țuica la fel cu noi?". „Da' de cînd nu-ți mai place, neică, ceea ce este bătrîn?" zise tușa cu o anumită nuanță în glas. „Apoi drept să-ți spun, mie bătrînețea nu mi-a plăcut nicidoată, dar, bătu-o-ar s-o bată cine știu eu, tot n-am scăpat de ea! Asta nu înseamnă că în gusturile mele nu accept și excepții. Accept! Două sînt de față:

tu și țuica ! Și-apoi avem la masă și tinerețe : băiat tînăr și frumos și cocoșel tînăr, căruia îi rupem oasele săracul, și le mai și mînjim cu usturoi !" zise moșul, zîmbind pe sub mustața-i stufoasă.

Pe prispa casei tușii Maria, în fața plăcintelor și a unei bărdace cu vin negru, am stat în seara aceea de vorbă cu neica Gheorghe Botez, pînă noaptea tîrziu. Nu ne mai întîlnirăm din vara trecută și el simțea nevoia să-mi povestească despre toate cîte le făcuse în acest timp și, mai ales, despre ceea ce gîndise în zilele lungi și în nopțile, uneori și mai lungi, transformate în ceasuri de veghe. Și, ca orice bătrîn, zicea ce mai zicea despre ziua de azi, dar cu ochii sufletului era mereu spre ziua de ieri, spre timpul trăit și socotit în ani, în zeci de ani, pieriți fără nici o putință de întoarcere. Cînd vorbea despre tinerețile lui și ale tușii Maria, și ale celor pe care îi cunoscuse, cu care împărțise munca și viața, glasul lui se aprindea, vibrațiile baritonale ale vocii urcau în tremolo, pentru ca, apoi, să se stingă treptat, transformîndu-se aproape în șoaptă dulce și îndurerată.

Neica Gheorghe era și un povestitor iscusit, fapt pentru care, cu prilejul fiecărei întîlniri, atunci cînd nu mă săturam cu ceea ce îmi spunea din proprie inițiativă, îl rugam să mai caute încă în desaga sa plină cu tulburătoare amintiri.

Astfel, în seara aceea, de pildă, am aflat lucruri interesante despre haiducul Radu lui Anghel și despre comoara din dealul ursilor.

Neica Gheorghe plecase de mult ! Noaptea era liniștită și albă. Luna, cu chipul ei întreg, rotund, privea către pămînt, plimbîndu-și razele reci peste case, peste păduri și ape, peste cîmpuri...

Deodată, aud undeva, nu prea departe, ropot de cai, potop de copite care bat pămîntul ritmic ! Cobor de pe prispă

şi privesc în jur ; zgomotele se aud tot mai aproape, mai aproape. Natura toată freamătă... Nucul cel mare, crescut lîngă tîmpla casei tuşii Maria, îşi sună frunzele, scăpînd, din cînd în cînd, de emoţie, bombele sale mici, roşietice, care cad ca o ploaie în iarba cea rară de dedesubt. Cavalcada se apropia tot mai mult. Iată, în sfîrşit, un grup de călăreţi apărînd pe creasta dealului. E dealul urşilor, numit astfel de oameni pentru că, aflîndu-se în buza pădurii, era plin, altădată, de zmeuriş, în care urşii se afundau să mănînce în voie şi pace.

Caii, negri şi roibi, se opresc, ca la un semn, săltîndu-se în două picioare şi pufnind pe nările înfiorate din care ţîşnesc trîmbe de aburi. În fruntea grupului, călare pe un cal alb, se roteşte un bărbat cu plete negre fluturîndu-le în vînt, îmbrăcat cu o haină ţărănească de postav de lînă, de culoare deschisă, înflorită cu găitane cafenii şi cu nasturi de argint care sclipesc în lumina lunii. De sub cingătoarea lată de piele i se văd ieşind mînerele pistoalelor, iar din spate, deasupra umărului stîng, îi creşte ţeava dublă a flintei cu care a culcat la pămînt atîţia ciocoi. Nu mai încape nici o îndoială că este Radu lui Anghel, vestitul haiduc de prin părţile locului, însoţit de ortacii săi, cărora, iată, acum, le face un semn, arătînd către un stejar falnic din marginea pădurii.

În cîteva secunde, cai şi călăreţi, cu toţii, sînt în jurul stejarului. La comanda bărbatului de pe calul cel alb, haiducii descalecă în grabă, priponindu-şi caii de tufele din apropiere. Apoi tîrăsc lîngă tulpina bătrînului stejar cîţiva saci, în care cu siguranţă ascund nepreţuite comori. Aşa cum au apărut pe creasta dealului, mi s-a părut că veneau dinspre conacul boierului Dobrotescu, cel pe a cărui moşie lucrează, de zeci de ani, toate satele din jur.

Radu lui Anghel, „arhanghelul dreptăţii", cum îl numeau ţăranii, îl avertizase în mai multe rînduri pe boierul putred de bogat şi hapsîn, cerîndu-i să fie mai omenos

cu cei care-i munceau pămîntul și care nu cîștigau nici atît cît să nu moară de foame. Dar, de fiecare dată, boierul strîmbase a dispreț din nasul lui mare, zburlindu-și firele de păr ce-i creșteau pe gogoloiul din vîrf ca niște țepi de arici.

Atunci haiducul începuse să facă singur dreptate și, astfel, țăranii cei mai necăjiți se pomeneau, în cîte o noapte, cu o vacă în curte, ori cu un cal, sau cu un porc, și cel mai adesea cu cîte o pungă cu galbeni, care-i scoteau, măcar pentru o vreme, din nevoie. Știau că acestea erau darurile haiducului și bieții oameni se rugau pentru sănătatea lui, în general neavînd cum să-i mulțumească altfel. Din cînd în cînd, foloseau limbajul special al unor semne pe care le plantau în drumurile cunoscute ale lui Radu spre a anunța despre intențiile poterilor ce urmau să-l caute.

Haiducii au săpat la rădăcina stejarului o groapă adîncă în care au așezat, cu grijă, sacii aduși, acoperindu-i apoi cu pămînt, deasupra căruia au potrivit brazdele de iarbă în așa fel încît nimeni să nu observe. Inspectînd locul, Radu s-a declarat mulțumit, după care a ridicat glas, în tăcerea și liniștea nopții, rostind greu jurămînt și blestem ca nici unul din cei treisprezece haiduci, în frunte cu el, să nu încerce să dezgroape singur comoara. Mai mult, comoara să nu poată fi dezgropată decît în prezența întregului grup, a celor treisprezece.

Și cînd a înălțat pistolul a semn, un singur glas, izbucnit din treisprezece piepturi, înfioră noaptea cu un singur cuvînt : „Jurăm !"

Din nou ropot de copite și cele treisprezece năluci, de cai și călăreți, în fruntea cărora ardea o flacără albă, au dispărut dincolo de creastă, lăsîndu-mă cu inima bătîndu-mi puternic în piept...

— Răducule, Răducule, scoală-te, mumă, că e tîrziu ! Soarele s-a ridicat de-o sulință pe cer. Ce e cu tine, de ce te zbăteai așa, ai visat urît ?

Tușa Maria se afla lîngă mine, la capul patului, și mă mîngîia pe fruntea transpirată. Prin fereastră, pătrundeau, blînde, razele de soare. Am rotit ochii în jur a recunoaștere, înțelegînd imediat unde mă aflu. Îmi venea s-o întreb pe tușa Maria dacă și ea l-a văzut pe Radu lui Anghel. Apoi m-am pomenit zîmbind singur gîndului meu. Observîndu-mă, femeia mă întrebă de ce zîmbesc. Ce era să-i spun ? !...

— Îi zîmbeam lui Radu lui Anghel, răspunsei...

— Haiducului ? întrebă mirată bătrîna... Te pomenești că l-ai visat ? !... Ți-a împuiat capul aseară palavragiul de neica Gheorghe, asta e ! Ia ieși afară și te spală cu puțină apă rece pe față și-ai să vezi cum dispar toate vedeniile, mă îndemnă tușa.

Ieșii, bineînțeles ! Mă spălai cu apă rece pînă la brîu și mă frecai apoi bine cu un prosop aspru, de bumbac. Mă simțeam, acum, de minune.

Cînd tușa Maria pregătea micul dejun, apăru, prin grădină, și neica Gheorghe.

— Cum ai dormit, voinicule ? mă întîmpină el, în loc de bună-dimineața !

— Cum să doarmă ? răspunse, înaintea mea, femeia, l-a visat, bineînțeles, pe Radu lui Anghel. Că așa ești dumneata, pînă nu răscolești toți morții nu te lași ! mai zise ea, prefăcîndu-se că-l ceartă.

— Dar aici nici nu era vorba de morți, Marie, răspunse bătrînul. Radu lui Anghel n-a murit, să știi de la mine. Degeaba l-or spînzurat ei, poterașii și stăpînirea, cînd l-or prins ! Atîta vreme cît mai vorbim de el, trăiește ! Și-apoi, comoara, comoara există, oamenii încă o mai caută ! Iată, numai acum cîteva zile, cînd a fost trăsnit stejarul cel bătrîn pe timpul furtunii, și-a ars... îți amintești ? Ce spuneau ciobanii, care erau cu turmele de oi, și-au fost martori ? !...

— Ei, ce să spună, închipuiri de-ale lor ! răspunse, zeflemitoare, tușa Maria.

— Ba nu-s închipuiri, gîndește-te bine! Auzi, Răducule, mi se adresă el mie, observînd că-l urmăream cu interes... Fii atent: Ploua, ploua tare de tot! Cădea de sus potop de apă învîrtejită de vînt și spintecată de săgeți de lumină, urmate de bubuituri ca la război. Fulgera și tuna de-ți venea să intri sub pămînt, să te ascunzi.

Ciobanii, cu turmele cooperativei, se aflau pe deal. Au strîns oile în grupuri mari, în lumină, departe de copaci, și le păzeau. N-au mai avut timp să le ducă la stînă, căci ploaia s-a pornit în cîteva minute, pe neașteptate. S-a întunecat dintr-o dată, în mijlocul zilei, și-a început să se reverse potopul.

Deodată, cum stăteau ei așa, ciobanii, vreau să zic, cu mintenele pe cap, apărîndu-se cît puteau de ploaie, văd o săgeată de foc înfigîndu-se în inima stejarului acela bătrîn de la marginea pădurii. Trăia, săracul, mai izolat, parcă era sortit morții După săgeată, a urmat o puternică bubuitură care a cutremurat pădurea. Stejarul a căzut despicat în două și, în același timp, crengile sale, tulpina, totul, au fost cuprinse de o flacără roșie care-a început să le mistuie.

Ciobanii s-au înspăimîntat! Văzînd că apa care cădea de deasupra nu numai că nu ostoia focul, ci, parcă, dimpotrivă, îi dădea și mai multă vigoare, au trimis un băiat să anunțe oamenii din sat să vină cîțiva ca să păzească pădurea, spre a nu se întinde focul, cumva.

Au venit vreo zece-cincisprezece oameni, care au stat de pază pînă noaptea tîrziu. Ploaia se oprise de mult. Trupul stejarului se mistuia în continuare, văitîndu-se și aruncînd către cer șuvoi de scîntei care păreau o puzderie de mici stele, ce dispăreau, treptat, înghițite de întuneric.

După ore în șir de așteptare, flăcările au scăzut, au tot scăzut, pînă n-au mai putut să se ridice de la pămînt. Atunci oamenii au tăbărît cu tot felul de lemne, cu caz-

male și lopeți peste tăciunii aprinși, lovindu-i cu sete, pînă ce le striveau inima, făcîndu-i negri, ca mormîntul.

Dar, tocmai cînd se pregăteau să plece, socotind treaba terminată, atunci observară, cu mirare, că deasupra vetrei negre, pîlpîiau, întrerupte, limbi de flăcări galbene.

S-au întors și-au răscolit încă o dată tăciunii stinși, crezînd că a rămas pe undeva vreo vatră de jăratec. N-au găsit însă nimic. Și, sub ochii lor, din nou, filfîiau umbre de flăcări.

„Măi, să fie ! își ziseră oamenii. Ce s-o fi întîmplat ?“ Și s-au așezat pe de lături, așteptînd. Flăcările misterioase își vedeau de treabă... Se înălțau un metru-doi, de la pămînt, și dispăreau imediat. Dacă n-ar fi fost noapte, întuneric, probabil că n-ar fi putut fi observate. Dar așa, se vedeau clar ! Cei prezenți se întrebau unii pe alții ca să se convingă că n-au halucinații :

„Le-ai văzut, Ioane ? Le-ai văzut, Dumitre, Stane, Vasile ? Le-ați văzut ?“ „Înseamnă că nu visăm, zise Marin Dogaru, cel mai bătrîn dintre ei !... Asta e ! Am găsit ! Oameni buni, țipă el către ceilalți, n-o fi fost ăsta stejarul haiducului, al lui Radu lui Anghel ? Aici o fi îngropată comoara !“

Cuvîntul de la sfîrșit a trecut prin fiecare din cei zece-cincisprezece bărbați ca un fior cald. S-au repezit la cazmale și-au început să sape !... Și-au săpat, făcînd pe locul fostului stejar adevărate tranșee. Luminile zorilor i-au găsit scormonind pămîntul, transpirați, congestionați la față, încrîncenați ! Dar de comoară n-au dat ! Au lăsat lucrurile așa, fiindcă erau istoviți. S-au întors pe la casele lor. Gîndul le este însă și acum, acolo, sus, la fostul stejar din dealul urșilor. Lucrurile n-au fost încă lămurite, oamenii mai speră ! Sînt sigur că se vor întoarce și vor relua săpăturile.

— N-au decît să spere, zise tușa Maria, cu ironie în glas. Nu le ajunge cît au, vor să se pricopsească acum și

cu comori ! Din partea mea, pricopsească-se ! adăugă ea cu un gest de lehamite.

Am pornit-o cu neica Gheorghe prin grădină, în sus, către dealul urșilor. După vreo sută de metri, ograda lui se termina, mărginită de un gard bătrîn, care abia își mai păstra ulucile prinse de laţii aproape putreziți. Ieșirăm printr-o deschizătură, care, cîndva, fusese o poartă și rămăsei încremenit :

— Neică, ce este aici ? întrebai cu uimire.

— Cum ce este ? răspunse bătrînul, nu se vede ? Livada cu meri a colectivului ! Nu cred c-ai putut s-o uiți, doar ai lucrat și tu la plantarea pomilor. Nu i-ați plantat voi, pionierii, cu vreo șapte-opt ani în urmă ? Iată ce mîndreţe de grădină s-a făcut ! spuse bătrînul în continuare. Măi, băiatule, măi, Răducule, tată ! — se încălzi el — parcă v-ați fi sădit sufletele voastre curate și frumoase la rădăcina acestor pomi ! Nu s-a uscat unul, auzi, unul nu s-a uscat, și-au crescut în acești cîțiva ani ca o minune. Și în anii trecuți au rodit ei, dar anul acesta au întrecut orice așteptare. Privește ! Privește, Răducule !

Eram uimit ! Vă mărturisesc că nici în vis n-am văzut vreodată o privelişte mai încîntătoare. Imaginea era de-a dreptul ireală. Am intrat într-un adevărat paradis, un paradis care te întîmpina, la fiecare pas, cu mii, zeci de mii de forme rotunde și zîmbitoare, de culoare roșie... Parcă vedeam obrajii îmbujorați ai sutelor de copii, colegii mei, care lucraseră aici, și care, așa cum zicea neica Gheorghe, parcă își sădiseră în pămînt, odată cu pomii, ceva din fiinţa lor proaspătă, dornică de viaţă și de devenire.

Merii, așezați în rînduri drepte și lungi, în trepte, crescuseră puternici, aveau ramuri bogate și toate pline de rod pînă la refuz. Crengile, aplecate pînă în pămînt, erau sprijinite de proptele de lemn, ca să nu se rupă.

Fiecare pom constituia o boltă de bogăţie și de frumuseţe, iar toți la un loc creau o imagine de basm. Lumina

soarelui care pătrundea printre crengi se cocea, devenea roșietică, precum într-un moment prelungit de apus fraged și se parfuma cu îmbătătoare arome distilate din comorile pămîntului.

Am început să alerg de la pom la pom, să le mîngîi tulpinile, crengile ! Prindeam cîte o crenguță plină cu mere și-mi apropiam obrazul de formele acelea rotunde și catifelate și frumos mirositoare, le mîngîiam și le sărutam pe rînd...

Bătrînul rămăsese mut. Mă privea uimit și nu știa ce să zică. Mă oprii atunci din alergarea mea fermecată și, adresîndu-mă lui neica Gheorghe, îi spusei :

— Oamenii aceia ai dumitale degeaba scormonesc pămîntul. Comoara se află sub nasul lor. Iată adevărata comoară din dealul ursilor !

SEMINȚE ȘI FLĂCĂRI

— Nu știu dacă ai să-l porți, poate că n-o să-ți placă. Lumea a evoluat, s-au schimbat gusturile. Probabil că e demodat să porți la gît un medalion în care să închizi chipul mamei tale De aceea nici nu te oblig. Ți-l dăruiesc, totuși, pentru că el reprezintă o tradiție a familiei noastre, o rază de lumină și de suflet care, alături de atîtea altele, a străbătut drumul lung al înaintării generațiilor.

Femeia era emoționată. Un tremur ușor al mîinilor, glasul scăzut și aproape necunoscut, izvorînd parcă din alte resurse ale ființei, ochii sclipind în aburul sufletului trădau marea încordare de dinăuntru.

Toată lumea rămăsese nemișcată. Copiii din jurul mesei, colegi de clasă și prieteni ai Dianei, lăsaseră totul de-o parte, furculițele și cuțitele își încetaseră „cîntecul", vorbele amuțiseră, nu se mai auzea nici o respirație.

După atîtea daruri primite de la colegi, de la părinți, de la bunica ei, de la rude — tanti Nuți, tanti Lizeta, unchiul Tudor și de la... parcă mai știa de la cine — pentru care se bucurase nespus de mult, fiind de-a dreptul fericită, gestul neașteptat al mamei de a-și desprinde medalionul de la gît și de a i-l dărui ei și vorbele acestea rostite atît de... altfel decît știa ea că i se adresează mama de obicei, o descumpăneau, o copleșeau.

— Mămico, a strigat Diana, în timp ce-și îmbrățișa mama, de ce ? Nu trebuie ! Medalionul e al tău, îl ai de la bunica. În toți anii aceștia, de cînd te știu, nu te-ai despărțit măcar o zi de el.

— Nu, fetița mea, a continuat mama. Trebuie ! Astăzi, cînd tu ai împlinit zece ani, trebuie să ți-l dăruiesc ! Într-o zi ca aceasta l-am primit și eu de la mama. Și tot așa, mama l-a primit de la bunica și bunica de la străbunica... Ea l-a purtat prima la gît, în familia noastră. Și l-a cumpărat singură cu banii economisiți din ceea ce primea de la boierul pe moșia căruia lucra de la vîrsta de șapte ani.

— De la șapte ani ? !... s-au mirat copiii, nevenindu-le să creadă.

— Da, de la șapte ani ! Din cauza aceasta n-a putut să meargă nici la școală. A învățat carte mai tîrziu. Din cîte-mi povestea bunica, mama ei fusese o femeie strașnică. În ciuda nenorocirilor care au pîndit-o la fiecare pas (i-au murit amîndoi părinții într-o săptămînă și ea, la vîrsta de 15 ani, a rămas să crească șase frați mai mici, ultimul de un an și jumătate) — nu s-a lăsat înfrîntă. A avut, la rîndu-i opt copii, cea mai mare dintre toți fiind bunica. Ei i-a dăruit medalionul în ziua în care a împlinit zece ani. Și i-a spus să procedeze la fel cu primul ei copil,

indiferent dacă va fi fată sau băiat. S-a nimerit ca toți cei care aveau dreptul să primească acest modest medalion, simbol al legăturii cu aceia ce ne-au dat viață, să fie, pînă acum, fete. Nu știu cum va fi de aici încolo. Oricum, să ții minte, Diana, ceea ce a fost înaintea ta. Și chiar dacă nu-l vei purta, să-l dăruiești primului tău copil cînd va împlini vîrsta pe care o ai tu astăzi !... Chipurile adăpostite de aceste două subțiri, tot mai subțiri foi de aur, s-au schimbat pe rînd. Astăzi eu am săvîrșit schimbarea la care aveam dreptul și... datoria, în același timp...

Vocea i-a scăzut de tot, s-a făcut mică, tot mai mică, iar lacrimile au început să-i curgă pe obraji. Diana o ține strîns de gît și-o sărută. Apoi deschide cele două foițe de aur și admiră imaginea chipului încă tînăr și frumos al mamei sale.

— Ce frumoasă ești, mămico ! izbucnește Diana. Îți mulțumesc, îți mulțumesc, continuă ea. Sînt bucuroasă și mîndră să te port la gît..., așa cum te port și în inimă !... Și n-am să uit ceea ce mi-ai spus astăzi.

— Iertați-mă, copii, iertați-mă pentru că v-am stricat puțin petrecerea ! Așa sînt oamenii, cu cît înaintează în vîrstă, devin mai sentimentali. Se leagă de orice fleac. Vă veți convinge și voi, mai tîrziu !

Mama Dianei, profesoară la un liceu din oraș, părăsi imediat încăperea, făcîndu-și de lucru la bucătărie. Reveni, după cîteva minute, cu un tort uriaș pe care îl așeză în mijlocul mesei, în strigătele de bucurie ale copiilor. După ce Diana a stins dintr-o suflare cei zece muguri de foc care crescuseră din mlădițele albe înfipte în inima tortului, lama sclipitoare a cuțitului a rînduit cărări, cărări prin minunea aceea cu trup de ciocolată, nuci, frișcă și-atîtea alte mirodenii ispititoare la vedere și încîntătoare la gust, după cum declarau, pe-ntrecute, meseniii cei harnici.

— Apropo de medalion, spuse, la un moment dat, un băiețel dintr-un colț al mesei, atunci cînd toată lumea se gîndea numai și numai la tort, chiar nu v-ați despărțit de el niciodată în atîția ani ?

— Ba da, răspunse, spre surprinderea tuturor, mama Dianei. Odată, a trebuit să mă despart de el și... n-a lipsit mult ca despărțirea să fie definitivă !

— Cum ? Cum ? se auziră glasuri din jurul mesei sărbătorești.

— Este adevărat ceea ce spui, mămico ? întrebă nu numai mirată, ci și tristă, Diana... Cum s-a întîmplat ? Pentru ce ? mai spuse ea, parcă cerîndu-i socoteală.

Este o poveste dureroasă, fetița mea ! Dacă o să te intereseze, o să ți-o spun altădată. Ea nu se potrivește cu bucuriile voastre, mai ales cu cele dintr-o asemenea zi !

— Vă rugăm, vă rugăm, doamnă, au rostit, într-un glas, cei zece copii.

— Te rog și eu, mămico ! Oricît de tristă ar fi ! adăugă Diana...

...Nu trecuse nici o săptămînă de cînd intrasem în posesia medalionului, și-a început povestea profesoara. Împlinisem deci zece ani și eram în clasa a IV-a. Era la începutul lunii februarie. Împreună cu mama, cu fratele meu, mai mic cu un an ca mine, cu cele două surori gemene, care, pe-atunci, n-aveau decît trei ani, și cu bunica (tata ne părăsise de curînd, se despărțise de mama) stăteam într-o căsuță cu două camere, undeva într-o margine a orașului. Într-una din încăperi dormeam, într-un singur pat, noi, cei patru copii, în cealaltă, care era și bucătărie, dormeau mama și bunica.

Se terminaseră lemnele de foc, iar gerul era mai straşnic decît oricînd. Ninsese, din nou, de cîteva zile, și-acum zăpada era înghețată. Nu puteai s-o strîngi în mînă s-o faci bulgăre. Cînd alergam prin curte sau mergeam pe

stradă, scîrţîia sub picioare de parcă ai fi ascultat un concert de ţipete !...

În casă era frig, fetele cele mici plîngeau, iar mama se îmbolnăvise. Avea febră mare, o durea capul îngrozitor, nu se putea ridica din pat. Bunica era bătrînă şi neputincioasă. Tuturor ne trebuia, în primul rînd, căldură. Dar de unde lemne ? !... Fratele meu, care n-a fost niciodată prea harnic la carte, nici nu mai căuta în ghiozdan. Se înfofolea bine cu nişte zdrenţe de haine şi se juca cu prieteni de-ai lui pe-afară. Se mai ducea pe la ei, se încălzea pe unde putea. Eu suflam în mîini şi scriam temele. Mă plimbam prin cameră, bătînd din picioare ca să mă mai încălzesc, şi citeam. Nu voiam să lipsesc de la şcoală şi nici să mă duc cu lecţiile nepregătite.

Dar..., dacă mai continuam aşa cîteva zile, ne îmbolnăveam, sigur, cu toţii.

— De unde au vecinii noştri lemne, Mihai ? l-am întrebat într-o după-amiază pe fratele meu, care tocmai se întorsese de la un prieten, în casa căruia spunea că s-a încălzit puţin.

— N-au nici ei lemne ! a răspuns băiatul.

— Atunci cu ce fac focul, cu ce se încălzesc ?

— Cu seminţe, cu seminţe de floarea-soarelui !

— Şi de unde iau seminţele ?

— De la moara lui Asan !

— Deci tot pe bani ! zisei descurajată.

— Mai pe bani, mai...

...În cîteva minute eram în stradă. Tîram după mine o sanie mare, rătăcită pe la noi prin curte de cîţiva ani, nu ştiu de cine. O scosese dintr-un şopron fratele meu, dar nu se putea juca cu ea fiindcă era prea mare. Găsisem şi doi saci peticiţi pe care-i pusesem în sanie. Aveam şi două bucăţi de sîrmă cu care, eventual, să-i leg la gură.

— Ştii unde e moara ? m-a întrebat, în stradă, Mihai.

— O găsim noi, întrebăm și-o găsim, răspunsei cu o încrîncenare în mine.

Am ajuns după vreo trei sferturi de oră. Nu era prea aproape de casa noastră moara lui Asan ! Am ajuns gîfîind. Sania și goală era grea, drumul lung, iar eu — o mînă de om. Nu aveam mai mult de 25 de kg. Respiram greu, aproape înecîndu-mă. Era ger cumplit ! Ni se lipeau nările, se astupau. Înghițeam aerul rece pe gură. Mîinile și picioarele îmi înghețaseră bocnă. Aproape că nu mai puteam vorbi. Mihai nu mai scotea de mult nici un cuvînt. Era vînăt la față și dîrdîia.

Acum e-acum, mi-am zis în gînd, văzînd grupul acela de clădiri din cărămidă roșie, căruia oamenii îi spuneau „Moara lui Asan". Ne-am apropiat de porțile mari de fier, lîngă care se afla ghereta paznicului. Se înnopta ! De la porți, într-o parte și în alta, pornea gardul de zid. Era înalt, nu se putea sări peste el. În nici un caz n-am fi putut arunca noi peste el un sac plin cu semințe ! Atunci ?

— Ce facem, Mihai, pe unde intrăm ? zisei mai mult ca să pot gîndi parcă mai clar decît așteptînd vreun răspuns salvator.

Băiatul a înălțat neputincios din umeri.

— Stai aici, ai grijă de sanie, îi spusei hotărîtă, de parcă aș fi găsit soluția... Nu găsisem nici o soluție, în afară de aceea a omului cinstit : să mă rog de portar, cine știe, poate are și el copii, i s-o face milă de mine..., mă gîndeam, în timp ce intram pe ușa gheretei.

— Dumneata ești portarul ? întrebai, după ce l-am salutat pe omul îmbrăcat în șubă, cu mîinile întinse deasupra unui godin în care duduiau flăcări îmbietoare. M-am mirat și eu cînd mi-am auzit glasul. Era atît de hotărît de parcă ai fi crezut că sînt cel puțin fiica proprietarului.

Omul s-a uitat mirat la mine, fără să-și schimbe în vreun fel poziția în care se afla, m-a măsurat de două-trei ori, de sus în jos și de jos în sus, răspunzînd, apoi :

— Ce dorești, fetițo ? Cine ești și pe cine cauți ?

— Am o rudă, un unchi care lucrează aici, spusei la repezeală și, bineînțeles, altceva decît mă gîndisem înainte. Mi-a spus că aveți o mulțime de semințe cu care n-aveți ce face, pe care... le aruncați... și că, dacă vreau, pot să vin și eu să iau un sac, doi — că dacă tot le aruncați...

Cred că din vînătă cum eram, cînd am intrat în gheretă, mă făcusem roșie precum flăcările din sobă... Am simțit că mă cuprinde o căldură în tot corpul, am dus mîna la gît și mi-am slăbit basmaua cu care mă înfășurasem.

Omul din fața mea a izbucnit în rîs : Ha-ha-ha ! Ha-ha-ha ! îl auzii icnind, în timp ce se scutura șuba de pe el. Dacă aș fi fost mai mare, i-aș fi tras o palmă peste figura lui lătăreață, peste gura aceea lăbărțată, acoperită de o mustață pleoștită, printre firele căreia se vedeau dinții îngălbeniți de tutun.

— Semințe pe care să le aruncăm ? spuse el, scuturîndu-se, din nou de rîs. Ai înnebunit, fetițo ? Semințele se vînd pe bani ! Vrei semințe, plătești !

— Și dacă n-am cu ce să plătesc ? răspunsei, ațintindu-l cu două priviri rugătoare. Mă cuprinsese ciuda, fiindcă îmi venea să plîng. N-avem bani, mama e bolnavă, surorile mele sînt mici și-aproape că au înghețat, fratele la fel, bunica e bătrînă, iar tata ne-a părăsit. Astăzi la prînz am ars ultima bucățică de lemn pe care o mai aveam... din gardul din spatele casei... Eram în stare să nu mă mai opresc !

Ridicai ochii din podea și-l privii din nou pe omul din fața mea. Acum se uita el în pămînt. Se uita încruntat și nu zicea nimic ! Oasele feței îi jucau nervos pe sub pielea încrețită și acoperită de părul nebărbierit.

— N-am ce să-ți fac, fetițo ! răspunse îmbufnat, după aproape o jumătate de minut. Nu se poate fără bani !

— E noapte, nu vă vede nimeni și nici nu sărăcește nimeni dacă iau și eu un sac de semințe, spusei, din nou hotărîtă ! Vă rog ! adăugai, în vreme ce puterile nu mă mai ascultau ; începusem să plîng !

— Nu, nu se poate ! Cum o să-ți dau așa, pe degeaba ? Dacă n-ai bani, de ce n-ai adus ceva din casă, ceva..., adăugă el, privindu-mă cercetător...

„Ticălosule ! mă gîndeam. Nu se poate fără plată ! Ești și tu un prăpădit, care faci pe grozavul, însă ! Ești slujbaș aici, ai ajuns să te roage lumea și inima ta strîmbă nu te lasă să dai de pomană, de parcă ai da din averea ta, nepricopsitule !“ Îmi venea să-i strig cu glas tare tot ceea ce vuia ca talazul în mine.

Cînd am găsit soluția salvatoare, cred că m-am îngălbenit de încordare, de emoție. Am desfăcut în grabă basmaua de pe cap și de la gît, mi-am descheiat paltonașul și-am scos din sîn medalionul, pe care doar cu cîteva zile în urmă îl primisem de la mama. L-am desprins cu mîinile tremurînd și i l-am întins.

Mi l-a luat din mînă, l-a întors pe-o parte și pe alta, l-a deschis mîriind de bucurie.

— Cine e ? m-a întrebat, privind fotografia.

— Mama mea, i-am răspuns, ștergîndu-mi lacrimile. E cel mai de preț lucru din casa noastră. Ia-l și pricopsește-te ! adăugai. Dar o să-mi dai semințe pînă la primăvară, să știi !... am mai spus încrîncenată.

...Țineam larg deschisă gura sacului, în timp ce Mihai împingea înăuntru, cu amîndouă mîinile, coji de semințe de floarea soarelui, dintr-o grămadă imensă aflată în curtea morii. Era bucuros nevoie mare fiindcă, așa cum îi spusesem, „portarul s-a îndurat de noi și ne-a lăsat să luăm fără bani !“ Se grăbea să umple sacii de teamă că omul cel *binevoitor* să nu se răzgîndească.

— Săptămîna aceasta sînt de serviciu în fiecare după-amiază, mi-a spus portarul la ieșire. Să vii tot așa, pe înserate!

— Mirela, ești grozavă, cum ai reușit? izbucni Mihai. Venim și mîine, deci, și poimîine, toată săptămîna! Ce bucuroasă o să fie mama! mai spuse el, îmbrățișîndu-mă, dintr-o pornire pe care nu i-o cunoscusem niciodată pînă atunci.

— Hai, nu te mai prosti, răspunsei eu, apucă mai repede de lanț și trage de sanie... să nu-i găsim înghețați de tot pe-ai noștri... Și iarăși îmi venea să plîng!

Mama și bunica s-au lăsat convinse de argumentele mele: „Am găsit, dragă, un om cumsecade, un om cu suflet, căruia i s-a făcut milă de mine, asta e!" repetam la orice întrebare de-a lor.

— Mergem și mîine, și poimîine, toată săptămîna! adăuga Mihai. Zău, mamă, l-am auzit cu urechile mele, cînd i-a spus Mirelei, întîrea el.

Împrumutasem de la un vecin mai pricopsit un aparat special de ars coji de semințe: un fel de pîlnie cu un cot la mijloc și cu o revărsare, ca un jgheab, din care cojile se rostogoleau treptat pe vatra sobei, alimentînd jocul binefăcător al flăcărilor.

În urma unor doctorii, pe care tot nenea Neculai, vecinul nostru, care lucra la uzinele Malaxa, ni le dăduse, mama se simțea mai bine, iar surioarele mele ieșiseră de sub păturile în care fuseseră înfofolite și zburdau acum pe lîngă sobă. Bunica, fericită, pregătea ceva de mîncare.

De la o vreme, n-am mai scos nici o vorbă. Stăteam cu o carte pe genunchi și priveam limbile flăcărilor din sobă. Căldura îmi făcea bine. Uitasem de medalion. Dar, la un moment dat, mi s-a părut că văd mistuindu-se în flăcări ochii albaștri ai mamei. „Fotografia! îmi spusei, trebuia să iau măcar fotografia!" Am început să tremur, în casă era din ce în ce mai cald, iar eu tremuram. Noroc că

lampa noastră cu gaz nu lumina prea bine, așa încît nimeni nu m-a observat și nu m-a băgat în seamă.

„Mîine am să i-o cer, am să iau fotografia înapoi", îmi spusei și gîndul acesta m-a mai liniștit puțin. După cîtva timp, fără să pot mînca ceva (deși bunica m-a rugat atîta) m-am băgat în pat și-am adormit imediat.

A doua zi i-am cerut portarului fotografia mamei. Mi-a răspuns că n-o are, fiindcă lăsase medalionul cu fotografie cu tot acasă. L-am rugat să nu uite să mi-o aducă în ziua următoare. Răspunsul lui nu l-am înțeles prea bine atunci. În orice caz, m-a făcut iarăși să plîng. Mi-a spus că „fără fotografie, medalionul meu nu face mare scofală !" și că de aceea „dacă-l păstrează, îl păstrează cu totul !"

În fiecare zi tremuram de emoție să nu observe cineva lipsa medalionului. Nu mă dezbrăcam niciodată în fața mamei sau a bunicăi. Țineam mai tot timpul un fular la gît, profitînd de faptul că nu ne înduram să facem prea cald în casă, economisind cojile de semințe. Măsura a fost înțeleaptă, pentru că, în săptămîna următoare, portarul a fost de serviciu dimineața și, la lumina zilei, era greu să iei semințe fără un bon care constituia dovada că le-ai plătit. Bonurile erau verificate de altcineva. Așa că...

Ne-am încălzit și noi cu ce rămăsese din... economii, iar cînd cunoștința noastră a apărut iarăși după-amiaza în gheretă, au reapărut și sacii plini cu coji de semințe lîngă vatra în jurul căreia se strîngeau patru copii părăsiți de tatăl lor și două femei sărace.

În ciuda faptului că, spre mirarea permanentă a mamei, a bunicăi și mai ales a lui Mihai, care mă însoțea de fiecare dată, sacii cu coji de semințe se umpleau mereu „pe gratis", alimentînd flăcările de pe vatra noastră, eu eram din ce în ce mai tristă. Faptul a fost observat și de portar care, într-o seară, după ce am scos sania cu sacii în stradă, m-a chemat puțin în gheretă în care stătea de pază. Deși

înțelegeam foarte bine că fără ajutorul lui am fi fost demult înghețați, nu puteam, totuși, să-l iert pentru că îmi luase medalionul. La drept vorbind, atunci cînd i l-am oferit, în adîncul sufletului meu speram să nu mi-l primească, să-l impresionez și să nu-l primească.

„Cum îți închipui, fetițo, că aș putea fi atît de hain să-ți iau medalionul cu chipul mamei tale ? Bănuiesc că trebuie să fie o amintire scumpă și că trebuie să-l păstrezi ca pe un lucru sfînt...", așa mă gîndeam eu că o să-mi zică atunci, și, după ce-l va primi, mi-l va da înapoi.

Flăcările din soba de tuci ardeau ca și în seara aceea. Omul din fața mea a scos medalionul din buzunar, l-a deschis, a mai privit o dată fotografia, l-a închis la loc și mi l-a întins.

— Pune-l la gît, fetițo, a zis el cu o voce care creștea parcă direct din flăcările acelea bune, am și eu copii ca tine, cu toții sîntem amărîți !

Am oprit mîna aceea într-ale mele și-am sărutat-o ! Cînd am ieșit pe ușa gheretei, mi s-a părut că afară răsărise soarele, că e primăvară și că de peste tot mă mîngîie petale de flori. Ningea ! Trăgeam de sanie și-mi venea să sar într-un picior. La un moment dat chiar am făcut cîțiva pași ca la șotron. Mihai nu știa ce să zică. Mă privea uimit și întreba ca de pe o placă stricată : „Mirela, ce e cu tine, Mirela ?"

Nimeni n-a știut pînă astăzi ce s-a întîmplat atunci cu medalionul... Și nu s-ar fi știut nimic dacă voi nu mă sileați să...

Partea a II-a

FLORILE GÎNDULUI TĂU...

JARUL DIN PALMĂ

Îmi stăruie în minte mîna aceea cu degetele adunate ca pentru a păstra ceva de preț în căușul palmei. Așa păreau privindu-le pe dinafară. Răsucind însă cupa degetelor în sus, m-am cutremurat și mi s-a făcut rușine.

Băiatul era în clasa a VIII-a. Acum scria teza la limba română pe ultimul trimestru al anului școlar.

Lucram de curînd cu clasa aceasta. Nu cunoșteam decît foarte puțin elevii. Profesoara lor se îmbolnăvise de-o săptămînă și eu îi țineam locul.

De la începutul orei văzusem acea mînă cu degetele adunate ca pentru a păstra ceva de preț în căușul palmei. O fițuică ? După vreun sfert de oră am vrut să mă conving. Nu suportam gîndul ca un elev să încerce să copieze. De ce ? În această săptămînă făcusem totul ca ei să se poată prezenta bine la lucrarea scrisă : repetasem, în orele de clasă, materia parcursă, făcusem exerciții în ore suplimentare... Băiatul acesta fusese prezent la întreaga pregătire și, din cîte îmi aduceam aminte, dăduse mereu răspunsuri bune. De ce să ?... Dar, răsucind cupa degetelor în sus, m-am cutremurat și mi s-a făcut rușine ! Deasupra băncii tremurau patru degete desfigurate de urmele unei răni aproape vindecate. Arătau ca ramurile unei rădăcini, chircite și răsucite de durere, din care viața s-a scurs treptat, treptat.

Ochii băiatului, mirați la început, s-au întunecat pe loc ; peste albastrul lor îndurerat treceau umbre de nori, din care-au țîșnit săgeți rele ce mi-au ajuns direct în suflet. Mi-am cerut iertare jenat ! Eram atît de necăjit... pe mine însumi ! Nu suspectasem niciodată un elev. Ce m-a apucat tocmai acum ? !...

N-am mai putut privi spre el tot restul orei. Cînd mi-a prezentat teza, l-am rugat să stăm de vorbă. S-a supus, politicos, dorinței mele, deși se vedea bine că i-am cerut să zgîndăre o rană cu mult mai dureroasă decît aceea care-i mutilase degetele.

Ce-am aflat ? !... Cum s-a născut o dramă și cum a murit un adevăr !

Băiatul a greșit !...

Era copil cuminte și silitor, printre primii la învățătură în clasa lui. Așa fusese în toți cei șapte ani în care învățase la școala aceasta. Acum, într-a opta, își pusese în gînd să-l întrecă pe Liviu, colegul lui de bancă și vecinul de apartament ; voia ca, la sfîrșitul anului, și totodată la încheierea cursurilor gimnaziale, profesoara diriginte să-i așeze lui pe cap coronița de garoafe albe. În fiecare an o visase, dar, nu știu cum se făcea că Liviu scotea, pînă la urmă, cîteva sutimi mai mult decît el, la media generală ; și coronița de garoafe albe, pe care, după obiceiul școlii, aveau dreptul s-o poarte doar premianții întîi, îi zîmbea... de pe fruntea colegului său. Cu un an în urmă se înverșunase împotriva... obiceiului. Cine îl născocise ? !... Cine și-a permis așa, cu de la sine putere, să decidă ca pentru premianții întîi coronița să fie numai din garoafe albe ? Da, cine ? Și pentru ce ? În fond ce-aveau deosebit garoafele albe ? Și de ce să le poarte numai *ei*, premianții întîi ? Ce, premiul al doilea nu e bun ? Cîteva sutimi acolo, la medie ! Mare scofală ! Parcă în asta stă toată isprava !

„Mă, că mare nătărău mai sînt, își spuse în gînd băiatul. Noroc că nu m-a auzit Cristina. Se uită la mine de parcă mi-ar citi gîndurile. Dar, dacă ?!..." Simți că-i iau foc obrajii. (Cristina venise în clasa a VII-a la școala lor ; se mutase într-un bloc nou. Era și ea premiantă, clasificată a treia, după el.)

„Ce bine-i stă lui Liviu cu coronița de garoafe albe pe cap ! Frumos obicei, îmi place foarte mult !" o auzise pe Cristina spunînd, în timpul serbării de la sfîrșitul anului trecut. Nu putuse minți, așa încît se pomenise afirmînd :

„Da, frumos, și mie îmi place ! Dar și florile noastre nu-s mai puțin frumoase. Iată, coronița ta, din flori de cîmp, este splendidă", spusese el, în continuare, încercînd să-și acopere tristețea.

„Radule, i se adresase fata, privindu-l țintă în ochi și învăluindu-l cu o căldură pe care băiatul n-o simțise, pînă atunci, niciodată, tu poți fi oricînd cel mai bun din clasă"...

...Totul era acum năruit !...

Cînd s-a trezit singur în subsolul unui bloc, înfiorat de spaimă, a dat să se ridice de lîngă zidul pe care-l sprijinise probabil toată noaptea, dar și-a simțit mîinile și picioarele moi, iar capul, care se făcuse de plumb, era sfîșiat de zeci de cuțite, așa cum ai împărți în felii un pepene.

„Oare ce s-a întîmplat, unde mă aflu ?" se întreba nedumerit, dar, privind în jur peste cele cîteva sticle de coniac golite și la ambalajele sfîrtecate ale unor batoane de ciocolată, răcni de parcă l-ar fi mușcat șarpele : „Gogoleaaa !..."

— Eu sînt, domniță Cristina, eu, în carne și-n... uniformă de școlar !

— Ce e cu tine, Gogolea, ce cauți pe-aici ?

— Pe domnița visurilor mele, pe cine altcineva ? Nu ne-am văzut... de-un an și-un trimestru școlar, nu se mai putea, așa că...

— Tot neserios ai rămas, Mihai ! Radule, dă-mi voie să-ți prezint pe Mihai Grigore, zis *Gogolea*, fost coleg de clasă la vechea școală...

— Și actuali colegi în cazul că aici e a VIII-a B. Am cerut special a VIII-a B, după ce, bineînțeles, am con-

sultat cataloagele celor trei clase spre a vedea unde se află înscris numele unei domnițe...

— Neserios și îngîmfat ! Mereu același !

— Încîntat de cunoștință, *amice* Radu ! Radu și mai cum ?

— Cristea !

— Îmi pare bine, stimate amice Radu Cristea ! Cred că vom fi prieteni, pentru că mie cine nu mi-e prieten îmi e dușman. Ori, ori... ca în propozițiile acelea..., cum le zice, Cristina ?

— Disjunctive, coordonare disjunctivă !

— Exact ! Cred că noi o să ne... *coordonăm* bine treburile. Ce zici, amice ?

— Dacă le știi așa de bine pe toate, dinainte, de ce mai pui întrebări ?

— O confirmare în plus nu strică niciodată ! Observ însă că...

— E, totuși, o speranță ; faptul că mai observi și tu cîte ceva !

— Joci tare, amice Radu, îmi placi ! E prietenul tău, Cristina ? !...

— Te-ar jena acest lucru, „amice"... Gogolea, zise Radu, învăluind în ironie ultimele două cuvinte și privind, totodată, cu oarecare spaimă spre fata cu codițe blonde și ochi albaștri.

— O, nu !..., se grăbi să confirme, afectînd indiferența, Gogolea. Aș zice că dimpotrivă, chestia asta ne va lega și mai mult... îți promit... .

— Nu mă interesează promisiunile tale și nici *asemenea* legături !

— Băieți, ce înseamnă asta ? V-ați aprins așa, ca doi cocoși !... Gogolea, te rog să-ți vezi de treabă ! Nu știu ce cauți pe-aici, dar, hai, recreația s-a terminat !

— Ai devenit aprigă, domniță ! De cînd ? Nu cumva noul cartier ? !... Și-apoi n-am venit ca să plec, ci... ca să

rămîn ! Nu v-am spus, veți avea cinstea să-mi fiți colegi, începînd chiar din ora aceasta. Ia să vedem, ce-aveți acum ? Pe tablă scrie : *Matematica*. Perfect ! Una din *pasiunile* mele !

— Și, ca în orice pasiune... stărui, stărui chiar cîte doi-trei ani pe manualul unei singure clase. Să știi, Radule, că Mihai...

— Domniță, observ că ești nervoasă, ți-e teamă că te-ascultă, probabil ! Ce s-a întîmplat ? Altădată erai elevă sîrîitoare, nu prea deșteaptă, dar silitoare... Aici... nu mai merge ? S-a dus premiul ? Nu te îngrijora, anul acesta, atîta cît a mai rămas din el, o să am eu grijă de tine, o să punem noi lucrurile la punct ! Trebuie să fim echitabili, cine muncește trebuie să aibă și note...

— Să-ți vezi mai bine de notele și de treburile tale ! Nu te îngriji de-ale altora. Vezi să nu ajungi de... pomină și în cartierul acesta !

— Așa numești tu popularitatea, ce zic eu, adevărata faimă pe care mi-am cîștigat-o...

— Halal de-așa faimă ! Ce să-ți spun, să fii mai marele leneșilor și al derbedeilor din cartier, să fii cercetat, de mai multe ori, din cîte-mi aduc eu aminte, de organele de miliție... e o faimă cu care...

— Să trecem peste..., domniță, să trecem, deocamdată, și-ți promit că veț mai auzi...

Ce-i drept, în curînd, școala toată, noua școală la care se mutase, a început să audă de numele lui Gogolea, adică al lui Mihai Grigore dintr-o VIII-a B (porecla, după cum a povestit Cristina, i-o dăduse cineva care citise romanul *Frații Jderi* al lui Mihail Sadoveanu, asemănîndu-l cu căpitanul Grigore Rățoi, acela care a încercat să fure vestitul cal alb al lui Ștefan cel Mare, din grajdurile de la Timiș, păzite cu strășnicie de bărbații din familia Jderilor. Este adevărat, zicea fosta lui colegă, că Mihai n-a încercat

să fure nici un cal, dar făcuse alte asemenea încercări și, de două ori, fusese chiar prins).

Elemente certate cu munca, cu cinstea și cu adevărul a găsit Gogolea destule și în noul cartier, în care mama lui, rămasă de opt ani văduvă, dobîndise o locuință. Ea n-avea nici o putere, adică prestigiu, asupra băiatului. Îl scăpase demult din mînă, era și o femeie blîndă din fire, mai mult bolnavă, așa încît... În schimb Gogolea, care-și purta acum porecla ca pe un adevărat blazon, a dobîndit repede *putere* asupra celor care, într-un fel sau altul, i se asemănau.

De la o vreme, chiar băieți mai buni din clasa a VIII-a B precum și din alte clase, ca să nu mai vorbim despre unele dintre fete, îl priveau cu un fel de admirație. În ciuda celor doi ani de repetență, Mihai se dovedea un băiat inteligent, cînd voia, adică atunci cînd învăța, dădea răspunsuri foarte bune, surprinzînd chiar pe unii dintre profesori. Și-apoi era „bărbat bine", cum afirmau unele fete, era mai înalt decît toți colegii lor, bine legat, cu ochii verzi și părul ondulat, „știa să facă atîtea complimente", cînd nu era zeflemitor, lăsa totdeauna în urma lui un miros de lavandă, își servea colegii, din cînd în cînd, cu țigări Kent, pe care el știe de unde le lua, ori îi invita în cîte o recreație să înghită pe fugă o gură de coniac dintr-o sticluță plată, cît podul palmei, pe care-o strecura apoi, cu dexteritate, în buzunarul de la spate al pantalonilor.

...„Gogoleaaa!" strigă, din nou, Radu, printre amarnice sughițuri de plîns.

— Pe tine nu te servesc, amice Radu, cu copiii nu stăm de vorbă, n-avem dreptul să-i stricăm. Băieți, stați cît mai departe de el, îl supără fumul de Kent și mirosul de coniac bun. El e învățat cu... *Naționalele* lui taică-său și cu... vinul *superior* de masă de... 9 lei! Să nu-i stricăm deci „bunele" obiceiuri!

S-au încăierat atunci acolo, în spatele școlii, în boschetul în care se ascundeau, de regulă, cînd voiau să nu le descopere nimeni „apucăturile... extraregulamentare" (așa le zisese o profesoară de sport odată, căci, cu toată paza pe care-o poruncea Gogolea, tot mai fuseseră prinși și, evident, sancționați): „Voi aveți apucături... extraregulamentare, o să ne socotim noi!" strigase dăscălița cu fluierul de gît.

— Sînt și *apucături* regulamentare? a replicat obraznic mai marele grupului, stîrnind hazul general al celor de față. Vreți să ni le spuneți și nouă, că poate ne lăsăm de cele *extra*... Profesoara a plecat tunînd și fulgerînd, iar despre Gogolea și-*ai lui* s-a discutat într-o nouă ședință a corpului profesoral. Iarăși părinții chemați la școală, alte puncte scăzute la purtare etc., etc.

În ciuda disprețului pe care-l avea pentru Gogolea, Radu Cristea, cel mai bun elev din clasa a VIII-a B (fiindcă îl întrecuse pe Liviu, fostul premiant I, avea acum numai note de zece), ar fi dorit, totuși, să se afle măcar o dată în grupul lui Mihai, acolo, în boschet, să asiste la nebuniile lor, să-i audă vorbind... Așa se face că, în ziua aceea, trecînd peste principiile lui și peste consemnul lui Gogolea, a ajuns... la încăierare!

— Fugiți, mă, de-aci, nu vă mai răciți gura degeaba! spuse Gogolea. Radu nu e în stare! Pariez că nu e în stare să bea o gură de coniac! Și-apoi, nu-l lasă mămica și tăticul lui. El e copil educat, cuminte, n-a uitat nici bușeala de-atunci, din boschetul școlii. Ce dacă e ziua mea, nu s-au mai văzut *amici* care să nu țină seama de...

— Haĭ, Radule, fii și tu o dată bărbat, mai zise cineva din grup. Lasă ifosele astea de domnișoară, hai că n-o să te spunem nimănui, deși, dacă ar auzi, nu cred că te-ar iubi mai puțin Cristina!

— Pe Cristina s-o lăsați în pace, a izbucnit Radu aproape gîfîind, să n-o amestecați în murdăriile voastre. În orice caz, Mihai, dacă este cu adevărat ziua ta...

— *Parol*, amice, să-ți arăt buletinul...

— Îți urez, din tot sufletul, „La mulți ani !"

...Era seară, se aflau în subsolul unuĭ bloc, al blocului în care locuia Ștefan, un băiat din grup. Radu, care ieșise să-i cumpere niște țigări tatălui său, fusese oprit în stradă de *băieții* lui Gogolea și, pînă la urmă, nu-și mai amintea exact cum ajunsese, cu ei, aici „ca să sărbătorească ziua de naștere a colegului său". „Nu se putea să nu treacă peste orice într-un asemea moment", așa spuseseră cu toții. „Dar de ce aici, în subsol ? De ce neapărat cu coniac, țigări și ciocolată ?" Dar parcă lua cineva în seamă întrebările lui „naive" ?

Lovitura a venit după aceea, după ce înghițise și el de mai multe ori dintr-o sticlă plimbată din mînă în mînă. O ștergeau la gură cu mîneca de la cămașă și beau. „Ca bărbații !" După fiecare înghițitură își umplea gura cu ciocolată ca să mai îndulcească focul pe care-l simțea pe gît, în stomac, în tot corpul. De la un timp, focul acesta s-a ridicat la cap. Atunci a sosit și lovitura, a simțit-o drept în creier : Radu a aflat că ciocolata și coniacul fuseseră furate chiar în seara aceea de către unul din *băieții* lui Gogolea, de Nicu, de la magazinul cu autoservire din colțul străzii lor.

— Cine se înfruptă din pradă — declarase Gogolea — este, bineînțeles, implicat în *afacere !* Așa că, *amice* Radu !... Dar nu te teme, nu se va afla. Nicu „mînă-lungă" e expert, a *luat* în așa fel că nu se cunoaște. Și-a ieșit onorabil, pe ușă. Dracu știe cum face ăsta că... m-a întrecut. Eu, marele Gogolea, trebuie să declar, sînt nevoit, da, să recunosc că Nicu m-a întrecut ! Dacă nimeni din acest grup, din care *acum* ai cinstea, amice Radu, să faci parte, nu sloboade vrea vorbă, totul este perfect ! Deci să luăm aminte, că altfel va fi vai și-amar de-acela care...

— Radu, Radu, ce face ăsta, mă ? uitați-vă la el, pareă e un pui de găină opărit...

...Auzea ca prin vis vorbele lui Gogolea ; i s-a făcut deodată cald, capul, greu, i s-a proptit în piept, picioarele s-au îndoit ca niște arcuri din care se scursese toată vlaga, spatele s-a sprijinit de betonul încălzit de la țevile cu apă fierbinte ale caloriferului. Radu aluneca, aluneca și... mîna Cristinei tremura întinzîndu-se spre el.

„Da, uite cum îi tremură degetele, bîlbîi Radu, ca prin somn... Încă puțin, Cristina, încă puțin, așa, așa ține-te bine de copacul acela să nu aluneci și tu !"

„Radule, Radule, de ce n-ai fost atent, cum de-ai alunecat ? fir-ar să fie de prăpastie ! Ți-am spus că florile pe care le vrei tu nu cresc în pădure, știu asta de la bunicul meu. Ce căutăm noi în pădure, Radule ? Și s-a făcut noapte, Radule, Radule !..."

„...Aici sînt, mamă, aici !" îi venea să strige, văzînd-o îndreptîndu-se plîngînd, a cîta oară, spre postul de miliție ca să întrebe, probabil, dacă nu s-a aflat ceva de urma băiatului... El nu mai avea putere să plîngă. Rușinea, foamea și oboseala îl copleșiseră ; stătea ca prostit, ascuns de data aceasta în boschetul din fața casei lor. Nu mai avea, parcă, nici o putere. Totul era acum năruit !

„Radule, tu poți fi oricînd cel mai bun din clasă !..." Biata Cristina, ce-o să spună acum ?

„Să trăiești ca un om adevărat, băiatule, să nu-ți fie rușine de faptele tale ! E cel mai important lucru din viață !..."

„N-am vrut, tată, crede-mă, n-am vrut să fac rău nimănui ! N-am uitat vorbele tale, dar nu știu ce s-a întîmplat aseară, n-am mai putut răbda batjocura lui... Nu mă întreba, nu pot să-ți spun nimic, am jurat !..."

— Ai amuțit ?... se răsti tatăl, care nu mai putea răbda tăcerea băiatului. Spune o dată, ce s-a întîmplat, unde-ai fost, ce-ai făcut ? Scoate măcar un cuvînt !...

Pierzîndu-și cumpătul, oțelarul, de obicei atît de stăpîn pe gesturile sale, cu imaginea flăcărilor din cuptor în față,

se pomeni cu doi tăciuni aprinși pe făraș, amenințîndu-și copilul.

— Întinde palma, porunci tatăl.

Băiatul a simțit că se prăbușește toată lumea cu el. Apoi a înțeles că tatăl său vrea să-l sperie. Și, făcînd pe ercul, a întins palma stîngă...

Uluit de gest, tatăl a răsturnat automat cei doi tăciuni în mîna copilului. Atunci s-a petrecut acel lucru cu totul neașteptat: în loc să arunce jarul din palmă, băiatul a strîns cu putere pumnul, și...

Așa s-a născut o dramă și a murit un adevăr!

DRUM ALB

— Înțelege, Costele, că nu se poate, ești prea mic pentru acest lucru. Abia peste doi ani o să poți merge și tu, cînd o să treci într-a cincea.

— Peste doi ani? Păi atunci tu unde o să fii? Tu ești în clasa a VIII-a, tu termini, cu cine o să merg?

— Nu știu unde voi fi eu peste doi ani, la care liceu, poate la „Dinicu Golescu", poate la Liceul Pedagogic, poate la „Bălcescu", la Pitești, la unul o să fiu, în orice caz. Iar tu n-o să ai nevoie de mine, o să mergi cu cellalți copii, și, dacă atunci voi fi și eu acasă..., vom mai vedea!...

Băiatul a rămas, totuși, nemulțumit de răspunsul fratelui său mai mare. Era elev în clasa a III-a la Școala primară din satul lor, mai mult un cătun, un grup de 30—40 de case aruncate parcă de cineva pe două dealuri frumoase de la poalele Carpaților.

Pîrîiașul care desparte cele două înălțimi e înghețat acum, a devenit o panglică lucioasă pe care copiii alunecă la vale cu săniile, chiuind de bucurie. Pornesc din ogrăzile caselor, ies pe porți, traversează drumul, mai mult o potecă, ceva mai mare, care leagă locuințele oamenilor, coboară curajoși pe povîrniș și ajung în vad. Aici se încolonează, de parcă ar pleca într-o expediție, și-apoi își dau drumul... Merg așa, într-un iureș, aproape un kilometru. Se opresc atunci cînd pîrîul iese din sat și o cotește la stînga, îndreptîndu-se spre pădure. Aici se întorc și... o iau de la capăt !...

Toată noaptea a nins ! Ninge și acum, ninge calm, frumos, cu fulgi mari. Mai sînt vreo două ore pînă la ziuă. Tudor, fratele lui Costel, i-a adunat la el acasă, decuseară, pe cei cincisprezece băieți și fete, elevi în diferite clase, de la a V-a la a VIII-a, la o altă școală, aflată în comuna de care ține și satul lor.

— Cred că e timpul să plecăm, Tudore, zise Cristiana, colega lui dintr-a VIII-a B. Pînă ajungem va fi numai bine.

Tudor dădu perdeaua de la fereastră într-o parte și privi afară. Era încă întuneric. Și ningea. Ceasul de pe masă arăta ora patru. Petrecuseră toată noaptea împreună, noaptea Anului Nou ! Era a patra noapte petrecută de Tudor împreună cu Cristiana ! Și cu unii dintre colegii săi. Prima a fost în clasa a V-a...

...Aveau unsprezece ani ; mergeau ținîndu-se de mînă. Era în ajunul Anului Nou ! Cu cîteva zile înainte, aranjaseră totul pentru ca acum să nu mai aibă nici o treabă. Tăiaseră, în primul rînd, lemne pentru o săptămînă întreagă. Tudor, care era *bărbat*, a tăiat și pentru Cristiana, erau doar vecini, iar ea, cu fratele mai mic, George, și cu fratele lui Tudor, Costel, le-au cărat, le-au stivuit frumos, sub șoproane — și la o casă, și la cealaltă. Apoi au făcut curățenie la vite, la oi, la porci. Au cărat pe sanie sacii

de la moară cu făină și mălai. Cristiana a ajutat la prepararea cozonacilor. În fine, totul era gata! Anul Nou putea să sosească. În anul acela ei aveau să împlinească doisprezece ani. În anul acela, în aceeași zi : 5 august. Se nimerise să vină pe lume la cîteva ore, unul după altul : întîi Cristiana, apoi Tudor. Cînd a auzit țipetele, tatăl lui Tudor, care se afla lîngă gardul ce-l despărțea de ograda vecinului, i-a spus lui nenea Vasile, tatăl Cristianei : „Ia vezi, vecine, ce e ?" „Fată, fată, vecine !" a strigat bucuros, proaspătul tată, după ce a băgat capul pe ușă și-a primit răspunsul de la lelea Maria, moașa satului. „Să-ți trăiască și să aibă noroc !" i-a urat omul de dincolo de gard. Peste trei-patru ore, aceeași urare o primea și el pentru băiatul care abia sosise pe lume.

Cristiana și Tudor au crescut împreună, au învățat și în aceeași clasă, în aceeași bancă !...

Acum aveau unsprezece ani și mergeau ținîndu-se de mînă. Era în ajunul Anului Nou. De cîteva luni, erau elevi în clasa a V-a și învățau la școala din comună. Întîmplător, directorul școlii i-a repartizat în clase diferite : Tudor la A, Cristiana la B. Nu era nimic, veneau și plecau împreună, se întîlneau în recreații...

— Tudore, a spus Cristiana, la un moment dat, ce-ar fi dacă mîine dimineață, în prima zi a Anului Nou, noi, toți elevii din satul Oțelul...

— Grozavă propunere, Cristiana, a răspuns băiatul, numai că trebuie să ajungem primii, să nu ne-o ia alții înainte... Pentru asta trebuie să adunăm toți copiii la mine, petrecem noaptea Anului Nou împreună și dimineață, demult, plecăm... De acord ?

— De acord ! a spus fata.

— Atunci, repede, să-i anunțăm pe toți, să pregătim ceea ce ne trebuie...

Gestul oțelenilor de a merge la directorul școlii spre a-i ura ei, primii, în ziua de Anul Nou, *La mulți ani !* a intrat în tradiție.

Au trecut de-atunci patru ierni, și tot atîtea toamne, și veri, și primăveri ! Copiii din Oțelul, elevi la școala din vale, se pregătesc pentru a patra oară să străbată drumul spre a ajunge cu sorcovele la ferestrele casei directorului lor.

În antreul de la intrare așteaptă șaisprezece perechi de schiuri și tot atîtea lămpi. Sorcovele, noi-nouțe, cu flori albe, roșii, roz, albastre și lila, cumpărate ieri de tatăl lui Tudor, de la Cîmpulung, sînt așezate frumos pe-o masă, în camera vecină.

Costel se tot învîrte pe lîngă ele, ia din cînd în cînd cîte una și, venind în camera în care se află cei șaisprezece, începe să cînte : „Sorcova /, Vesela /, Să trăiți /, Să-mbătrîniți /, Ca merii /, Ca perii /, În mijlocul verii !"

Acum e a nu știu cîta oară cînd cîntă. O „sorcovește" pe Cristiana : „Sorcova /, Vesela /, Să trăiți /, Să-mbătrîniți..." Deodată se oprește și întreabă cu mirare :

— Adică... cum „Să îmbătrîniți /, Ca merii /, Ca perii /, În mijlocul verii ?" Cum, Cristiana ?

— Să știți că fratele meu se face filolog, zise Tudor, înainte ca cineva să fi apucat să răspundă la întrebarea lui Costel.

— Numai că pentru asta i-aș recomanda să folosească mai mult propriul său cap !... Copiii izbucniră în rîs, iar băiatul, nelămurit deocamdată, a rămas să găsească singur dezlegarea din exprimarea metaforică a poeziei.

Cînd s-au încolonat de plecare, Tudor era în frunte, Cristiana imediat după el, apoi alții și alții... pînă la Grigore, un băiat tot din clasa a VIII-a, care încheia șirul. La mijloc erau cei mai mici, doi băieți și o fată din clasa a V-a. Îmbrăcați bine, pe schiuri, cu lămpi ca de mineri, prinse cu cîte o curea pe după gît, cu sorcovele la piept, sprijinite în deschizătura paltoanelor, au pornit-o prin roiul fluturilor albi cădeau neîncetat din înălțimile cerului.

Se simțeau bine, nu era deloc frig. Schiurile alunecau pe zăpada pufoasă. Tudor mergea cu atenție, deschizînd cărarea. Drumul, chiar dacă acum era astupat de zăpadă, le era foarte cunoscut. Fiecare dintre ei îl parcursese de sute, poate de mii de ori. Totuși, drumul nu era lipsit de pericole, mai ales acum, în miez de iarnă și pe timp de ninsoare. Cu lupii se întîlniseră de multe ori. Dacă erau toți la un loc și aveau lămpile aprinse, nu se temeau. Se strîngeau roată, spate lîngă spate, și fluturau luminile pînă ce lupii se depărtau. O situație ca aceasta se petrecuse, ultima oară, la începutul lui decembrie, cînd a căzut prima zăpadă. Era dimineață, mergeau la cursuri. Deodată, Tudor care, ca de obicei, era în frunte, se oprește. „Lupii !"... a apucat să strige. Repede, copiii s-au strîns roată. Au scos ciomegele de la brîu, Tudor și Grigore aveau și cîte o toporișcă, pentru orice eventualitate, le-au potrivit în mîna dreaptă, ca să poată lovi, dacă va fi nevoie, și cu stînga au început să agite lămpile. Patru lupi s-au oprit în fața lor, la o distanță de cîțiva metri. Le-au tot dat tîrcoale timp de peste un sfert de oră ; neîndrăznind să se apropie de copii, s-au lăsat păgubași și-au plecat. Cînd au văzut că se depărtează, ca la o comandă, oțelenii au început să strige : „Huo !... Huo !" Lupii se aruncau în salturi tot mai rapide și mai mari printre copacii pădurii.

„Haideți, să nu întîrziem de la cursuri !" a dat semnalul Tudor.

La școală, de multe ori nici nu le mai povestesc colegilor ceea ce li se întîmplă pe drum.

Odată, o fată dintr-a șasea, asta se întîmpla acum un an, a alunecat din potecă și-a apucat-o pe un povîrniș abrupt. A căzut de pe schiuri și s-a dus rostogolindu-se la vale aproape o sută de metri. S-a oprit tot șirul, alarmat de țipetele fetei. Tudor, Grigore și Mihai, băieții cei mai mari din tot grupul, au pornit în căutarea colegei lor. Cristiana a rămas cu ceilalți sus.

„Nimeni nu se mișcă de-aici pînă nu ne întoarcem. Ne-am înțeles ?“ a spus Tudor înainte de a pleca. De fapt, putea să nu mai spună, pentru că era lucru știut : cînd se întîmpla ceva, nimeni nu părăsea grupul pînă ce nu erau în stare să plece cu toții. Mădălina, fetița care căzuse, a avut noroc, n-a pățit nimic grav : se julise doar în cîteva locuri pe mîini și pe față. Mai greu a fost pînă i-au găsit schiurile pe care le pierduse din picioare pe povîrniș. Și ele erau întregi, așa că drumul spre școală a putut fi continuat.

Și Cristiana a pățit odată un necaz, chiar într-o noapte ca aceasta. Tudor își amintește bine. Era cu trei ani în urmă. Atunci ei mergeau la mijlocul șirului, erau printre cei mai mici. Cristiana era în față, Tudor în spatele ei. Pe la mijlocul pădurii, cînd se grăbeau să treacă de un loc mai întunecos, fata a făcut o mișcare greșită cu piciorul drept și-a căzut într-o parte. Simțea o durere vie la gleznă. A început să plîngă, mai mult de ciudă, decît de durere.

Au ridicat-o, dar nu era chip să poată merge. Atunci i-au desfăcut bocancul și un băiat i-a smucit piciorul cu putere. Glezna a cedat, durerile au început și ele să cedeze, puțin cîte puțin. Cristiana a spus că se simte bine, deși, cînd au ajuns acasă, i-a mărturisit lui Tudor că a făcut eforturi extraordinare ca să poată merge și să nu plîngă.

„Ca să vezi, a zis Tudor, și cine cînta mai cu foc la fereastra directorului ? Domnișoara Cristiana ! Bravo ! Ești tare !“ a încurajat-o el, atunci, *bărbățește*. Dar, aproape o săptămînă întreagă nu s-a depărtat de lîngă patul fetei, pînă n-a văzut-o din nou afară, la joacă lîngă ceilalți !

Șaisprezece luminițe clipesc printre copacii încărcați cu flori de zăpadă. Înaintează pe drumul alb străbătut de cele șaisprezece mogîldețe — unele mai mari, altele mai mici. Din cînd în cînd, mîinile copiilor îndepărtează zăpada adunată pe sticlele lămpilor și-atunci luminile

cresc în intensitate. Dacă n-ai şti despre ce este vorba, ai crede că asişti la o procesiune stranie. Drumul se încolăceşte cînd într-o parte, cînd în alta, astfel că, de la distanţă, nu poţi observa decît o serpentină de lumini, care se zbuciumă frumos înaintînd, înaintînd, traversînd un pîlc de pădure, şi-apoi încă unul, ocolind pe la „Capul piscului", trecînd pe lîngă „Prăpastia vulturului", străbătînd prin „Popasul căprioarelor", prin grădinile de meri ionatani şi coborînd, în sfîrşit, de-a dreptul în spatele casei directorului.

Toate ferestrele sînt luminate ; însemnează că nimeni nu doarme ! Bucuroşi, copiii se apropie şi împodobesc cu flori albe, flori roşii, roz, albastre şi lila, ferestrele dascălului pentru care au străbătut atîta drum, drumul alb şi frumos al recunoştinţei faţă de luminile cu care şcoala împodobeşte fiinţa lor.

— Oţelenii ! Oţelenii ! a strigat bucuroasă Mihaela, fetiţa cea mică a directorului. Ea era abia în clasa a II-a, dar nu voia să se culce în nici o noapte ca aceasta, aşteptînd să vadă la ferestre florile copiilor din Oţelul şi să asculte cîntecele şi urările lor, mai ales şuvoiul tremurat al neîmbătrînitei, mereu emoţionantei „Sorcova /, Vesela /, Să trăiţi /, Să-mbătrîniţi /, Ca un măr /, Ca un păr /, Ca un fir / De trandafir"... La fel procedase şi în noaptea aceasta, nu se culcase, în ciuda tuturor îndemnurilor primite de la părinţi. A ieşit de mai multe ori afară, s-a uitat de-a lungul drumului şi mai ales prin grădină, pe unde ştia ea că sosesc ; îi aştepta nerăbdătoare.

— Tată, au sosit oţelenii, a adăugat Mihaela, alergînd spre uşa de la intrare să le deschidă.

Cei şaisprezece copii au pătruns în camera frumos luminată şi împodobită sărbătoreşte. Cu obrajii rumeni, cu ochii zîmbitori, au intrat cu sfială şi-au înălţat spre sufletele celor ce se aflau înăuntru tradiţionala urare :

La mulți ani! Directorul, emoționat, le-a mulțumit, i-a îmbrățișat pe rînd, le-a oferit daruri.

După plecarea copiilor, s-a adresat unor prieteni, veniți de departe, cu care petrecuse această noapte mare, în care se mai născuse o frîntură de veșnicie — Noul an :

— Ia-ți văzut ? Sînt copiii din Oțelul, satul în care, vă amintiți, am fost astă-vară Toți sînt elevi ai școlii noastre și spre cinstea lor și bucuria inimii mele, în fiecare noapte ca aceasta vin, pe orice fel de vreme ar fi, să-mi spună *La mulți ani!*

— Din Oțelul au venit ei acum, de la distanță de aproape 10 km ? a întrebat foarte mirat cineva dintre oaspeții directorului

— Din Oțelul, bineînțeles, a răspuns gazda. Au venit și azi, așa cum vin în fiecare dimineață la cursuri. În fiecare dimineață — iarna sau vara, primăvara sau toamna. În fiecare dimineață a tuturor zilelor de curs. Nici unul dintre copiii pe care i-ați văzut n-are nici o absență pe primul trimestru al anului școlar. Nici o absență ! În fiecare zi, fiecare dintre acești copii parcurge drumul pe care-l cunoașteți, aproape 20 de km. Cu lămpi la ei sau lanterne, pe schiuri, dacă este iarnă, ca acum, cu ghiozdanele-n spate, curajoși și solidari, copiii aceștia vin cu toții, în fiecare zi, la școală.

— Și notele ? mai întrebă cineva.

— În colectivele în care învață sînt în primele rînduri. Tudor și Cristiana, cei care erau în fruntea grupului, sînt premianții claselor lor. Ați văzut terenul de sport și sala de gimnastică, atelierele ! Ce-au mai lucrat oțelenii mei, alături de ceilalți colegi ai lor, peste orele de școală și chiar în zilele de sărbătoare ! Au lucrat fără să se plîngă vreodată, cîtuși de puțin Nici ei, nici părinții lor !

Șaisprezece copii, băieți și fete, care veniseră dis-de-dimineață spre a ura ei, primii, directorului lor — *La mulți ani!* au plecat, în acea zi a Anului Nou, cu sorcovele în mîini, cu zîmbetul pe buze și ochii lucitori către casele

lor din cătunul Oțelul. Aveau de parcurs înapoi 10 km peste dealuri și văi, prin pădure.

De cum au suit primul deal, ninsoarea a încetat. Drumul devenea de-acum o plăcere. Străbăteau parcă un tărîm de vis. Totul era alb, alb strălucitor. Soarele, care începuse să se arate la orizont, transforma întinsul într-un ocean de diamante. Copiii, de obicei tăcuți, vorbeau acum, strigau, cîntau; din cînd în cînd se opreau și încingeau cîte o bătaie cu bulgări de zăpadă, se rostogoleau prin minunea aceea moale care, parcă, le zîmbea, cu milioane de ochi lucitori.

Cînd mai aveau cîteva sute de metri pînă acasă, Cristiana și Tudor și-au scos schiurile; băiatul le-a înfășurat pe toate cu un fular și le-a pus pe umăr. Cristiana l-a luat de mînă și-au pornit-o agale peste platoul din fața satului. Mergeau către soare-răsare. Peste urmele pașilor lor perechi, rămase în imensitatea pufoasă și albă, se hîrjoneau raze de aur. De undeva, de departe, sosea, parcă, un cîntec care le învăluia ființele: „Să trăiți /, Să înfloriți /, Ca un măr /, Ca un păr /, Ca un fir /, De trandafir!"

CA FULGU-N ZBOR...

Dănuț e cel mai neastîmpărat copil de pe scara noastră. Să știți că acest lucru nu-l spun eu... Eu, în general, mă feresc de asemenea superlative..., mi se pare greu să spui despre cineva sau ceva că „e cel mai...". Dacă greșești? Nu se știe niciodată! „Cel mai neastîmpărat copil de pe scara noastră" i-au spus prietenii lui, cei cu care se joacă,

mulți dintre ei colegi de școală, de clasă. Chiar mama lui — am auzit-o eu într-o zi — sătulă de năzbîtiile fiului, i-a spus : „Dănuț, să știi, eu cred că nu e altul mai nebun ca tine pe scara noastră ; ce pe scară ? în tot blocul !“

Băiatul a rîs, a sărit într-un picior, i-a „furat“ mamei un sărut pe obraz și-a rupt-o la fugă. Dintr-un salt, a fost peste gărduțul de fier care se străduiește să apere de mingile copiilor florile din fața blocului, cu trei pași a traversat rondurile de trandafiri, s-a cățărat cu mare dexteritate pe gardul școlii (blocul nostru e vecin cu școala la care învață și Dănuț, ca și toți copiii, elevi pînă la clasa a VIII-a, din blocurile din jur) și dus a fost. Cred că s-a oprit în spatele clădirii, acolo unde se încing, cu adevărat, meciurile de fotbal.

— Ce să-i fac, ce să-i mai fac ? se văicărea neputincioasă mama lui Dănuț. Spuneți și dumneavoastră, tovarășe... mi se adresă femeia realmente necăjită, ce mă fac eu cu copilul acesta ? Cred că soluția cea mai bună este aceea pe care-o propune bărbatul meu : acum, cît se află în vacanță, îl închidem în casă, de dimineața pînă seara. Pe sora lui, Mihaela, o lăsăm liberă, ea e mai cuminte, dar pe Dan să știți că o să-l închidem în casă ! Nu se mai poate, e cel mai nebun dintre toți copiii de pe scară !

— Știu eu ce să zic ? răspunsei, îndoindu-mă de „soluția“ găsită de capul familiei, care locuiește într-un apartament aflat exact deasupra apartamentului meu. Dumneavoastră vă cunoașteți mai bine copilul, eu n-am avut timp să stau de prea multe ori de vorbă cu Dan. Îl cunosc mai ales în chip indirect. Vă pot spune că atunci cînd mă aflu acasă, recepționez cu fidelitate toate *semnalele* pe care mi le transmite prin... plafoanele camerelor. Au avut „grijă“ constructorii să se audă totul, de la vorba, chiar obișnuită ca înălțime și intensitate, pînă la acul de siguranță sau boldul care cad întîmplător pe parchet, la comutatorul electric care se închide sau se deschide ș.a.m.d. Pe

Dan însă îl aud în mod cu totul deosebit, și nu numai că îl aud, îl și simt. Cînd aleargă el dintr-o parte în cealaltă a apartamentului dumneavoastră, am impresia că nu vrea neapărat s-o prindă pe Mihaela, ci să ajungă... la mine, și nu pe ușă, ci... prin plafoane. Într-o zi, ne-am întîlnit întîmplător pe scară. Dan m-a salutat politicos (că altfel e băiat cu mult bun-simț) și-atunci eu mi-am permis să-l opresc și să-i spun : „Ia ascultă, vecine Dănuț" știți că noi așa ne adresăm unul — altuia cu „vecine" ; Dan l-a auzit odată pe soțul dumneavoastră spunîndu-mi așa și de-atunci așa îmi spune și el. Am împrumutat și eu apelativul, fiindcă aceasta este situația — sîntem vecini), deci, repet, i-am zis :

„Ia ascultă, vecine Dănuț, tu ești supărat pe mine ?" „Eu pe dumneavoastră ? mi-a răspuns mirat băiatul, știți bine că n-am nici un motiv. Poate, dimpotrivă, ce poate, sigur !..." „Atunci de ce vrei să mă omori ?" continuai spre și mai mare mirarea băiatului.

„Să vă omor ? ! ! !..." făcu el cu ochii mari. „Da, să mă omori !" „Cum ? !"... „Așa bine !... provocîndu-mi infarct !" „Rideți de mine", mai zise el nesigur. „Nu rîd deloc, i-am răspuns, ce, asta e de rîs ? Tu știi că eu sufăr de inimă ?" „Da ! am aflat atunci cînd cu cutremurul. Vi s-a făcut rău, a trebuit să vă ducă tata la spital, a condus el mașina dumneavoastră, știu !" „Păi, vezi ? mai zisei. Atunci de ce ții să «cutremuri» în fiecare zi casa în care locuim ? Nu ți-e milă de mine, dacă mor ? Vrei să mă ai pe conștiință ?"

Băiatul n-a mai zis nimic. A plecat ochii și nu m-a mai privit. Înțelesese despre ce era vorba.

„Uite ce e, vecine, mai zisei eu, ca să-l scot din încurcătură. Facem o înțelegere ?"

„Ce fel de înțelegere ?" spuse el dintr-odată înviorat.

„Vii în seara aceasta pe la mine, mai stăm de vorbă și... îți dau un orar : mai ai tu unul, cel de la școală : îți mai dau și eu unul, orarul prezenței mele acasă. Munca mea,

la institut, mă obligă să lucrez, de multe ori acasă, să scriu... Așa că..."

„De acord ?" l-am întrebat. „Sigur că da !" mi-a răspuns băiatul. Seara a venit, a primit orarul și, de-atunci, adică de vreo zece zile, vreme în care dumneavoastră ați fost plecată la băi, după cum am înțeles, totul merge *perfect* ! Dănuț se străduiește să-mi respecte liniștea și... sănătatea ! De aceea, cînd știe că sînt acasă, îl aud strigînd la surioara lui : „Mihaela, potolește-te, nu mai face scandal că-l deranjezi pe vecinu' de jos. E acasă, scrie !" Și dacă Mihaela nu este sensibilă la îndemnul lui Dănuț, atunci o aleargă prin toată casa, pînă o prinde și-o bușește în așa fel, încît fata strigă de se aude pînă... dincolo de școală. Vedeți, deci, că băiatul încearcă să facă tot ce poate... ca să mă ajute...

În ceea ce privește „soluția" propusă de soțul dumneavoastră... aș zice s-o mai amînați vreo săptămînă. Am cîteva zile de concediu și... lucrez în timpul acesta acasă. Aș prefera să-l știu pe Dan afară, la joacă, nu în apartamentul de deasupra capului meu...

Vecina mea a zîmbit cam încurcată și... ne-am despărțit. Peste două zile, după cum aveam să fiu informat, aflîndu-se încă în concediu, a plecat pentru o săptămînă undeva la țară. A luat-o cu ea numai pe Mihaela, „fiindcă ea este cuminte". Pe Dan l-a lăsat acasă, cu soțul, „să-l pedepsească, deoarece e obraznic, neastîmpărat", nu soțul, ci Dan, despre el este vorba. N-am înțeles prea bine însă pe cine a vrut să pedepsească : pe Dan, pe soț, pe... alții ? !...

În graba plecării, vecina a uitat să-i comunice soțului rugămintea mea de a amîna aplicarea „soluției" cumințirii lui Dan... De aceea, astăzi, chiar în prima zi în care ea se află „la țară", iar eu acasă, în concediu, hotărît să *mă odihnesc activ, creator,* Dănuț... a fost închis de către tatăl său în apartament.

M-am sculat de dimineață și m-am apucat de lucru. Deasupra mea, liniște perfectă ! „Ce s-o fi întîmplat ? mă gîndeam. Unde să fie Dan ?“ Aflasem cu o seară înainte ce se petrecuse cu plecarea în provincie. „L-o fi luat vecinul cu el la fabrică !“ mi-am zis sperînd într-o minune. Se vede treaba însă că „minunile“...

Dintr-o dată aud : du-du-du-du !... deasupra mea. Plafoanele au început să se cutremure, lămpile să se miște... Apoi : zdrong ! zdrong ! zdrong ! clanța ușii de la intrarea... în apartamentul de deasupra. Zgomotele au fost urmate de un strigăt sfîșietor : „Tatăăă ! ! !...“

„Bietul Dan !“ îmi zisei și... „bietul de mine !“

S-a plimbat, timp de o oră, ca un leu în cușcă, dintr-o cameră în alta, la bucătărie, iarăși în camere...

Copiii se jucau afară, sub ferestrele noastre. Cineva îl strigă pe Dan, mirat că n-a apărut pînă acum. De obicei el era primul afară și-i striga pe ceilalți și ultimul care se îndura să intre în casă.

Dan a apărut la fereastră și, cu un glas înmuiat în lacrimi, i-a răspuns lui Marius : „Nu pot, Marius, să vin, m-a încuiat tata în apartament și a luat cheile la el. N-am cum să ies !“

„Te-a încuiat în casă ?“ zise Marius nespus de mirat. „Ha-ha-ha-ha !“ izbucniră copiii într-un rîs care se amplifica, se amplifica...

Am ieșit la fereastră și i-am rugat să meargă în curtea școlii să se joace. M-au ascultat și-au plecat imediat. M-am adresat apoi lui Dănuț, pe care l-am chemat la fereastră, și l-am sfătuit ce să facă spre a nu se plictisi pînă cînd o să soscască tatăl său.

„Înnebunesc pînă diseară, a zis el. Ce să fac ?“

„N-ai nici o carte în bibliotecă ? l-am întrebat. Citește !“

„Am să citesc, a mormăit băiatul nemulțumit. Ceilalți cu mingea și eu să citesc ! Pe-așa o vreme să stai în casă

să citești ! Halal vacanță !" A mai bodogănit cîteva minute și-apoi s-a liniștit.

Dacă cineva l-ar fi urmărit în timpul acesta pe Dănuț, ar fi avut ce să vadă !...

Mai întîi a scotocit prin toată biblioteca. Nu-l atrăgea nimic. Volumele de aventuri, pe care el singur le cumpărase, le citise pe toate. Niște cărți cu povestiri istorice — le citise și pe-acestea. A dat de-o parte mai multe volume de poezii. Nu știu de ce poeziile nu-i prea plăceau. Ba nu ! Eminescu îi plăcea, și Coșbuc, și Topîrceanu ! Ei, îi mai plăceau și alții, dar nu așa ca *aventurile*...

Uite o carte nouă, pe care n-o văzuse pînă atunci : *Incognito ! „Incognito ? !*... murmură Dănuț, mișcînd buzele a mirare. Ce titlu ! Dar ce naiba înseamnă *Incognito* ? O fi vreun nume ? Uf ! că i-am spus mamei să-mi cumpere un dicționar, doar așa ne-a zis tovarășa profesoară de limba română ! Mda ! Păi parcă mi-a dat bani să-mi cumpăr singur. Și ? Am mai luat niște... *aventuri !... Incognito, Incognito...*", tot mesteca vorba Dănuț cu ochii în tavan ...„Aha ! am găsit ! E ăla de la televizor, pe care-l *juca* Florin Piersic... personajul acela care-și ascundea adevăratul nume... E clar, dacă l-am văzut, ce să-l mai citesc ?"

Puse, totuși, volumul pe masă (primul volum al romanului lui Eugen Barbu) și se îndreptă spre aparatul de radio. Învîrti butonul, sperînd să audă ceva din emisiunea „Melodia preferată !" Dar, în loc de acordurile muzicale așteptate, auzi vorbele repezite ale unui reporter :

„Stimați ascultători, începu reporterul, ne aflăm cu microfonul în atelierul de strungărie al Uzinelor 23 August ; stăm de vorbă cu maistrul Costache Bărbulescu, pe care-l rugăm să ne explice cum a reușit echipa pe care o conduce să realizeze o foarte importantă depășire de plan pe luna în curs"...

„Maistrul Costache Bărbulescu de la Uzinele... Păi ăsta e tata", zise plăcut surprins Dănuț. „E tata, e tata, îl cunosc și după voce ! Ia uită-te cum vorbește și ce spune ? !... «Disciplină» «seriozitate în muncă», «responsabilitate de comuniști», «dăruire», «totul este pentru noi» ! Bravo ! Și-acasă ai zice că e mut ! Abia scoate din cînd în cînd cîte o vorbă ! Hm ! Îi place să vorbească la radio dumnealui !" mai spuse Dănuț, cu un fel de ciudă, care nu putea acoperi, totuși, mîndria de care era cuprins ascultîndu-l vorbind la radio pe tatăl său.

„Maistrul Costache Bărbulescu ne este ca un părinte", începu să spună, la un moment dat, cineva din echipa pe care o conducea tatăl lui Dănuț. „Rezultatele la care am ajuns se datoresc, în primul rînd dumnealui, om extrem de capabil, de bun, și harnic, care a știut să creeze în colectivul nostru o excepțională atmosferă de muncă, de într-ajutorare ; el ne-a învățat meseria, el ne ajută cînd ne mai poticnim la greu, ne dojenește, dacă greșim ceva, din neglijență. Atelierul, echipa sînt pentru noi o adevărată familie unită în toate acțiunile și năzuințele".

„Asta înseamnă, interveni reporterul, că fiecare membru al *familiei* dumneavoastră... de muncă își respectă cu sfințenie obligațiile, le îndeplinește, dînd ascultare hotărîrilor celui ce se află în fruntea acestei *familii*, hotărîrilor colectivului..."

„Pe un părinte, pe un învățător sau profesor, pe acel cineva de la care ai ce învăța, trebuie să-l asculți !" interveni tînărul strungar care vorbise înainte. „Să-l asculți și să-l urmezi !"

„Să-l asculți și să-l urmezi !" repetă, fără să vrea, Dănuț.

Da ! Da ! Da ! Și eu ? Eu cum îl ascult ? !... Eu nici măcar nu știam că tata e maistru. „Tatăl meu este strungar..., strungar la Uzinele...", așa am scris astă-primăvară în compunerea aceea pe care ne-a dat-o tovarășa profe-

soară de limba română. „Ce știți despre părinții voștri ?“ se intitula compunerea. „Aproape nimic“, îmi venise să răspund. N-aș fi spus decît adevărul. La urma urmei, ce știu eu despre tata sau despre mama ? Aproape nimic ! Atunci am scornit tot felul de lucruri, compunerea a fost apreciată, iar eu am uitat că nu știu aproape nimic despre ei.

Emisiunea se terminase ! Dănuț rămăsese gînditor pe fotoliu... Deodată se ridică, luă cartea de pe masă și ieși în balcon. Se așeză în balansoarul peste care se jucau razele fierbinți ale soarelui. Cu cartea pe genunchi, începu să se legene în sus și în jos. Firele aurii ale razelor se mișcau odată cu el de parcă ar fi fost brațele unui scrînciob miraculos ce-l purta în fiecare secundă pînă la soare și înapoi. Totul în jurul lui se făcu roz-trandafiriu, frumos de tot și el zbura ca un fulg, ca o petală de caiș luată de vînt. Se învîrti, mai întîi, în jurul blocului. „Ia să vedem ce fac prietenii mei ?“ își spuse în gînd. Trecu peste rondurile de flori, fără să le calce, peste gardul școlii în care altădată își mai agăța pantalonii, se ridică și mai sus, deasupra clădirii, ca să ajungă în spate, acolo unde fotbalul era în toi. Marius înainta cu mingea, dribla în stînga și în dreapta, se apropia vertiginos de poartă gata, gata să tragă. Era singur, față în față cu portarul. Golul nu putea să-i mai scape. Dănuț parcă și vedea satisfacția pe fața prietenului său în momentul în care ar fi strigat : „Goool !“... „Hai să-i jucăm o festă domnului Marius, centrul atacant al blocului nr. 15, să vedem ce zice“ ? își spuse Dănuț, în timp ce cobora din înălțimile la care se urcase și se apropia, fără să fie văzut, de mingea care alerga spre poartă, împinsă de piciorul harnic și priceput al prietenului său. Marius încetini puțin ritmul, își potrivi mingea din mers în așa fel încît să-i vină numai bine și... șut !..., trase puternic, gîndind că golul va fi imparabil. Dar, ce să vezi ?... mingea, în loc să-și continue traiectoria

imprimată de autorul celor mai multe goluri („gheata de aur" a cartierului, cum fusese supranumit), hop ! se întoarce, deodată, pe deasupra capului lui Marius, continuă drumul pe deasupra celorlalți, a tuturor jucătorilor, care o urmăreau cu gura căscată, și aterizează în poarta adversă. Portarul echipei lui Marius a rămas perplex.

„Formidabil !" au strigat în cor toți jucătorii, neînțelegînd nimic din ceea ce se întîmplase. Dănuț își freca mîinile de bucurie și chicotea pe înfundate să nu-l audă careva și să-l descopere. Apoi, se înălță deasupra „stadionului" hotărît să-și continue zborul, lăsîndu-și prietenii antrenați într-un scandal nemaivăzut. Se certau ca proștii pentru că nu știau cine a tras mingea aceea formidabilă. Se făceau tot felul de presupuneri. În fine, el i-a lăsat „proști", să-și bată capul, că de-aceea *îl aveau*. „Folosește capul, băiatule, de-aceea îl porți pe umeri, să te ajute la încurcătură, folosește-l că se mucegăiește altfel !" așa le spunea uneori „Pitagora", profesorul lor de matematică, atunci cînd se uitau mirați la problemele sau exercițiile de pe tablă, fără să le găsească vreo pistă de rezolvare, deși lucrul n-ar fi fost deloc dificil, dacă și-ar fi pus mai mult capul la contribuție.

Trecu peste un șir de blocuri și ajunse într-o stradă vecină. Aici, pietrele, frumos așezate înainte, erau acum răscolite, aruncate de-o parte și de alta, iar pe mijlocul străzii cupa unui excavator săpase un șanț adînc unde urmau să fie montate țevi groase pe care să curgă apa fierbinte de la termocentrala din apropiere spre a încălzi și locuințele de pe strada aceasta. Deși se lucra de cîteva luni, muncitorii care se îndeletniceau cu această treabă nu ajunseseră cu șanțul nici la jumătate. „O să-i apuce pe bieții oameni iarna, și-au stricat și sobele, în așteptarea caloriferelor și uite, ăștia dorm, ce le pasă lor dacă nu vor termina lucrarea pînă ce se lasă frigul !" bombăni Dănuț, trecînd pe deasupra muncitorilor care dormeau

Într-adevăr. Lucraseră trei ore și „obosiseră". După masa de prînz, se odihneau și ei, ce să facă ?! Parcă-i controlează cineva ?!...

Dănuț se repezi furios în cabina excavatorului, puse mîinile pe manete și începu să-l manevreze de parcă acest lucru l-ar fi făcut toată viața. Cupa excavatorului își înfigea lacomă ghearele în pămînt, prindea cît putea din el și-l căra apoi într-o parte sau în alta. Într-o oră, o oră și jumătate, în timp ce s-au „odihnit" cei ce erau plătiți să facă această treabă, Dănuț a reușit să sape șanțul pînă la capătul străzii. Ultima încărcătură de pămînt a slobozit-o peste cei care se întorceau, în somn, de pe o parte pe alta, căutînd să se așeze mai bine. Au sărit drept în picioare speriați. Cînd au văzut excavatorul deasupra lor au înlemnit. Brațul întins, cu cupa legănîndu-se, s-a mișcat spre dreapta, oprindu-se în marginea șanțului. Mirați de ceea ce vedeau, căutau cu privirea pe cel care mînuia excavatorul. Nimeni ! În cabină nu se vedea nimeni ! Cîțiva au început să cerceteze locul înfricoșați, mai ales cînd au constatat că șanțul este săpat pînă la capăt.

I-a lăsat și pe ei să-și dezlege „problema", să-și folosească „dovleacul" de pe umeri, că de-aceea îl aveau (Termenul de „dovleac" nu îi aparținea, făcea parte dintre „împrumuturile" lexicale, dobîndite din zona blocului).

„Încotro o fi uzina în care lucrează tata ?" se întreba Dănuț. „Ce rușine, să nu merg eu niciodată, pînă acum, la uzina unde tatăl meu muncește de peste 20 de ani ! Să nu știu nici măcar încotro se află ! Halal fiu de strungar, de maistru-strungar !" spuse băiatul cu mîndrie.

Se aplecă, din zborul lui, spre urechea cuiva și-l întrebă politicos : „Nu știți dumneavoastră încotro se află Uzinele... ?" „Ba, da !" răspunse amabil omul întrebat, întorcînd capul spre stînga, către cel ce se interesa... Cînd îl văzu, Dănuț înghețâ... „Pitagora !" El era, tocmai pe el își găsise să îl întrebe !...

„Ce e cu tine, Bărbulescu Dan?“ întrebă, la rîndu-i profesorul.

„Vă rog să mă iertați, tovarășe profesor, n-am vrut“..., se bîlbîi Dănuț...

„Ce n-ai vrut, băiatule, ce n-ai vrut? Nu mai dorești să știi încotro se află Uzinele...? Mă bucur că m-ai întrebat. Faptul că ai început să pui întrebări e pozitiv, înseamnă că ai început să lucrezi cu capul și asta îmi dă speranțe pentru noul an școlar. Poate ai să te ridici din rîndul celor ce se tîrăsc în coada clasei... Ce zici, n-ai vrea?“

„Cum să nu, tovarășe profesor, cum să nu! răspunse cu sufletul la gură Dănuț. Vă rog să-mi permiteți să vă ajut să cărați plasele acestea!“

„Așa! Bravo! Ai devenit și un băiat atent, îmi place!“ mai zise „Pitagora“, încredințînd elevului său o plasă mai mică plină cu zarzavaturi. „Ce să fac? adăugă el, soția mea e cam bolnavă, o mai ajut și eu la treburi, măcar în vacanță!“

„Sigur, sigur, e foarte bine, foarte frumos! se pomeni Dănuț apreciind munca profesorului. Și eu tot așa... Vă rog să mă iertați, tovarășe profesor, de data aceasta n-am vrut să fiu obraznic, vă rog să mă credeți. Cum o să-mi permit eu să apreciez ce faceți dumneavoastră, eu care..., dar ce să mai vorbim, îmi cer mii de scuze!“...

„Dar nu s-a întîmplat nimic, Bărbulescu, n-ai spus nimic rău!... Uite că tocmai am ajuns. Așaaa! făcu profesorul, luînd plasa din mîna lui Dănuț. Îți mulțumesc mult, ești un băiat bun, Bărbulescu, am să țin minte!“...

„Tovarășe profesor, tovarășe profesor, vă rog, n-am vrut, nu pentru asta...“

„Bine, bine, hai, liniștește-te, zise «Pitagora». Uite, dacă vrei să ajungi la Uzinele..., pe care le cauți, ia-o drept înainte. Te urci în tramvaiul 23 și, peste una, două, trei...

șapte stații, cobori. Ține minte, a șaptea stație. Hai, du-te, la revedere ! Îți mulțumesc !"

„Eu vă mulțumesc, tovarășe profesor, vă mulțumesc mult !..." mai spuse Dănuț bucuros că a scăpat.

Ce să ia el tramvaiul 23 ? Nici vorbă ! Sus, în zbor, dintr-odată, o luă pe deasupra străzii, numără stațiile, cele șapte, și, în cîteva secunde, fu la porțile uzinei. „Mamăăă ! Ce colos !" se minună băiatul. Intră repede în vorbă cu portarul, spunîndu-i mîndru că el este feciorul maistrului Costache Bărbulescu, de la strungărie, „trebuie să-l cunoști dumneata, s-a vorbit și la radio despre el, chiar astăzi s-a vorbit..." Nu i se mai oprea gura ! Portarul s-a uitat lung la flăcăiașul de doisprezece ani, a înțeles bine despre ce este vorba și zîmbind i-a răspuns :

„Sigur că-l cunosc pe maistrul Costache. Uite-l chiar acum vine pe aleea principală. S-a sunat ieșirea din schimb. Așteaptă-l aici, în cîteva secunde îl întîlnești".

„Tată, tată ! strigă Dănuț cînd îl zări pe tatăl său în mijlocul unui grup de muncitori. Am venit să te iau de la uzină !"...

— ...Dănuț, Dănuț ! scoală, băiatule, ai adormit la soare, să nu ți se facă rău. Știi că ai mai făcut o dată insolație !

Cînd a dat cu ochii de tatăl său, Dan s-a ridicat grăbit din balansoar, l-a cuprins cu brațele pe după gît și și-a început să-i spună, cu ochii în lacrimi :

— Tată, tată, îți mulțumesc că m-ai închis în casă. A fost așa de bine !... Am aflat atîtea lucruri despre tine !... Îți mulțumesc, tăticule !...

— Ce e cu tine, băiatule ? spuse maistrul îngrijorat. Dumnezeule, s-a speriat copilul, s-a speriat copilul ! Numai capul maică-ti e de vină, ea a găsit „soluția" să te cuminți... Auzi, tîmpenie, să încui copilul în casă ! Ei, nu, de mîine s-a terminat. De mîine, Dănuț, tată, te iau cu mine la uzină. Am acolo cîțiva băieți, ceva mai mari decît tine. Fac practică, învață meserie, sper să te împaci bine cu ei. Poate mai înveți și tu cîte ceva. Vrei, spune ?

— Sigur că da, tăticule, de mîine mergem la uzină! Mergem la uzină, la uzină!... a început să țipe Dănuț sărind prin casă! Dar să știi că toată vara merg cu tine la uzină, nu numai săptămîna aceasta cît lipsește mama. E clar? întrebă Dan autoritar!

— E clar, fiule, toată vara! Te iau cu mine toată vara!

— Bravo! Bravo! țipa din nou băiatul și țopăia de colo pînă colo... Deodată se opri, se uită la ceasul din perete și, ducînd un deget la gură, spuse în șoaptă: Șșșt! Orarul vecinului de jos! și arătă spre parchet. E acasă, lucrează! Și începu să păsească prin casă de parcă ar fi călcat pe ouă și n-ar fi vrut să le spargă.

— *Orarul vecinului?* întrebă tatăl înălțînd din umeri. Asta ce mai e?

Dănuț făcu un gest cu mîna, adică „s-o lăsăm baltă", ori „îți explic eu altădată!" întoarse spatele și se îndreptă spre bucătărie.

Maistrul Costache Bărbulescu își urmă fiul, fără să priceapă deocamdată ce e cu „orarul vecinului"...

Dar parcă în viață se pricep așa, toate, dintr-o dată?!...

TE ROG, FĂT-FRUMOS!...

De-o săptămînă bunica n-a mai coborît din pat. E bolnavă, din ce în ce mai bolnavă!... Seara, toți ai casei se-adună în jurul ei, dar, cum se luminează de ziuă, fiecare pleacă la treburi. Lîngă bunica rămîne doar Mihaela, nepoțica ei cea mai mică. Are șapte ani, a trecut în clasa a II-a. Bunica a crescut-o de cînd era cît lingura de mare.

— Bunico, mai spune-mi, te rog, o poveste !

— Nu mai pot, draga mamei ! îngină bătrîna. Mi-e rău, mi-e tare rău ! Adu-mi, te rog, un pahar cu apă !

Mihaela aleargă pe scări, se duce la bucătăria de vară, din curte, ia o căldare și-aduce apă rece și proaspătă de la fîntînă. Ținînd apoi cana cu apă într-o mînă, sprijină cu cealaltă capul bătrînei, ajutînd-o să-și răcorească buzele arse de suferință.

— Bunico, vrei să-ți citesc ceva ?

— Citește, draga bunicii, citește !

— Vrei să-ți citesc din Abecedar ?

— Sigur, sigur, aprobă clipind din ochi bătrîna.

Mihaela citește din Abecedar. Începe cu lecțiile de la sfîrșitul cărții, acelea sînt mai mari Vrea să-i arate bunicii sale că știe să citească bine și frumos, cu intonație, cum a învățat-o *tovarășa* la școală...

Citește o lecție, două, trei... Pe fața bătrînei a înflorit un zîmbet frumos, iar ochii i s-au umezit de lacrimi. Întinde mîna dreaptă, abia și-o mai poate ridica, și mîngîie fetița pe cap.

— Te doare, bunico ?

— Mă doare, fetiță ! Dar cînd citești tu parcă-mi mai trece puțin !

— Să-ți spun atunci o poveste, bunico ! Vrei să-ți spun *eu* o poveste ?...

Pe obrajii uscați ai bătrînei, în care viața a însemnat potecile atîtor necazuri, se rostogolesc lacrimi fierbinți.

— Bunico, bunico, strigă speriată Mihaela.

— Nu-i nimic, fetiță, mi-e mai bine !... mai bine !...

Mihaela o prinde de mînă și începe *povestea* Mîna bătrînei e mare, aspră, fierbinte Fiindcă n-o poate cuprinde, fata strînge în mîinile ei amîndouă doar degetele de la mîna bunicii.

...„Trebuie s-o țin de mînă, dacă îi este frică și bunicii ?" se gîndește Mihaela. Odată, cînd bunica îi spunea o po-

veste cu un balaur mare și înfiorător, fata s-a speriat. Bătrîna a prins-o de mînă și-a liniștit-o spunîndu-i : „Ești cu mine, draga mamei, nu te speria, nu ți se întîmplă nimic !“. De-atunci Mihaela nu se avîntă pe cărările nici unei povești decît de mînă cu bunica !...

...A fost odată ca niciodată !... începu fata. A fost odată un împărat care avea trei fete. Cea mai mare... ; a urmat, apoi, cea mijlocie... ; cînd era mai disperată, rătăcită în mijlocul unei păduri și urmărită de zmeu, iată că-i iese în cale Făt-Frumos. Fata cea mică, nici o clipă nu s-a îndoit că el trebuie să fie. Îl cunoștea din basmele pe care i le spusese bunica ei. Feciorul acela, călare pe cal, o privea blînd și-i zîmbea. Ea, atunci, începu să-i vorbească și să-l roage : „Făt-Frumos, Făt-Frumos, știu că mi te-a scos în drum o zînă bună ! Te rog, nu mă lăsa, ajută-mă, Făt-Frumos ! Sînt urmărită de un zmeu fioros...“.

— Bunico, bunico, ți-e rău, iarăși ți-e rău ? țipă aproape Mihaela.

Bătrîna se făcuse din ce în ce mai palidă, ținea ochii închiși și respira greu.

— Bunico, bunico ! repetă fata, mișcînd mîna bătrînei... Apoi, îngenunchind lîngă pat, începu să rostească tot mai repede și mai apăsat :

— „Făt-Frumos, Făt-Frumos, tu care ai învins în luptă atîția zmei și-atîția balauri, ajut-o și pe bunica, Făt-Frumos ! Uită-te cum se chinuiește, Făt-Frumos, alină-i durerile, te rog eu și-ți promit c-o să fiu și mai cuminte, o să învăț și mai bine, n-am să mai supăr pe nimeni, Făt-Frumos, nici pe mama, nici pe tata, nici pe *tovarășa*, pe nimeni, niciodată !... Te rog, Făt-Frumos !...“

— Draga bunicăi, draga bunicăi !... mai reuși să spună bătrîna, încercînd să-și ridice mîna dreaptă spre capul fetiței. Dar gestul de mîngîiere se frînse pe drum și mîna se opri deznădăjduită pe marginea patului. Un oftat pre-

lung ieși din pieptul bătrînei și capul albit se rezemă de pernă, într-o parte.

— Ce bun ești, Făt-Frumos ! Îți mulțumesc ! Știam eu că ai să mă ajuți. Mi-e atît de dragă bunica, nu vreau să mai sufere ! Acum s-a liniștit, a adormit ! Îți mulțumesc, Făt-Frumos, îți mulțumesc !

Fetița, înveselită, se ridică din genunchi, desfăcu o pătură subțire de la perete, și-o întinse peste trupul *liniștit* al bătrînei. „Să nu răcească !“ mai șopti ea, „cînd dormi, dacă nu ești învelit, poți să răcești“, așa-i spusese ei, cîndva, bunica. Închise apoi cu grijă ușa în urma ei „să n-o trezească“ pe bătrînă și ieși în soarele de-afară, să se joace...

FLORI PENTRU MAMA

Orele s-au sfîrșit. A mai trecut încă o zi ! Horia își strînge cu grijă cărțile de pe bancă, le așază în ghiozdan, se mai uită încă o dată prin clasă să vadă dacă n-a rămas vreun coleg și se hotărăște, în sfîrșit, să plece.

De aproape trei săptămîni, așa procedează în fiecare zi. În vreme ce colegii săi se grăbesc, care mai de care, să părăsească sala de clasă, el își face de lucru cu cîte ceva, întîrziind astfel și rămînînd totdeauna ultimul. În felul acesta se asigură că băieții și fetele care năvălesc pe poarta școlii, îndreptîndu-se, fiecare, spre casă, au timp să se îndepărteze întrucîtva și să-i lase lui cale liberă.

Pînă la florăria din colț nu sînt decît o sută de metri. De aproape trei săptămîni, băiețelul, care a împlinit, de

curînd, zece ani, o vizitează în fiecare zi. Cumpără de fiecare dată cîte o garoafă albă, o singură garoafă albă pe care-o alege din mulțimea florilor. Se bucură atunci cînd pe albul imaculat al petalelor întîlnește un strop de rubin. În clipele acelea își spune mulțumit, în gînd : „Iată garoafa mea însîngerată !".

De cînd a văzut, pentru prima dată, cu ani în urmă, într-un buchet de garoafe albe, una cu o petală „însemnată" cu roșu, i-a spus mamei sale : „Iată o garoafă însîngerată, mămico ! Nașterea ei s-a făcut, probabil, cu durere. În vesela revărsare a albului, picătura aceasta de roșu îmi sugerează durerea. Ce inimă, oare, o fi lăcrimat la ivirea pe lume a acestui zîmbet parfumat și alb ?"

Ascultînd reflecțiile băiatului, mama lui Horia a tresărit. Îl mai auzise și alteori făcînd remarci care se ridicau, prin maturitatea de gîndire și expresivitatea rostirii, cu mult deasupra vîrstei lui. Se bucura, desigur, de acest lucru, dar, într-un fel, se și întrista.

Ca și altădată, Horia vorbise cu gravitate și, în mod vizibil, neașteptînd vreun răspuns, rămăsese pe gînduri. Așa încît mama nu putu decît să-i ciufulească părul cu un gest de infinită dragoste și să-i spună : „Scriitorul mamei, scriitor ! Tu ai să te faci scriitor, Horică, mamă !"

Băiatul a zîmbit și a sărutat-o pe obraz.

De aproape trei săptămîni, Horia caută și cumpără, în fiecare zi, cîte o „garoafă însîngerată", „o garoafă stropită cu o lacrimă de durere".

La a treia sau a patra floare cumpărată, vînzătoarea, o femeie tînără, care remarcase cu mirare gestul băiatului, l-a întrebat :

— Cui îi cumperi tu, în fiecare zi, flori, băiețaș ?

— Mamei mele ! a răspuns Horia cu ochi lucitori.

— Bravo ! Frumos gest ! Trebuie să fie fericită mămica ta, fiindcă are un asemenea *flăcău* tandru, care o iubește,

după cum bănuiesc, nespus de mult! Probabil că înveți și foarte bine, nu? încheie vînzătoarea.

— Da! învăț destul de bine, răspunse băiatul, evitînd să ia în seamă celelalte elemente ale remarcilor femeii de la florărie.

Horia nu voia niciodată să i se împacheteze floarea cumpărată. După ce o plătea, deschidea ghiozdanul și o așeza cu grijă înăuntru. Uneori, cînd tulpina era mai lungă, o parte a acesteia rămînea afară.

— Vrei ca surpriza să fie mai mare așa? l-a întrebat vînzătoarea cînd l-a observat întîia oară făcînd acest gest.

— Da, așa e, țin foarte mult la surprize, a răspuns băiețelul cam enigmatic... și a plecat.

Nimeni nu avusese însă curiozitatea să privească vreodată în urma lui Horia spre a constata încotro se îndrepta el cu „garoafa însîngerată".

Nimeni... pînă astăzi, pentru că, de data aceasta, niște ochi i-au urmărit cu atenție drumul pînă la florăria din colț, i-au observat, atîta cît s-a putut privi prin geam, gesturile alegerii florii, discuția cu vînzătoarea, iar acum se află pe urmele pașilor lui.

O vreme, Mioara, colega de bancă a lui Horia, n-a dat atenție faptului că acesta rămînea mai în urmă la plecarea din clasă. Acum cîteva zile, însă, văzîndu-l că iarăși se pregătește să întîrzie, i-a zis:

— Nu vii, Horia? Hai, că te aștept!

— Vin, vin, Mioara, dar te rog să nu mă aștepți, fiindcă eu mai am puțină treabă! a răspuns băiatul.

Fata s-a supărat pentru că solicitarea i-a fost refuzată, a întors spatele și-a plecat. Peste încă două zile, a vorbit cu Camelia și cu Cătălin, colegii lor de bancă din spate, și toți trei au hotărît să-l urmărească pe Horia.

„Oare ce face de întîrzie în clasă, în fiecare zi? Ce «treabă» are de nu pleacă împreună cu noi?" se întrebau copiii.

După cum au văzut ei, privind de-afară, printr-una din ferestrele clasei, Horia n-avea nici o „treabă" specială. Şi-a aşezat cărţile şi caietele în ghiozdan şi atîta tot. Iar, la cîteva minute de la revărsarea şuvoiului de copii pe poarta şcolii, a ieşit şi el.

Abia acum cei trei colegi ai săi, care-l urmăreau îndeaproape, observară că, în loc s-o ia la stînga, în direcţia blocului în care locuia, Horia a pornit-o în partea opusă, îndreptîndu-se către florăria din colţul străzii. Iar de la florărie, colegul lor i-a purtat, distanţă de aproape un kilometru, pînă în... cimitirul din cartierul unde locuiau cu toţii.

Horia a intrat pe poarta cimitirului şi a luat-o pe aleea principală. Cei trei copii, la cîteva zeci de metri, în spatele lui. La un moment dat, băiatul a schimbat direcţia la dreapta, apoi la stînga şi din nou la dreapta. După cîţiva paşi, s-a oprit în faţa unui mormînt relativ proaspăt.

Colegii lui Horia, care înţeleseseră despre ce este vorba, de cum au ajuns la cimitir, înaintau, totuşi, din curiozitate, ascunzîndu-se cînd după o cruce, cînd după alta. S-au oprit în apropierea lui, într-un loc în care nu puteau fi văzuţi, dar de unde puteau privi totul.

Băiatul a îngenuncheat în faţa movilei de pămînt, lîngă crucea galbenă de lemn pe care scria cu litere negre :

Maria Grigorescu (1940—1977).

Aici „se odihneşte", de circa şase săptămîni, aceea care fusese mama lui Horia. Murise în urma unei operaţii pe creier.

Cei trei copii îşi aminteau cutremuraţi de tragedia pe care o trăise colegul lor.

Spre a-l feri de un eventual şoc (în timp ce mama lui se afla la spital, Horia era acasă, bolnav şi el ; avea o stare gripală, cu febră foarte mare), tatăl băiatului nu i-a spus nimic despre moartea mamei. Mai mult, a făcut greşeala s-o înmormînteze, fără ca Horia s-o mai poată vedea. El

o știa la spital și întreba mereu de dînsa. Cînd s-a făcut mai bine, cam la o săptămînă de la înmormîntare, înainte ca tatăl său să apuce să-i spună crudul adevăr (nici nu știa bietul om cum să procedeze), Horia a aflat acest lucru de la niște copii, vecini de apartament cu el. Aceștia l-au dus la cimitir și i-au arătat mormîntul.

Ce-a fost atunci, este aproape imposibil de povestit. Copiii aceia și paznicul cimitirului, care se afla prin apropiere, au spus că băiatul, cînd a văzut crucea pe care se afla înscris numele aceleia ce zăcea sub pămînt, a strigat de parcă ar fi fost străpuns cu cuțitul în inimă: „Mamăăă!" Apoi, ca scos din minți, a început să scormone pămîntul cu mîinile, plîngînd în hohote și repetînd în neștire: „Mămica mea, mămica mea, vreau s-o văd pe mămica mea!"

A trebuit să-l ia cu forța de-acolo omul acela, paznicul, și să-l ducă pînă acasă. Copilul s-a îmbolnăvit din nou și a zăcut, între viață și moarte, aproape zece zile. Apoi și-a revenit treptat, treptat și, în curînd, a început școala...

De atunci, de cînd colegii au avut bucuria să-l vadă din nou în mijlocul lor, Horia vine, în fiecare zi, la mormîntul mamei sale spre a-i aduce o „garoafă însîngerată" și spre... „a sta de vorbă" cu dînsa...

Iată-l acum îngenuncheat, ca în fiecare zi, lîngă crucea de lemn, „plantînd", alături de celelalte garoafe, încă una. Întregul mormînt este un cîmp de flori albe, „însîngerate" cu „stropi de durere", durerea de necuprins a unui suflet de copil. Unele s-au uscat, dar au rămas așa, drepte, cum le-a „sădit" băiatul, ca pe niște lumînări cu muguri de foc alb; altele sînt încă vii, unele aproape proaspete.

„Sărut mîna, mămico, am venit și azi!" (Copiii ascunși în apropiere s-au înfiorat. Dar Horia vorbește mai departe fără să se sfiască de nimeni și de nimic). „Nu puteam să nu vin, ți-am promis doar! Să știi că m-am hotărît să te

ascult : nu mai plîng. Trebuie să fiu tare, de-acum trebuie să mă fac bărbat, să-l ajut și pe tata, săracul ! Dacă l-ai vedea cum plînge !... De cum ajunge acasă și mă găsește singur, fără tine, ochii i se umplu de lacrimi. Degeaba întoarce el capul, de mine nu se poate ascunde. Și tanti Lenuța, sora matale, care ne mai ajută la treburile gospodăriei, plînge tot timpul. Eu însă nu mai plîng"..., spune Horia în continuare... printre sughițuri. (De după crucea unde se află ascunși plîng pe înfundate și cei trei copii).

„Cu școala să știi că merg bine, continuă băiatul, să n-ai nici o grijă. Sînt cuminte, învăț fiecare lecție. Astăzi, la o compunere despre toamnă, tovarășa învățătoare m-a lăudat spunîndu-mi că m-am exprimat așa de frumos de parcă aș fi scriitor... Știu că te bucuri, de aceea ți-am și spus. Nu ziceai tu că am să devin scriitor ? !"...

Plînsul l-a copleșit într-atîta că băiatul s-a încovoiat și-a ajuns cu capul la pămînt. Suspinele sînt întretăiate de aceleași cuvinte, rupte din suflet, care se repetă obsedant : „Mămica mea, Mămica mea !"...

Cei trei copii, ieșiți din ascunzătoare, și-au ridicat colegul, încercînd fiecare, cum se pricepea mai bine, să-l liniștească.

După un timp, au plecat toți patru, străbătînd aleile triste pe care se scuturau ultimele frunze ale copacilor. În urma lor, un mormînt relativ proaspăt, rămînea încărcat de zeci de flori, pîlpîind în lumina toamnei tîrzii ca niște lumini cu muguri de foc alb, stropiți de roua ochilor îndureraţi ai unui copil.

Clopoțelul a anunțat din nou sfîrșitul orelor. S-a încheiat încă o zi de școală.

— Mergem, Horia ? Grăbește-te că te aștept !

— Vin, vin, Mioara, dar te rog să nu mă aștepți, eu mai am puțină treabă, a răspuns băiatul.

— Eu cred că nu vrei să-l faci pe tatăl tău să te aștepte prea mult, zise fata.

— Tata ? întrebă surprins Horia. Ce caută tata la școală ?

— A venit și dînsul așa, întîmplător, ca să te ia acasă. Te superi ? mai spuse fata, zîmbindu-i cu căldură.

„Tata, a venit tata să mă ia de la școală !" rosti băiatul, ridicîndu-se grăbit din bancă și ieșind, înaintea altora, pe ușa clasei.

În urma lui, Mioara, Camelia și Cătălin zîmbesc mulțumiți !...

COMPUNERE LIBERĂ

....Cel mai mult și mai mult eu îmi doresc un frățior. De fapt, mi-am dorit, că acum..."

Dar, să fiu mai explicită.

Sînt mai mulți ani de-atunci..., adică de cînd o tot rugam eu pe mămica să aranjeze o dată treaba aceasta. „Nu mai pot sta singură, dragă, vreau un frățior — i-am zis într-o zi. Ți-e așa de greu să vorbești cu barza aceea care m-a adus și pe mine ? Să ne aducă acum un băiat, asta vrem !"

Mămica, nu știu de ce, la început a rămas cam încurcată. Apoi mi-a spus, zîmbind frumos, numai cum ea știe să zîmbească (ați văzut-o și dumneavoastră, tovarășă diriginte, așa-i că este frumoasă mămica mea ?) : „Bine, Carmenuța, o să... vorbesc !" „Te rog, mămico, am adăugat eu, mai ales că acum nu mai avem nici un bărbat în

casă..." — și m-a apucat plînsul. Mămica mi-a prins capul la pieptul ei și-a început să plîngă și dînsa. Plîngeam amîndouă, îl plîngeam pe tăticu... Dumneavoastră nu știți, tovarășă dirigintă, n-am avut cînd să vă povestesc, dar a fost o adevărată nenorocire cînd a murit tăticu... I s-a făcut rău într-o dimineață, în timp ce se bărbierea.

„Mioara, Mioara, a strigat din baie, mi-e rău !"

Mama făcea cafeaua în bucătărie. A alergat la dînsul, l-a sprijinit de braț și l-a așezat pe pat. Tata s-a făcut palid, mai palid și, deodată, a suspinat adînc... și-atît a fost ! Mămica a început să țipe : „Ionele, Ionele !" Eu la fel : „Tată, tată, îl strigam, ce ai, ce s-a întîmplat ?" Tata n-a mai scos nici un cuvînt !...

...Au trecut șase ani din toamna aceea. Abia mă dusesem la grădiniță. Tovarășa educatoare a fost așa de drăguță cu mine ! Plîngeam în fiecare zi și ea mă liniștea mereu. Îmi dădea ciocolată, îmi povestea fel de fel... pînă mai uitam...

„Mămico, te rog, vorbește ! Uite, a venit primăvara, berzele se întorc la noi în țară, așa că e numai bine !"

Mămica era din ce în ce mai încurcată.

„Te pomenești c-o fi murit și barza *mea*, mă gîndeam eu, și mama nu vrea să-mi spună."

— Nu cumva a murit și barza mea ? am întrebat-o atunci fără ocol.

— Nu, Carmenuța, nu, fetițo, a răspuns ea, ștergîndu-și ochii. De fapt, nici nu știu care este adevărul — a continuat — n-am mai văzut-o de cînd am vorbit pentru tine, și-atunci mă aflam cu tăticul tău la țară, la tanti Marioara. Acolo am întîlnit barza. Și cel care s-a grăbit mai întîi să vorbească a fost tăticu... El a oprit-o, a întrebat-o dacă... Și-apoi am rugat-o amîndoi... Berzele nu ascultă o asemenea rugăminte decît dacă este făcută de amîndoi părinții... a mai spus mama și iarăși au început să-i curgă lacrimile pe obraji.

— Mămico, am zis eu, dar dacă mergem într-o duminică la țară, la tanti Marioara... poate întîlnim barza mea și-o rugăm amîndouă... Ce să facem, dacă tăticu nu mai este ? !... O să înțeleagă și ea situația !...

Peste vreo două săptămîni am fost la tanti Marioara. M-am plimbat cu mama pe cîmp, prin zăvoi, am căutat peste tot..., dar barza — nicăieri !

Tanti Marioara ne-a spus :

— N-au venit, dragă, anul acesta, nu știu ce s-o fi întîmplat, dar n-au venit !

— Poate că întîrzie și ele, am spus eu, cine știe, or fi rătăcit drumul și pînă-l găsesc...

Am rugat-o apoi pe Mihaela, verișoara mea mai mică, am rugat-o fără să știe tanti Marioara și mama — să fie atentă în zilele următoare și, dacă vin berzele, să stea de vorbă cu ele să le explice că noi am fost, le-am căutat, dar că, uite, nu putem veni prea des, fiindcă drumul e lung, costă bani...

Și, ce credeți că s-a întîmplat ? Peste cîteva zile, în urma noastră, au sosit berzele !

Mihaela, drăguța, a făcut tot ceea ce am rugat-o eu și mi-a trimis vorbă printr-o cunoștință, o vecină de-a lor, care a venit peste cîtva timp la București. Mă asigura „să fiu liniștită, deoarece chestiunea aceea, a noastră, s-a rezolvat !"

Mai tîrziu, cînd ne-am întîlnit, mi-a povestit ea totul, cu de-amănuntul... Din cîrdul de-berze, care se opriseră pe cîmp, cică una tot dădea tîrcoale casei lor. Mihaela s-a apropiat de ea și-au stat de vorbă. I-a dat și adresa noastră. Așa că... totul părea aranjat. Nu i-am spus nimic mamei, voiam să-i fac o surpriză. Dar... să vedeți... Barza s-a ținut într-adevăr de cuvînt, însă lucrurile n-au ieșit cum le doream eu. Ea, adică barza, a adus un copilaș, cam prin mai, anul următor, dar o fetiță, nu un băiat, și nu la noi, ci... la tanti Marioara.

Ce s-a mai bucurat unchiul Costică !... El chiar își mai dorea o fetiță ! I-au pus numele Carmen, cică seamănă cu mine. Și-apoi, a botezat-o mama !...

Mie... ce să spun ? Adevărul adevărat e că mi-a părut rău de tot. Ce mai, barza a încurcat lucrurile, altă explicație nu poate fi !... Ori, te pomenești că Mihaela ? !... Dacă, în locul adresei noastre, a comunicat berzei adresa lor ? ! Să știi că asta e ! Mihaela, care era mică pe-atunci n-a ținut minte adresa noastră (cu stradă, număr, bloc, scară, apartament, sector... ehe !...) și-a dat-o pe-ai ei : Costică Mihalache, comuna Voievodeasa, județul... și gata ! Casa o cunoștea și barza, e nouă, frumoasă, așezată la un cot al șoselei, vizavi de zăvoiul acela splendid !...

Puteam eu să-i fac scandal verișoarei mele ? spuneți și dumneavoastră !... Ea era atît de fericită că are o surioară, încît uitase de rugămintea mea. Cînd și-a amintit, mi-a zis doar atît :

„De, dragă, parcă poți să știi... cu berzele astea ? !..."

Au trecut anii ! Începusem școala. Eram acum în clasa a V-a. Învățam dimineața și drumul meu spre școală trecea prin fața unui internat aflat în curtea liceului din apropierea casei noastre. Erau găzduiți acolo, după cum am aflat mai tîrziu, peste o sută de copii, elevi din clasa I pînă în clasa a VIII-a, ai școlii vecine cu liceul.

Toți copiii de la internat erau dintre cei cu greutăți familiale : ori aveau părinții despărțiți, ori le muriseră unul sau altul sau amîndoi și te miri ce rudă s-a îndurat să-i aducă aici, ori... În orice caz, în timpul săptămînii n-avea cine să se îngrijească de ei acasă. De aceea — casa lor era internatul. Venea cîte cineva și-i lua sîmbăta după-amiază, iar luni, dimineața, îi aduceau din nou. La unii dintre ei nu venea nimeni, cu săptămînile...

— Hei, fii mai atent, băiatule, ce dai buzna peste oameni ? De ce alergi așa ? m-am adresat într-o dimineață

unui copil care, ieșind pe poarta internatului, alerga disperat și era mai să mă dea jos cînd s-a izbit de mine. Ia stai, stai puțin ! i-am mai zis, prinzîndu-l de-o mînă și oprindu-l din goana sa.

Băiatul s-a oprit și m-a privit mirat. Avea ochi albaștri, frumoși, un păr castaniu, care-i cădea pe frunte, o fețișoară fină, puțin creolă, parcă ar fi fost bronzat puternic. Plînsese, genele îi erau umede de lacrimi.

— Ce s-a întîmplat, de ce-ai plîns ? mai întebai eu.

Copilul a smucit brațul, vrînd să plece fără o vorbă.

— Mergi la școală ? Să știi că n-ai întîrziat, adăugai. Uite și eu merg la școală. Pînă la opt mai avem douăzeci și cinci de minute.

— N-am întîrziat ? spuse copilul, luminîndu-se la față. Atunci de ce-au plecat ceilalți înainte ?

— Nu știu de ce au plecat ceilalți înainte și unde s-au dus, dar tu n-ai întîrziat... și nici nu te poți duce în halul acesta la școală, îi răspunsei, cu hotărîre, băiatului, în timp ce-mi lăsasem ghiozdanul lîngă gardul de zid și începusem să-i aranjez uniforma. Uită-te cum arăți ! Parcă ești scăpat din bătălie, am continuat. Unde ți-e fundița de la gît ? N-ai fundiță ?

— E-n ghiozdan, răspunse morocănos copilul.

— Ia scoate-o, scoate-o repede, de ce nu ți-ai prins-o la gît ?

Băiatul a deschis ghiozdanul, dar funda nu se putea pune la gît : era murdară și șifonată.

— Asta-i fundiță ? Murdară și șifonată ? continuai eu observațiile, bucuroasă, parcă, pentru că puteam s-o fac pe grozava, dar, în același timp, cu inima înmuiată pentru frumușelul din fața mea, căruia îi lipseau și cîțiva nasturi de la bluză și de la hăinuța de uniformă și care avea, pe deasupra, pantalonii necălcați, mîinile murdare și unghiile netăiate, pantofiorii plini de praf și noroi. E luni dimineața, cum ți-a dat drumul mămica ta să mergi

în halul acesta la școală ? mai spusei eu pe trei sferturi sincer revoltată și fără să mă gîndesc, bineînțeles, că s-ar fi putut ca mămica lui...

Privirea băiatului s-a întristat pe loc și s-a înrăit. Apoi, smulgîndu-se din mîinile mele, copilul mi-a spus, cu o superioritate de care nu-l credeam în stare, în timp ce îmi întorcea spatele :

— Vezi-ți de treburile tale, fetițo !

Am rămas privind în urma lui, fără să mai pot scoate nici un cuvînt. După cîțiva pași, a rupt-o din nou la fugă.

Toată ziua aceea m-am gîndit la băiețelul întîlnit în poarta internatului.

În dimineața următoare, am pornit-o mai devreme de-acasă. Mama pleca oricum înaintea mea la serviciu, așa încît eram scutită de orice fel de întrebare.

După mai multe rugăminți, portarul s-a îndurat să-mi dea drumul înăuntru.

— Cum îl cheamă pe fratele tău ? m-a întrebat el morocănos.

— Cum să-l cheme ? (Ei, aici, e-aici, îmi zisei în gînd...) ca pe mine — Marinescu..., dar nu cred să-l cunoașteți dumneavoastră, răspunsei hotărîtă. E mic, abia a intrat în clasa I, după nume n-aveți cum să vi-l aduceți aminte. Poate după înfățișare... e brunet cu ochi albaștri...

— Bine, bine, a zis portarul. Intră, dar vezi să nu stai mult !

Nu știu cum s-a întîmplat, dar am nimerit chiar în dormitorul celor mai mici. Mamăăă !... ce-au putut să-mi vadă ochii !... În loc să se spele și să se îmbrace, că acu trecea timpul și trebuiau să fie în clasă, cei zece-cincisprezece băieți din această cameră alergau din pat în pat, ori în jurul unei mese ce se afla în mijlocul încăperii, se băteau cu pernele, aruncau hainele de colo-colo, în sfîrșit, vacarm !...

— Ce este aici ? am strigat după cîteva secunde, din pragul dormitorului. Ce înseamnă debandada aceasta ?

Copiii s-au oprit ca prin minune, surprinși nu atît de vorbele mele, cît de prezența mea în camera lor.

— Fiecare la patul lui ! am ordonat. Repede !

Băieții s-au supus fără nici o vorbă. Eram nemaipomenit de încîntată. Nici nu-mi venea să cred că este adevărat. „S-ar putea să fiu bună de profesoară !" (așa cum îmi zicea mama uneori) îmi spuneam în gînd ! Dar, în același timp, mă întrebam ce „ordin" să mai dau în continuare. Ce-ar trebui să facă ei în continuare ? Aha, am găsit ! Trebuie că nu s-au spălat,... mi-am amintit de băiatul din poartă, așa că :

— Săpunul, prosopul și... la spălător ! spusei pe același ton care nu lăsa loc de replică. Mi-am amintit ce-mi povestea bietul tata despre viața lui de elev, petrecută la internat. Nu socoteam posibil ca fiecare cameră ca aceasta să aibă o baie — era doar o clădire veche — mai de grabă un spălător comun. Se părea că am nimerit-o, pentru că băieții începură să-și caute prosoapele și savonierele și să se îndrepte pe rînd spre ușă.

— Nu știe careva dintre voi unde se află fratele meu ? mă pomenii întrebînd, într-aiurea, minunîndu-mă singură de vorbele spuse.

— Care frate ? întrebă unul mai răsărit dintre ei, cum îl cheamă ?

— Trebuie să-l știți, e mic, brunet, și cu ochi albaștri, răspunei, evitînd încurcătura cu numele...

— Cătălin Marinescu, treci că ți-a venit de-acasă ! mai zise ironic năzdrăvanul care tocmai ieșea pe ușă.

„Cătălin Marinescu ? îmi spusei în gînd, uluită. Cum Marinescu ? De unde pînă unde ? Formidabil !"...

Rămăsese singur în cameră, lîngă patul de la fereastră. M-a primit cu spatele. Cînd l-am prins de mînă, a întors doar puțin capul și mi-a strigat apăsat :

— După ce că ești rea, mai ești și mincinoasă !

— Nu sînt rea deloc, răspunsei îndurerată de vorbele lui, iar de mințit am mințit ca să pot ajunge la tine. Și

întoarce-te o dată, că n-oi fi statuie, mai zisei, învîrtindu-l mai mult cu forța. Am adus ac, ață și nasturi, dă-mi repede bluza și tunica !

— N-am nevoie de ajutorul tău ! Pot să-mi cos și singur nasturii, spuse bosumflat și privind mereu în podea.

— Zăăău ! făcui, de data aceasta cu o anumită răutate în glas, atunci de ce umbli ca un dezmățat ? (Nu știu de unde am auzit cuvîntul acesta și nici dacă se potrivea cu situația. Cred că nici Cătălin nu l-a înțeles.)

— Fiindcă așa vreau eu ! răspunse el obraznic, înfruntîndu-mă, de data aceasta, cu privirea.

— Poate ar trebui să vrei alte lucruri, mai bune, am spus în vreme ce începusem să cos primul nasture.

Cătălin s-a spălat între timp, s-a îmbrăcat apoi cu grijă, a strîns cîteva caiete de pe noptieră și le-a pus în ghiozdan. Dintr-unul a căzut o fotografie. M-am aplecat înaintea lui și-am ridicat-o. Un bărbat blond, cu aceiași ochi ca ai lui Cătălin, mă privea zîmbitor.

— Cine e ? am întrebat.

— Tata ! a răspuns băiatul. E plecat pe șantier, în provincie, de două săptămîni. E inginer constructor.

— Și mama ?

— Și ea e plecată.. de cîteva luni !

— Unde !

— Nu știu ! Se certa mereu cu tata ! Mă bătea ! Într-o zi a plecat !...

— Toată lumea la masă ! a strigat un bărbat care apăruse în ușa camerei. Dar cu tine ce e, fetițo, zise el, dînd cu ochii de mine. Cine ești, ce cauți aici ?

— Am venit să-i aduc ceva fratelui meu ! minții și de data aceasta, fără să clipesc.

— Cătălin e fratele tău ? De cînd ? Nu se poate, știam că n-are nici o soră ! zise el mirat. Băieții se adunaseră în jurul nostru. Cătălin era încurcat, fistîcit !

— Nu credeți c-ar fi mai bine să discutăm în timp ce băieții servesc micul dejun ? propusei spre a scăpa, deocamdată, din încurcătură.

Pedagogul (Prisăcaru parcă-l cheamă) s-a dovedit înțelegător. A fost chiar bucuros cînd a auzit că aș vrea să trec în fiecare dimineață pe la internat, dacă se poate cu încă o colegă de-a mea, ca să-i mai ajutăm pe cei mititei să se îmbrace, să facă ordine în dormitor. El este singur pe schimb, iar copiii mulți și... năzdrăvani.

Asta a fost acum aproape trei săptămîni !...

De-atunci trec, în fiecare dimineață, înainte de a pleca la școală, pe la internatul din curtea liceului aflat în apropiere de casa noastră. De cîteva ori am luat-o cu mine și pe Violeta, colega mea de bancă și vecina mea. Portarul ne cunoaște, a aflat de la tovarășul Prisăcaru de ce venim.

Copiii s-au învățat cu noi. După cîteva zile au început să se întreacă la spălatul mîinilor și urechilor, la aranjatul paturilor, la îmbrăcarea ordonată a uniformei etc.

— Carmenuța, Violeta, ia uite, ia uite ! strigă cînd unul, cînd altul, arătîndu-ne degetele cu unghiile tăiate, ghiozdanele cu cărțile și caietele frumos orînduite, pantofii lustruiți.

Iar Cătălin, „fratele" meu Cătălin, e încîntat și el. Vă rog să credeți că nu mă laud, dar, într-o zi, mi-a spus că i-ar fi plăcut tare mult să aibă o soră ca mine.

— Dar eu sînt sora ta, Cătăline, i-am răspuns într-o doară. Nu vezi că ne cheamă pe amîndoi Marinescu ? (Și în timpul acela mă gîndeam : „Ce coincidență ! Marinescu ! Cătălin și Carmen Marinescu !").

— Atunci de ce nu mă iei la tine acasă ? a întrebat el cu tristețe în glas...

Cînd a aflat mama despre... povestea cu Cătălin, la început m-a certat, spunîndu-mi că „mă amestec unde

nu-mi fierbe...", știți dumneavoastră !... Apoi a înțels că nu făcusem rău, ci, dimpotrivă !

A dorit să-l cunoască și ea pe băiat. I l-am arătat într-o seară. Tocmai treceam pe la poartă.

Cătălin plîngea dincolo de gard fiindcă se scurseseră iarăși două săptămîni și tatăl lui nu venise să-l vadă. Se afla aproape tot timpul plecat din oraș !...

Astăzi este joi ! Poimîine, sîmbătă, a promis că vine !...

De ieri mi-a trecut mie gîndul acesta prin cap : ce-ar fi dacă l-aș aștepta și eu, împreună cu Cătălin, și i-aș invita pe amîndoi să treacă pe la noi, pe-acasă ? !... Păi... nu sîntem noi frați ? Cătălin și cu mine ? Nu ne cheamă pe amîndoi Marinescu ? Uite, să răspundă dumnealui de ce ne cheamă pe *toți* Marinescu ? ! Așa !...

...Bineînțeles că mama nu știe !... Vizită fără să știe mama ? !... Hm !... Nu cred că se poate !... Deși... Dumneavoastră ce ziceți, tovarășă profesoară ? !...

Vai de mine ! Aproape că a trecut ora și eu am rămas tot la prima frază. Cînd mai scriu eu *compunerea liberă* ?

Va să zică :

„Cel mai mult și mai mult eu îmi doresc un frățior. De fapt, mi-am dorit, că acum..."

„NENEA DIRECTORUL"

Plîngea lîngă una dintre ferestrele culoarului lung și proaspăt curățat de femeia care trecuse cu cîrpa udă peste sutele și sutele de urme ale încălțărilor din picioarele mititele, ce tropotiseră vesele, de la un capăt la altul,

în minutele recreației terminate de curînd. N-a vrut să răspundă la nici o întrebare a femeii și nici nu s-a învoit să plece de lîngă fereastră Astfel că fusese lăsat în pace... să plîngă mai departe. Cu bărbia sprijinită de pervaz (abia ajungea pînă la el), privea în curtea școlii, strecurîndu-și razele ochilor săi negri și strălucitori printre mărgăritarele fierbinți ce se nășteau dintr-un izvor parcă fără sfîrșit, tremurau, sfioase, cîteva clipe pe streașina genelor bogate și lungi și se rostogoleau apoi peste obrajii aprinși.

Văzîndu-l, bărbatul înalt, puțin adus de spate, cu părul bogat și aproape în întregime alb, s-a apropiat de el și, punîndu-i mîna pe cap, l-a întrebat cu blîndețe :

— Ce e cu tine aici ? Ce s-a întîmplat ? De ce plîngi ?

Băiețelul s-a întors și-a început să-l măsoare de jos în sus. Și-a dus o mînuță la ochi, s-a frecat bine, bine și iarăși s-a uitat la bărbatul înalt, cu părul bogat și aproape în întregime alb.

— Ești elev la școala noastră ?

Copilul a aprobat cu un gest al capului...

— Și de ce nu ești în clasă ? Ce-ai pățit ? Te-a bătut cineva ?

Un nou gest al capului, care s-a mișcat acum de la stînga la dreapta, voia să indice, probabil, faptul că micuțul școlar nu fusese „bătut" de nimeni.

— Atunci de ce ești necăjit ?

Ochii negri și strălucitori au scos la iveală, ca la comandă, un nou șirag de perle fierbinți.

— Te rog să nu mai plîngi, altfel te las și plec. Nu vrei să vorbim ca între doi bărbați ?

Copilul își șterge din nou ochii, încercînd să se liniștească.

— Bravo ! Așa ! Ei, acum să-mi spui cum te cheamă și în ce clasă ești...

— Ionuț ! răspunse băiețelul, bătînd de două ori din aripile pleoapelor, prelungite cu gene bogate, mari și întoarse.

— Ionuț și mai cum ?

— Ionuț Popa !

— Îmi pare bine, Ionuț Popa ! zise bărbatul, întinzîndu-i mîna. Numele meu este Alexandru Mocanu. Și acum, fiindcă am făcut cunoștință, te rog să-mi spui în ce clasă ești și ce ți s-a întîmplat, de erai așa de supărat. Acum ți-a trecut supărarea, da ?

Băiatul neagă printr-un semn al capului.

— Bine, chiar dacă nu ți-a trecut supărarea, vreau să știu, totuși, în ce clasă ești, să aflu de ce ești necăjit, ca să te ajut cumva. Vrei să te ajut ?

De data aceasta mișcarea capului se face în sens de aprobare.

— Mă bucur că ești de acord să te ajut. Răspunde-mi și tu la întrebări...

— Nene, dar matale cine *sînteți ?* întreabă copilul înainte de a răspunde...

Bărbatul înalt zîmbi, se aplecă și, luîndu-l de sub brațe pe băiețel, îl așeză cu fundul pe pervazul ferestrei :

— Eu sînt directorul școlii, Ionuț. Adică eu mă îngrijesc de voi, de copii, de tovarășele care vă învață pe voi carte... Eu sînt „nenea directorul", mai adăugă el cu același zîmbet bun pe față.

— „Nene directore," vreau acasă ! spuse băiatul, hotărîndu-se să-și dezvăluie „necazul".

— De ce, Ionuț ? întrebă directorul mirat. Nu-ți place la școală ?

— Nu ! afirmă copilul cu toată hotărîrea.

— De aceea plîngeai ?

— Da !

— Dar ce nu-ți place ?

— Nu-mi place ! veni răspunsul o dată cu o nouă întunecare a feței mici și congestionate din cauza plînsului.

— Bine, am înțeles ! spuse directorul, luînd copilul de pe fereastră și așezîndu-l jos, în picioare. Prinzîndu-l apoi

de mînă, porniră amîndoi de-a lungul culoarului. Ajungînd în dreptul unei uși, pe care scria : Laborator de Științele Naturii, scoase din buzunar o mînă de chei înșirate pe un inel de metal, alese una și descuie. Pătrunse cu copilul înăuntru. Dînd cu ochii de un vultur impresionant, cu aripile mari, întinse în lături și cu ciocul puternic, proiectat în față, băiețelul tresări și se strînse lîngă director.

— Nu te speria, Ionuț, spuse bărbatul, vulturul nu-ți face nici un rău. E împăiat !

În timpul acesta, opriți amîndoi lîngă ușă, îl priveau. Copilul nu-și lua ochii de la pasăre.

— Vezi ? Nu face nici o mișcare, nu te teme !

— Uite, lîngă el, și un porc ! spuse băiatul.

— Da, e un porc mistreț, un porc care trăiește în pădure. Dar și el este tot mort și împăiat.

— Și o căprioară ! adăugă copilul, desprinzîndu-se de mîna directorului și înaintînd singur în încăpere. Vai, uite ce de păsărele ! se minuna el, alergînd prin fața dulapurilor după geamul cărora se aflau, într-adevăr, zeci de păsări împăiate.

— Îți place, Ionuț ? îl întrebă directorul.

— Da ! fu răspunsul sincer al copilului.

— Mă bucur !... Vino acum să-ți mai arăt ceva... Directorul dădu de-o parte o draperie și îl invită pe băiețel într-o încăpere mai mică, în care se afla, în afara unor vitrine și dulapuri, și un acvariu.

— Peștișori, peștișori ! strigă copilul, alergînd spre acvariu și oprindu-se lîngă el. Ce de peștișori ! se miră el, în continuare. Și ce frumoși sînt !... „Nene directore", ai cui sînt peștișorii ? întrebă Ionuț, căutînd ochii bărbatului înalt și cu părul alb.

— Ai mei !

— Și ce faceți matale cu ei ?

— Îi dăruiesc copiilor din clasa întîi care iau numai note de zece și care sînt foarte cuminți.

— Și eu o să iau note numai de zece și o să fiu foarte cuminte, nene directore!

— Dar ce, tu ești în clasa întîi?

— Sigur că da, nu ți-am spus?

— Nu mi-ai spus!

— Da, sînt în clasa întîi și o să iau numai note de zece! mai spuse copilul, în timp ce mîngîia sticla dincolo de care înotau, nepăsători, zecile de peștișori care de care mai frumos colorat.

— Bine! Îmi pare bine, Ionuț! Acum hai să mergem în altă parte...

Urcînd un etaj, la un moment dat, directorul descuie o altă ușă, pe care o plăcuță albastră, cu litere galbene anunța că acolo se află: *Camera pionierilor!*

Intrînd, copilul scoase un strigăt de mirare și se repezi spre o tobă așezată sub un raft în care străluceau mai multe trompete. Prinse în mîna dreaptă unul dintre „bețe" și începu să lovească.

— Ionuț! strigă directorul la el. Te rog să încetezi imediat! Ți-am dat eu voie să bați în tobă?

Băiatul întoarse ochii mirați spre cel care îl apostrofase. Înțelegînd că greșise, i se adresă cu un glas ce ar fi înmuiat orice inimă:

— Îmi dați voie?

— Nu! veni, prompt, răspunsul.

— De ce?

— Fiindcă ceilalți copii sînt la lecții, iar tu i-ai deranja cu zgomotul pe care îl face toba.

— Acestea ce sînt? întrebă copilul, arătînd șirul instrumentelor galbene și strălucitoare.

— Trompete! Cîntă cu ele pionierii!

— Vreau să cînt și eu!

— Nu se poate! Și, fără să mai aștepte întrebarea „de ce"?, care ar fi fost neapărat pusă, motivă, mai departe: fiindcă nu știi să cînți!

— Dar vreau să cînt! se rugă copilul.

— Dacă ai să fii cuminte și ai să înveți bine, am să-l rog pe tovarășul care i-a învățat pe ceilalți copii să-ți arate și ție cum se cîntă și să te primească în echipa de trompetiști ai școlii. Vrei?

— Vreau! Vreau! spuse băiețelul, sărind într-un picior. Vai, ce de insigne frumoase! mai adăugă el cînd ajunse în fața unei vitrine în care se afla, pe o catifea roșie, prinse mai multe zeci de insigne de diverse forme și culori. (Era o pasiune a comandantului unității de pionieri din școală să colecționeze insigne ale diferitelor organizații de copii din lume, insigne și steguleț, colecție de care era de altfel foarte mîndru).

— Cînd ai să fii pionier, spuse directorul, ai să primești și tu o insignă și o cravată roșie cu tricolor.

— Vreau să fiu pionier, nene directore! zise copilul, privind spre bărbatul înalt.

— O să fii! îi răspunse acesta. Trebuie să mai treacă ceva timp pînă atunci. Acum de-abia ai venit la școală. Și mi-ai spus că nici nu-ți place aici, că vrei acasă...

Băiețelul și-a plecat privirile, prinzînd, în același timp, cu mîna lui mică palma directorului și strîngîndu-se, totodată, lîngă el. Mîna cealaltă a bărbatului a început să-l mîngîie pe cap...

— Pas, pas! strigă copilul către director care alerga singur acum cu mingea către poarta improvizată în sala de sport. Pas, n-auzi! țipa, mai departe, alergînd și el pe extrema cealaltă a sălii. În sfîrșit, primește mingea, o stopează, și-o potrivește pentru piciorul drept și-apoi trage cu putere. Gol, gol! strigă băiețelul bucurîndu-se din toată ființa lui, în timp ce aleargă spre director să-l îmbrățișeze. Ajungînd lîngă acesta, întinde mîinile și-l prinde pe după picioare. Îndepărtîndu-se, după cîteva se-

cunde, se uită spre ochii lui și-i spuse : Ai văzut ce gol am băgat ? A fost imparabil !

— Bravo, Ionuț ! Golul a fost, într-adevăr, nemaipomenit. Ești un fotbalist grozav !

— Așa-i, nene directore ? ! Ia stați matale puțin în poartă să mai trag eu o minge, să vedem o apărați ?

— Bine, stau ! Dar nu cred că o să mai bagi gol !

— Și dacă bag ce-mi dați ?

— Tu ce-ai vrea ?

— O ciocolată !

— Bine, dacă bagi gol ai de la mine o ciocolată !

Băiatul ia mingea, o așază la unsprezece metri de „poartă" (adică la distanța măsurată cu cei unsprezece pași ai lui) și se pregătește să tragă. Tocmai atunci pe ușa sălii de sport pătrunde secretara școlii care spune cu mare mirare :

— Tovarășe director, aici sînteți ? V-am căutat prin toată școala. Veniți repede că vă cheamă cineva la telefon.

— Să revină ! răspunde directorul, în timp ce execută mișcările obișnuite ale unui portar care se pregătește să prindă o minge extrem de dificilă.

Stupefiată de răspuns, dar mai ales de imaginea directorului, secretara adăugă :

— Dar este Inspectoratul Școlar !

— Să revină, n-ai auzit ? Acum sînt ocupat. Joc fotbal !

Ieșind, total nedumerită, secretara exclamă : „Doamne ferește ! Așa ceva..." Exprimarea gîndului se oprește aici, de teama de a nu fi auzită, dar semnul de întrebare de pe față nu i se șterge decît cînd ajunge în birou și cînd trebuie să răspundă la telefon că „tovarășul director se află la o asistență și vă roagă să-mi transmiteți mie comunicarea, în cazul că este urgentă. Cînd iese de la oră, vă dăm noi telefon !"...

— Nene directore, ești gata ? întreabă Ionuț, în timp ce-și ia avînt pentru a trage cu piciorul în minge.

— Gata ! se aude răspunsul „portarului".

Băiatul șutează cu toată puterea. Mingea pornește în mare viteză, directorul face un gest, din care se înțelege că ar fi vrut să se arunce după ea s-o prindă, dar între timp se răzgîndește, întinde doar un picior, sperînd ca astfel să salveze situația, însă mingea trece „vijelios", la cîțiva centimetri de pantoful improvizatului portar.

— Goool ! Goool ! strigă băiatul, sărind de bucurie. Am cîștigat, am cîștigat ciocolata !...

Directorul rîde sincer, din toată inima, rîde pînă ce-i vin lacrimi în ochi, rămînînd, bineînțeles, dator cu o ciocolată. Cuvîntul e cuvînt !...

După „fotbal", au vizitat, pe rînd, cîteva săli de clasă. Ionuț abia atunci și-a dat seama că mai mulți copii din blocul lui, băieți și fetițe, învață la această școală. S-a bucurat văzîndu-i și s-a simțit tare mîndru pentru că el era de mînă cu „nenea directorul", în fața căruia toți copiii și toate „tovarășele" se ridicau din bănci și de pe scaunele de la catedră și spuneau în cor : „Bună-ziua !"

Cel mai mult și mai mult, băiatului i-a plăcut, pînă la urmă, în sala în care un loc gol, într-o bancă, îl aștepta. Și „tovarășa" lui, îngrijorată de dispariția copilului, era „cea mai frumoasă" din toate pe care Ionuț le văzuse în școală...

— Deci înseamnă că acum vrei să rămîi la școală, Ionuț ! spuse directorul.

— Da ! răspunde copilul cu fața toată numai zîmbet, în timp ce se așeza la locul lui, în bancă.

— Bine, mă bucur ! Și să știi că noi rămînem prieteni. Ori de cîte ori vrei să-mi spui ceva, poți să treci pe la mine.

— Dar unde stați matale ? întreabă copilul.

Mai mulți colegi de-ai lui, care au sesizat greșeala din formularea întrebării, rîd de-a binelea. Alții zîmbesc

numai. Zîmbește și învățătoarea. Directorul, pentru care o asemenea formulare nu mai era o noutate și care nu socotise că atunci, adică în asemenea împrejurări, ar fi fost potrivit s-o corecteze, răspunde ca și cînd nimic deosebit nu s-ar fi petrecut :

— O să-ți arate tovarășa învățătoare ! Și-acum, la revedere, Ionuț ! La revedere, copii ! adăugă directorul părăsind sala de clasă.

După vreo săptămînă, în biroul secretariatului intră un băiețaș care, după ce spune politicos „bună-ziua", întreabă cu toată seriozitatea : „Nenea directorul este acasă ?"

Auzind întrebarea, secretara rîde cu poftă. Și, înainte de a apuca să spună ceva, ușa care permitea intrarea în biroul directorului se deschide, în cadrul acesteia apărînd bărbatul înalt, puțin adus de spate, cu părul aproape în întregime alb.

— A, Ionuț ? spuse directorul, bucurîndu-se sincer. Ce faci aici ?

— Am venit...

— Ai treabă cu mine, de ce-ai venit ? Ori ți s-a întîmplat iarăși ceva ?

— Eu am venit...

— Poftim, poftim în birou, Ionuț ! spuse bărbatul înalt, luîndu-l de mînă și poftindu-l în camera din care tocmai voia să iasă. Ia spune-mi ce mai faci ?

— Bine !

— Ei, acum îți place la școală ?

— Da !

— Și pe la mine de ce ai venit ?

— Fiindcă mi-era dor de dumneavoastră ! mărturisește sincer băiețelul.

Vorbele copilului l-au emoționat pe director, care caută cu mîini aproape tremurînde într-un sertar, de unde scoate două ciocolate. I le întinde, spunînd :

— Ți-amintești ? Eram dator !

— Numai cu una ?

— Cealaltă este așa pentru că sîntem prieteni și pentru că „mi-era dor de dumneavoastră !"

— Vă mulțumesc !

— Și eu îți mulțumesc, Ionuț, pentru că m-ai vizitat, mai spuse directorul, îmbrățișîndu-l pe băiețel și mîngîindu-l pe cap. Te mai aștept pe la mine !

— Am să mai vin, nene directore, am să mai vin ! îl asigură băiatul, în timp ce ieșea, încîntat, pe ușă, desfăcînd, cu nerăbdare, una dintre cicolate și umplîndu-și gura cu o bucată mare. Am să mai vin... să mai jucăm fotbal ! mai adăugă el îndepărtîndu-se și făcînd semn de bun rămas bărbatului înalt, care-l petrecea din ușă cu ochii încălziți de o sinceră și adîncă emoție.

O LUPTĂ-I VIAȚA!

„Zici fum ? O ! nu-i adevărat.
Război e de viteji purtat !
Viața-i datorie grea
Și lașii se-ngrozesc de ea —
Să aibă tot cel lași ar vrea
pe neluptat."

GEORGE COȘBUC

Petrișor are unsprezece ani ! E un copil blînd, cu un zîmbet angelic. Ochii lui negri, alungiți către tîmple, se-aprind și se sting ca două făclii peste care trec pale de vînt. Are o față frumoasă, creolă, un nas mic, fin, buzele

roșii, cărnoase, care, la fiecare zîmbet, dezvelesc un șir de perfecte perle albe.

Petrișor are unsprezece ani, e un copil ca toți copiii, poate mai bine dezvoltat decît cei de vîrsta lui ; pare un atlet în devenire. Mama lui spune însă că Petrișor s-a născut... de două ori !

„Cum, de două ori ?"

Da, de două ori : odată acum unsprezece ani, într-o noapte de ianuarie, cu potop de aur alb la ferești, și a doua oară acum cinci ani, în ziua de 7 octombrie !

Dar ce-a fost acum cinci ani, la 7 octombrie ?

O poveste... dureroasă, o poveste care ne-a făcut să murim și să înviem în același timp și care încă se mai află în zarea sufletelor noastre !

Lacrimile curg fierbinți, dar liniștite din ochii acestei femei de 40 de ani (are aceiași ochi frumoși ca ai lui Petrișor, aceeași față creolă, același nas mic și fin).

Băiatul începuse să meargă la școală, în clasa întîi. Primele săptămîni n-au arătat nimic deosebit în comportarea lui. Apoi, dintr-o dată, a început să nu mai vadă bine, să aibă stări de vomă, de leșin. Medicul care l-a controlat ne-a trimis de urgență la un spital de specialitate.

În urma consultului făcut de mai mulți medici și a unor investigații, diagnosticul a căzut ca un trăsnet peste viața noastră și a lui : tumoare malignă sub creierul mic. Trebuia operat imediat ! Peste cîteva zile ar fi fost mult prea tîrziu !

7 octombrie una mie nouă sute... ! Ziua operației ! Ziua în care acest copil a stat, timp de șase ore, între viață și moarte !

Petrișor a fost operat de o doctoriță care lucrase cîțiva ani pe lîngă un medic celebru. Operația a reușit și astfel băiatul meu s-a născut... a doua oară !

Dar pentru cît timp ? am întrebat, pierită, pe doctor. „Șase luni, cel mult un an !" a fost răspunsul, necruțător.

„Șase luni, cel mult un an !" Doamne, ce nenorocire ! Așa, din senin ! Ce bine era pînă acum cîteva zile ! Ce bine era ! Să ajungi să numeri zilele, săptămînile, lunile ! Atît de puține ! Zilele copilului tău, ale singurului tău copil ! Oricum, băiatul era, deocamdată, salvat !

Doctorița care i-a redat viața, înlăturînd cu migală focarul de moarte ce pusese stăpînire pe zilele lui, n-a vrut să primească în dar decît un buchet de flori. Un buchet de flori pentru o viață ! Chiar dacă această viață va număra doar „șase luni, cel mult un an !" Cît va fi ea de prețioasă ! Cu fiecare zi, cu fiecare ceas, cu oricare minut al ei !

Doctorița nu s-a despărțit de copil zile și nopți, decît cînd trebuia să scoată din ghearele aceleiași morți alți copii ca el, mai mari sau mai mici. Urmărea cu cea mai mare atenție evoluția pacientului ei !

Realizase, în cazul lui, după cum spunea, una dintre cele mai grele și mai complicate operații ! Cazul prezenta deci un plus de interes. Dar nu acest element avea, neapărat, greutate. Comportarea doctoriței era și este încă pornită dintr-o anume alcătuire a ființei sale, care o determină să îngrijească cu cel mai mare devotament fiecare asemenea „frîntură" de viață pe care reușește s-o smulgă, măcar pentru o vreme, din imperiul de întunecată veșnicie al morții.

După patru săptămîni, Petrișor s-a întors sănătos acasă !

„De-acolo de unde am înlăturat nenorocirea, nu se mai întîmplă nimic ! spunea doctorița. Poate din altă parte !"

O lună trecuse ! Mai erau cinci, sau șase, sau cel mult unsprezece !

Băiatul și-a revenit nesperat de repede. Trebuia însă avizat că a avut o operație foarte grea, că trebuie să se

îngrijească extraordinar de atent, că trebuie să se ferească de orice fel de lovituri, mai ales la cap, că trebuie să se hrănească mai mult decît ar face-o doi oameni maturi la un loc, că trebuie, că trebuie..., că trebuie ! Toate acestea, dacă vrea să trăiască !

Nu m-am așteptat ca acest copil de șase ani și cîteva luni să înțeleagă atît de bine, cu atîta maturitate, tragedia ce s-a abătut asupra vieții lui ! Și Petrișor a început, cu mare curaj și hotărîre, lupta pentru viață !

„Petrișor, n-ai voie să..., n-ai voie să..., n-ai voie !"

„Bine, mamă ! Am înțeles !"

„Petrișor, trebuie..."

„Da, mamă, trebuie !"

„Petrișor !"

„Da, mamă !"

Nu era săptămînă în care doctorița să nu treacă pe la noi ca să-l vadă pe băiat.

La cel mai mic semn, ce ne vestea că ceva se clatină, telefonam și alergam la spital, cum o facem și acum, după cinci ani.

Doctorița începea imediat un tratament adecvat. În urma tratamentului, Petrișor avea mari senzații de vomă ! Se ridica de la masă, se ducea în baie și, după cîtva timp, cu o voință disperată, se așeza din nou la masă !"

„Mamă, eu trebuie să mănînc ca să trăiesc, nu ?"

„Da, băiatul mamei !"

„Mănînc, mamă ! Nu te speria ! Mă simt bine ! Chiar foarte bine ! N-a fost decît o ameteală. A trecut acum ! Mănînc, mamă !"

Îmi feream ochii și mă strecuram mereu în bucătărie, ca să plîng liniștită.

Și doctorița venea iarăși. Venea cu brațele pline de flori pentru Petrișor, cu bomboane..

Cînd s-au împlinit șase luni, am crezut că înnebunim ! Băiatul se simțea însă mai bine decît oricînd ! A șaptea lună, a opta, a noua... un an ! Tremurul sufletului nostru, ca și al doctoriței, înregistra oscilații de cumplită furtună.

Un an de la operația lui Petrișor ! 7 octombrie 1970 !

Ne pregătiserăm, înfrigurați, pentru sărbătorirea celei de-a doua... nașteri ! Dar dacă ? !

„Poate mai sînt și minuni !" l-am auzit spunînd pe soțul meu !

Petrișor se simțea bine ! Arăta vioi, zdravăn, parcă n-ar fi făcut nici cea mai mică operație !

„Cine știe, mai sînt și minuni !" am auzit-o și pe doctoriță spunînd, în timpul sărbătoririi de la 7 octombrie !

Copiii operați cam în același timp cu Petrișor dispăruseră, pe rînd. El era singurul care ajunsese... la un an, de la cumplita operație ! Ajunsese la un an. Se simțea bine. Era vesel, bucuros !

„Poate mai sînt și minuni !"

Și, minunea s-a repetat, de atunci, cu fiecare zi a celor patru ani care s-au mai scurs. Pentru că fiecare zi constituie o adevărată minune... de victorie a vieții împotriva morții !

Doctorița nu știe ce să-i mai facă lui Petrișor ! Îl consideră mai mult decît pe propriul ei copil. I-a dat, cu adevărat, viață ! Cu mîinile, cu inima și cu mintea ei ! O viață ce se luptă, de aproape cinci ani, cu moartea aflată, pe undeva, la pîndă.

Ne pregătim, spune mama, să serbăm al cincilea an al celei de-a doua nașteri a lui Petrișor ! (Pe prima aproape că am uitat-o !) Ne pregătim cu speranță și... cu teamă !

Vă invităm și pe dumneavoastră la această sărbătoare, care ne luminează și ne strînge inimile !

„Vin, cu plăcere, doamnă ! Vin, neapărat, i-am răspuns femeii. Și să știți că eu cred... în asemenea minuni !"

AVENTURĂ LA CASTEL

Grămezile de pămînt din spatele blocurilor, născute, pe rînd, din cupa unui escavator, dorm, de cîteva zile, liniștite. Trupul lor mare, gheboșat se răsfață în lumina soarelui blînd de toamnă. Zecile de picioare mici, alergînd repezi, nu-l mai bătătoresc acum. „Săgețile indienilor" — acele bucăți de metal, adunate te miri de prin ce colțuri neexplorate mai înainte — care erau trimise, cu mai multă sau mai puțină îndemînare „în obiectiv", adică în vîrful, sau panta, sau baza movilelor de lut arămiu au dispărut pe neașteptate.

Muncitorii care plantează cu grijă în șanțurile largi și adînci săpate de escavatorul amintit țevile prin care apa fierbinte de la termocentrala din colț va ajunge la alte blocuri, pot lucra acum în tihnă. Copiii nu-i mai deranjează, nu mai sar ca iezii peste șanțuri, nu mai strigă, nu se mai „luptă".

Dar ce s-a întîmplat? Cine a înfăptuit această „minune"? Cine a reușit să amuțească zecile de glasuri, să astîmpere „spiridușii"? Cine?

— Unde sînt dracii ăștia de nu se mai aud? întreabă cineva de la fereastra unui apartament.

— Parcă pînă mai ieri te plîngeai că nu mai poți să trăiești de gălăgia lor?! îi răspunse altcineva. Fii fericit că nu se mai aud, ce-ți pasă?!...

— Da, dar vreau să știu unde sînt, ce fac? Nu se poate, pregătesc ei ceva, așa nu e normal. Și-apoi, nici cu atîta liniște nu e bine, mai spuse vorbitorul cel alarmat.

Curiozitatea mă scurma și pe mine. Venisem de-o jumătate de oră de la serviciu și mă mișcam în jurul blocului. Așa procedam în aproape fiecare seară. Și, cu toată

gălăgia copiilor, mie îmi plăcea să-i privesc. Îi observam de la distanță, minunîndu-mă de faptul că erau în stare să se bucure de orice. De cînd apăruseră acele grămezi de pămînt dislocat din șanțurile pregătite pentru termoficare, întregul teren din curtea școlii vecine cu blocurile noastre devenise un adevărat cîmp de bătălie. Copiii se împărțeau pe tabere, se ascundeau după movilele de pămînt și... „se luptau". Lupta era perfidă, crîncenă, asaltul pornea cînd dintr-o parte, cînd din alta, se înainta cu grijă, fiecare palmă de pămînt era cucerită cu trudă și, uneori, chiar cu... urmări : un ochi învinețit, o gleznă luxată, o lovitură între coaste, care putea fi simțită zile întregi, un obraz însemnat sau o haină descusută, dacă nu spintecată...

De obicei învingea echipa lui Mihai, din blocul nostru. Mai avea lîngă el cîțiva băieți, colegi de-ai lui din clasa a VIII-a, cîteva fete năbădăioase, care zburdau mai abitir decît băieții, ca și o serie de copii din clasele mai mici, mergînd pînă la cei de 5—6 ani, aflați încă la grădiniță. Tabăra adversă, din blocul vecin, era condusă de Ștefan, un băiat blond, cu sprîncenele aproape albe, cu ochi spălăciți și pistrui pe față.

Copiii îl porecliseră : „Neamțul" ! „Neamțul" și-ai lui mîncau, în general, bătaie. Nu știu cum făceau, că de fiecare dată Mihai „ataca" atît din față, cît și prin învăluire. Și, oricît se străduia „Neamțul", oricît de atent era, se trezea, nu de puține ori, încercuit și, în asemenea situație, trebuia „să depună armele".

De cîteva zile, însă, dispăruseră toate „turnurile cetăților" (pietrele așezate în formă de turn, în jurul vîrfurilor movilelor de pămînt), fuseseră părăsite toate „cazematele" (gropile săpate în trupul grămezilor și înconjurate de bolovani, lemne etc.). Terenul „de luptă" era pur și simplu părăsit.

„Unde s-or fi ascuns?" mă gîndeam în timp ce dădeam ocol cînd unei movile, cînd alteia ce mi se ivea în cale. Trecui pe lîngă cîțiva pomi care-și scuturau înfiorați frunzele îngălbenite. Depășii colțul școlii. Un cîmp larg, plin cu aceleași mușuroaie enorme, mi se deschidea în fața ochilor. Înainte de a observa altceva, m-am pomenit făcînd constatarea că cei ce răspundeau de lucrările de termoficare, pe care le tot tărăgănau de cîteva luni de zile, sugrumaseră școala cu mizeria lor. Cum rabdă așa-ceva directorul sau directoarea acestei școli? În sfîrșit, începusem să mă enervez, cînd, deodată, zării în spate, lîngă gardul ce părea că închide această „lucrare" de cîrțițe uriașe, o... adevărată *cetate*.

Mă apropiai prudent de „străjerii" care o păzeau! Deodată, unul din cei cinci băieți de pază, mă simți, se întoarse fulgerător cu fața spre mine și-mi întinse amenințător spre piept un pistol automat... de copii (un pistol asemănător, dacă nu identic celui cu care se joacă nepotul meu, Bogdan, care are doi ani și jumătate și cu care, trebuie să mărturisesc jenat, eu însumi mă mai joc cîteodată, cînd *îmi dă voie* Bogdan).

— Stai! a strigat *străjerul*, încît m-au cuprins fiorii. Cine ești și ce cauți? a mai adăugat el.

— Om bun, prieten! am răspuns eu zîmbind puțin mirat. Între timp, se întoarseră spre mine și ceilalți patru *străjeri*. Razele soarelui, aflat la cîțiva metri de dunga orizontului, care aștepta să înghită globul lui de foc, sclipeau în oglinda catarămilor de la centurile de pionieri cu care *paznicii* erau încinși peste hainele albastre ale uniformei școlare. Spre același piept, al meu, s-au mai îndreptat încă două pistoale, de diferite mărimi, încărcate, probabil cu... apă, precum și două săbii... de lemn.

— Om bun! repetai eu, ridicînd mîinile.

— Vezi-ți de drum! Nu este voie să treci pe lîngă *cetate*! a adăugat pe un ton sever băiatul care m-a somat. N-ai văzut semnul?

— Care semn ? răspunsei cu şi mai mirat, întorcînd capul. Într-adevăr, la cîţiva metri, în spate, se afla un indicator, pe care, mărturisesc, că nici nu-l observasem. Şi ce scrie pe indicator ? îndrăznii eu să întreb pe severul *străjer*.

— Ocoliţi cetatea ! ce altceva să scrie. E clar, nu ?...

Din spatele parapetului „cetăţii" au apărut zeci de capete. S-au apropiat în dreptul „ferestrelor" tăiate în zidul de piatră albă (bucăţi de cărămidă din beton celular autoclavizat, înfipte în pămînt, cu o anumită distanţă între ele şi unite, pe deasupra, cu fire de sîrmă, care înălţau, din loc în loc, cîte un capăt spre cer, de parcă ar fi fost nişte misterioase antene).

În mijlocul acelor capete curioase, m-au întîmpinat ochii albaştri ai lui Mihai, băiatul ce se mutase de cîteva luni în cartierul nostru şi cu care devenisem chiar vecini de apartament.

— A, dumneavoastră eraţi ! spuse Mihai cu o bucurie sinceră în glas. Băieţi, daţi-mi voie să vă prezint pe vecinul meu, inginerul... Nu vă speriaţi, e un prieten al nostru. A scris mai multe cărţi despre copii.

— Poftiţi, poftiţi, tovarăşe inginer, îşi încheie Mihai prezentarea cu această invitaţie amabilă. Poftiţi în *cetatea* noastră !

Cînd am pătruns în *cetate*, nu mică mi-a fost mirarea !... Mai întîi că era un loc destul de încăpător : în cea mai mare movilă de pămînt, copiii săpaseră un amfiteatru în aer liber, un amfiteatru cu o arenă în faţă, în mijlocul căreia se afla un *tron*, tot din pămînt, avînd, drept spătar, două scînduri prinse în două cuie.

Pe acest „tron" se aşeza acela care devenea centrul atenţiei tuturor. Şi ca să ajungi în această ipostază, trebuia să povesteşti ceva, ceva „foarte interesant, palpitant", cum mi-au mărturisit copiii. La propunerea lui Mihai, se declanşase un *concurs de povestitori*.

„Cine este acela care povestește cel mai frumos și cel mai interesant?" aceasta era întrebarea. Concursul abia începuse de cîteva zile. El era deschis oricui, chiar și copiilor. „Numai să-i țină curelele!" a afirmat cineva.

Se cereau fantezie, vocabular, pricepere de a înjgheba un conflict, în fine se cereau multe.

Juriul era format din cîțiva băieți și fete din clasa a VIII-a. Printre ei se afla, bineînțeles, Mihai. Contrar normelor obișnuite, membrii juriului puteau să participe și ei la concurs. Acest amendament fusese înscris în regulament de către Mihai, pe care, după cum am aflat, îl interesa mai mult ipostaza de povestitor decît aceea de membru al juriului.

— Tocmai mă pregăteam să le povestesc prietenilor mei o întîmplare adevărată! reluă Mihai, după ce am primit toate explicațiile necesare.

— O întîmplare adevărată? au izbucnit copiii.

Trebuie să vă spun că pînă atunci se prezentaseră, de la înălțimea tronului din mijlocul *cetății* aflate în curtea școlii din fața blocului meu, cîteva povestiri... *făcute*, ca să zic așa, confecționate de ici, de colo, dintr-o carte, din alta, cu unele adăugiri ale povestitorului. Regulamentul permitea acest lucru, interesînd, cu deosebire, capacitatea de a selecta, de a lega, de a povesti. Cele mai apreciate erau însă (se menționa acest lucru clar) povestirile care se refereau la întîmplări adevărate.

— Da, o întîmplare adevărată, reluă Mihai, o întîmplare pe care am trăit-o eu însumi în vara acestui an.

— S-o auzim, s-o auzim! strigară copiii într-un glas.

— Tovarășe inginer, vă deranjează dacă vă invit s-o ascultați și dumneavoastră?!... mă întrebă Mihai. Cine știe, poate vă va servi vreodată la ceva, mai preciză băiatul.

— Sînt foarte bucuros să te ascult, Mihai! am răspuns, așezîndu-mă undeva cît mai aproape de „tronul povesti-

torului". Eram într-adevăr bucuros ! Mi se părea că mă aflu într-un mare amfiteatru roman și ascult un discurs. Atmosfera devenise, dintr-o dată, solemnă. Nimeni nu mai îndrăznea nici măcar să se miște. Toți erau numai ochi și urechi. Auzeam respirațiile limpezi ale copiilor din jurul meu. De la o vreme, n-am mai auzit nimic. Pășeam alături de Mihai. Doar pe el îl vedeam și-l ascultam.

— Satul bunicilor mei este nemaipomenit ! a început Mihai. Partea lui centrală se află așezată pe un deal, dincolo de care încep pădurile mari de stejar și de fagi.

A doua parte se orînduiește de-a lungul unui pîrîu ce străbate o vale dintre alte două dealuri. În sfîrșit, cea de-a treia a crescut, casă cu casă, la marginea unei fîșii de cîmpie, pe lîngă care șerpuiește panglica cenușie a șoselei naționale Cîmpulung-Pitești. Trecînd peste această panglică intri în împărăția fermecată a zăvoiului, prin care se zbat fără încetare undele repezi ale unui voinic ce aleargă mereu către miazăzi : Rîul Tîrgului. Undeva, în vecinătatea acestui zăvoi, se află și casa bunicilor. De cînd mă știu, am petrecut aici măcar o lună de zile din fiecare vară. Abia aștept să-i întîlnesc pe verii mei. Am o droaie. Sînt copiii unor surori și frați ai tatălui meu. Unii sînt studenți, alții elevi la liceele din Cîmpulung sau Pitești, alții învață la școlile generale din comună.

Cel mai mult și mai mult eu mă înțeleg cu Gelu. Este de-o seamă cu mine, ne-am născut amîndoi chiar în aceeași lună, în martie, la distanță de o singură zi. Sîntem „marțieni", cum zice unchiul Costică, tatăl lui. Cu Gelu hălăduiesc eu prin pădurea aceea minunată de stejari și de fagi, care mă încîntă și mă sperie totodată. E nesfîrșită ! În orice caz, noi nu i-am dat niciodată de capăt.

Într-o vară, acum vreo doi ani, am mers noi, am tot mers o dimineață întreagă, printre copacii înalți, cu trupuri voinice și drepte, călcînd pe iarba moale în care pîrîiau,

din cînd în cînd, crenguțe uscate ascunse de cine știe cît timp. Soarele se ridicase sus, ajungînd drept deasupra capetelor noastre, cînd am păşit într-o poiană largă, largă, înconjurată din toate părțile... tot de copaci. Eram osteniți! Ne-am întins pe iarbă și... am făcut plajă. Apoi ne-am jucat, ne-am alergat, ne-am rostogolit, pînă ce, gîfiind de plăcere, numai ce îl aud pe Gelu spunînd:

„Hai să plecăm, Mihai! Am întîrziat prea mult! Dacă se neliniștesc ai noștri?!"

— Mai știi să ne întoarcem acasă?! l-am întrebat eu așa, într-o doară.

„Drept să-ți spun, nu sînt prea sigur că nu ne vom rătăci!" a răspuns el fără să zîmbească.

— Cred că te-a bătut soarele prea mult în cap, Gelule, răspunsei eu, vrînd să fiu spiritual, dar în suflet mi se strecurară fiori de teamă.

„Și-apoi să știi, a adăugat vărul meu, că pe-aici lupii și urșii nu se sfiesc să-ți iasă în cale. Poate-or mai fi și parașutiști!..."

— Lupi, și urși, și... parașutiști? mă burzului eu spre el. Ce tot bați cîmpii, omule? Ce fel de... parașutiști? (Despre lupi și urși mai auzisem eu, mă mai speriase el și altă dată. Știam însă că în timpul verii își văd de treabă, nu s-amestecă ei în joaca unor copii. Iarna da! Iarna nu prea glumeau. Coboram, din cînd în cînd, în sat și „luau la spinare" cîte o oaie, cîte un berbec. Cu porcii era mai greu, ăștia făceau scandal, se trezea lumea și-a era vai și-amar de pielea lupului!... Dar despre parașutiști Gelu nu pomenise niciodată nimic. Într-adevăr, despre ce fel de parașutiști era vorba?)

„Americani, nemți, de care vrei să fie!" răspunse el într-o parte, făcînd pe atoateștiutorul.

— De unde mă, zărghiitule, parașutiști americani sau nemți, zisei eu revoltat. Cine să-i parașuteze și pentru ce? Nu vezi că vorbești aiurea? Ce, ne aflăm în război?

„Nu ne aflăm, dar ne-am aflat !" zise scurt Gelu.

— Și ? întrebai eu în continuare.

„Și ! răspunse el enigmatic. Au rămas de-atunci, ce te miră ?"

— De treizeci și ceva de ani !

„Da, de treizeci și ceva de ani ! Orice e posibil !"

— Bine, am înțeles, spusei iritat, hai să plecăm spre casă !... Și, apoi, cu un aer de superioritate, adăugai : Pe drum am să te rog să-mi faci și mie rost de un *parașutist* din ăsta ca să-l înghit „cu fulgi cu tot".

„Rîzi, tu, rîzi, Harap-Alb ! răspunse Gelu, făcînd apel la o replică din cunoscuta poveste a lui Creangă, dar *nu ți-aș dori vreodată să ajungi... ca să-l cunoști !...*"

— N-ai nici o teamă, Gelule, ești cu mine, făcui eu pe grozavul... și-o pornii în fugă la vale prin pădure, păstrînd cu atenție poteca pe care venisem.

După ce-am ieșit din mulțimea copacilor (am mai bîjbîit noi în cîteva locuri, dar, spre fericirea noastră și-a tuturor celor ce ne așteptau acasă, am scos-o la capăt), Gelu a ținut să-mi spună că povestea cu *parașutiștii*, cîndva, în timpul războiului, nu fusese *poveste*, ci adevăr gol-goluț. Avioanele fi lansau deasupra pădurii ca pe niște ciuperci uriașe. Odată, unchiul Costică, pe-atunci cam de vîrsta noastră, s-a întîlnit în pădurea cu pricina cu un asemenea parașutist. S-a speriat și-a fugit de i-au sfîrîit picioarele. Parașutistul, care era un ofițer, după îmbrăcăminte, se pare că se odihnea lîngă un stejar. Cînd a văzut copilul, adică pe unchiul Costică, s-a ridicat, s-a luat după el și, cică, chiar ar fi tras cîteva focuri de revolver. Eu, drept să vă spun, nu cred că lucrurile s-au petrecut astfel, dar asta e... altă poveste.

—

În orice caz, ceea ce vreau să vă spun în continuare este perfect adevărat. Mi s-a întîmplat chiar mie, așa că vă rog să aveți încredere.

În satul bunicilor mei se află și un castel. Vorba vine „un castel", în realitate nu este decît o casă mai mare, cu etaj, cu multe camere și cu o sală lungă și lată la intrare, un fel de salon de primire.

Oamenii își amintesc că această casă a fost ridicată acolo, pe vîrful dealului, într-un loc de unde puteai vedea pînă departe, peste întregul sat, de către un străin, care venise, nu se știe de unde, după primul război mondial, prin 1920. Era însoțit de o fetiță de vreo 7—8 ani. N-avea nimic altceva, în afara banilor care îi umflau buzunarele. A cumpărat locul acela de la primărie, a tocmit meșteri și-a ridicat, într-o singură vară, *castelul*. A făcut uliță frumoasă, pietruită, din drumul principal al satului pînă la el. De-atunci n-a mai plecat. Cobora puțin printre oameni și-atunci părea sfios. Era înalt, blond, purta părul lung, pînă aproape spre umeri și o barbă fină de culoarea mătăsii de porumb. Se îmbrăca elegant, cu haine frumoase. În picioare purta cizme moi, de culoare galbenă, care îi ajungeau pînă sub genunchi. Fetița, tot blondă, străvezie aproape la față, subțirică, încît te temeai să n-o culce vîntul la pămînt, creștea pe lîngă el, singuratică ; nu mergea cu copiii din sat la școală, o învăța carte tatăl ei. Cînd a ajuns cam pe la 15 ani, a murit. A plîns-o mult bărbatul înalt și blond și-a construit, în amintirea ei, o fîntînă : „Fîntîna Emiliei", după numele fetei. Fîntîna există și astăzi, este așezată la vreo două sute de metri mai jos de castel, sub dealul pe vîrful căruia străjuiește clădirea. Pe țevile ei, groase cît mîna, curge o apă rece și bună.

În timpul celui de-al doilea război mondial, cînd mulți bărbați și flăcăi din sat se aflau pe front, la stăpînul castelului soseau, mai ales noaptea, tot felul de indivizi, cu care *blondul* organiza adevărate orgii. Lumea săracă se obișnuise să cumpere de la el grîu, porumb și tot felul

de alte produse pe care în altă parte nu le găsea. De unde le aducea *blondul*, nimeni nu știa. Și-apoi oamenii erau atît de năcăjiți că nu aveau timp să se mai întrebe și despre așa ceva. Se bucurau că aveau de unde cumpăra ca să nu moară de foame. Stăpînul castelului dădea multora și pe datorie. „O să-mi plătiți, cînd veți fi în stare, după război!" le spunea el. Plecau oamenii cu sacii în spinare mulțumind străinului și rugîndu-se pentru sănătatea lui.

Către sfîrșitul războiului, cînd nemții se retrăgeau, a dispărut așa, pe neașteptate, și blondul stăpîn al castelului de pe culmea dealului. Femeia care îngrijea de gospodărie l-a așteptat o săptămînă, două, o lună, două, dar zadarnic! În sat s-a răspîndit vestea că a murit sau că ar fi fost omorît de nemți. În orice caz, la castel nu s-a mai întors. Oamenii s-au bucurat că nu vor mai avea cui să plătească datoriile.

Varvara, „castelana", cum îi ziceau țăranii în bătaie de joc, a părăsit casa, după cîteva luni, îi era frică să rămînă singură acolo. A luat unele lucruri care să-i folosească, era femeie văduvă, singură. Celelalte rămase la castel, au dispărut treptat, treptat. Casa, părăsită, a început să se degradeze. De la o vreme, nimeni nu mai îndrăznea să se apropie de ea. Lumea scornise că la castel bîntuie fantomele. Bineînțeles că nu era vorba de nici un fel de fantomă. În bătaia vîntului sau a viscolelor, clădirea, expusă mai mult decît oricare casă din sat, devenea un loc de care, dacă încercai să te apropii, simțeai cum ți se adună gheața în spate.

Drept pentru care oamenii preferau să ocolească pustiul castel. Asta a durat pînă într-o primăvară, cam prin 1950. Primăria din sat a hotărît să facă, la castel, Cămin cultural. Și s-a făcut cămin cultural, — cu bibliotecă, cu camere pentru tot felul de activități artistice, pentru întruniri etc. Mai tîrziu, într-o parte a castelului, s-a deschis și o grădiniță.

În vara trecută, cînd m-am dus cu Gelu pe la cămin, am intrat și în subsolul fostului castel, unde se amenaja un fel de club al tineretului. Gelu face parte din echipa de dansuri a școlii din sat, care a primit premiul I pe județ la concursul organizat în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". În ziua aceea aveau repetiție. Ca să facă zgomot mai puțin, repetau în clubul de la subsol. Eu îl așteptam plictisindu-mă. M-am plimbat atunci prin tot castelul, am intrat prin toate camerele. Gelu încă nu terminase cînd am ajuns din nou în subsol. M-am retras mai într-un colț și m-am așezat pe-o bancă. Niște meșteri lucrau fără să bage în seamă cele zece perechi de tineri care frămîntau de mama focului cimentul de sub tălpile lor. Ei aplicau fîșii de marmoroc pe pereții viitorului club. În colțul meu era cam întuneric. Căldura și zăpușeala începuseră să mă deranjeze. Pipăiam pereții reci într-aiurea, încercînd să-mi potolesc fierbințeala. Deodată simt sub vîrful degetelor altceva decît zidul de pînă atunci. Era ceva mai tare, semăna a metal. Ricii încet cu unghia și, într-adevăr, dau de o mică placă de metal. Semăna cu un fel de buton pe care am apăsat odată puternic. Am apăsat... și-atît! Nu s-a întîmplat nimic. „Ei, cine știe ce-o fi ?" îmi ziceam în gînd. Și mai apăs odată, și încă o dată ! Tot nimic. Atunci, prind „butonul" (pe care-l dezgolisem bine între timp) cu degetele și smucesc spre mine de el, ca și cînd aș fi vrut să-l scot din perete. Un scîrțîit prelung m-a făcut să mă înfior, în timp ce o bucată din peretele din fața mea a dispărut. M-am trezit în fața unei găuri de formă dreptunghiulară, cam cît o ușă de mare. Din întunerec m-a izbit o căldură umedă cu miros de mucegai. Instinctiv am apăsat pe butonul din perete. Deschizătura s-a astupat la loc și totul părea ca mai înainte.

„Extraordinar !" mi-am zis și inima începuse să-mi bată repede, repede. L-am căutat cu ochii pe Gelu. Juca mai departe !

Am început să mă frămînt. Îmi tremura tot corpul și nu îndrăzneam să părăsesc locul cu tainița din perete. „Oare s-o fi știind de această deschizătură ? Unde o fi ducînd ? Ce-o fi dincolo, în acea împărăție întunecată ?" Întrebările se îngrămădeau, care mai de care. „Oare ce să fie ?"

Trebuia să-i spun neapărat lui Gelu, trebuia să ne consultăm spre a vedea ce-i de făcut ? !

Hotărîrea odată luată, m-am îndreptat spre el, l-am scos din rîndul jucătorilor, atenționîndu-l că trebuie să plecăm. „Am stat destul, au trecut peste două ore, mai termină cu repetiția ! Ajunge ! Și-apoi jucați foarte bine, după părerea mea. Și să știi că eu am văzut pe mulți pe la București, jucînd. Voi jucați foarte bine, ascultă-mă pe mine ! Așa că — gata ! Cel puțin pentru astăzi gata ! Hai, Gelule !" încheiai eu rugător, spre surprinderea vărului meu, care se obișnuise să mă audă vorbind ori autoritar, ori ironic ! A presimțit că s-a petrecut ceva cu mine, dar nu știa ce. Era și el curios. De aceea, punînd capăt repetiției, m-a prins de braț și m-a scos afară. Cînd am ajuns la lumina zilei, m-a sucit cu fața spre el și m-a întrebat serios :

— Ascultă, Mihai, ce e cu tine ? S-a întîmplat ceva ? Parcă nu ești în apele tale !

Într-adevăr, deși era iulie, cald să leșini, eu tremuram, tremuram ca varga !

— Gelule, am descoperit ceva formidabil, spusei eu rar și apăsat.

— Ai descoperit ceva *formidabil ?* reluă Gelu nedumerit. Ce și unde ?

— Aici, în castel, răspunsei misterios !

— Unde în castel, omule ? mă întrebă Gelu încă o dată. În clipa aceea îmi trecu prin gînd faptul că s-ar putea să mă fac de rîs. Dacă ceea ce „descoperisem" eu era cunoscut de toată lumea ? Dacă deschizătura aceea în perete ducea într-o hrubă și-atîta tot ?

— Ascultă, Gelule, tu cunoști deschizătura aceea din perete ? Ai intrat vreodată prin ea să vezi ce e dincolo ?

— Ce deschizătură, Mihai ? Ce ți s-a năzărit, vere dragă ? zise Gelu ironizîndu-mă.

Am început să mă bucur. Va să zică, nu știa ! Nu știa ! Deci tot am descoperit ceva ! Dar dacă nu știe Gelu, și știu alții ? !...

În sfîrșit, ce s-o mai lungesc, i-am povestit vărului meu ceea ce văzusem în peretele de la subsolul castelului. Ne-am sfătuit ce să facem. Deocamdată n-am spus la nimeni. Ne-am hotărît ca seara, cînd toată lumea va fi sus, în salonul căminului, noi să coborîm la subsol și să încercăm să explorăm taina din perete. Ne-am înarmat, în primul rînd cu o lanternă bună care să lumineze la cîteva zeci de metri. Am luat cu noi un topor, ciocan, clește ; pentru orice eventualitate, am luat lumînări și chibrituri. Le-am adunat pe toate într-un sac de voiaj și-am pornit-o spre castel.

Cînd am intrat în subsol, nu ne-a observat nimeni. Am mers direct la locul cu pricina. Am tras de butonul din perete și ușa de zid s-a desprins încet, scîrțîind. Gelu rămăsese cu gura căscată de mirare.

— Ce facem, vărule, intrăm ? spusei eu pe jumătate hotărît, pe jumătate nu !

Gelu nu răspunse direct la întrebare. Făcu un pas înainte spre „împărăția întunericului" și aprinse lanterna. Văzurăm atunci cum din podeaua viitorului club, dincolo de perete, începea un șir de trepte care coborau într-un fel de canal larg de aproape doi metri și înalt de un stat de om.

— Ia te uită !... făcu Gelu mirat.

Îmi urca o încordare în toată ființa. Îi făcui semn vărului meu să intrăm.

— Cu ușa ce facem, Mihai ? Dacă asta se închide în urma noastră și... ne facem *castelani* pe veci ? spuse el înainte de a păși pe prima treaptă.

— Mușcă-ți limba, vericule, cum o să rămînem în hruba asta, ce, altceva mai bun n-avem de făcut ? zisei eu, luîndu-mi curaj și gîndîndu-mă, în același timp, că Gelu s-ar putea să aibă dreptate. Dacă se închide, totuși, ușa în urma noastră ? Mă uitai în jur, în stînga și în dreapta. Zării undeva, la cîțiva metri de noi, între materialele cu care lucrau meșterii (cei care aranjau *clubul*, vă amintiți), două bucăți de lemn. Mă repezii spre ele și, aducîndu-le în fața intrării, le proptii în diagonală, în așa fel încît chiar dacă ar fi avut poftă să se închidă singură, ușa noastră n-ar mai fi putut.

— Bravo, Mihai, bravo, douăzeci și cinci de puncte ! spuse entuziasmat Gelu. Și-acum dă-i drumul, hai să vedem ce-i cu văgăuna asta ? !...

Mă îndemna pe mine, dar nu făcea nici un pas. Îi era teamă. I-am smuls atunci lanterna din mînă și, luminîndu-mi calea, am început să cobor treptele : una, două trei... zece... Cobora și Gelu, prudent, în spatele meu. Am ajuns la capătul treptelor. De-aici încolo, în fața noastră, începea „canalul". Am îndreptat lanterna în față și-am început să cercetăm. Cît ajungea lumina, adică peste 10—15 m, ținea și hruba în care ne aflam. Cercetăm pereții : rotunzi, deasupra, ca o boltă care cobora cu amîndouă marginile în pămînt. Un fel de tub, plat sub picioare, pardosit, peste tot, cu cărămidă roșie.

— Ei, ce zici, Gelule, de *castelanul* vostru ? mă pomenii întrebîndu-l pe vărul meu, mai mult așa ca să zic ceva pentru că, de fapt, amuțisem și eu de mirare.

Gelu nu mi-a răspuns. Mi-a dat un ghiont în spate, în semn că ar vrea să înaintăm. Dar pînă să facem un singur pas, amîndoi am întors capetele, ca la comandă, să vedem dacă ușa din spatele nostru se află la locul ei. Lemnele proptite în ea o țineau bine. Așa că am pornit. Se făcuse răcoare. Am înaintat cîțiva metri. Pe jos era un fel de umezeală mucegăită care făcea să ne alunece picioarele. Ne țineam de pereți, dar pereții erau plini de

păianjeni, de praf, eu știu ce mai aveau pe ei că mîinile se făcuseră aproape negre. Sila și teama se adunau treptat, dar curiozitatea mă chema mai departe. Un cot, canalul făcea un cot spre stînga !... Am trecut de el cu grijă, să nu alunecăm și, cînd am ajuns iarăși pe o porțiune dreaptă am luminat pînă departe, aprinzînd faza mare de la lanternă. Pe o distanță de cîteva zeci de metri — același canal.

— Unde, Doamne, iartă-mă, duce canalul ăsta, Gelule ? spusei intrigat. Tu vezi cît este de lung ?

Tocmai atunci, Gelu a alunecat și, sprijinindu-se de zid, observă că în locul respectiv acesta căpătase o formă plată, nu mai era oval. Cînd mi-a atras atenția, am îndreptat lanterna într-acolo. Nu se vedea nimic deosebit, în afară de faptul că pe o porțiune, cam cît ușa de la intrare, zidul avea formă plată.

Te pomenești că aici e o altă ușă, spusei și, scoțind din sacul nostru ciocanul, începui să înlătur cu el păianjenii, mucegaiul, mizeria. Îmi trebuia o cîrpă. Am sacrificat batista ! Tot ștergînd, nu știu ce mă făcea să cred că voi da peste un sistem de închidere ca cel de la intrare, am ajuns, în sfîrșit, la ceea ce bănuiam.

Gelule, iată butonul, am găsit butonul, strigai bucuros. Și am tras de el : o dată, de două ori, de trei ori, dar nimic ! Enervat, l-am pocnit atunci puternic cu ciocanul. Un scîrțiit sinistru și încă un zid cădea în fața noastră.

— „Fantastic !" îl auzii pe Gelu strigînd în spatele meu.

— Dă-mi repede lanterna, spusei, lanterna !

Gelu nu mi-a mai dat-o, a îndreptat-o singur către noua zonă de întuneric ce se deschisese în calea noastră. O duhoare ne-a izbit drept în față. Mirosul greu, aproape insuportabil, mi-a ajuns pînă în stomac. Aveam senzație de vomă.

— Dă-mi, măi omule, lanterna că nu văd nimic și risc să-mi scot și stomacul pe gură, dacă mai stăm mult aici, strigai către vărul meu, smulgîndu-i în același timp din

mină sursa de lumină. Drept în fața noastră nu se vedea nimic. Făcui un pas, dincolo de noua deschizătură și luminai locul, într-o parte și în alta. S-a apropiat și Gelu. Am rămas încremeniți ! Ne aflam într-o încăpere subpămînteană lată de cel puțin 7—8 metri și lungă cam tot pe atîta, o încăpere în care se vedeau mormane, mormane de... lucruri. Ne-am dat seama, mai întîi că ceea ce vedeam în partea stîngă, trebuie să fi fost porumb, da, o grămadă imensă de porumb, iar cealaltă de grîu. Totul era acum negru !... În față, lîngă perete, pe un fel de pat enorm, se aflau, cred, sute de piei de miel sau cel puțin așa păreau, precum și zeci de baloturi care semănau a fi din diferite stofe. Iar în partea dreaptă, aici se afla surpriza cea mare, erau adunate coșuri, coșuri, din răchită, precum și niște lăzi, de care, apropiindu-ne și cercetîndu-le, am putut să ne convingem că toate formele acelea acoperite de praful zecilor de ani, erau obiecte din argint : sfeșnice, casete, tacîmuri, rame de icoane etc., etc.

Trecuseră cîteva minute în care niciunul dintre noi n-a scos o vorbă. Simțind că nu mai pot să rezist, strigai aproape disperat :

— Hai, Gelule, că leșin ! Afară, repede, afară !

Am ieșit în grabă fără să mai apăsăm pe vreun buton.

Sus însă, am îndepărtat lemnele și-am închis intrarea în tunelul subteran.

— Ei, acum ce facem ? mă adresai vărului meu care, înainte de orice răspuns, spuse ca ars :

— Mihai, am uitat sacul cu scule în...

— Lasă-l naibii de sac, fii sigur că nu ți-l fură nimeni. Ce facem ? Asta e întrebarea.

— Mergem repede acasă și-i spunem tatei totul. Să vedem ce zice !

Așa am și făcut ! A doua zi, unchiul Costică, împreună cu primarul și cu alți oameni de la Consiliul popular din comună, cu miliția nul au explorat cu de-amănuntul tu-

nelul subteran al castelului, cu tainițele lui. Din tot ceea ce se găsea în camera descoperită de noi nimic nu mai era bun, în afara argintăriei ! Boabele de grîu și porumb arătau de parcă erau carbonizate, pieile și baloturile de stofă erau aproape putrede... Argintăria nu pătise nimic ! Au făcut cu ea un mic „muzeu" al castelului, adică al Căminului cultural...

Pe noi, adică pe mine, în special, m-au felicitat și m-au declarat „fiu de onoare al satului". Este la ei acest obicei foarte frumos ca toți cei ce-și trag cumva originea din sat și-au ajuns prin alte părți, oameni mari, să se întoarcă, din cînd în cînd, ca „fii ai satului" și să organizeze interesante manifestări culturale, științifice, artistice, fiecare contribuind pe măsura profesiei și pregătirii sale. Eu sînt însă primul „fiu *de onoare* al satului". Așa că, vedeți !...

Dar,... era să uit ! Nu v-am spus unde se termina tunelul *castelanului*. Abia acum o săptămînă am aflat. Mi-a scris vărul meu, Gelu. Mai întîi mi-a spus că autoritățile locale n-au rămas indiferente față de ceea ce au descoperit în subteranele fostului castel. Că abia acum au început să se întrebe : „Cine a fost *blondul*, stăpînul castelului ? De unde erau adunate (mai exact furate) obiectele acelea ? Dar pieile, stofele, grîul, porumbul ? Și-apoi, ce s-a întîmplat cu el ? Unde a dispărut ?"

Cînd aflu ceva din rezultatele investigațiilor, vă spun și dumnevoastră neapărat ! Sper să vă intereseze ! Dar, pînă atunci, să ne întoarcem la tunel.

Cică acum vreo zece-cincisprezece zile, unchiul Costică a intrat din nou în tunel. A mers din nou pînă la capăt, distanță lungă, de peste 100 de metri, și s-a oprit, evident, din nou, la locul unde canalul se înfunda.

Dar era clar că nu acolo se termina, acolo era doar astupat, se produsese o surpare a terenului și se astupase. Era hotărît să sape spre a putea continua drumul pînă la capăt. Tocmai se pregătea să se apuce de lucru cînd, din

apropiere, de undeva, tot de sub pămînt, soseau spre el vorbe omenești. Și-a încordat atenția și-a început să deslușească :

— Calcă, măi neghiobule, mai ușor, că nu ești pe bulevard ! spuse cineva, o voce groasă, hîrîită, de bărbat fumător. Și, după cîteva minute, în care se auzeau tropot de pași și bufnituri ca de saci :

— Așază-le mai cu milă că se bat și șmecherul ăla iarăși o să ne scadă prețul !

Deodată, în întuneric se făcu lumină. Unchiul Costică a alergat cît a putut de repede afară. S-a dus vizavi de căminul cultural, la postul de miliție, l-a luat pe plutonierul Stanciu cu el și împreună au coborît, la „Fîntîna Emiliei".

Cu ocazia aceasta au mai dezlegat un mister. De cîtva timp, de cînd începuseră să dea în pîrg merele ionatane, merele din soiul „dulce delicios" și „renetele", merele acelea frumoase, galbene, galbene, toate minuni de mere, nu alta, din pepiniera cooperativei agricole de producție din sat, în fiecare noapte, cu toată paza instalată, se furau cantități însemnate. Cine fură ? se întrebau paznicii ? Cine fură ? se întrebau și cei din consiliul de conducere al cooperativei, și organele din comună, și oamenii care lucrau în pepinieră.

Iată, acum au aflat ! Hoții nu erau oamenii din sat. Erau doi străini, veniți de prin alte colțuri de țară, doi șoferi care lucrau pe șantierul deschis de cîteva luni în apropierea comunei. Se ridică acolo una din cele mai mari fabrici de mase plastice din țară. Ticăloșii aceștia furau. Intrau noaptea în pepinieră, naiba știe cum făceau de nu erau descoperiți, culegeau mere, umpleau sacii pe care-i cărau, unde credeți ? Haideți, spuneți unde ? Așa e ! În tunelul castelului, da, dar, după cum văd că ați înțeles, la celălalt capăt, adică în spatele „Fîntînii Emiliei". Trecînd, într-o zi pe la fîntînă și bînd apă, cică au observat și ei o plăcuță de metal în zidul foișorului construit

în spatele fîntînii. Apăsînd pe butonul descoperit sub varul zidului, s-au trezit cu *o ușă* deschizîndu-se. Au pătruns astfel în celălalt capăt al tunelului, care avea numai vreo zece metri pînă la surpătura despre care v-am spus.

Aici adăposteau hoții sacii cu mere și, din trei în trei zile, seara, cînd nu trecea nimeni pe-acolo (studiaseră ei bine situația), veneau cu un camion de pe șantier, încărcau „marfa" și se duceau cu ea la oraș... Acolo aranjaseră cu cineva de la un *Aprozar* care le primea, le plăteau cu prețul pe jumătate, bineînțeles ; așa ca să cîștige, și unii, și alții ! Acum le-a ieșit *plata* prin piele ! Și-au primit cu toții *răsplata !*

În ceea ce mă privește, eu încălecai pe-o șa și vă spusei...

Am plecat încîntat din *cetatea copiilor !* Am plecat cu promisiunea că mă voi reîntoarce mîine seară ca să ascult o nouă poveste. Urmează „Neamțul" la rînd ! Vreau să-l văd ce poate.

În orice caz, imediat ce aflu povestea, v-o spun și dumnevoastră. Aveți toată încrederea ! Numai să fie interesantă ! Ca a lui Mihai, nu ? !...

DIN CRONICA UNEI ZILE

Ceasul deșteptător sună prelung, agasant. Cosmin se trezește, întinde mîna și apasă pe butonul de oprire, fără să deschidă ochii. Ar vrea să mai doarmă, se simte obosit. În noaptea aceea se culcase după ora douăsprezece. Citise o vreme, apoi își completase o serie de însemnări în

jurnalul personal. „Măcar cinci minute ! Atît ! Și apoi mă-scol !"...

„Cosminel, Cosminel ! Trezește-te, puiule, e tîrziu ! Hai, că ți-a pregătit bunica de mîncare : ți-am fiert laptele, pe care l-am muls acum de la Joiana ; și un oușor ți-am fiert, l-am potrivit să fie moale, așa cum îți place ție ; și brînzică, și dulceață de zmeură, bună și răcoritoare, ori de cireșe amare, de care vrei tu... Hai, sufletul bunicăi, trezește-te !"... Bătrîna îi descoperă fruntea, dînd într-o parte, cu degete mîngîietoare, șuvițele părului blond și ondulat, își trece palma apoi, ușor, să nu-l zgîrie cumva (palmele ei sînt aspre, bătătorite) peste obrajii îmbujorați de somn și, cine știe, poate de dogoarea viselor, în timp ce băiatul deschide puțin ochii, prefirînd pe sub streașina bogată a genelor lumina strălucitoare a razelor de soare care pătrundeau prin sticla ferestrei, după ce, mai întîi, se lăsau filtrate de crengile și frunzele mărului domnesc aflat de pază în apropiere. Cu ochii abia întredeschiși și cu zîmbet de încîntare pe față, Cosmin își saltă puțin capul și îl așază în poala bătrînei într-o poziție care să-i permită acesteia să-și poată mîngîia mai departe nepotul pe gît, pe umeri, pe spate, făcîndu-i, de fapt, un original masaj menit să-l învioreze. Într-adevăr, numai după cîteva minute, flăcăiașul deschide ochii de-a binelea, întinde brațele spre gîtul bunicii și, apropiindu-și, într-un gest de infinită iubire și recunoștință, obrazul său și buzele de fața semănată cu o spuză de linii și de liniuțe, o sărută afectuos, după care țîșnește de-a dreptul din pat, alergînd spre fîntîna din grădină. Aici, aplecînd ciutura plină de apă, aflată pe o poliță de lîngă tubul de ciment, mare și rotund, își toarnă în căușul palmelor lichidul limpede și răcoritor, cu care își spală fața și gîtul pînă ce simte că au fost alungate definitiv umbrele somnului dulce în brațele căruia petrecuse o noapte întreagă. Între timp, bunica sosise lîngă el cu un prosop alb din bumbac pe care i-l întinde

spre a se șterge. Împreună se grăbesc apoi spre bucătărie, unde îi așteaptă atîtea bunătăți...

„Uf! își spuse băiatul, privind limbile ceasului deșteptător și constatînd că trecuseră zece minute, de fapt. Începe o nouă zi. Vai, și cîte am de făcut astăzi! Dar, înainte de toate, repede, în baie, pentru spălare! Apoi... să vedem ce avem la micul dejun..."

În bucătărie, pe masă, obișnuitul bilețel: „Astăzi, de dimineață: unt, brînză, ou — pe care ți-l fierbi singur, lapte! La prînz: supă, fasole verde cu carne, ștrudel cu mere. Poftă bună! Te sărută, Mama!"... „P.S.: Am două operații grele, după care sînt de gardă. Nu mă așteptați, vin după douăsprezece, la noapte. Spune-i și tatei!"...

Băiatul oftează încă o dată cu gîndul la imaginea atîtor dimineți și a atîtor zile ale vacanțelor sale petrecute la țară, în satul acela de sub munte, sub lumina caldă a ochilor și sufletului bunicii...

Acum bătrîna nu mai există. A cuprins-o pămîntul, care a stins toate stelele acelea ce înfloreau o dată cu zîmbetul ei, cu gesturile și faptele, păstrate și reînviate mereu, de peste opt luni încoace, doar în amintirea copilului...

Cosmin așază biletul într-o cutie pe care, cu ani în urmă, singur făcuse mențiunea: „Scrisorile mamei". „Triste scrisori!" își zise băiatul, privind la maldărul de bilețele și gîndindu-se că, de foarte multe ori, toată legătura lui cu aceia ce-i dăduseră viață și care se îngrijeau, este adevărat, să nu-i lipsească aproape nimic, se reducea la asemenea cuvinte adunate în „indicații!" pentru masă, iar din cînd în cînd vizînd și alte aspecte ale existenței lui cotidiene. Uneori nici în zilele de sărbătoare și nici în vacanțe părinții lui Cosmin nu-și găseau timp să stea de vorbă cu băiatul, care creștea aproape singur de la o zi la alta, de la un an la altul. Se mulțumeau cu faptul că era „copil serios", cuminte, învăța bine, fiind mereu premiantul întîi al clasei din care făcea parte. Iar ei „îi asigurau totul", adică: mîncare, îmbrăcăminte, bicicletă, ca-

setofon, în sfîrșit, tot ceea ce... „Mai mult de-atîta ce să-ți facem ?! Asta e viața ! Nu vezi ?! Sîntem ocupați cu fel de fel. Mama ta — și-a continuat, cîndva, această replică, tatăl — are, zilnic în mîinile ei viețile atîtor oameni. Iar eu — știi doar — răspund de o uzină foarte mare, cu mii de muncitori, cu probleme complicate : producția, calitatea, exportul... E greu, dar asta e !“

„Și eu ?“ a îndrăznit să mai întrebe atunci Cosmin. „Și tu ?! a răspuns aproape cu mirare tatăl. Nu înțeleg sensul întrebării !...Îți mai trebuie ceva ? spune !“ s-a arătat binevoitor inginerul-director. „Puțin suflet !“ a răspuns întristat copilul. „Dar bine, fiule, noi te iubim foarte mult, sîntem alături de tine“... „Da, prin corespondență !“ „Ei, se poate, Cosmine ?! Nu mă așteptam de la tine să... Tu, un băiat deștept, de care noi sîntem atît de mîndri...“ „Bine, bine ! Am înțeles ! Asta e viața ! E greu, dar asta e !“...

În timp ce mănîncă, învîrtește unul din butoanele casetofonului. În bucătărie se revarsă acordurile unei melodii imprimate pe ultima casetă. Cosmin ascultă. Mănîncă și ascultă... un glas cristalin, însoțit de murmurul dulce al chitarei...

„A, ce faci acolo, «Făt-Frumos din cireșul de rubin» ? Ia coboară matale puțin să te vedem și noi la față și să ne înfruptăm și din minunile acelea cu care observ că ți-ai făcut sînul cîmpoi !“...

Ce zile frumoase a petrecut atunci, în vacanța aceea, cu Cătălina ! își amintește Cosmin Și de-atunci încoace adică din toamna trecută, cînd au devenit colegi de școală ! Melodia aceasta o imprimase acum două săptămîni. Cătălina a cîntat-o anume, pentru el ! „Să-ți amintească de mine !“ i-a spus ea cu ochi zîmbitori...

*

Telefonul sună scurt, apoi încă o dată și încă o dată. Cosmin se ridică de la masa de lucru, unde începuse să-și facă lecțiile.

— Alo, Cosmin ? Eu sînt, Gabriela ! Ești gata ?

— Peste o jumătate de oră, colega !

— Bine, atunci peste o jumătate de oră. Vii tu să mă iei, da ?

— Bineînțeles !

Era ziua de naștere a colegului lor, „Racheță", adică a lui Radu Nastac, poreclit astfel pentru că era cel mai bun jucător de tenis din școală. Participase și la diverse concursuri sportive, cîștigînd premii onorabile. Cu cîteva zile înainte, cînd ei se frămîntau ce cadou să-i cumpere de ziua lui (profesoara dirigintă a clasei îi obișnuise, în acest an, ultimul din ciclul gimnazial, să-și serbeze împreună ziua de naștere, la școală, făcîndu-și cu acest prilej și cîte un cadou, pe cît posibil semnificativ), Radu le spusese că și-a rupt racheta. Atunci, Gabriela, care era investită cu sarcina de a se ocupa de cadourile sărbătoriților, i-a propus lui Cosmin (făcea și el parte din microcolectivul de care răspundea Gabriela) să-i cumpere lui Radu o... rachetă.

„De unde racheță care să-l satisfacă pe colegul nostru ? ! El este doar campion, nu joacă așa cu orice gioarsă !" a subliniat Cosmin. „Bineînțeles că nu-i cumpărăm «orice gioarsă», a răspuns, înțepată, Gabriela. Am eu o prietenă de la o altă școală căreia i-a adus tatăl ei, din străinătate, două rachete «Dunlop». Mi-a propus să-mi vîndă una. Și nici nu cere prea mult pe ea. Îi spun că o iau pentru mine". „Atunci treaba este ca și aranjată. Cadoul se va potrivi «ca o mănușă bună» cu dorința lui «Racheță» !". „Să sperăm ! a adăugat Gabriela. În plus îi mai cumpărăm un disc cu muzică ușoară (o altă pasiune a lui), vedem noi ce e mai bun dintre cele nou imprimate, niște bomboane, flori și gata !" „Cu asupră de măsură, colega ! Dacă vom cheltui pentru toți ceilalți așa, ne ruinăm !". „Tocmai tu te plîngi ? Ești cel mai pricopsit din clasă !". „Așa e, da, ai dreptate, eu sînt «cel mai pricopsit» !" a răspuns Cosmin,

întristîndu-se, nu din cauza ironiei, aproape nevinovate, a colegei sale, ci pentru că fu obligat să asculte, încă o dată, rostindu-se în sine același adevăr și anume că, în ciuda „pricopselii", despre care vorbea Gabriela, viața lui acasă se scurgea searbădă, searbădă !...

*

Reîntors la masa de lucru, după ce dichisise, împreună cu inimoasa lui colegă, darul pentru „Rachetă" (în realitate fata făcuse tot ce trebuia, el o însoțise și o asistase doar), Cosmin reluă pregătirea lecțiilor, trecînd mai întîi cu ochii peste cuvintele mai puțin însușite dintr-un text din manualul de limba engleză. Îi plăcea să învețe cu deosebire la limba engleză (ca de altfel tuturor elevilor din clasă), datorită, în primul rînd, tinerei profesoare care venise în școala lor la începutul acelui an. Era o „apariție încîntătoare", cum îndrăznise să afirme un coleg de-al lui Cosmin : nu prea înaltă, subțire, bine proporționată, cu un chip frumos, din care se reținea mai ales ochii ce învăluiau cu luminile lor verzi, blînde dar pătrunzătoare, pe cei din bănci. Vorbea foarte frumos englezește — era o adevărată plăcere să o asculți ; deși se afla în primul an de învățămînt, explica în așa fel problemele de gramatică, încît și cel mai neajutorat dintre elevi le înțelegea, avea răbdare, cu fiecare, persevera în exerciții și, mai presus de acestea, reușise, în scurt timp, să-i facă pe toți elevii cu care lucra să înțeleagă că ei, profesoarei, nu-i este indiferent dacă cineva învață sau nu. De aceea ajunseseră s-o iubească și s-o prețuiască într-atît, încît nimeni nu și-ar fi permis să vină cu lecția neînvățată la orele tinerei „englezoaice", ori cu temele nefăcute.

Chiar în ziua aceea, ora lor de limba engleză era prima în program. De cînd sosise primăvara (acum, iată, se apropiau de mijlocul lunii mai), cuiva îi venise ideea s-o aștepte cu toții pe „Miss" — cum îi ziceau ei — la tramvai,

adică în stația aflată cam la două sute de metri de școală, în dreptul unei alei, împodobite cu castani și trandafiri pe margini. Zis și făcut ! Propunerea fiind acceptată cu mare bucurie, a doua zi, cu o jumătate de oră înaintea începerii cursurilor, în stația de tramvai se aflau peste treizeci de elevi, băieți și fete, fiecare avînd în mînă cîte o floare : o garoafă, un trandafir...

Cînd a apărut pe scara vagonului, „Miss" a rămas uimită văzînd buchetul acela mare de chipuri cu zîmbete înflorite și de petale care mai de care mai colorate și cu duh frumos mirositor...

— Cosmine, Cosmine ! se aude strigat băiatul de undeva de sub fereastra camerei în care lucra. Deschizînd, o vede pe fetița vecinilor care locuiau în casa din stînga lor. Avea trei ani, era blondă, cu ochii negri și fața albă. Acum plîngea, privind la păpușa din brațele ei.

— Ce s-a întîmplat, Carmen, de ce plîngi ? o întrebă Cosmin.

— Un băiat rău care a trecut pe stradă mi-a rupt păpușa ! răspunse fetița printre suspine. I-a rupt mîna, adaugă ea, arătînd o mînă a păpușii, care, într-adevăr, părea să fie desprinsă din umăr, spînzurînd acum ca ceva fără de viață.

— Vino în casă, Carmenuța ! o invită Cosmin. Și nu mai plînge, că ți-o repar eu.

Cînd fetița a intrat în casă, băiatul a constatat că „mîna" păpușii nu putea fi reparată așa de ușor. Smulsă cu brutalitate din încheietură, ea trebuia repusă la loc cu ajutorul unei bucăți de sîrmă, eventual, care s-o prindă de restul „corpului". Cosmin făcu rost de sîrma necesară și o tăie pe măsură cu un clește ; după aceea făcu atît în „braț", cît și în „umăr" cîte o gaură (folosindu-se pentru aceasta de un cui), introduse sîrma și strînse cele două capete cu cleștele, realizînd legătura. Pentru toată această „operație", dezbrăcase, bineînțeles, păpușa de bluzița ce-i

acoperea bustul și mîinile. În timp ce lucra, fetița l-a rugat, de mai multe ori, să fie „atent cu Bella (acesta era numele păpușii), ca să n-o doară prea tare". Îmbrăcată din nou, Bella se simțea aproape la fel ca și înainte de „accident" și, drept mulțumire, clipi de cîteva ori către băiat din ochii ei albaștri. Luînd exemplul păpușii, Carmen mulțumi și ea lui Cosmin, spunîndu-i :

— Tu ești prietenul meu, așa-i ? De aceea mi-ai reparat păpușa...

— Da, Carmenuța, eu sînt prietenul tău !

— Și o să-l bați pe băiatul acela rău, cînd o să mai treacă pe la poarta noastră...

— O să-l cert pe băiatul acela...

— Bine, îți mulțumesc ! Vino să te sărut ! mai spuse fetița înaintînd către Cosmin cu botișorul întins. Băiatul o luă în brațe și se lăsă sărutat pe amîndoi obrajii. O sărută apoi și el, mîngîindu-i părul ca aurul moale, ce-i ajungea pînă la umeri.

— Știi ce, Cosmine ? adăugă „domnișoara", încîntată de mîngîiere : vrei să fii fratele meu ? Te rog ! Uite și Bella te roagă !... Vrem să avem și noi un frate...

Băiatul a înghițit cu greu ceva care i se adunase, dintr-o dată, în gît. Privind-o și mai atent, de data aceasta cu ochi încălziți de emoție, o mîngîie din nou pe cap, apoi pe obraji, pentru ca, în continuare, strîngînd-o lîngă pieptul său, să-i spună :

— Cum să nu, Carmenuța, sigur că vreau ! De astăzi înainte eu sînt fratele tău, iar tu ești surioara mea mai mică și scumpă ! mai adăugă băiatul, învîrtindu-se cu ea în brațe prin cameră.

— Și Bella ?

— Ce e cu Bella ?

— Ea nu e sora noastră ?

— Ba da ! Dacă vrei tu, Bella e sora noastră. Însă eu, în seara aceasta, ori mîine, dacă nu voi putea astă-seară,

am să-ți cumpăr o nouă păpușă, una mare, mare, cît tine de mare, și frumoasă !

— Ce bine-mi pare, Cosmine, că ești fratele meu și-mi cumperi și o păpușă mare și frumoasă ! zise fetița, în timp ce, întinzînd mînuțele, începu să mîngîie și ea obrajii băiatului...

*

În drum către școală, Cosmin trecu pe lîngă un bloc care fusese construit cu cîțiva ani în urmă. Era un bloc mare, se mutaseră în el peste o sută de familii. Toți locatarii își cumpăraseră apartamentele. Pornind de la faptul amintit, ar fi fost de așteptat ca această casă cu peste o sută de familii, cu aproape patru sute de suflete, să fie îngrijită cu toată atenția... Dar lucrurile se petrecuseră cu totul altfel : oamenii, proprietarii blocului, se dovediseră lipsiți de simț gospodăresc, nepăsători față de multele stricăciuni pe care le făceau propriii lor copii, față de mizeria ce putea fi întîlnită zilnic pe scări, în fața blocului, în spatele acestuia, peste tot. Și această stare continua, agravîndu-se de la o zi la alta ! Observațiile pe care le făcea, din cînd în cînd, cîte cineva, mai ales dintre cei aleși în Comitetul asociației de locatari, erau luate în derîdere. Sfaturile și propunerile formulate de cîte unul mai inimos la vreo adunare, ori așa, întîmplător, nu s-au bucurat de atenția nimănui. Lumea se complăcea în mizerie și debandadă. Se arunca, de obicei, vina pe copii. Dar, imediat, soseau și justificările : „Ce să facă și ei, sînt copii ! Se mai joacă, mai strică, nu-i putem opri !"...

Lucrurile au mers astfel pînă într-o zi, cînd un bătrîn pensionar, fost profesor, ajuns la capătul răbdării (el era cel ce făcea de obicei observații, el venise cu tot felul de propuneri pentru a schimba situația, de nesuportat, în care trăiau) a adunat o parte din copiii blocului, în vîrstă de la cinci la treisprezece ani. Și-a apropiat, mai întîi, pe

ciţiva care îi erau vecini. S-a întîmplat ca aceştia să fie mai mari şi mai cuminţi. Cu ajutorul lor i-a strîns într-o seară, la un loc, pe ceilalţi. Erau douăzeci de băieţi şi de fete. I-a poftit în apartamentul său. Soţia bătrînului, şi ea fostă profesoară, i-a servit cu prăjituri... Au stat de vorbă, hotărînd ce vor trebui să facă chiar de-a doua zi spre a schimba faţa blocului.

Cei douăzeci au devenit ajutoarele de bază ale profesorului, cîştigînd de partea lor, în fiecare zi, tot mai mulţi copii din cei aproape o sută cincizeci, cîţi locuiau în bloc. Iar copiii au adus după ei şi părinţii. S-a început cu repararea scărilor, a uşilor, a lifturilor ; apoi cu zugrăvirea şi vopsirea soclurilor. A urmat curăţenia generală, aşezarea perdelelor la uşi şi la ferestre, a unor oglinzi pe pereţii de la intrare, a vaselor cu flori ornamentale, în holul de la parter etc. În faţa şi în spatele blocului, s-au plantat pomi, flori, creîndu-se astfel adevărate parcuri. Copiii au fost repartizaţi pe echipe şi pe schimburi spre a ajuta la măturatul, zilnic, şi la spălarea scărilor, la adunarea hîrtiilor, la udatul florilor, la efectuarea lucrărilor în proaspetele parcuri. Cei mai mari dintre ei au format şi o echipă de ordine, de păstrare a tot ceea ce s-a făcut bun pentru a se asigura condiţii de viaţă civilizată blocului lor.

Multă lume, din rîndul nepăsătorilor, a ieşit din inerţie. Înţelegînd şi apreciind ceea ce a reuşit să realizeze un singur om, bătrînul profesor, mai mulţi locatari s-au constituit în „delegaţie" şi-au venit să-i mulţumească. Au început să-şi laude propriii copii şi să-i urmeze, bucuroşi de pătrunderea unui mare adevăr despre care profesorul le vorbise de mai multe ori, fără să reuşească să-i convingă numai cu vorba. De aceea trecuse el la fapte, iar acestea demonstrau clar că orice, în sens bun, se poate obţine de la copii, dacă ştii să ajungi la mintea şi la sufletul lor, dacă le aşezi clar în faţă un anume scop, un ideal pentru împlinirea căruia merită să lupţi, să te zbaţi...

Verificînd, încă o dată, aceste idei în care credea de-o viață întreagă, profesorul pensionar a găsit potrivit să meargă la școala din apropiere, la care învățau toți copiii din blocul său, și să vorbească directorului despre comportarea lor. Bucuros, directorul a popularizat, în fața întregii școli, faptele, demne de laudă, ale acestor elevi. Bucuria și-a revărsat lumina și căldura mai ales în sufletele copiilor, care s-au simțit datori să justifice, în continuare, încrederea pusă în ei, vorbele atît de frumoase rostite la adresa lor, interesul cu care îi priveau colegii (nu de puține ori șopfind în urma vreunuia dintre ei : „e din blocul...").

Iată-i acum pe unii dintre acești copii udînd de zor florile și pomii din cele două parcuri din jurul blocului, ori adunînd cele cîteva hîrtii care sosiseră în zbor, cine știe de pe unde și poposiseră pe gazonul tuns proaspăt și des ca peria... Cosmin auzise despre ei și se bucurase ascultînd relatarea privitoare la faptele lor. Trecînd prin apropiere și văzîndu-i, avea prilejul să verifice un frumos adevăr...

*

În timp ce pășea agale pe trotuar, cu garoafa cea albă într-o mînă (pentru „Miss") și cu servieta plină de cărți în cealaltă, Cosmin fu depășit de doi băieți care semănau ca două picături de apă Aveau ghiozdanele în spate, iar în mîini, unul căra două plase încărcate cu sticle și borcane, pe cînd celălalt se cumpănea cu două pachete în care, desigur, avea hîrtie „Duc «cota» la școală!" se gîndi Cosmin. Și el făcuse același lucru cu vreo săptămînă în urmă. Clasa lor își îndeplinise, prima, din toată școala, angajamentul pentru întregul an. Activul pionieresc, din care și el făcea parte, stătuse de vorbă cu toți copiii, îi ambiționase. Și, iată că reușiseră! De altfel și școala lor era în fruntea tuturor celorlalte din sector și din acest punct de vedere...

Privind în urma celor doi băieți, Cosmin își aminti de o tristă întîmplare petrecută cu un an în urmă, cînd o învățătoare declarase, în „deșteptăciunea" ei supremă, repetent, la sfîrșitul clasei a IV-a, pe unul dintre cei doi gemeni din fața sa.

„Nu știe, nu face față, nu-l trec!" afirmase învățătoarea în consiliul profesoral. „Bine, dar nu vă gîndiți..., a încercat să spună directorul școlii, copiii aceștia nu s-au despărțit niciodată, ei sînt legați, unul de celălalt, altfel decît este orînduită o relație dintre doi frați obișnuiți. Fiecare din ei reprezintă, într-un fel sau altul, o jumătate dintr-un tot. Rupi cele două jumătăți, rupt rămîne întregul". „Să rămînă! Nu mă interesează. O «jumătate», ca să mă exprim ca dumnevoastră, e bună, pe cînd cealaltă, cu toate strădaniile mele, nu s-a ridicat la nivelul cerut pentru a promova. Așa că, orice veți spune, eu nu-l trec. Și cu asta, din partea mea, socotesc discuția încheiată!"

Auzind că a fost „lăsat repetent", deci că în anul școlar viitor nu va mai fi cu fratele său, Andrei, într-o clasă, mai mult, că unul va trebui să meargă la școală dimineața, iar celălalt după-amiază, Ionel, care era un copil foarte bun, sensibil, serios, dar care înțelegea mult mai greu ceea ce trebuia să învețe la școală, în ciuda silințelor pe care le arăta, a simțit că se desface pămîntul sub el și că îl înghite.

La școală, în ziua aceea, a făcut ce-a făcut și s-a ascuns de fratele său. Andrei l-a căutat, l-a strigat, dar... nimic. Ionel nu se afla nicăieri. Disperat, a început să plîngă, în timp ce gîndurile i se încordau într-o singură întrebare: „Cum să se ducă el acasă fără fratele său? Cum să le spună părinților că Ionel «a rămas repetent» și că, aflînd despre acest lucru, a dispărut?... Nu se poate,

așa ceva nu se poate !" „Ionel ! Ionel !..." începu să strige, din nou, băiețelul, printre suspine.

Ascuns într-o magazioară, aflată undeva, într-o margine de curte, loc în care se depozitau, temporar, sticle, borcane și hîrtie (intrase pe lîngă acoperiș, unde văzuse el că se desprindeau cîteva scînduri, după ce se urcase, spre a ajunge acolo, pe gardul școlii, și, coborînd ușor, se ascunsese pe după niște baloturi de hîrtie), Ionel îl auzea pe Andrei și plîngea dimpreună cu el, plîngea; dar hotărîrea pe care o luase rămînea hotărîre : acasă nu se va mai întoarce !

La început se gîndise că ar fi bine să moară : „Desfac o sfoară din acestea cu care sînt legate maldărele de hîrtie, o trec pe după grinda aceea de sus..., în cîteva secunde scap de totul..., în primul rînd de «tovarășa», care m-a lăsat repetent ; apoi de bătaia pe care o să mi-o tragă tata dacă mă prinde ; și de batjocura copiilor, și..." Dar, în clipele acelea îi apăru în minte Andrei... „Cum să nu-l mai văd eu niciodată pe frățiorul meu ? !..." Se gîndi apoi la mama lor, pe care de atîtea ori o vedea cu lacrimi în ochi cînd era îngrijorată de ceva, mai ales cînd ei erau bolnavi... ; o văzu, apărîndu-i în față, pe Mădălina, sora lui mai mare, și pe bunica, mama tatălui lui, care îl iubea atît de mult pe el cu deosebire, fiindcă ori de cîte ori mergea la țară, în vacanța de vară, mai ales, el, Ionel, o ajuta la toate treburile gospodăriei...

Privind lung în ochii bătrînei, de parcă ar fi fost atunci lîngă el, în magazia aceea în care simțea aproape că se sufocă, băiețelul o întrebă cu sfială : „Așa-i că matale nu te superi pe mine fiindcă am rămas repetent ? ! Știi doar că nu sînt un băiat leneș... Dar multe lucruri, din cele pe care ni le spune «tovarășa», nu le înțeleg. Mai ales la matematică. Și nici de la Andrei nu înțeleg, cînd vrea să-mi explice... Așa-i că matale nu ți-e rușine cu mine ? Așa-i ?..." Ochii bătrînei s-au umplut de lacrimi, mîna ei, întinsă

către capul băiatului, a început să-l mîngîie încetișor, în timp ce buzele ei șopteau : „Dragul mamei, dragul mamei !"...

Ionel își șterse ochii cu mîneca de la cămașă ca să poată privi parcă mai bine imaginea aceea atît de dragă ce-i dădea curaj. Dar, în loc de chipul bunicii, în fața ochilor îi apărură baloturile de hîrtie și cutiile cu sticle și borcane. Pe deasupra tuturor însă mîna bătrînei rămînea întinsă către el și băiatul o prinse în mîinile lui și o purtă peste un obraz, apoi peste celălalt, închizînd încă o dată ochii, ca să-i simtă mai bine mîngîierea...

În Gara de Nord erau atîtea trenuri... Trecînd prin fața lor, Ionel privea rătăcit, neștiind pe care să-l aleagă. Începu să le cerceteze, pe rînd : trebuia să citească ce scrie pe vagoane, în speranța că așa se va putea orienta. Dar, după o alergătură cam de vreo jumătate de oră, băiatul era la fel de dezorientat ca la început : nicăieri n-a găsit înscris numele satului în care locuia bunica lui. „Și doar trenul trece prin satul acela, e gară acolo, nu s-au dat ei jos de atîtea ori din tren ? Peronul se află în partea dreaptă, da, ține bine minte. De la peron, se trece peste linie, în partea stîngă, se merge cîteva sute de metri, pe o potecă, printr-o grădină cu pruni, iar mai departe se coboară dealul din creștetul căruia se vede pînă departe, în șoseaua națională... Pitești-Cîmpulung ! Pitești ! Pitești ! începu să tresară o lumină ce se aprindea și se stingea și iar se aprindea în gîndul băiatului..., în timp ce ochii lui căutau lacomi pe vagoane, în speranța că doar-doar va găsi înscris vreunul din cele două cuvinte. Ajunsese la ultimul vagon, lîngă locomotivă. Nimic ! Porni în fugă, pe lîngă tren, înapoi, cu gîndul să ia altă linie, de la capăt.

Cînd coti la stînga, citi, în grabă, ceea ce scria pe tabla albă cu litere roșii : „Pitești-Piatra-Olt..." O căldură binefăcătoare năvăli în sufletul copilului. Intrînd pe peron, începu să alerge printre călători către ultimul vagon al

garniturii. Tocmai atunci trenul se punea în mișcare. Apucă să se urce pe scara acestui din urmă vagon...

Lume multă, aglomerație pe culoare! Băiatul își făcu loc, înghesuindu-se printre oameni, dar cu grijă să nu deranjeze pe nimeni. Reuși să înainteze cîțiva metri, pînă în fața unei ferestre. Se opri aici, gîndindu-se că locul era foarte bun pentru ceea ce dorea el și anume să poată să citească numele fiecărei stații, pînă ce va întîlni și numele satului către care se îndrepta. „Acolo va trebui să cobor! își spuse Ionel. Dar pînă acolo mai este încă mult, trebuie să treacă vreo cîteva ore!" se gîndi el în continuare, aducîndu-și aminte de timpul pe care îl petrecea în tren atunci cînd făcea același drum împreună cu părinții săi.

Cînd văzu, în apropierea sa, pe omul acela îmbrăcat în uniformă de ceferist, cerînd biletele de călătorie, pe care le privea cîteva secunde pentru ca apoi să le perforeze cu cleștele, Ionel îngheță de spaimă. „Acum ce mă fac?" își spuse el, repede, în gînd, amintindu-și că nu are bilet. Și de unde bilet, cînd el nu avea nici un leu în buzunar. Nici măcar nu-și pusese această problemă, a biletului. El fusese preocupat să nimerească trenul.

— Biletele dumneavoastră, vă rog! spuse controlorul, adresîndu-se unui bărbat din stînga lui Ionel. Omul scoase biletul și i-l întinse. În timp ce auzea clănțănitul cleștelui, băiatul se strecură ușurel prin spatele controlorului, înaintînd apoi cîțiva metri și oprindu-se în fața următoarei ferestre a vagonului. Mișcarea lui nu fu observată de nici un călător. Mai bine-zis nu fu luată în seamă de nimeni. Controlorul trecu mai departe, solicitînd biletele altor și altor călători. Inima lui Ionel începu să coboare către lăcașul ei, de-acolo, din gît, unde se cocoțase dintr-o dată, năzuind parcă să țîșnească afară. Obrajii se colorau din nou, treptat, treptat, iar urechile, nu știa de ce, se făcuseră parcă mai înalte și luaseră foc. Băiatul privea însă „nepăsător" prin fereastră. Trenul se oprise acum într-o nouă

stație și el, scoțind capul afară, după ce rugase pe cineva să lase geamul, căuta cu ochii placa pe care trebuia să se afle înscris numele localității prin care trecea.

Sigur că nu putea să fie satul bunicii, pentru că, după aprecierea băiatului, nu se scursese mai mult de o oră de cînd plecase din Gara de Nord. Trebuia să mai aștepte cel puțin încă două ore. Așteptarea i se părea lui Ionel lucrul cel mai la îndemînă. Mai greu era cu celelalte : cu biletul — pe care nu-l avea — și din cauza căruia trebuia să rămînă, în continuare, la pîndă, cu urechile ciulite, și cu ochii mari deschiși ca să evite orice fel de întîlnire cu controlorul ; cu stația din satul acela, pe care spera s-o nimerească, apoi cu bunica, în fața căreia trebuia să apară peste aproximativ trei ore și să-i spună...

„Se va speria cu siguranță cînd o să mă vadă singur... Numai dacă nu i s-ar face rău ! își spuse copilul, gîndindu-se că bătrîna era bolnavă de inimă. Sper să nu i se facă ! rosti, în sinea lui, Ionel. Am să mă reped la ea rîzînd, am s-o îmbrățișez și am să-i spun că... Ei, aici, e-aici ! ce-am să-i spun cînd mă va întreba unde sînt ceilalți ? Și cum am venit așa, fără s-o anunțăm ?“ „Ce s-a întîmplat ? Au luat ai tăi concediu mai de vreme ? Parcă spunea taică-tău că abia peste vreo lună veți veni... Acum de-abia s-a terminat școala. Ia spune, tu cum ai terminat, bine ? !... Dar Andrei ? Andrei unde e ? Te-ai despărțit tu de Andrei ? Ai venit singur ? ! Nu se poate ! Cuuum ? ! Ai fugit de-acasă ? !...“

Băiețelul își șterge grăbit pîrîiașele de lacrimi de pe obraji cu mîneca de la cămașă. Privește apoi în grabă în stînga și în dreapta, să vadă dacă l-a observat cineva. Îl observase tocmai bărbatul cu uniformă de ceferist, cu o geantă a cărei curea, lungă, o trecuse pe după gît și cu cleștele în mînă.

— Ce-ai pățit, băiete, de ce plîngi ? îl întrebă el, oprindu-i-se în față. Cine te-a supărat ?

— Nimeni ! răspunse Ionel, al cărui obraz se făcuse ca de var.

— Dar atunci de ce plîngi ? Eşti bolnav, te doare ceva ?

— Nu, nu sînt bolnav !

— Te-ai rătăcit, cumva, de părinţi ? Cu cine mai călătoreşti ?

Băiatul nu răspunde...

— Eşti singur ? mai întrebă controlorul.

Din ochii lui Ionel au ţîşnit, ca la comandă, noi şiroaie de lacrimi.

— Unde te-ai urcat în tren, la Bucureşti ?

— Da !

— Şi unde mergi ?

— La bunica !

— Unde, la bunica ? Adică în ce localitate ?

Băiatul spuse numele localităţii...

— Şi ce cauţi tu singur la bunica ? Nu ai părinţi ?

— Ba da !

— Atunci de ce ai plecat singur de-acasă ? Ei te-au trimis ?

— Nu !

— Deci nu te-au trimis părinţii. Ai plecat tu, probabil fără să le spui.

— Da !

— De ce ?

— Bunica este grav bolnavă ! Ne-a trimis vorbă prin cineva ! Ai mei n-au putut să plece, fiindcă lucrează, nu au concediu, aşa că..., debită băiatul, pe nerăsuflate, această minciună, de care imediat începu să-i pară rău... „mai bine îi spuneam adevărul", se gîndi el. Însă, pe loc, cineva dinăuntru îl întrebă : „Care adevăr ? Că ai rămas repetent şi că de aceea ai fugit de acasă ? !... Cum o să... ?"

— Aşa că, reluă controlorul, ai hotărît să mergi tu singur. Şi fiindcă nu-ţi dădeau voie, deoarece eşti prea mic, ai plecat pe furiş... Aşa-i ?

— Da !

— Cum te cheamă ?

— Pascu Ionel !

— Și cîți ani ai, Ionele ?

— Împlinesc zece, în iulie !

— Ți-am perforat biletul de tren, da ? Nu puteam să trec pe lîngă tine și să nu ți-l perforez.

Băiatul și-a plecat ochii, fără-să răspundă.

— Bine, e în regulă ! adăugă controlorul ! Știi că trenul acesta se desparte în două, la Golești : o parte merge în continuare spre Pitești, cealaltă o ia spre Cîmpulung. Tu să rămîi în vagonul acesta care merge spre Cîmpulung și care va trece și prin satul bunicii tale. Am să-ți arăt eu unde trebuie să cobori ! Controlorul întinse mîna și mîngîie capul băiatului. Înainte de a pleca, îl mai întrebă : Ce zici, rămîi aici ori mergi cu mine să mai vedem și alte vagoane ?

Ionel ridică ochii să vadă dacă omul în uniformă nu glumește. Întîlnind privirile băiatului, controlorul îi zîmbi cu căldură.

— Merg cu dumneavoastră ! spuse bucuros micul călător fără bilet, în timp ce întindea mîna stîngă spre a întîlni dreapta ceferistului...

La bunica, Ionel a învățat toată vara. Cărțile și caietele le avea în ghiozdanul cu care plecase, în ziua aceea, de la școală. După cîtva timp, a sosit la țară și Andrei, împreună cu Mădălina și cu părinții. S-a ocupat de el, ajutîndu-l zi de zi, sora lui mai mare, Mădălina, iar la întîi septembrie, în urma unei aprobări speciale, băiatul a fost examinat de o comisie de învățătoare, în fruntea căreia se afla directorul școlii. Impresionați de progresele făcute într-un timp relativ scurt, membrii comisiei au declarat promovat în clasa a V-a pe elevul Pascu Ionel. Cea mai mirată de aceste progrese s-a arătat fosta lui învățătoare. „Cu cine ai învățat, Pascule ?“, a întrebat ea aproape re-

voltată. „Cu sora mea, tovarășă învățătoare!“ a răspuns mîndru băiatul. „În ce clasă e sora ta?“. „A trecut într-a șaptea!“. „Mda!“ a mormăit, nemulțumită, învățătoarea, înghițind cu greu lecția pe care fusese nevoită s-o primească.

Astfel gemenii Ionel și Andrei Pascu au rămas nedespărțiți, mergînd mai departe la școală, în aceeași clasă...

Iată-i acum cărînd cu zel plasele cu sticle și borcane și pachetele cu hîrtie... Cosmin aflase emoționanta poveste a „repetenției — promovate“, cum o numise el astătoamnă, chiar de la cel implicat în viitoarea ei, pe care ținuse să-l cunoască și cu care stătuse, într-o zi, pe îndelete de vorbă.

*

Într-una din recreații, în timp ce sta singur în fața unei ferestre de pe culoarul clasei sale, privind în curte, unde elevi de diferite vîrste „înotau“ bucuroși, în fel de fel de stiluri prin valurile de energie risipită, Cosmin se pomeni întrebat:

— Tu ești Cosmin Bărbulescu?

Întorcîndu-se, văzu înaintea sa o fetiță subțire, subțire, cu o față mică și pistruiată, dar cu niște ochi vii și frumoși ca două zîmbete vesele.

— Dacă nu te superi, eu sînt! răspunse Cosmin.

— De ce să mă supăr, dimpotrivă, sînt foarte bucuroasă! zise fetița și am venit să-ți spun și ție lucrul acesta.

— Nu prea înțeleg, micuță domnișoară, adăugă Cosmin cuprins de curiozitate. Cu cine am onoarea?

— Mă numesc Camelia Stegărescu, Lia cum îmi spun colegele și sînt elevă în clasa a VI-a.

— Îmi pare bine de cunoștință, Lia! zise Cosmin, făcînd o reverență cam exagerată.

— Și mie! răspunse fata.

— Dar tot n-am înțeles....

— E foarte simplu : le-am spus colegelor că mama mea a fost astăzi operată. Și, după cum m-a informat tata, cînd a venit de la spital (înainte ca eu să plec la școală), a scăpat cu viață numai datorită doamnei doctor Bărbulescu. Fetele de la noi din clasă zic că doctorița cu numele acesta este mama ta.

— Da, mama mea este doctor chirurg, se numește, fără îndoială, Bărbulescu și lucrează la spitalul...

— Atunci dînsa este ! spuse fetița cu siguranță. De aceea am venit să-ți mulțumesc pentru că a scăpat-o pe mama de la moarte. Te rog să-i ansmiți acest lucru din partea mea. Cînd am să merg la spital, poate că eu n-o voi putea întîlni...

— Mulțumesc, Lia ! răspunse Cosmin impresionat. Am să-i transmit ! Și sînt sigur că se va bucura mult !

— Și eu îți mulțumesc ! La revedere !...

— La revedere, Lia ! Și însănătoșire grabnică mamei tale !...

Totdeauna cînd se întorcea de la școală, după cursuri, Cosmin răsfoia, înainte de a sta la masă, ziarele și revistele la care părinții lui erau abonați și care soseau, de obicei, în cursul după-amiezii.

Deschizînd acum „Scînteia", o nouă bucurie îi cuprinse sufletul, întîlnind, în pagina a doua, un amplu reportaj despre uzina la care tatăl său era director. Îi văzuse, mai întîi, în colțul din stînga, fotografia. Citind, află o mulțime de lucruri, cărora niciodată nu le dăduse atenție pînă atunci.

Se auzi telefonul sunînd. Cosmin ridică receptorul. Ascultă vocea tatălui său care îl anunța că va veni tîrziu, deoarece are de lucru. Băiatul îl felicită pentru reportajul din „Scînteia"...

Înainte de a se culca, luă o coală de hîrtie și scrise pe ea, cu litere mari, apăsat : „Vă iubesc ! Aș vrea să ne mai întîlnim ! Mi-e tare dor de voi ! Cosmin". Așeză biletul pe masă, la vedere.

O MIE DE GAROAFE

Profesorul nostru de matematică este și directorul școlii. Împlinește, mîine, patruzeci și cinci de ani. Nu l-am sărbătorit niciodată pînă acum, pentru că n-am știut cînd este ziua de naștere a dumnealui.

N-am fi știut nici de data aceasta, dacă...

Ieri a venit la mine Adriana, comandanta noastră de unitate. Sîntem colegi, în aceeași clasă a VIII-a. O invitase directorul, după ora de matematică, în birou, ca să discute, probabil, în legătură cu unele probleme ale organizației de pionieri. S-a întors după vreo douăzeci de minute. Începuse ora următoare. Cînd s-a sunat de ieșire, a venit lîngă banca mea (eram singur, colegul meu — Doru Panait — lipsind, din cauza unei stări gripale).

— Cosmine ! mi s-a adresat ea, poți să-mi acorzi cîteva minute ?

— Bineînțeles ! i-am răspuns. Despre ce este vorba ? Părea foarte preocupată, așa încît mă făcuse chiar curios.

— M-a chemat, după cum știi, tovarășul director la dînsul.

— Ei, și ? Ați discutat ceva foarte important ? !

— În legătură cu pionierii, lucruri obișnuite !...

— Atunci ?

— Așteaptă !... Ieșise pentru cîteva minute din birou. Îl solicitase cineva, un părinte, mi se pare... În timpul acesta, așteptîndu-l, mi-am aruncat ochii pe masa de lucru a dumnealui. Am zărit un memoriu de activitate și am citit primele rînduri... Ce crezi că am descoperit, datorită acestei întîmplări ?...

— Păi, dacă n-ai citit decît cîteva rînduri, nu puteai „descoperi" altceva în afara datelor privind ziua și anul nașterii..., căci numele și prenumele le cunoșteai doar...

— Exact !

— Şi ?

— Află că mîine, 6 mai, tovarăşul director şi dragul nostru profesor de matematică împlineşte patruzeci şi cinci de ani !

— La mulţi ani ! Să fie sănătos ! spusei eu, afectînd indiferenţa.

— Cum ?! se repezi Adriana, eu îţi aduc o asemenea veste şi tu rămîi nepăsător ?

— Nu înţeleg ! Ce-ai dori să fac ? Şi tatăl meu, de exemplu, a împlinit patruzeci şi cinci de ani, acum cîteva luni. Aşa e, din păcate, anii trec !... Şi eu am împlinit... paisprezece ! Şi tu, la fel !

Mă privea cu ochii măriţi, înfuriată.

— Te rog să mă ierţi, pentru că ţi-am răpit timpul... spuse ea, în momentul în care se ridica, să plece.

O prinsei de mînă :

— Stai ! i-am spus, şi am privit-o, zîmbindu-i ! Stai, să vedem ce-i de făcut.

— Nu mă mai interesează ! îmi răspunse, încă bosumflată, dar se aşeză la loc, în bancă.

— Nu-i nimic, chiar dacă „nu te interesează" !...

— Aştept ! rosti ea, după cîteva secunde.

— Şi eu aştept ! Mai degrabă caut.

— Ce ?

— O idee !... Şi, cred, că am găsit-o !

Se întoarse spre mine, curioasă.

— Ascult !

— Îi oferim... o garoafă !

— Tu, astăzi, ţii cu tot dinadinsul să-ţi baţi joc de mine ?!

— Da, de unde ! Nu-ţi place ideea ?

— Mă mai şi întrebi ? Cum să-mi placă ?! Închipuieşte-ţi ce-ar fi să apărem în faţa dînsului şi să începem : „Tovarăşe director, vă rugăm să ne permiteţi ca astăzi,

de ziua dumneavoastră de naștere, cînd împliniți rotunda vîrstă de..."

— Nu e chiar așa de rotundă !

— „Cînd împliniți nu atît de rotunda cifră de patruzeci și cinci de ani, să vă oferim... o garoafă... și atît !"

— Și nu este de ajuns, Adriana ?

— Măi, Cosmine !...

— Și nu este de ajuns, stimată colegă, dacă fiecare elev al acestei școli ar oferi directorului nostru, al tuturora, cîte o garoafă ? Adică, în total o mie de garoafe ? ! Parcă în jur de o mie de elevi are școala, nu ?...

— Extraordinar ! spuse fata, luminîndu-se dintr-o dată, este o idee excelentă, Cosmine !

— Măi, Adriana ! spusei eu, imitîndu-i replica de mai înainte, dar, fără îndoială, cu o altă semnificație. Vezi, ce bine e să nu te repezi... și să condamni fără să...

— Hai ! lasă, lasă și tu ! Îți mulțumesc ! Ideea este, într-adevăr, excelentă, frumoasă și cred că și ușor de rezolvat. Tiii !... Fiecare copil — o garoafă, fiecare cu cîte o garoafă... Îți dai seama ce-o să fie ? !... Bravo ! bravo, colega ! Numai unui scriitor putea să-i vină o asemenea idee ! adăugă ea, zîmbindu-mi cu căldură.

— Ei, lasă, lasă și tu !...

A doua zi, imediat după ce a sunat pentru recreația mare, noi, cei de la a VIII-a A, am părăsit sala de clasă, îndreptîndu-ne spre biroul directorului. A intrat numai Adriana și a întrebat-o pe secretară dacă profesorul nostru este înăuntru. Era ! Și încă singur !

După cîteva secunde, noi, cei treizeci și nouă de băieți și fete, de la a VIII-a, am început să cîntăm, plini de emoție, în fața ușii sărbătoritului : „Mulți ani, trăiască !"

A deschis aproape speriat. Ne așezaserăm, între timp, într-un semicerc. L-am primit la mijloc, întinzînd, fiecare, către dînsul, dar în același timp, cîte o garoafă albă !

Întîi s-a făcut palid și-au început să-i tremure buzele. Dar apoi, în cîteva secunde, chipul pe care-l priveam și care ne era atît de cunoscut (ne păstorea, ca profesor, încă din clasa a V-a) și-a recăpătat culorile obișnuite, ochii și-au intensificat strălucirea, însă, pînă să apuce să scoată vreo vorbă, Adriana, care se plasase la mijlocul semicercului, a făcut un pas înainte, rostind cîteva vorbe de suflet pentru cinstirea dascălului și a omului îndrăgit de o școală întreagă. Adunînd florile din mîinile noastre, directorul n-a putut spune decît : „Vă mulțumesc, copii !"

Privelișteа era cu adevărat răscolitoare. Întregul culoar de la parter se afla „tapetat", de la un capăt la altul, pe o parte și pe cealaltă, cu trupuri de copii, începînd de la micuții din clasa întîi, pînă la colegii noștri, din celelalte clase a VIII-a. În loc în loc, în fața copiilor, puteau fi observați învățătorii și profesorii diriginți ai claselor. La un semn, al comandantului instructor de pionieri pe școală, toți elevii au ridicat deasupra capetelor florile pe care le aveau în mîini, intonînd aceeași vibrantă urare : „La mulți ani !"

O imensă grădină de flori, de ochi și de chipuri ! Splendidă imagine ! Merită să te sfărîmi o viață întreagă pentru a putea trăi o asemenea clipă ! Acestea cred că erau și gîndurile dascălului nostru, care începuse să treacă printre rînduri și să culeagă stropii aceia de frumusețe și de suflet ce se revărsau peste ființa lui copleșită de emoție.

Școala întreagă a rămas luminată, zile în șir, de „florile directorului", care s-au păstrat nu numai în biroul lui, al secretarelor, în cancelarie, ci și în fiecare sală de clasă și laborator.

Colectivele de elevi se întreceau între ele spre a ține cît mai mult „în viață" buchetele de garoafe ce le zîmbeau de pe catedrele sălilor în care învățau. Zilnic ei le împrospătau apa din vaze și tăietura prin care își sorbeau

hrana, le adăugau diverse „întăritoare" spre a le prelungi rezistența.

O mie de garoafe — o mie de inimi, înflorindu-și simțirea pentru ființa unui dascăl, a unui Om !

FLORILE GÎNDULUI TĂU

Băiatul a întins, tremurînd de emoție, caietele sale cu „mîzgăleli". Nu putea să scoată nici o vorbă. Profesorul l-a invitat să ia loc pe un fotoliu. S-a așezat palid, ca mortul. În acest timp, omul din spatele biroului a deschis unul din cele trei caiete primite.

— Nu ! a izbucnit, dintr-o dată, cu disperare băiatul. Vă rog... să nu citiți acum !

Profesorul a închis caietul, oprindu-și, fără să vrea, privirile pe coperta pe care se aflau caligrafiate frumos, cu cerneală roșie, următoarele cuvinte :

Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău, pe care, altfel, le ia vîntul ! (Nicolae Iorga).

— Frumoasă cugetare ! spuse dascălul. *Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău !*

— Vă rog să mă iertați ! Totdeauna fac gafe ! zise băiatul. Deși...

— Deși n-ai vrea să le faci !

— Exact ! Iertați-mă, vă rog !

— N-am de ce să te iert, adăugă profesorul. Nu m-am supărat. Și-apoi nici n-aveam de gînd să citesc în fața ta. Nici mie nu-mi place să mă dezbrac în public.

— Atunci e bine!... mai zise băiatul, ridicîndu-se de pe fotoliu și cerînd voie să plece...

„Deci acesta este Andrei Costescu, dintr-a VIII-a C!" își spuse directorul, după ce rămase singur. „Deștept, talentat, dar... bîlbîit!" așa îl prezentaseră toți profesorii care îl cunoșteau. „Cînd se emoționează, spunea odată profesoara dirigintă a clasei, nu este în stare să lege-ntre ele două vorbe. Se-mpiedică, se-mpiedică, de parcă ar urca pe un povîrniș abrupt, apoi înghite în sec și... tace. În acest timp, obrajii ori îi iau foc, ori se fac ca de ceară. Își trăiește atît de intens drama acest copil, se consumă atît de mult, că nu știu ce se va întîmpla cu el!

Cel mai mult îl impresionaseră pe director colegii lui Andrei. Au venit la el acum cîteva zile. Sfioși, nu știau cum să înceapă.

— Ei, dați-i drumul! li s-a adresat directorul. Ați vrut să stăm de vorbă. Mi-am făcut timp, v-am primit, poftiți! Care e necazul? ...fiindcă voi, de obicei, cu necazuri veniți la mine...

— Vă rugăm să ne-ajutați, tovarășe director, începu o fată cu codițe blonde și cu ochii verzi.

— Cum te cheamă, fetițo? o întrebă directorul întrerupîndu-o.

— Mărgineanu Adriana, sînt șefa clasei a VIII-a C. Eu am îndrăznit, prin tovarășa dirigintă, să vă solicit să ne primiți. Ei sînt colegii mei, uteciștii cei mai buni din clasă: Mocanu Virgil și Constantinescu Adina, spuse fata pe nerăsuflate.

— Vă rugăm, vă rugăm, tovarășe director, ajutați-l pe Andrei, pe Andrei Costescu. E atît de trist că nu mai putem suporta. Știți, noi am stat de vorbă, ne-am sfătuit și-am ajuns la concluzia că trebuie ca dumneavoastră...

Aici fata se opri, fiindcă se aprinsese toată și i se tăia răsuflarea; parcă ar fi făcut o cursă lungă și-acum, pe

ultimii metri, înainte de a ajunge la țintă, simțea că nu mai are aer.

— Ce trebuie să fac eu, [illegible]ana Mărgineanu ? Spune-mi și-o să văd dacă pot face

— Cum să nu puteți ? Revista nu e în mîna dumneavoastră ?

— Care revistă, fetițo ?

— Revista liceului nostru, care alta, *Pe-un picior de plai ? !*

— Ce vrei să spui, Adriana, cînd afirmi că *e în mîna mea* revista ?

— Vă rog să mă iertați, dar toată lumea știe că dumneavoastră hotăriți, pînă la urmă, ce se publică și ce nu se publică în revistă.

— E bine că ai menționat : „pînă la urmă", adică după ce își spune părerea întregul colectiv de redacție.

— Sigur, sigur, întări fata, dar cînd ziceți dumneavoastră ceva, parcă mai au ei curajul...

— Adriana, o întrerupse iarăși directorul, observ că în capul tău și, probabil, și într-al altora, unele lucruri privitoare la felul în care se publică materialele în revistă sînt puțin neclare. Vom discuta și despre aceasta. Deocamdată să ne întoarcem la Andrei Costescu. Despre ce ajutor pe care ar trebui să i-l dau eu lui Andrei e vorba ?

— V-am ruga să publicați în revista noastră cîteva poezii ale lui Andrei !... spuse fata cu glas scăzut și cu ochii în jos de parcă ar fi fost vinovată de ceva. Apoi, ridicîndu-și privirile și ațintindu-l pe director, reluă pledoaria : știți, e foarte talentat A scris caiete întregi de poezii. Eu m-am uitat prin ele, le-am citit, în parte, nu pe toate, fiindcă n-am avut timp într-o oră... Să vedeți, Andrei stă singur în ultima bancă N-a vrut el să stea cu nimeni, deși noi am pus problema în colectivul de conducere al clasei, l-am și rugat să-și aleagă pe cineva dintre colegi sau colege și să stea împreună în bancă. Ne-a

refuzat. Atunci, adică acum o lună, după ce a început anul școlar, m-am supărat foarte rău pe el... Apoi am căutat să-l înțeleg. Îl tot vedeam scriind în niște caiete pe care nu le arată niciodată, nimănui. De cîte ori îl întrebam : „Ce ai acolo, ce scrii în așa mare secret ?“ îmi răspundea : „Nimic ! Mîzgăleli !“

Ei bine, într-o zi, în timpul orei de sport, eu am rămas în clasă, fiindcă mă simțeam rău. Am cerut voie tovarășei profesoare și dînsa a fost de acord... Tot stînd eu așa în clasă, m-am gîndit, la un moment dat :... „Ce-ar fi dacă ?...“ Mărturisesc, le-am spus și colegilor, că am făcut un lucru urît, dar n-am putut să rezist curiozității : m-am uitat prin caietele cu „mîzgăleli“ ale lui Andrei.

Tovarășe director, știți ce poezii frumoase scrie Andrei ? Extraordinare ! Le-am spus și colegilor ! Andrei nu știe nimic pînă acum : Și-atunci noi ne-am hotărît să vă rugăm...

— Da, da, știu... să-i public „mîzgălelile“ ! zise directorul zîmbind.

— Nu sînt „mîzgăleli“, tovarășe director, veți vedea ! Sînt sigură că nu mă înșel, afirmă hotărîtă Adriana.

— De unde atîta siguranță, Adriana Mărgineanu ? întrebă directorul cu puțină ironie în glas. În probleme de creație e greu să fii așa de sigur, să știi !

Ochii fetei s-au umplut dintr-o dată de lacrimi.

— În orice caz, mie îmi plac, îndrăzni ea să adauge, rușinată, parcă, și dacă dumneavoastră ați vrea...

— I-ați face o mare bucurie lui Andrei, tovarășe director, interveni Adina, cealaltă fată. Aceasta poate l-ar ajuta...

— Știți, el e bîlbîit, adaugă Virgil Mocanu. Din cauza aceasta are mari complexe, vorbește atît de puțin. La lecții este un adevărat chin pînă formulează cîteva fraze... deși știe foarte, foarte multe lucruri. Andrei învață, e în-

teligent, dar, ce păcat! Și mulți colegi de-ai noștri nu înțeleg, rîd de el! Poeziile l-ar ridica deasupra tuturor!...

Directorul a promis copiilor că va citi poeziile lui Andrei și că, „dacă ele merită să fie publicate, le va publica!"

Pentru aceasta a rămas ca ei să-l convingă pe băiat să i le ofere, că altfel...

— Să vină chiar el la mine, vreau să-l cunosc și eu, a spus profesorul. Uite, nu mîine, ci... poimîine, la ora... îl aștept aici. E bine?...

Copiii au plecat bucuroși, mulțumind pe-ntrecute directorului. La rîndul lui, Andrei n-a rezistat propunerii pe care i-au făcut-o colegii, așa că s-a prezentat în biroul în care l-am văzut, în ziua și la ora fixată, cu sufletul încărcat de spaime și... de speranțe...

Noul număr al revistei, care urma să apară peste vreo două săptămîni, se afla în tipografie. Materialul era cules și tehnoredactat. Directorul a renunțat la o pagină întreagă, care conținea materiale ce-și mai puteau aștepta apariția și, în locul lor, a introdus douăzeci de poezii ale lui Adrian Costescu. Deasupra paginii a scris un titlu mare: *DEBUT!* Revista căpăta astfel o nouă rubrică.

— Vă mulțumesc din tot sufletul, tovarășe director, a spus Andrei, iar vorbele lui au curs ca o apă lină, fără nici un fel de obstacol.

Adriana, Adina și Virgil, care îl însoțeau, au făcut ochii mari.

Directorul se ridică de la birou, se făcu că nu observă faptul că Andrei nu s-a mai bîlbîit și, apropiindu-se de el, îi strînse mîna și-l sărută pe amîndoi obrajii.

— Tu să mulțumești colegilor tăi, celor trei pe care-i vezi aici. Cine știe cînd te-aș fi întîlnit, dacă ei nu te aduceau la mine!... Iar eu îți mulțumesc ție, îți mulțumesc pentru plăcerea pe care mi-a procurat-o lectura poeziilor

tale, pentru ceea ce eşti şi, mai ales, pentru ceea ce speri să devii. De mîine te aştept la cenaclu! Am mare nevoie de tine acolo!

— E nevoie de mine acolo? Cum aşa? spuse băiatul nedumerit. Eu, ştiţi... şi începu iarăşi să se bîlbîie.

— E totdeauna nevoie şi oriunde de un om care gîndeşte, care are curajul să exprime ceea ce gîndeşte şi care, pe deasupra, ştie să exprime acest lucru într-un chip interesant, mai spuse directorul. Îmbrăţişă şi pe ceilalţi copii şi-i lăsă să plece la treburile lor.

Toată şcoala îl cunoştea acum pe Andrei Costescu. Liceul avea încă un poet!

Colegii de clasă ai lui Andrei parcă nu mai auzeau acum nici un fel de bîlbîială, cînd acesta răspundea la lecţii. Şi membrii cenaclului s-au obişnuit repede cu el. De la o vreme, intervenţiile lui în comentarea lucrărilor celorlalţi elevi erau atît de substanţiale şi făcute într-un limbaj elevat, cu claritate şi fineţe, încît n-ai fi crezut că băiatul are doar cincisprezece ani. Tot mai stăpîn pe cuvînt şi pe ritmul curgerii acestuia, citind în ochii colegilor şi ai dascălilor lui preţuirea, Andrei valorifica din plin nenumăratele sale lecturi, zilele şi nopţile de îndelungă meditaţie, tăcerile sale din atîţia ani. Un zăgaz se rupsese şi şuvoiul nu mai putea fi stăvilit. Un zăgaz în porţile cărula bătuseră — spre a le desfereca — şi trei inimi de copii!...

Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău!...

...Gîndurile lui Andrei pentru cei trei colegi ai săi au umezit ochii *culegătorului de semne...*, de sub mîna căruia se năştea, de fiecare dată, *Piciorul de plai...* al liceului.

— Doamne, de ce mai sînt în stare şi copiii ăştia!... spuse omul din faţa casetelor cu litere de plumb, îndepărtînd cu mîneca de la cămaşă pînza ca de păianjen ce i se aşezase pe ochi...

CUPRINS

Partea I. FLĂCĂRI MOCNIND...

Cu carul de fîn peste munți 4
Cetatea emoțiilor 11
„A venit cineva acasă" 14
Bătaia 16
La porțile iadului 23
Poteca pierdută 34
Zîmbiți, vă rog ! 42
Sărbătoarea viselor 58
Paradisul rotund 72
Semințe și flăcări 83

Partea a II-a FLORILE GÎNDULUI TĂU...

Jarul din palmă 96
Drum alb 105
Ca fulgu-n zbor... 113
Te rog, Făt-Frumos !... 125
Flori pentru mama 128
Compunere liberă 134
„Nenea directorul" 143
O luptă-i viața ! 152
Aventură la castel 157
Din cronica unei zile 175
O mie de garoafe 195
Florile gîndului tău 199